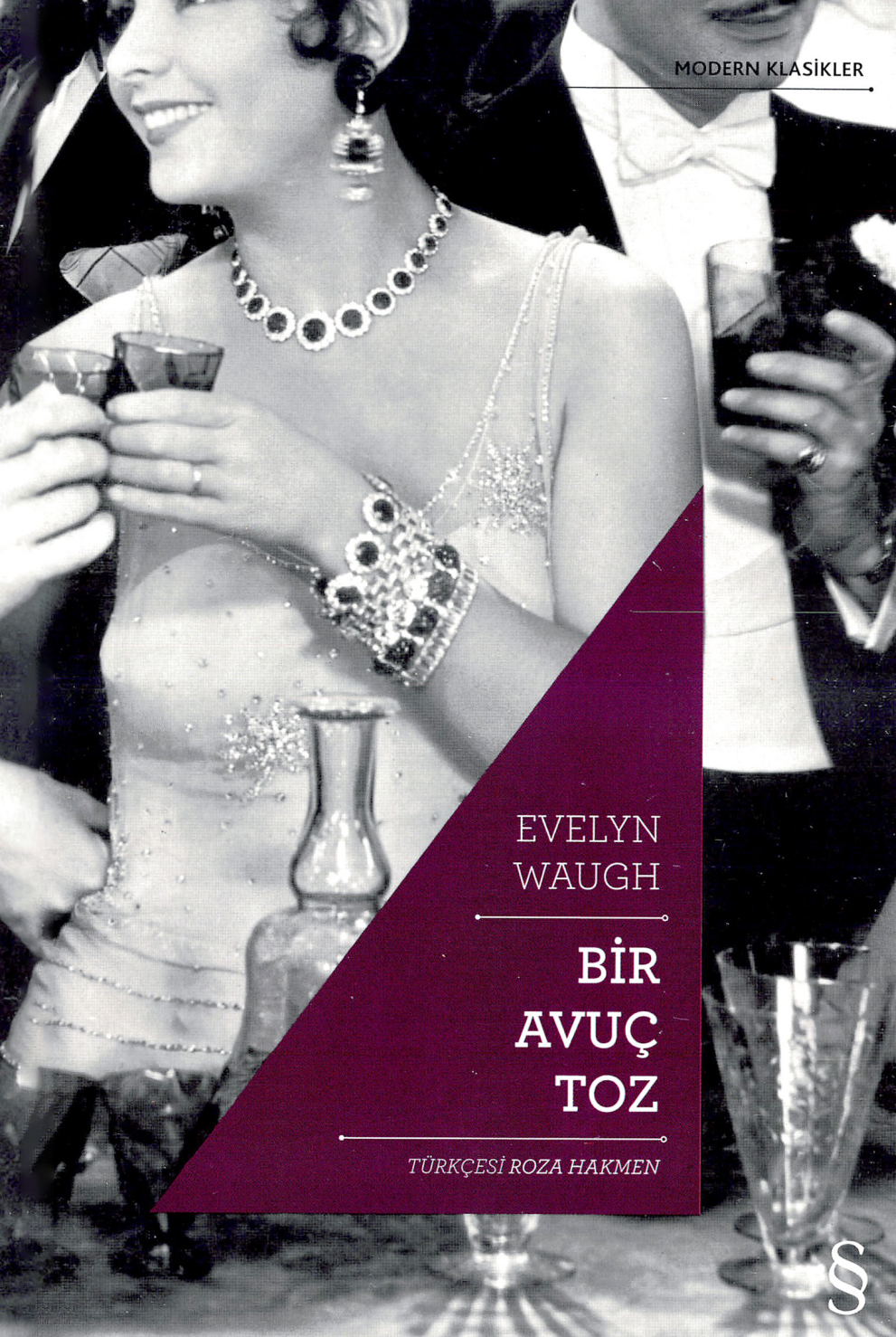

MODERN KLASİKLER

EVELYN WAUGH

BİR AVUÇ TOZ

TÜRKÇESİ ROZA HAKMEN

EVEREST

1398

EVELYN WAUGH

Arthur Evelyn St. John Waugh (1903 – 1966), 20. yüzyılın en önemli İngiliz yazarlarından biridir. Roman, hikâye, biyografi ve gezi kitaplarının yanısıra, gazete ve dergiler için de yazmıştır. Bir yayıncının oğlu olarak dünyaya gelen Waugh, Oxford Herford College'dan mezun oldu. 1930'larda muhabir olarak uzun gezilere çıkan yazar, savaş muhabirliği bile yaptı ve II. Dünya Savaşı boyunca İngiliz Silahlı Birlikleri'nde savaştı. 1930'da Katolik inancını benimseyen yazar, savaş sonrası refah devleti kültürünün değerlerinden büyük hayal kırıklığı yaşayarak son yıllarını yalnızlık ve çöküntü içinde geçirdi. İngiliz hicvinin en güzel örnekleri arasında kabul edilen *Decline and Fall* (1928), *Vile Bodies* (1930), *Scoop* (1938) dışında, özellikle *Brideshead Revisited* (1945) (*Brideshead'e Son Gidiş*, Can Yayınları, 1985) ve II. Dünya Savaşı Üçlemesi, *Sword of Honor* (1952–61) başlıca romanları arasındadır. 1934'de yayımlanan *Bir Avuç Toz*, Evelyn Waugh'un başyapıtı sayılmaktadır.

ROZA HAKMEN

1956'da İzmir'de doğdu. ODTÜ Ekonomi Bölümü'nü bitirdikten ve iki yıl aldığı eğitimle ilgili işlerde çalıştıktan sonra, bu meslekte yerinin olmadığını anlayarak edebiyatla uğraşabileceği çevirmenliğe başladı. 30 yıldır İngilizce, Fransızca ve İspanyolcadan çeviriler yapıyor.

Başlıca çevirileri: Marcel Proust, *Swann'ların Tarafı, Çiçek Açmış Genç Kızların Gölgesinde, Guermantes Tarafı, Sodom ve Gomorra, Mahpus, Albertine Kayıp, Yakalanan Zaman, Sainte-Beuve'e Karşı;* Cervantes, *Don Quijote;* Henry James, *Güvercinin Kanatları;* Marguerite Yourcenar, *Rüya ve Kader;* Tim Parks, *Kader, Europa;* Anna Kavan, *Kartal Yuvası;* Kazuo Ishiguro, *Avunamayanlar;* Milan Kundera, *Bir Buluşma;* Javier Marías, *Yarınki Yüzün;* Federico García Lorca, *Kanlı Düğün;* Ian McEwan, *Masumiyet*; John Cheever, *Elmalar Diyarı.*

EVELYN WAUGH

BİR AVUÇ TOZ

Türkçesi: Roza Hakmen

§

Yayın No **1398**
Modern Klasikler **16**

Bir Avuç Toz
Evelyn Waugh

Kitabın Özgün Adı: *A Handful of Dust*

Yayına hazırlayan: Cem Alpan
İngilizceden çeviren: Roza Hakmen
Kapak tasarımı: Beste Doğan
Sayfa tasarımı: Zülal Bakacak

© 1934, Evelyn Waugh
© 2012, bu kitabın Türkçe yayın hakları
The Wylie Agency (UK) LTD aracılığıyla
Everest Yayınları'na aittir.

1. Basım: Nisan 2015
ISBN: 978 - 605 - 141 - 869 - 8
Sertifika No: 10905

Baskı ve Cilt: Melisa Matbaacılık
Matbaa Sertifika No: 12088
Çiftehavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8
Bayrampaşa/İstanbul
Tel: (0212) 674 97 23 Faks: (0212) 674 97 29

EVEREST YAYINLARI
Ticarethane Sokak No: 15 Cağaloğlu/İSTANBUL
Tel: (212) 513 34 20-21 Faks: (212) 512 33 76
e-posta: info@everestyayinlari.com
www.everestyayinlari.com
www.twitter.com/everestkitap
facebook.com/everestyayinlari

Everest, Alfa Yayınları'nın tescilli markasıdır.

İÇİNDEKİLER

Birinci Bölüm
BEAVER TARAFI 9

İkinci Bölüm
İNGİLİZ GOTİĞİ 19

Üçüncü Bölüm
TONY'YE YAZIK 79

Dördüncü Bölüm
İNGİLİZ GOTİĞİ – II 153

Beşinci Bölüm
BİR ŞEHİR ARAYIŞI 187

Altıncı Bölüm
TODD TARAFI 249

Yedinci Bölüm
İNGİLİZ GOTİĞİ – III 267

Bir Başka Son
Önsöz 275

"... Ve ben sana öyle bir şey göstereceğim ki,
Ne seni sabahları izleyen gölgendir bu,
Ne de seni karşılamaya kalkan akşamki gölgen;
Sana korkuyu göstereceğim bir avuç tozda."

T. S. Eliot, *Çorak Ülke*

Çeviri: Cevat Çapan

Birinci Bölüm

BEAVER TARAFI

"Yaralanan oldu mu?

"Çok şükür olmadı," dedi Mrs. Beaver, "yalnız iki hizmetçi paniğe kapılıp cam bir çatıdan aşağı, avlunun döşeme taşlarına atladı. Aslında tehlikeli bir durum yoktu. Ne yazık ki yangın yatak odalarına ulaşamadı. Yine de elden geçirilmeleri lazım, her taraf dumandan kapkara olmuş, suya batmış; neyse ki *her şeyi* mahveden o eski tip yangın söndürücülerden kullanmışlar. Ama şikâyet edemem doğrusu. Salonların içindeki *her şey* yandı, hepsi sigortalıydı. Sylvia Newport adamları tanıyor. O Mrs. Shutter cadısı pençelerini geçirmeden, bu sabah konuşmalıyım onlarla."

Mrs. Beaver sırtını ateşe vermiş, sabah yoğurdunu yemekteydi. Yoğurt kabını çenesinin altına tutmuş kaşıklıyordu.

"Bu yoğurt da pek tatsız. Sen de alışsan keşke John. Son zamanlarda çok yorgun görünüyorsun. Ben bunu yemesem günü nasıl çıkarırdım bilmem."

"Ama anneciğim, senin kadar çok işim yok ki benim."

"O da doğru çocuğum."

John Beaver annesiyle birlikte, babasının ölümünden sonra taşındıkları Sussex Gardens'daki evde oturuyordu. Mrs. Beaver'ın müşterileri için tasarladığı ağırbaşlı ve zarif dekorasyondan bu evde eser yoktu. Daha büyük iki evin dönem mobilyası denemeyecek, çağdaşlık iddiası ise hiç olmayan, satılamayan eşyaları

tıkıştırılmıştı eve. En iyi parçalarla Mrs. Beaver'ın duygusal bağı olan eşyalar üst kattaki L salondaydı.

Beaver'ın kendine ait küçük, karanlık bir oturma odası (zemin katta, yemek odasının arkasında) ve kendi telefonu vardı. Giysileriyle yaşlı sofra hizmetçisi ilgilenirdi. Ayrıca eskiden Beaver'ın babasının giyinme odasında duran iç karartıcı hantal eşyalar koleksiyonunu da parlatıp tuvalet masasıyla şifonyerinin üzerinde simetrik bir düzende tutardı; babasının düğününde ve yirmi birinci doğum gününde hediye edilmiş, pahalı bir Edward dönemi erkeksiliğini çağrıştıran fildişi, pirinç menteşeli, domuz derisi kaplı, armalı ve altın kakmalı eşyalar: yarış ve av mataraları, puro tabakaları, tütün kutuları, losyon şişeleri, işlemeli lületaşı pipolar, kol düğmeleri ve şapka fırçaları.

Hepsi kadın ve biri hariç hepsi yaşlı toplam dört hizmetkârları vardı.

Niçin kendine bir ev açmayıp orada oturduğu sorulduğunda, Beaver bazen orada yaşamasından annesinin hoşlandığını söylerdi (işine rağmen yalnız bir kadındı); bazen de haftada en az beş sterlin tasarruf imkânı sağladığını.

Toplam geliri haftada yaklaşık altı sterlin olduğundan bu önemli bir tasarruftu.

Yirmi beş yaşındaydı. Oxford'dan sonra, büyük buhran başlayıncaya kadar bir reklam ajansında çalışmıştı. O zamandan beri kimse ona yapacak bir şey bulamamıştı. O da geç kalkıyor, günün büyük bölümünde aranmayı umarak telefon başında oturuyordu.

Mrs. Beaver fırsat buldukça bir saatlik bir ikindi arası verirdi. Her sabah tam saat dokuzda dükkânda bulunur, saat on bir buçuğa geldiğinde ara verme ihtiyacı duyardı. Eğer önemli bir müşteri beklemiyorsa iki kişilik arabasına binip Sussex Gardens'a, eve dönerdi. Beaver bu arada giyinmiş olurdu; Mrs.

Beaver oğluyla yaptıkları sabah dedikodularına zamanla değer vermeye başlamıştı.

"Akşam ne yaptın?"

"Audrey saat sekizde arayıp yemeğe davet etti. Büyükelçilikte on kişiydik, epey sıkıcıydı. Sonra hep birlikte De Trommet diye bir kadının partisine gittik."

"Anladım kimi dediğini. Amerikalı. Geçen Nisan yaptığımız *toile de Jouy* iskemle döşemelerinin parasını ödemedi. Ben de sıkıcı bir gece geçirdim; bütün gece elime tek kâğıt gelmedi, dört sterlin on şilin kaybettim."

"Zavallı anneciğim."

"Öğle yemeğine Viola Chasm'deyim. Sen ne yapıyorsun? Burada bir şey hazırlatmadım ne yazık ki."

"Şimdilik bir şey yok. Brat'e gidebilirim tabii."

"Çok pahalı ama. Chambers'a söylersek bir şey ayarlar mutlaka. Dışarıda yersin diye düşünmüştüm."

"Çıkabilirim aslında. Saat daha on iki olmadı."

(Beaver çoğunlukla son dakikada davet edilirdi; hatta bazen daha sonra, kucağında tepsisi, tek başına yemeğe başlamışken... "John, hayatım, bir terslik oldu, Sonia Reggie'siz geldi. Ne olur imdadıma yetiş. Ama acele et, başlamak üzereyiz"... Bunun üzerine alelacele taksiye atlayıp yemeğin ortasında özür dileyerek boy gösterirdi... Annesiyle son zamanlardaki tek tük kavgalarından biri, Mrs. Beaver'ın verdiği bir öğle yemeği davetini bu şekilde terk etmesiyle çıkmıştı.)

"Hafta sonu nereye gidiyorsun?"

"Hetton'a."

"Kimdi? Unuttum."

"Tony Last."

"Doğru ya. Kadın çok hoş, adam pek tatsız tuzsuz. Onlarla tanıştığını bilmiyordum."

"Tanışmıyorum aslında. Tony geçen gece Brat'te davet etti. Unutmuş da olabilir."

"Telgraf çekip hatırlat. Telefon etmekten çok daha iyi. Mazeret ileri sürme şansları daha az olur. Yarın yola çıkmadan hemen önce çekersin. Onlar için yaptırdığım masanın borcunu henüz ödemediler."

"Brifing versene."

"Karısını evlenmeden önce çok sık görürdüm. Lord St. Cloud'un kızı, Brenda Rex, çok güzel bir sarışındı, bir sualtı havası vardı. Gençliğinde herkes bayılırdı ona. Bir aralar Jock Grant-Menzies'le evleneceğine kesin gözüyle bakılıyordu. Ukala Tony Last'e gitti, harcandı. Artık sıkılmış olması gerekir bence. Beş-altı yıldır evliler. Zenginler, ama bütün para evin bakımına gidiyor. Evi ben hiç görmedim, ama devasa ve epey çirkin bir yer olduğunu tahmin ediyorum. En az bir çocukları var, belki birden fazla."

"Anneciğim, harikasın. Bilmediğin kimse yok."

"Bu bilgiler çok faydalı. Mesele, insanlar konuşurken dikkatli dinlemek."

Mrs. Beaver bir sigara içip sonra da arabayla dükkâna gitti. Bir Amerikalı kadın tanesi otuz bir buçuk sterline iki kırkyama yorgan aldı; Lady Metroland banyo tavanıyla ilgili telefon etti; kim olduğunu bilmediği genç bir adam bir minder alıp nakit ödedi; bu olaylar arasındaki sürede Mrs. Beaver iki elemli kızın abajur paketlediği bodruma inebildi. İçeride küçük bir gaz sobası yanıyordu, ama aşağısı soğuktu, duvarlar hep rutubetliydi. Mrs. Beaver kızların epey beceri kazanmış olduğunu memnuniyetle fark etti; özellikle kısa boylu olanı kasaları erkek gibi taşıyordu.

"Aferin," dedi, "gayet iyi gidiyorsun Joyce. Yakında sana daha ilginç bir iş vereceğim."

"Teşekkür ederim Mrs. Beaver."

Mrs. Beaver bir süre daha paketlemede kalmalarının iyi olacağına karar verdi; tahammül edebildikleri sürece. İkisi de yukarıda çalışabilecek şıklığa sahip değildi. Ama Mrs. Beaver'ın sanatını öğrenmek için yüklü bir çıraklık ücreti ödemişlerdi.

Beaver telefon başında oturmaya devam etti. Telefon bir kere çaldı, bir ses, "Mr. Beaver?" dedi. "Mrs. Tipping sizinle görüşmek istiyordu efendim."

Aradaki sessizlik hoş bir beklentiyle doluydu. Mrs. Tipping'in o gün bir öğle yemeği daveti olduğunu Beaver biliyordu; bir gece önce birlikte biraz vakit geçirmişlerdi, Beaver epey gözüne girmişti. Herhalde birisi mazeret...

"Ah, Mr. Beaver, sizi rahatsız ediyorum, çok özür dilerim. *Rica* etsem dün gece Madame de Trommet'nin davetinde bana tanıştırdığınız delikanlının adını söyleyebilir misiniz? Kızılımsı bıyıklı olan. Parlamentodaydı galiba."

"Jock Grant-Menzies'i kastediyorsunuz herhalde."

"Evet, tamam. Onu nerede bulabileceğimi bilmiyorsunuzdur herhalde, değil mi?"

"Rehberde kayıtlı, ama şu anda evde olacağını sanmam. Saat bir civarında Brat'te bulabilirsiniz belki. Çoğu zaman orada olur."

"Jock Grant-Menzies, Brat Kulübü. Çok teşekkür ederim. Çok naziksiniz. Bir gün beni ziyarete gelirsiniz umarım. *Hoşça kalın.*"

Telefon daha sonra suskunluğunu korudu.

Saat birde Beaver umutsuzluğa kapıldı. Paltosunu giydi, eline eldivenlerini, başına melon şapkasını geçirdi ve güzelce katlan-

mış şemsiyesiyle kulübe doğru yola çıktı; Bond Sokağı köşesine kadar tek penilik otobüse bindi.

Brat Kulübü'nün zarif George dönemi cephesinden ve güzel lambrili odalarından kaynaklanan antika havası tamamen sahteydi, çünkü savaştan hemen sonra ortalığa hâkim olan dostluk atmosferinde kurulmuş yeni bir kulüptü. Gençlerin şömine karşısında yayılabilecekleri, yaşlı üyelerin sert bakışlarına maruz kalmadan iskambil salonunda gülüp eğlenebilecekleri bir yer olarak düşünülmüştü. Ama şimdi kulübü kuranların kendileri orta yaşa geliyordu; savaştan döndükleri zamankine oranla daha kilolu, daha kel ve daha kırmızı suratlıydılar, ama hâlâ şen şakraktılar ve şimdi erkeksi ve centilmence davranışlardan yoksun olmalarına hayıflanarak sonradan gelenleri utandırma sırası onlardaydı.

Beaver'la barın arasında altı geniş erkek sırtından oluşan bir set vardı. Beaver dış salondaki koltuklardan birine yerleşip tanıdığı birinin gelmesini beklerken *New Yorker*'ın sayfalarını çevirmeye koyuldu.

Jock Grant-Menzies çıktı aşağıdan. Bardaki adamlar, "Selam, Jock, ne içiyorsun?" ya da sadece, "Ne haber ahbap?" diyerek selamladılar onu. Savaşa katılmış olamayacak kadar gençti, ama bu adamların ona itirazı yoktu; kulübe zaten kabul edilmemesi gerektiğini düşündükleri Beaver'dan çok daha fazla hoşlanıyorlardı ondan. Ama Jock durup Beaver'la konuştu. "Ne haber ahbap?" dedi. "Ne içiyorsun?"

"Şimdilik bir şey içmiyorum." Beaver saatine baktı. "Ama bir kadeh içme vakti geldi galiba. Konyak-zencefilli gazoz."

Jock barmene seslendi, sonra Beaver'a döndü:

"Dün geceki partide bana yamadığın kadın kimdi?"

"Adı Mrs. Tipping."

"Ben de öyle tahmin ettim. Anlaşıldı şimdi. Aşağıda bir mesaj ilettiler; adı ona benzer biri beni öğle yemeğine davet etmiş."

"Gidiyor musun?"

"Hayır, öğle yemeği davetleri bana göre değil. Zaten yataktan kalktığımda burada istiridye yemeye karar vermiştim."

Barmen içkileri getirdi.

"Mr. Beaver, geçen ayki hesapta on şilin açığınız görünüyor efendim."

"Ha, teşekkür ederim Macdougal, bir ara hatırlatıver, olmaz mı?"

"Başüstüne efendim."

Beaver, "Yarın Hetton'a gidiyorum," dedi.

"Öyle mi? Tony'yle Brenda'ya selam söyle."

"Âdetleri nasıl?"

"Sessiz sakin, çok hoştur."

"Yazmalı oyunlar oynanmaz mı?"

"Hayır, öyle şeyler yok. Komşularla biraz briç, tavla, *lowball* poker."

"Rahat mıdır?"

"Fena değildir. Bol içki. Banyo sayısı biraz az. Bütün sabahını yatakta geçirebilirsin."

"Brenda'yla hiç tanışmadım."

"Seversin, harika kızdır. Tony Last tanıdığım en mutlu adamlardan biri diye düşünürüm çoğunlukla. Yeterince parası var, evine bayılıyor, deliler gibi sevdiği bir oğlu, vefalı bir karısı var, derdi, tasası yok."

"Gıpta edilecek bir durum. Başka giden var mı, biliyor musun? Arabayla beni götürecek biri olabilir mi diye düşündüm."

"Bildiğim kimse yok ne yazık ki. Trenle kolay gidiliyor."

"Evet, ama arabayla daha eğlenceli."

"Ve daha ucuz."

"Evet, daha ucuz mutlaka... neyse, ben aşağıya yemeğe iniyorum. Bir kadeh daha içmez misin?"

Beaver gitmek üzere ayağa kalktı.

"Evet, içerim."

"Peki öyleyse. Macdougal. Birer tane daha lütfen."

Macdougal, "Size mi yazayım efendim?" diye sordu.

"Evet, lütfen."

Daha sonra Jock barda, "Beaver'a içki ısmarlattım," dedi.

"Hiç hoşuna gitmemiştir herhalde."

"Yüreğine iniyordu. Domuzlar hakkında bir bilgin var mı?"

"Hayır? Neden sordun?"

"Seçmenlerim domuzlar hakkında mektup yazıp duruyorlar da."

Beaver aşağıya indi, ama yemek salonuna girmeden, kapı görevlisine evini telefonla arayıp mesaj var mı diye sormasını rica etti.

"Mrs. Tipping birkaç dakika önce aramış ve bugün öğle yemeğine çağırmış."

"Kendisini arayıp memnuniyetle gideceğimi, ama birkaç dakika gecikebileceğimi söyler misin?"

Brat'ten bir buçuğu biraz geçe çıktı ve seri adımlarla Hill Street'e yürüdü.

İkinci Bölüm

İNGİLİZ GOTİĞİ

Bir

Hetton ve Compton Last Köylerinin arasında Hetton Abbey'nin geniş bahçesi uzanır. Önceleri ilçenin dikkate değer evlerinden biri olan Hetton Abbey, 1864'te baştan aşağı Gotik stilde yeniden inşa edilmiştir ve bugün dikkate değer yanı yoktur. Bahçeler her gün güneş batışına kadar halka açıktır, ev önceden yazılı randevu almak şartıyla gezilebilir. Güzel portreler ve mobilyalar vardır. Teras manzarası güzeldir.

İlçe rehberindeki bu bölüm Tony Last'i ciddi anlamda kızdırmamıştı. Daha tatsız şeyler söylendiği olmuştu. Göz açtırmayan, sert yetiştiriliş tarzından ötürü hırçınlaşmış olan Frances halası, Mr. Pecksniff'in evin planlarını bir öğrencisinin yetimhane planından uyarlamış olacağı yorumunda bulunmuştu. Ama tek tek her sırlı tuğlanın, her çininin Tony'nin gönlünde ayrı bir yeri vardı. Bazı bakımlardan bakımının kolay olmadığını biliyordu, ama hangi büyük evin bakımı kolaydı? Çağdaş konfor kavramıyla pek bağdaşmıyordu; yapmayı düşündüğü çok sayıdaki küçük tadilatı veraset vergileri ödenir ödenmez yürürlüğe koyacaktı. Ama binaların genel görünümü ve havası; gökyüzü fonunda mazgallı kale duvarlarının silueti; on beş dakikada bir çalan çanları normal insanı uykusundan uyandıran ortadaki saat kulesi; başlıkları asma çelenkli perdahlı sütunların taşıdığı tavanı çapraz kemerli, tekrarlanan kırmızı ve altın rengi geometrik şekillerle süslenmiş, gündüzleri armalı vitraylı, sivri kemerli pencerelerden sızan sol-

gun ışığın, geceleri şimdi elektrik bağlanıp yirmi ampul takılmış pirinç ve dökme demirden devasa bir gazlı avizenin aydınlattığı balo salonunun kilisemsi kasveti; aşağıdaki antika ısıtma sisteminin dökme demir yoncalı ızgarasından insanın ayağının dibinde ansızın yükselen sıcak hava akımları; kömürden tasarruf etmek için ısıtmasını iptal ettiği daha uzak koridorların mağaramsı soğuğu; tavanı kirişli, çam orkestra balkonlu yemek salonu; pirinç karyolalı, her birinde Gotik yazıyla bir friz bulunan, her birine Malory'den* adlar verilmiş yatak odaları: Isolde, Elaine, Mordred ve Merlin, Gawain ve Bedivere, Lancelot, Perceval, Tristram, Galahad, kendi giyinme odası Morgan le Fay ve yatağın kerevet üzerinde durduğu, duvarları halı kaplı, şöminesi on üçüncü yüzyıl mezarlarına benzeyen, çıkma penceresinden havanın çok açık olduğu günler altı kilisenin çan kuleleri görülebilen Brenda'nın odası Guinevere†; bütün bunların arasında büyümüş olan Tony için her biri sürekli bir haz ve övünç kaynağıydı; tatlı anıları ve gururlu bir sahiplenmeyi barındıran şeylerdi.

Bütün bunların şimdi moda olmadığını gayet iyi biliyordu. Yirmi yıl önce herkes hımış duvarları ve eski kalaylı kapları beğeniyordu, şimdiyse ayaklı vazolarla sıra sütunları; ne var ki bir gün gelecek, belki John Andrew'nun döneminde Hetton layık olduğu konuma tekrar yerleşecekti. Daha şimdiden "hoş" diye niteleniyordu; son derece kibar bir genç, bir mimarlık dergisinde yayımlanmak üzere fotoğraflarını çekmek için izin istemişti.

---

* Sir Thomas Malory (-1471): *Le Morte D'Arthur* (Arthur'un Ölümü) adlı, Kral Arthur, Guinevere, Lancelot ve Yuvarlak Masa Şövalyeleri'nin efsanelerini içeren derlemenin yazarı. Takip eden isimlerin hepsi Arthur efsanesinde yer alan karakterlerdir. (ed.n.)

† Tony Last'ın karısı Brenda'nın odasının adı, Guinevere, efsanede Kral Arthur'un kendisine ihanet eden karısıdır. (ed.n.)

Morgan le Fay'in tavanı kusursuz durumda değildi. Lambri etkisi yaratmak için sıvanın üzerine damalı kalıplar çakılmıştı. Mavi-yaldız tırtıllı boyanmışlardı. Aradaki kareler de münavebeli Tudor gülü ve zambak desenleriyle bezenmişti. Fakat bir köşeye rutubet sızdığından yaldız paslanmış, boyalar dökülmüş, iri bir leke kalmıştı; bir başka tarafta ahşap latalar kabarıp sıvadan ayrılmıştı. Uyanmayla zili çalma arasındaki kritik on dakikada yatağında uzanan Tony bu kusurları inceleyip bir kez daha düzeltmeye karar verdi. Acaba şimdilerde bu kadar incelikli bir işi yapabilecek ustalar bulmak kolay olur mu diye merak etti.

Morgan le Fay, çocuk odasından ayrıldığından beri Tony'nin odası olmuştu. Oldukça ileri yaşına kadar kâbus gördüğünden, annesiyle babasına (Guinevere'deki ayrılmaz ikiliye) seslendiğinde duyacakları bir mesafede olsun diye o odaya yerleştirilmişti. Orada yatmaya başladığından beri odadan hiçbir şeyi atmamış, her yıl bir şeyler eklemişti; şu anda odası ergenliğinin her bir evresini temsil eden bir galeri oluşturuyordu: bütün toplarından alev ve duman fışkıran bir zırhlının çerçevelenmiş resmi (*Chums*'ın* renkli ilavesi); gittiği özel okuldan bir grup fotoğrafı; "Müze" adlı camlı dolapta onu aşkın alakasız hobinin ürünleri: yumurtalar, kelebekler, fosiller, madenî paralar; okuldaki yatağının baş ucunda duran çift kanatlı deri çerçevede annesiyle babası;

Brenda'nın sekiz yıl önceki, Tony onunla nişanlanmaya çalıştığı sıralardaki hali; vaftiz töreninden hemen sonra Brenda'yla John; büyükdedesi yıktırmadan önceki haliyle Hetton'ın bir leke baskı resmi; birkaç raf dolusu kitap: *Bevis, Evinizde Marangozluk, Kolay Sihirbazlık Numaraları, Genç Ziyaretçiler, Toprak Sahibi-Kiracı Kanunu, Silahlara Veda.*

*

* Oğlan çocuklarına hitap eden bir dergi. (ed.n.)

İngiltere'nin her yerinde insanlar tatsız duygularla, umutsuzlukla uyanmaktaydı. Tony on dakika boyunca yattığı yerde memnun mesut tavanının tadilatını tasarladı. Sonra zili çaldı.

"Lady Brenda uyandırıldı mı?"

"Yaklaşık bir çeyrek saat önce efendim."

"Öyleyse onun odasında kahvaltı ederim."

Üzerine sabahlığını, ayağına terliklerini giydi ve Guinevere'e geçti.

Brenda kerevetin üstünde yatıyordu.

Modern bir yatak istemişti ısrarla. Tepsisi yanıbaşındaydı, yorganın üzerine zarflar, mektuplar, sabah gazeteleri saçılmıştı. Başını küçücük mavi bir yastığa dayamıştı; tamamen makyajsız olan yüzü adeta renksiz denebilecek, neredeyse kollarıyla boynu kadar açık bir inci pembesi tonundaydı.

"Ne haber?" dedi Tony.

"Öpücük."

Tony yatağın başucuna, tepsinin yanına oturdu; Brenda öne doğru uzanarak ona yaklaştı (berrak suların dipsiz derinliklerinden çıkan bir Nereus kızı). Brenda dudaklarını kaçırıp kedi gibi Tony'nin yanağına sürtündü. Âdetiydi.

"İlginç bir şey var mı?"

Mektupların bazılarını eline aldı.

"Hayır. Annem dadıdan John'un ölçülerini istiyor. Noel için bir şey örüyormuş ona. Belediye başkanı da önümüzdeki ay bir şeyin açılışını yapmamı istiyor. Yapmam gerekmez, değil mi?"

"Yapsan iyi olur bence, uzun zamandır onun için bir şey yapmadık."

"Öyleyse konuşmayı sen yazarsın. Hepsinde tekrarladığım o kız çocuğu konuşması için artık yaşlandım. Angela da yılbaşına kalacak mıyız diye soruyor."

"O kolay. Kesseler kalmayacağız."

"Ben de öyle tahmin ettim... gerçi eğlenceli bir partiye benziyor."

"Sen istersen git. Ben buradan ayrılamam, imkânsız."

"Önemli değil. Daha mektubu açmadan cevabın 'hayır' olacağını biliyordum."

"Kuzum, kışın ortasında ta Yorkshire'a gitmenin ne gibi bir hoşluğu olabilir?"

"Hayatım, kızma. Gitmeyeceğiz, biliyorum. Dert etmiyorum. Bir süre başkasının yemeklerini yemek eğlenceli olabilir diye düşünmüştüm sadece."

Sonra Brenda'nın hizmetçisi öteki tepsiyi getirdi. Tony tepsisini pencere önündeki koltuğa koydurtup mektuplarını açmaya başladı. Pencereden dışarıya baktı. O sabah altı kilise kulesinden sadece dördü görülüyordu. Az sonra, "Aslında o hafta sonu büyük ihtimalle bir kaçamak ayarlayabilirim," dedi.

"Hayatım, nefret etmeyeceksin ama, değil mi?"

"Yok canım."

Tony kahvaltısını ederken Brenda ona gazeteden haberler okuyordu. "Reggie yine bir konuşma yapmış... Babe'le Jock'ın o kadar olağanüstü bir fotoğrafı var ki... Amerika'da bir kadın iki ayrı kocadan ikiz doğurmuş. Hiç böyle bir şey olabileceğini düşünür müydün?... Gaz odasında iki idam daha... küçük bir kız mezarlıkta ayakkabı bağcığıyla boğularak öldürülmüş... şu gördüğümüz çiftlikte geçen oyun sükse yapıyor." Sonra tefrika romanı okudu. Tony piposunu yaktı. "Sen dinlemiyorsun galiba. Sylvia niçin mektubu Rupert'ın almasını istemiyor?"

"Ne? Ha, şey yüzünden, aslında Rupert'a güvenmiyor da ondan."

"*Adım* gibi biliyordum. Bu hikâyede Rupert diye biri yok. Bir daha sana hiçbir şey okumayacağım."

"Doğrusunu istersen bir şey düşünüyordum."

"Ya."

"Bugün cumartesi ve bu hafta sonu hiç misafirimiz yok, ne kadar harika, diye düşünüyordum."

"Öyle mi düşündün?"

"Sen öyle düşünmüyor musun?"

"Ara sıra kalmak üzere birilerini davet etmezsek bu kadar büyük bir evi çekip çevirmek anlamsız olurdu gibi geliyor bazen."

"*Anlamsız* mı? Ne demek istiyorsun? Ben bu evi bir yığın sıkıcı tip gelip otel olarak kullansın, dedikodu yapsın diye ayakta tutmuyorum. Biz hep burada yaşadık, John'un da benden sonra evi devam ettireceğini umuyorum. Çalışanlarımıza karşı, evin kendisine karşı sorumluluklarımız var. İngiliz hayat tarzının önemli bir parçası, sürdürülmemesi ciddi bir kayıp..." Tony cümlesini yarım bırakıp yatağa baktı. Brenda yüzünü yastığa gömmüştü, örtünün altından bir tek kafasının üst kısmı görünüyordu.

"Yüce Tanrım," dedi yüzünü yastıktan ayırmadan. "Ne yaptım ben?"

"Yine mi ukalalık ediyorum yoksa?"

Brenda burnuyla tek gözü açığa çıkacak şekilde yana döndü. "Hayır hayatım, ukala değilsin. İstesen de olamazsın zaten."

"Kusura bakma."

Brenda yatakta doğruldu. "Ciddi söylemiyordum ki canım. Ben de kimse gelmiyor diye çok seviniyorum."

(Bu tür ailevi cilveler yedi yıldır Tony'yle Brenda'nın hayatında hep yer alıyordu.)

Dışarıda yumuşak bir İngiliz havası hüküm sürüyordu; çukurlarda sis, tepelerde solgun güneş; yeni yağan yağmuru tutacak yaprak olmadığından, ağaçlık yerlerde tepeden sular damlamıyordu artık, ama çalılıklar ıslaktı, gölgeler koyu, güneşin ulaştığı

yerler hareliydi; toprak yollar çamura batmıştı, hendeklerden su akıyordu.

John Andrew midillisinin üzerinde Cankurtaranlar* gibi ciddi ve kaskatı oturmuş, Ben'in engeli ayarlamasını bekliyordu. Thunderclap'i Reggie dayı altıncı doğum gününde hediye etmişti. Adını uzun müzarekereler sonucu John koymuştu. Midillinin adı daha önce Christabelle'di; Ben bunun attan çok tazıya yaraşır bir ad olduğunu söylemişti. Ben iki biniciyi öldürüp yerel engelli yarışlarda üst üste dört yıl birinci gelmiş, Thunderclap adında mercanî kır bir attan söz etmişti. Çok güzel, küçük bir atmış, avda kazığın üstünden atlamaya çalışırken karnını deşmiş, vurmak zorunda kalmışlar. Ben çeşit çeşit at hikâyeleri bilirdi. Zero adında bir ata Chester'da üçe on oynayıp beş kraliyet altını kazanmıştı. Savaş sırasında Peppermint diye bir katır, birliğin rom istihkakını içe içe ölmüştü. Ama John midillisine ayyaş bir katırın adını verecek değildi. Sonunda, midillinin sakin mizacına rağmen Thunderclap'te karar kılmışlardı.

Thunderclap, kuyruğu ve yelesi uzun, koyu doru bir kısraktı. Ben bacak tüylerini kesmemişti. John başını tutmaya çalıştığı halde o direnip otlamaya devam ediyordu.

Thunderclap gelmeden önce at binmek çok farklı bir şeydi. Bunny adında küçük bir Shetland midillisinin üzerinde maneji turlar, dadısı dizginler elinde nefes nefese yanında koşardı. Oysa şimdi erkek işi olmuştu. Dadı uzakta, portatif taburesine oturmuş tığ işliyordu; işitme mesafesi dışındaydı. Buna karşılık Ben'in konumunda bir yükselme olmuştu. Eskiden çiftliğin at uşağıyken, şimdi gözle görünür biçimde seyis havasına girmekteydi. Boynuna bağladığı mendilin yerini tilki kafası iğneli bir

* Kraliyet süvari alayına ait birliklerden biri. (ed.n.)

boyunbağı almıştı. Ülkenin başka yerlerinde çeşitli deneyimler yaşamış bir adamdı.

Tony de, Brenda da avlanmazdı, ama John'un avdan hoşlanmasını çok istiyorlardı. Ben ahırların dolu, kendisinin baş yetkili olacağı bir geleceği görür gibiydi; Mr. Last dışarıdan birini alacak adam değildi.

Ben iki sopaya demir çivilerin geçeceği delikler deldirmiş, bir de beyaz badanalı çit bulmuştu. Bunlarla arazinin ortasında altmış santim yüksekliğinde bir engel kurdu.

"Hiç zorlamadan gel. Ağır eşkin sür, o sıçrarken eyerin üstünde öne doğru eğil, kuş gibi uçuvereceksiniz üstünden. Atın başını dümdüz karşıya baktır."

Thunderclap ileriye doğru tırısa kalktı, iki adım eşkin yürüdü, sonra vazgeçip tam atlamadan önce tekrar tırısa kalkarak engelin yanından dolaştı. John dizginleri bırakıp iki eliyle Thunderclap'in yelesine yapışarak dengesini korudu; dönüp suçlu suçlu baktığında, Ben, "O kahrolası bacakların ne işe yarıyor? Al şunu, yaklaştığınızda hafifçe vurursun," diyerek John'a bir değnek verdi.

Dadı kapının orada oturmuş, kız kardeşinden gelen mektubu tekrar okuyordu.

John, Thunderclap'i geri döndürüp tekrar atlatmaya çalıştı. Bu sefer doğru çite daldılar.

Ben, "Bacak!" diye bağırınca John sıkı bir tekme attı, ayakları üzengiden çıktı. Ben karga kovalarmış gibi kollarını havada salladı. Thunderclap sıçradı, John eyerin üzerinde havalanarak sırt üstü çimenleri boyladı.

Dadı telaş içinde ayağa fırladı. "Ah, ne oldu Mr. Hacket, bir yeri incindi mi?"

"Yok bir şeyi," dedi Ben.

"İyiyim," dedi John. "Galiba bir adımını kısa attı."

"Sen onu külahıma anlat. Sen o kahrolası bacaklarını açtın, o zaman da kıç üstü oturdun. Bir dahaki sefere dizginleri elinden bırakma. Bu şekilde avını kaybedersin."

John üçüncü denemede engeli aştı ve nefes nefese, eğreti konumda, bir ayak üzengiden çıkmış, tek eli önceki gibi yeleye yapışmış, ama hâlâ eyerin üzerinde buldu kendini.

"İşte, nasıldı? Kırlangıç gibi sıyırıverdiniz üstünden. Bir daha denesene."

John'la Thunderclap küçük parmaklığın üstünden iki kere daha atladılar, sonra dadı seslenip sütünü içmek üzere eve gitme vakti geldiğini söyledi. Midilliyi ahıra yürüttüler. Dadı, "Vah vah, ceketin çamur içinde kalmış," dedi.

"Yakında Aintree koşusunda birinci geleceksin," dedi Ben.

"İyi günler Mr. Hacket."

"İyi günler han'fendi."

"Hoşça kal Ben, akşama gelip çiftlik atlarının tımarını seyredebilir miyim?"

"Ona ben karar veremem. Dadıdan izin iste. Ama biliyor musun, kır beygirde bağırsak kurdu var. Hapını içirirken seyretmek ister misin?"

"Evet, evet, lütfen dadı, seyredebilir miyim?"

"Annene sorman lazım. Hadi gel artık, bugünlük atlara doydun."

"Atlara doyamam ki," dedi John, "hiçbir zaman." Eve yürürlerken, "Sütümü annemin odasında içebilir miyim?" diye sordu.

"Duruma bağlı."

Dadının cevapları hep böyle kaçamaklıydı: "Bakarız", "Az şey istemiyorsun", "Soru sormayan yalan dinlemez"; yani Ben'in kararlı ve sivri hükümlerinden tamamen farklıydı.

"Hangi duruma bağlı?"

"Birçok duruma."

"Bir tanesini söyle."

"Mesela çok fazla salakça soru sormamana."

"Salak sürtük, sen de."

"*John!* Ayıp değil mi? Ne diyorsun sen?"

Esprisinin yarattığı etkiye bayılan John, dadısının elinden kurtulup önüne geçerek seke seke, "salak sürtük, salak sürtük" diye diye yan kapıya kadar gitti. Verandaya geldiklerinde dadısı hiç konuşmadan John'un tozluklarını çıkardı; dadının asık suratı John'u biraz ciddileştirmişti.

"Doğru oyun odasına çık," dedi dadı. "Ben annenle senin hakkında konuşmaya gidiyorum."

"Lütfen dadı. Anlamını bilmiyorum, ama onu demek istemedim."

"Doğru oyun odasına çık."

Brenda makyaj yapıyordu.

"Ben Hacket ona binicilik öğretmeye başladığından beri böyle hanımefendi, laf dinletemiyorum."

Brenda sürmeye hafifçe tükürdü. "Ama tam olarak ne dedi?"

"Hanımefendi, tekrar edemem."

"Olur mu canım, söylemeniz lazım. Yoksa çok daha kötüsünü düşüneceğim."

"Daha kötüsü olamaz ki... salak sürtük dedi bana hanımefendi."

Brenda yüz havlusunu ağzına kapatarak hafifçe tıksırdı. "Ne dedi, ne dedi?"

"Hem de tekrar tekrar. Yol boyu önümde seke seke, şarkı gibi nağmeli söyledi hem de."

"Anlıyorum... bana söylemekle çok iyi ettiniz elbette."

"Teşekkür ederim hanımefendi, konu açılmışken, şunu da belirtmem gerekir herhalde: Bana kalırsa Ben Hacket çocuğu

binicilikte çok zamansız zorluyor. Çok tehlikeli. Bu sabah düştü, kötü bir düşüş de olabilirdi."

"Pekâlâ dadı, konuyu Mr. Last'le görüşeceğim."

Brenda Tony'ye anlattı. İkisi bol bol güldüler olaya. "Hayatım," dedi Brenda, "onunla senin konuşman şart. Sen ciddi olmayı benden çok daha iyi beceriyorsun."

"Ben sürtüğün iyi bir şey olduğunu sanıyordum," diye kendini savundu John, "ayrıca Ben birçok kişi için söylüyor o kelimeyi."

"Söylemese daha iyi eder."

"Ben'i dünyada herkesten çok seviyorum. Ayrıca bence herkesten de daha akıllı."

"Hadi canım, annenden çok seviyor olamazsın."

"Evet, daha çok seviyorum. Çok daha fazla."

Tony tartışmayı kesip hazırlamış olduğu söylevi çekme vaktinin geldiğine hükmetti. "Şimdi beni dinle John. Dadına salak sürtük demen çok yanlış bir şeydi. Bir kere ona karşı kabalık etmiş oldun. O senin için her gün ne çok şey yapıyor, düşünsene."

"Onları yapmak için para alıyor."

"Sus, beni dinle. İkincisi, senin yaşında ve senin sınıfından insanların kullanmadığı bir kelime kullanmışsın. Yoksul insanlar soyluların kullanmadığı bazı deyimleri kullanırlar. Sen bir soylusun. Büyüdüğünde bu evin tamamı, ayrıca daha birçok başka şey sana ait olacak. Bir gün bütün bunlara sahip olacak biri gibi konuşmayı ve senin kadar talihli olmayan kişilere, özellikle kadınlara karşı daha düşünceli davranmayı öğrenmen lazım. Anlıyor musun?"

"Ben benim kadar talihli değil mi?"

"Onunla alakası yok. Şimdi yukarı çıkıp dadıdan özür dile ve bir daha hiç kimse hakkında o kelimeyi kullanmayacağına söz ver."

"Tamam."

"Bugün çok yaramazlık ettiğin için de yarın ata binmeyeceksin."

"Yarın Pazar."

"Daha ertesi gün öyleyse."

"Ama 'yarın' demiştin. Şimdi değiştirmen haksızlık."

"John, itiraz istemiyorum. Davranışlarına dikkat etmezsen Thunderclap'i Reggie dayıya geri gönderip onu hak edecek kadar uslu olmadığını söylemek zorunda kalacağım. İstemezsin, değil mi?"

"Reggie dayı onu ne yapsın? Thunderclap onu taşıyamaz ki. Zaten o genellikle yurt dışında."

"O da başka bir çocuğa hediye eder. Zaten ne alakası var? Hadi koş dadıdan özür dile."

John kapıya vardığında, "Pazartesi bineceğim ama, değil mi?" dedi. "Kendin söyledin 'yarın' diye."

"Peki, öyle olsun."

"Yaşasın! Thunderclap bugün çok iyiydi. Koskoca bir çitin üstünden atladık. İlk defasında karşı koydu, ama sonra kuş gibi uçuverdi."

"Sen yerinden fırlamadın mı?"

"Fırladım, bir kere. Thunderclap'in kabahati yoktu. Ben kahrolası bacaklarımı açtım, o zaman da kıç üstü oturdum."

"Söylev nasıl geçti?" diye sordu Brenda.

"Kötü. Berbat."

"Dadı Ben'i kıskanıyor, mesele bu."

"Yakında biz de kıskanabiliriz."

Yemek salonunun ortasındaki küçük, yuvarlak bir masada öğle yemeğini yediler. O odada sabit bir ısı tutturmak imkânsız gibiydi; insanın bir yanı açık şöminenin doğrudan alevinde kavrulurken öteki yanı düzineyle cereyana maruz kalıp soğuktan

hissizleşiyordu. Brenda paravanlar ve portatif elektrikli radyatörle çeşitli deneyler yapmış ama bir başarı elde edememişti. Diğer odaların ılık olduğu bugün bile yemek salonunda keskin bir soğuk hüküm sürüyordu.

Her ikisi de sağlıklı ve normal ölçülerde bedenlere sahip oldukları halde Tony'yle Brenda perhizdeydiler. Perhiz, yemekleri ilginç hale getiriyor, yalnız yemek yiyenlerin düşebileceği iki barbarca aşırılıktan koruyordu onları: oburluğa kendini kaptırma ya da omletle rozbif sandviçten oluşan düzensiz bir yeme alışkanlığı. Şu andaki sistemde aynı öğünde proteinle nişastayı birleştirmek yasaktı. Hangi besinlerin protein, hangilerinin nişasta içerdiğini sıralayan basılı bir katalogları vardı. Çoğu normal yemek ikisini birden içerdiğinden, Tony'yle Brenda menüyü oluştururken eğleniyorlardı. Genellikle sonunda bir besini "joker" ilan ediyorlardı.

"Eminim çok yararı oluyordur."

"Evet hayatım, bundan bıktığımızda alfabetik bir perhiz deneyebiliriz, her gün farklı harfle başlayan yemekler. V günü aç kalınır, vişneyle vanilyadan başka şey yok... Öğleden sonra ne yapmayı düşünüyorsun?"

"Fazla bir şey yapmayacağım. Carter saat beşte gelecek, birkaç şeye bakacağız. Yemekten sonra Pigstanton'a giderim belki. Lowater çiftliğine kiracı bulduk galiba, ama uzun süredir boş, yapılacak ne kadar iş var diye bakmam gerek."

"Sinemaya hayır demem."

"Olur. Lowater'ı pazartesiye bırakabilirim rahatlıkla."

"Sonra da Woolworth'e gideriz belki, olmaz mı?"

Brenda'nın tatlı diliyle Tony'nin aklıbaşındalığı birleşince dostlarının geçim konusunda onları son derece başarılı bulmalarına şaşırmamak gerekirdi.

*

Proteinsiz puding tatsızdı.

Beş dakika sonra bir telgraf getirdiler. Tony telgrafı açtı, "Mahvolduk," dedi.

"Kötü haber mi?"

"Korkunç bir olay. Baksana şuna."

Brenda okudu. *Varışım 3:18, ziyareti iple çekiyorum. Beaver.* "Beaver nedir?" diye sordu.

"Genç bir adam."

"İyiymiş öyleyse."

"Hiç değil. Daha kendisini görmedin."

"Niçin geliyor buraya? Sen çağırmış mıydın?"

"Yarım ağızla çağırdım herhalde. Bir akşam Brat'e gitmiştim, ondan başka kimse yoktu, bir-iki kadeh içtik birlikte, evi görmek istediğini söyledi..."

"Sen sarhoştun herhalde."

"Değildim aslında, ama ciddiye alacağını hiç düşünmemiştim."

"Eh, hak etmişsin sen de. İş için Londra'ya gidip beni burada tek başıma bırakırsan böyle olur... Kim ki bu adam?"

"Genç bir adam işte. Annesi hani şu dükkânın sahibi."

"Tanırdım onu. Felaket bir tiptir. Bak aklıma geldi, ona bir miktar borcumuz kalmıştı."

"Baksana, telefon edip hastalandığımızı söyleyelim."

"Çok geç, trendedir şu anda, Great Western hattının üç sterlin altı penilik öğle yemeğinde fütursuzca proteinle nişastayı birleştirmekle meşgul... Her neyse, Galahad'ı veririz. Orada yatan hiç kimse tekrar gelmiyor; yatak korkunç anladığım kadarıyla."

"Ne yapacağız ki bu adamla? Başka birilerini bulmak için de çok geç."

"Sen Pigstanton'a git. Ben onunla ilgilenirim. Tek başına daha kolay oluyor. Bu gece sinemaya götürürüz, yarın da evi

gezer. Şansımız yaver giderse akşam treniyle döner. Pazartesi sabahı işe gitmesi gerekiyor mu?"

"Ne bileyim."

Üç on sekiz, varış saati olarak hiç de uygun değildi. Eve aşağı yukarı dörde çeyrek kala varılıyordu; gelen Beaver gibi yabancı biriyse çay saatine kadar zorlama bir süre oluyordu; ama Tony olmadığında Brenda daha rahat davranıp bu tür durumları epey bir zarafetle kotarıyordu; zaten Beaver'ın herhangi bir yerde gerçekten memnuniyetle ağırlandığı o kadar enderdi ki, ağırlanışındaki hafif gerginliğe duyarlı değildi.

Brenda onu hâlâ sigara odası dedikleri odada karşıladı; bazı bakımlardan evin en az kasvetli yeriydi. "Gelebilmeniz ne iyi oldu," dedi Brenda. "Hemen söyleyeyim, parti düzenlemedik. Korkarım sizin için pek sıkıcı olacak... Tony'nin çıkması gerekti, ama birazdan döner... tren kalabalık mıydı? Cumartesileri genellikle kalabalık oluyor... dışarıda oturmak ister misiniz? Birazdan karanlık çökecek, güneşten yararlanabiliriz..." vs. Tony evde olsaydı Brenda için daha zor olurdu, çünkü göz göze gelirler, Brenda'nın şato sahibesi taklidi fiyaskoyla sonuçlanırdı. Beaver sohbet konusunda tecrübeliydi; birlikte terasa çıkıp basamakları inerek Hollanda bahçesine geçtiler, sonra limonluğun arkasından dolandılar ve bütün bu süre boyunca hiç rahatsızlık yaşamadılar. Hatta Brenda Beaver'a annesinin en eski dostlarından biri olduğunu söylerken buldu kendini.

Tony çaya yetişti. Misafirini evde karşılayamadığı için özür diledi ve neredeyse hemen ardından çalışma odasında bekleyen çiftlik kâhyasıyla görüşmek üzere tekrar çıktı.

Brenda Londra'yı, davetleri sordu. Beaver pek bilgiliydi.

"Polly Cockpurse yakında bir davet veriyor."

"Evet, biliyorum."

"Gelecek misiniz Londra'ya?"

"Zannetmem. Artık hiçbir yere gittiğimiz yok."

Brenda altı haftadır tedavülde olan fıkraların hiçbirini duymamıştı; fıkralar anlatıla anlatıla cilalanmış, mükemmelleşmişti, Beaver da fena anlatmıyordu. Brenda'ya çok sayıda dostunun değişen birlikteliklerinden bahsetti.

"Mary'yle Simon'dan ne haber?"

"Aa, bilmiyor muydunuz? O iş bitti."

"Ne zaman?"

"Bu yaz Avusturya'da başlamıştı...."

"Ya Billy Amgmering?"

"Sheila Shrub adında bir kızla harika bir flört yaşıyor."

"Peki Helm-Hubbard'lar?"

"O evlilik de pek iyi yürümüyor... Daisy yeni bir restoran açtı. Çok iyi gidiyor... bir de Warren diye yeni bir gece kulübü var..."

"Vay canına," dedi Brenda sonunda. "Herkes ne kadar eğleniyormuş."

Çaydan sonra John Andrew yanlarına getirildi ve derhal konuşmayı tekeline aldı. "Nasılsınız?" dedi. "Geleceğinizi bilmiyordum. Babam nasıl olduysa bu hafta sonu kafa dinleyeceğini söylüyordu. Avlanır mısınız?"

"Uzun zaman oldu avlanmayalı."

"Ben diyor ki, mali durumu müsait olan herkes avlanmalıymış, ülkenin yararına olurmuş."

"Benim mali durumum müsait olmayabilir."

"Siz yoksul musunuz?"

"Mr. Beaver, lütfen canınızı sıkmasına izin vermeyin."

"Evet, çok yoksulum."

"İnsanlara sürtük diyecek kadar mı yoksul?"

"Evet, o kadar yoksulum."

"Nasıl yoksul düştünüz?"

"Ben hep yoksuldum."

"Ha." John konuya ilgisini kaybetti. "Çiftlikteki kır atta bağırsak solucanı var."

"Nereden biliyorsun?"

"Ben söyledi. Zaten bokuna baktığınız zaman da anlaşılıyor."

"Eyvah," dedi Brenda, "dadın böyle konuştuğunu duysa ne der?"

"Kaç yaşındasınız?"

"Yirmi beş. Sen kaç yaşındasın?"

"Ne iş yapıyorsunuz?"

"Pek bir iş yapmıyorum."

"Ben sizin yerinizde olsam bir şeyler yapıp biraz para kazanırdım. O zaman avlanabilirdiniz."

"Ama o zaman da insanlara sürtük diyemem."

"Zaten bence diyebilmenin bir yararı da yok."

(John daha sonra, oyun odasında akşam yemeğini yediği sırada, "Bence Mr. Beaver çok salak bir adam, öyle değil mi?" dedi.

"Hiçbir fikrim yok," dedi dadı.

"Bence bugüne kadar buraya gelenler arasında en salağı o."

"Böyle karşılaştırmalar yapmak çok kötü bir şey."

"Hiçbir hoş yanı yok ki. Salak sesli, salak suratlı, salak gözlü, salak burunlu," John'un ses tonu ilahi söyler gibiydi: "salak ayaklı, salak ayak parmaklı, salak kafalı, salak kıyafetli..."

"Hadi sen yemeğini ye," dedi dadı.)

O akşam yemekten önce Brenda tuvalet masasının başında otururken, Tony arkasına geçip omzunun üstünden aynaya bakarak suratını ekşitti.

"Beaver konusunda biraz suçlu hissediyorum kendimi... çekip gittim, seni yalnız bıraktım. Müthiş idare ettin onu."

"O kadar kötü değildi canım," dedi Brenda. "Acınacak biri aslında."

Koridorun biraz ilerisinde Beaver tecrübeli bir misafirin gözüyle odasını inceledi. Okuma lambası yoktu. Mürekkep hokkası kurumuştu. Şömine yakılmış ama sönmüştü. Banyonun çok uzakta, kule merdiveniyle çıkılan üst katta olduğunu öğrenmişti zaten. Yatağın görünümü de, dokunuşu da hoşuna gitmedi hiç; ortadaki yaylar kırılmıştı, denemek üzere uzandığında tehditkâr biçimde gıcırdadı. Üçüncü mevki dönüş bileti on sekiz şilin tutmuştu. Ayrıca bahşişler vardı.

Tony'nin suçluluk duygusundan ötürü, akşam yemeğinde Tony ve Brenda pek hoşlanmadıkları halde şampanya içildi. Aslında Beaver da pek hoşlanmazdı, ama şampanya olduğuna memnundu. Uzun bir sürahiye dökülüp masanın etrafında üçü arasında bir misafirperverlik simgesi gibi dolaştırılıyordu. Daha sonra arabayla Pigstanton'daki Picturedroma'a gittiler; Beaver'ın birkaç ay önce gördüğü bir film oynuyordu. Döndüklerinde sigara odasında içki ve sandviç servisi yapıldı. Filmden söz ettiler, ama Beaver daha önce görmüş olduğunu belli etmedi. Tony onu Sir Galahad'ın kapısına kadar geçirdi.

"Rahat uyursunuz umarım."

"Hiç şüphem yok."

"Sabah uyandırılmak ister misiniz?"

"Zili çalabilir miyim?"

"Elbette. Bir ihtiyacınız var mı?"

"Hayır, teşekkürler. İyi geceler."

"İyi geceler."

Ama Tony döndüğünde, "Biliyor musun, Beaver konusunda çok kötü hissediyorum kendimi," dedi.

"Beaver'ın keyfi yerinde canım," dedi Brenda.

Ama Beaver hiç mi hiç rahat değildi; yatakta sabırla dönüp durarak uyuyabileceği bir pozisyon ararken düşünüyordu: Bir daha bu eve gelmeye hiç niyeti olmadığına göre uşağa bahşiş vermeyecek, kendisiyle ilgilenen oda hizmetkârına da sadece beş şilin verecekti. Bir süre sonra şiltenin engebeli topografyasına uyum sağladı ve sabaha kadar kesik kesik uyukladı. Ama gün, bütün Pazar gazetelerinin hanımefendinin odasına götürülmüş olduğu haberiyle pek kasvetli başladı.

Tony pazar günleri mutlaka koyu renk takım elbise giyer, kolalı beyaz yaka takardı. Kiliseye gidip dedesinin büyük tadilat sırasında yaptırdığı, yüksek kırmızı puflarla desteklenmiş çıralı çamdan geniş sıraya otururdu; kilisede demir ızgaralı bir şömine bile vardı; babası vaazda tasvip etmediği bir bölüm olduğunda küçük maşayla ızgarayı takırdatırdı. Babası öldüğünden beri şömine hiç yanmamıştı; Tony gelecek kışa eski âdeti tekrar canlandırmak niyetindeydi. Noel günüyle Hasat Şükranı gününde Tony pirinç kartalın arkasına geçip İncil'den bölümler okurdu.

Ayin bittiğinde birkaç dakika sundurmada durur, papazın kız kardeşiyle, köylülerle tatlı tatlı sohbet ederdi. Sonra tarlaların ortasından geçen toprak yoldan eve döner, etrafı duvarla çevrili bahçenin yan kapısına varırdı; seralara gidip yakasına takmak üzere bir çiçek seçer, bahçıvanların kulübelerine uğrayıp bir çift laf eder (küçük kapı eşiklerinden dışarı Pazar öğle yemeklerinin nefes kesen sıcak kokusu yayılırdı), sonra da kütüphanede bir kadeh şeri içerdi. Bu basit, azıcık resmî Pazar sabahı düzeni, kendiliğinden denebilecek biçimde, ailesinin daha katı âdetlerinden türemişti; Tony bu düzeni büyük memnuniyetle sürdürüyordu. Brenda onu Tanrı'dan korkan, dürüst, eski tarz soylu rolü oynarken yakaladığında mutlaka takılır, Tony de komik olduğunu

anlardı, ama ne haftalık rutininden aldığı zevk azalırdı, ne de misafirlerin varlığı kendisini engellediğinde yaşadığı sıkıntı.

İşte bu yüzden, saat on bire çeyrek kala çalışma odasından büyük salona geçtiğinde Beaver'ı giyinip kuşanmış, eğlendirilmeye hazır bulunca morali bozuldu; fakat anlık bir sinirdi sadece, çünkü günaydın derken misafirinin elinde tren tarifesi olduğunu fark etti; tren saatlerine baktığı aşikârdı.

"Rahat uyumuşsunuzdur umarım."

"Harika uyudum," dedi Beaver, oysa solgun benzi söylediklerini doğrulamıyordu.

"Çok sevindim. Ben bu evde hep çok rahat uyurum. Şu elinizdeki tren tarifesi hoşuma gitmedi ama. Bizi hemen terk etmeyi düşünmüyorsunuzdur umarım."

"Ne yazık ki akşama dönmüş olmam lazım."

"Çok kötü. Sizinle neredeyse hiç görüşemedik. Pazar günleri trenler pek iyi değil. En iyisi beş kırk beşte kalkıyor, varışı da dokuz civarı. Çok duruyor, yemekli vagon da yok."

"Önemli değil."

"Yarına kadar kalmanız imkânsız mı?"

"Kesinlikle imkânsız."

Parkın ötesinden kilisenin çanları duyuldu.

"Neyse, ben kiliseye gideceğim. Gelmek istemezsiniz herhalde."

Beaver misafirliğe gittiğinde, şu andaki kadar tatsız bir ziyaret bile olsa, kendisinden ne bekleniyorsa onu yapardı. "İsterim. Çok isterim gelmeyi."

"Yok, gerçekten, sizin yerinizde olsam gelmezdim. Sıkılırsınız. Ben bir bakıma mecbur olduğum için gidiyorum. Siz kalın. Brenda birazdan aşağı iner. Canınız istediğinde zili çalıp içecek bir şeyler söyleyebilirsiniz."

"Peki, olur."

"Daha sonra görüşmek üzere öyleyse." Tony holden şapkasıyla bastonunu alıp kapıyı açarak çıktı. "Şu delikanlıya yine misafirperverlik gösteremedim," diye düşündü.

Araba yoluna çıktığında çanlar gürültüyle çalıyordu; Tony seri adımlarla o yönde yürümeye koyuldu. Az sonra çan sesleri durulup tek bir notayla köyü uyardı: Orgun ilk ilahiye başlamasına beş dakika kalmıştı.

Kiliseye gitmekte olan dadıyla John'a yetişti. John nadiren kapıldığı bir sır paylaşma havasındaydı; eldivenli küçük elini Tony'nin elinin içine yerleştirdi ve herhangi bir giriş yapmadan kilisenin kapısına kadar süren bir şey anlatmaya koyuldu: 1917'de Wipers yakınında birliğin rom istihkakını içen Peppermint diye bir katırla ilgili bir hikâye; John babasının adımlarına yetişebilmek için koşar adım yürürken, nefes nefese anlatılmıştı. Bitince Tony, "Ne kadar acıklı," dedi.

"Aslında ben de acıklı diye düşünmüştüm, ama değilmiş. Ben gülmekten neredeyse patladığını söyledi."

Çan sesi kesilmişti, orgcu perdenin arkasından Tony'nin gelişini kolluyordu. Tony önde, dadıyla John arkasında, sıraların arasından öne yürüdüler. Yerlerine geldiklerinde Tony koltuklardan birine, onlar da arkasındaki sıraya oturdular. Tony alnını ellerine dayayıp öne eğilerek yarım dakika öyle kaldı, sırtını arkaya yaslarken org ilahinin ilk notalarını çalmaya başladı.

"Ya Rab, kulun ile muhakemeye girme..." Ayin normal seyrinde devam etti. Tony hafif küflü, hoş havayı içine çeker, bildik oturma, ayağa kalkma, öne eğilme hareketlerini tekrarlarken düşünceleri konudan konuya geçiyor, geçen haftanın olaylarıyla gelecek için planları arasında gidip geliyordu. Ara sıra ayinde geçen etkileyici bir ifadeyle bulunduğu ortama geri dönüyordu, ama o sabah kendini daha çok banyolarla tuvaletler ve evin temel

niteliklerini değiştirmeden bunların sayısını artırmanın en iyi yolu meselesiyle meşgul etti.

Köy postanesinin müdürü bağış kesesini dolaştırdı. Tony her zamanki gibi iki buçuk şilinini, John'la dadı da penilerini keseye attılar.

Papaz biraz zorlanarak vaiz kürsüsüne tırmandı. Hayatının büyük bölümünde Hindistan'da görev yapmış yaşlıca bir adamdı. Tony'nin babası diş hekiminin ricası üzerine ona papazlık makamını vermişti. Soylu, etkileyici bir ses tonu vardı ve yörenin en iyi vaizi kabul edilirdi.

Daha enerjik günlerinde, karargâh kilisesinde okumak üzere kaleme aldığı vaazlarını papazlığının değişen koşullarına uyarlamak için en ufak bir değişiklik yapmadığından, çoğunun sonunda uzaklardaki yuvalara ve ailelere değinirdi. Köylüler bunu katiyen şaşırtıcı bulmazdı. Kilisede söylenenlerin pek azı kendileriyle bağlantılı gelirdi onlara. Papazın vaazlarını çok beğenirler, uzaklardaki evlerinden söz etmeye başladığında dizlerindeki tozu silkeleyip şemsiyelerini hazırlama vaktinin geldiğini anlarlardı.

"...Haftanın bu kutsal vaktinde başımız açık ayakta dururken," diye okurdu, söylevin sonunda tok, yaşlı sesi iyice yükselerek, "burada hizmetinde bulunduğumuz Lütufkâr İmparatoriçe Kraliçemizi hatırlayalım ve ona uzun ömür versin, bizleri dünyanın en ırak köşelerine vazifemize göndersin diye Tanrı'ya dua edelim; uzaktaki yakınlarımızı, onun adına geride bıraktığımız yuvalarımızı düşünelim ve unutmayalım ki kilometrelerce çorak toprak ve fersah fersah okyanus bizleri ayırsa da, bu Pazar sabahları onlara en yakın olduğumuz andır; hükümdarımıza sadakatimiz ve inayetine şükranımız aracılığıyla onlarla birleştiğimiz, onun kılıcıyla tacının vakur tebaası sıfatıyla yekvücut olduğumuz andır."

("Peder Tendril* Kraliçe'yi pek methediyor," demişti bir keresinde bir bahçıvanın karısı Tony'ye.)

Koro son ilahide tek sıra halinde dışarı çıkarken, cemaat birkaç saniye sessizce çömeldi, sonra kapıya yöneldi. Dışarıya, mezarların arasına çıkıncaya kadar cemaat üyeleri birbiriyle temas kurmadı; sonra samimi, dostane, gürültülü selamlaşmalar başladı.

Tony veterinerin karısıyla, dükkân sahibi Mr. Partridge'le konuştu; sonra papaz yanına geldi.

"Lady Brenda rahatsız değildir umarım?"

"Yok, önemli bir şeyi yok." Tony kiliseye ne zaman Brenda'sız gitse hep bu değişmez kalıbı kullanırdı. "Çok ilginç bir vaazdı peder."

"Bunu duyduğuma çok sevindim evladım. En sevdiğim vaazlarımdan biridir. Peki ama daha önce duymamış mıydınız?"

"Hayır, kesinlikle."

"Son zamanlarda burada kullanmadım. Başka bir yerde vaaz vermem istendiğinde mutlaka bunu seçerim. Durun bakayım, ne zaman kullandığımı hep not ederim." Yaşlı papaz elindeki defteri açtı. Yıpranmış siyah ciltli defterin yaprakları sararmıştı. "Hah, işte burada. Bu vaazı ilk kez Celalâbad'da, Coldstream Muhafız Birliği oradayken okumuştum; sonra dördüncü iznimden döndüğümde Kızıldeniz'de, ardından Sidmouth... Mentone... Winchester... 1921'de İzci Kızların yaz toplantısında... Leicester'da Kilise Sahne Loncasında... zavallı Ada'nın hasta olduğu 1926 kışında iki kez Bournemouth'ta... Evet, burada en son 1911'de okumuşum gibi görünüyor, siz o zamanlar pek küçüktünüz..."

* İng. Tendril, asma gibi, diğer bitkilerin gövdesinden beslenen tırmanıcı bitki anlamına gelir. Papazla ilgili asalaklık ima ediliyor. (ed.n.)

Papazın kız kardeşi John'la sohbet ediyordu. John ona Peppermint'in öyküsünü anlatıyordu: "...Ben diyor ki bir tavus kuyruğu çıkarsa, romu atsa kurtulurmuş, ama katırlar tavus kuyruğu çıkaramıyor, atlar da öyle..."

Dadı John'ın koluna yapışıp eve doğru sürükledi. "Sana kaç kere söyledim, Ben Hacket'ın anlattıklarını ortalıkta anlatma diye. Miss Tendril Peppermint'i dinlemek istemez. Bir daha da o 'tavus kuyruğu' lafını kullanma."

"Kötü bir şey değil ki, kusmak demek."

"Her neyse, Miss Tendril'i kusma ilgilendirmez..."

Sundurmayla mezarlık giriş kapısı arasında toplanmış cemaat dağılmaya başlarken Tony bahçelere yöneldi. Seralarda yaka çiçeği seçenekleri çoktu; kendisiyle Beaver'a kenarları kırmızı kırmalı limon sarısı birer karanfil, karısına da bir kamelya seçti.

Kasım güneşinin ışınları yeşile, yaldıza, armaların kırmızısıyla mavisine boyanarak, kurşunlu vitray armalardaki semboller tarafından sayısız renkli ışık noktasına ve lekesine bölünerek sivri kemerli, çıkmalı pencerelerden içeriye giriyordu. Brenda kâh alacakaranlıktan, kâh gökkuşağından geçerek, adım adım geniş merdivenden aşağı indi. İki eli de doluydu, bir çanta, küçük bir şapka, yarısı tamamlanmış bir kanaviçe işi ve dağınık, devasa bir Pazar gazeteleri destesini kucaklamış inerken, yaşmaklı kadınlar gibi sadece gözleriyle alnı görülebiliyordu. Beaver aşağıdaki gölgelerin arasından çıktı ve merdiven başında durarak onu izledi.

"Yardım etseydim taşımanıza?"

"Gerek yok, teşekkürler, hepsi sağlam. İyi uyuyabildiniz mi?"

"Harika."

"Uyuyamadınız bence."

"Aslında kolay uyuyan biri değilim."

"Bir dahaki gelişinizde başka bir oda veririz size. Ama bir daha gelmezsiniz herhalde. Çok az insan tekrar geliyor. Çok üzücü bir durum, çünkü misafir bizim için büyük eğlence, burada yaşarken hiç yeni arkadaş edinemiyoruz."

"Tony kiliseye gitti."

"Evet, kiliseye gitmeyi seviyor. Yakında döner. Dışarı çıksak ya biraz, hava çok güzel görünüyor."

Tony döndüğünde kütüphanede oturmaktaydılar. Beaver Brenda'ya iskambil falı açıyordu. "Tekrar bir kesin bakalım," diyordu, "daha net bir şey çıkacak mı... Hah, işte... sizi çok memnun edecek, çok kazançlı, ani bir ölüm olacak. Daha doğrusu siz birisini öldüreceksiniz. Erkek mi, kadın mı, anlayamadım... evet, bir kadın... sonra uzun bir deniz yolculuğu yapacak, altı yağız erkekle evlenecek, on bir çocuk doğuracak, sakal uzatıp öleceksiniz."

"Çok adisiniz. Ben de ciddi ciddi dinliyordum. Merhaba Tony, kilise eğlenceli miydi?"

"Çok hoştu, şeri içmez miyiz?"

Öğle yemeğinden hemen önce, ikisi yalnız kaldıklarında Tony, "Sevgilim, Beaver konusunda kahramanca davranıyorsun," dedi.

"Yo, onu idare etmek hoşuma gidiyor, aslında daha çok flört ediyorum."

"Farkındayım. Neyse, öğleden sonra ben ilgilenirim onunla, akşama da gidiyor zaten."

"Öyle mi? Üzüleceğim. İkimiz bu konuda farklıyız, biliyor musun? Feci biri geldiğinde sen kaçıp saklanıyorsun, bense aslında onların gönlünü almaktan, kendi kendime ne kadar iyi beceriyorum diye böbürlenmekten hoşlanıyorum. Ayrıca Beaver o kadar da kötü değil. Birçok bakımdan aynı bizim gibi."

"Benim gibi değil," dedi Tony.

*

Tony öğle yemeğinden sonra, "Aslında gerçekten hoşunuza gidecekse evi gezebiliriz," dedi. "Günümüzde bu tür mimari moda değil, biliyorum –Frances halam hakiki bir Pecksniff olduğunu söylüyor–, ama bence türünün iyi bir örneği."

Evi gezmek iki saatlerini aldı. Beaver ev gezdirilme sanatında oldukça deneyimliydi; daha doğrusu, ev gezmeyi öteden beri hobi, daha sonra koşullar değişince de meslek edinmiş olan annesine eşlik etmeye başladığından beri bu sanatla büyümüştü. Yerinde ve takdir ifade eden yorumlarda bulundu, Tony'nin hazinelerini sergilemekten daima aldığı zevki kat kat arttırdı.

Her şeyi gördüler: okulların konferans salonlarına benzeyen panjurlu kabul salonu, manastırı çağrıştıran dehlizler, karanlık iç avlu, Tony'den önceki dönemlerde her gün aile dualarının bir araya toplanmış ev halkına okunduğu şapel, sofra takımlarının durduğu oda, yazıhane, yatak odaları ve tavanaraları, mazgallı kale duvarına gizlenmiş su deposu. Sarmal merdiveni tırmandılar, çarkların arasına girerek saatin üç buçuğu çalmasını bekleyip izlediler. Oradan kulakları çınlayarak koleksiyonlara indiler: mineler, fildişleri, mühürler, enfiye kutuları, porselen, altın kaplamalar, bölmeli mine işleri; meşe galeride her resmin önünde tek tek durup çağrıştırdıklarını tartıştılar; kütüphanedeki en dikkate değer büyük kitapları alıp arazideki ilk binaların planlarını, eski manastırın elyazısı muhasebe kayıtlarını, Tony'nin atalarının seyahat güncelerini incelediler. Ara sıra Beaver, "Filancalar'ın Falan yerde buna biraz benzer bir kitapları var," diyor, Tony, "Evet, gördüm, ama sanıyorum benimki daha eski," diye cevap veriyordu. Sonunda sigara odasına döndüler, Tony Beaver'ı Brenda'ya bıraktı.

Brenda bir koltuğa büzülmüş kanaviçesini işliyordu. Başını nakışından kaldırmadan, "Ee, nasıl buldunuz?" diye sordu.

"Muhteşem."

"Bana böyle cevap vermek zorunda değilsiniz aslında."

"Yani eşyaların çoğu gayet güzel."

"Eşyalar fena değil herhalde, evet."

"Peki siz evi sevmiyor musunuz?"

"Ben mi? *Nefret ediyorum*... yani, gerçekten nefret etmiyorum aslında, ama bazen *tamamı*, her küçük ayrıntısı bu kadar dehşetengiz çirkinlikte olmasaydı keşke diye geçiriyorum aklımdan. Ama bunu Tony'ye ölsem de söylemem. Tabii ki başka hiçbir yerde yaşamamıza imkân yok. O bayılıyor buraya... Çok komik. Ağabeyim Reggie *bizim* evi sattığında hiçbirimiz pek aldırmamıştık, üstelik onu Vanbrugh yapmıştı... Burayı ayakta tutabildiğimiz için kendimizi şanslı saymamız gerekir herhalde. Sırf burada yaşamak bile ne kadar masraflı, biliyor musunuz? Burası olmasa bayağı zengin olurduk. Şu anda evin içinde çalışan hizmetkâr sayısı on beş, bahçıvanlar, marangozlar, gece bekçisi, çiftlikte çalışanlar ayrı, bunlara ek olarak sürekli saatleri kurmak, hesapları şişirmek, hendeği temizlemek üzere tuhaf adamlar gelip gider; bu arada Tony'yle ben Londra'ya gece kalmak üzere giderken arabayla mı gitmek daha ucuza gelir, gidiş-dönüş tren bileti mi diye düşünmek zorundayız... Gerçekten güzel bir ev olsa –kendi aile evim gibi mesela– bu kadar aldırmazdım... ama Tony burada doğup büyümüş, her şeyi farklı görüyor tabii..."

Çay saatinde Tony onlara katıldı. "Kabalık etmiş olmak istemem, ama trene yetişmek istiyorsanız hazırlanmanız gerekir."

"Gerek yok. İkna ettim onu, yarına kadar kalıyor."

"Sizin için bir sakıncası yoksa..."

"Harika. Çok sevindim. Bu saatte dönmek fecidir, özellikle o trenle."

John yanlarına geldiğinde, "Mr. Beaver dönecek sanıyordum," dedi.

"Yarın dönüyor."

"Ya."

Akşam yemeğinden sonra Tony oturup gazete okudu. Brenda'yla Beaver kanepede oyunlar oynuyorlardı. Bir bulmaca çözdüler. Beaver, "Ben bir şey tuttum," dedi, Brenda ne tuttuğunu bulmak için sorular sordu. Peppermint'in içtiği romu tutmuştu. John çay saatinde hikâyeyi ona da anlatmıştı. Brenda oldukça çabuk buldu. Ardından arkadaşlarıyla, sonunda da kendileriyle ilgili Benzetmece oynadılar.

Beaver 9:10 trenine yetişeceğinden akşamdan vedalaştılar.

"Londra'ya geldiğinizde haber verin lütfen."

"Bu hafta gelirim belki."

Ertesi sabah Beaver hem uşağa, hem de oda hizmetkârına onar şilin bahşiş verdi. Brenda'nın durumu kahramanca idare etmesine rağmen kendini oldukça suçlu hisseden Tony misafirini uğurlamak üzere kahvaltıya indi. Daha sonra Guinevere'e döndü.

"Neyse, bunu da atlattık. Harikuladeydin sevgilim. Eminim senin ona abayı yaktığını düşünüyordur."

"O kadar kötü değildi canım."

"Değildi. Doğrusu evi gezerken çok ilgilendi, akıllıca yorumlar yaptı."

Beaver eve döndüğünde Mrs. Beaver yoğurdunu yemekteydi. "Kimler vardı?"

"Hiç kimse."

"Hiç kimse mi? Zavallı yavrum."

"Beni beklemiyorlardı. Başlangıç berbattı, ama sonra düzeldi. Tıpkı senin dediğin gibiler. Kadın çok hoş. Adam pek konuşmadı."

"Kadınla ara sıra görüşsem keşke."

"Londra'da bir daire tutmaktan söz etti."

"Sahi mi?" Depo ve garajları daireye dönüştürmek Mrs. Beaver'ın işinin önemli bir parçasıydı. "Nasıl bir şey istiyor?"

"Oldukça basit bir şey. İki oda, banyo. Ama şimdilik muğlak. Henüz Tony'ye hiç bahsetmemiş."

"Ona uygun bir şey bulurum mutlaka."

İki

Brenda günübirliğine alışverişe, saç kestirmeye, osteopata (en büyük eğlencelerinden biri) Londra'ya gidecekse çarşambaları giderdi, çünkü çarşamba günleri tren biletleri yarı fiyatınaydı. Evden sabah sekizde çıkar, gece onu biraz geçe dönerdi. Üçüncü sınıf biletle seyahat ederdi, kompartımanlar genellikle dolu olurdu, çünkü hat üzerindeki diğer eşler de ucuz tarifeden yararlanırdı. Genellikle gününü kız kardeşiyle geçirirdi; Marjorie İşçi Partisi yanlılarının güçlü olduğu bir Güney Londra seçim bölgesinin Muhafazakâr aday adayıyla evliydi. Marjorie Brenda'dan daha güvenilirdi. Gazeteler ikisinden hep "güzel Rex kardeşler" diye bahsederdi eskiden. Marjorie'yle Allan meteliksiz ve sevilen bir çiftti; çocuk yapacak paraları yoktu; Portman Meydanı civarında, Paddington İstasyonu'na yakın olması büyük rahatlık sağlayan küçük bir evde otururlardı. Cin adlı bir Pekin köpekleri vardı.

Brenda bir anda aklına esip Londra'ya gitmiş, Marjorie'ye telefon edip haber verme işini uşağa bırakmıştı. Karşılıklı beşer kişinin oturduğu bir kompartımanda iki saat on beş dakika süren yolculuğun sonunda trenden indiğinde, bir otel süitinde masözlerin, pedikürcülerle manikürcülerin ve kuaförlerin arasından o an çıkmışçasına terütaze ve narin görünüyordu. Orta karar görünmemek gibi bir mahareti vardı; Londra'da geçirdiği günlerin sonunda Hetton'a döndüğünde olduğu gibi gerçekten bitkin

düştüğünde, bir anda dağılır, kimsesiz bir çocuğa dönüşürdü; şöminenin karşısında içine ekmek doğranmış bir fincan sütle yarı ölü halde oturup Tony'nin onu yatağa taşımasını beklerdi.

Marjorie şapkasını takmış, yazı masasının başında çek defteri ve bir deste faturayla cebelleşiyordu.

"Hayatım, bu köy hayatı nasıl bir şey böyle? Bomba gibi görünüyorsun. O takımı nereden aldın?"

"Bilmem. Dükkânın birinden."

"Hetton'da ne var ne yok?"

"Bildiğin gibi. Tony feodal toprak sahibi takıntısıyla meşgul. John Andrew ahır uşakları gibi küfrediyor."

"Ya sen?"

"Ben mi? Ben iyiyim canım."

"Kimler geldi?"

"Kimse. Geçen hafta sonu Tony'nin bir arkadaşı geldi, Mr. Beaver diye biri."

"John Beaver mı? ... Çok tuhaf. Tony'nin kalemi olabileceği hiç aklıma gelmezdi."

"Değildi zaten... Nasıl biridir?"

"Ben pek tanımıyorum. Ara sıra Margot'larda karşılaşıyoruz. Her yere giden biri diye bilinir."

"Ben biraz zavallı buldum."

"Zavallı olduğu kesin. Hoşlanıyor musun ondan?"

"Yok canım."

Cin'i gezdirmeye parka gittiler. Asla etrafına bakınmayan, tasmasından çekerek zorla sürüklenmesi gereken, zahmetine değmeyen bir köpekti. Watts'ın Fiziksel Enerji heykeline götürdüler onu; serbest bırakıldığında hiç kıpırdamadan olduğu yerde durarak eve dönünceye kadar üzgün üzgün asfalta baktı. Tek bir duygu işareti verdi: Onu okşamaya yeltenen küçük bir çocuğu ısırdı; sonra kayboldu, birkaç metre ötede, bir bankın al-

tına oturmuş, yerdeki bir kâğıt parçasını seyreder halde bulundu. Burnu ve dudakları pembe, gözlerinin etrafında da pembe tüysüz halkalar olan epeyce renksiz bir köpekti. "Bunda tek bir insani duygu yok bence," dedi Marjorie.

Osteopatları Mr. Cruttwell'i ve Marjorie'nin yeni tedavisini konuştular. "Bana hiç yapmadı bu dediğini," dedi Brenda gıpta ederek; sonra, "Sence Mr. Beaver'ın seks hayatı nasıldır?" diye sordu.

"Bilmem ki. Pek renkli olmasa gerek... Hoşlanıyorsun, değil mi?"

"Yani," dedi Brenda, "pek fazla genç erkekle karşılaşmıyorum..."

Köpeği eve bırakıp alışveriş yaptılar: çocuk odasına havlu, konserve şeftali, Hetton'da altmış hizmet yılını dolduran bir bekçi için saat ve Tony'ye sürpriz olarak bir kâse Morecambe Bay karidesi; o öğleden sonrası için Mr. Cruttwell'den randevu aldılar. Polly Cockpurse'ün davetinden bahsettiler. "Gel davete. Eğlenceli olacağı kesin."

"Gelebilirim... beni götürecek birini bulursam. Tony ondan hoşlanmaz... bu yaşımda davetlere tek başıma gidemem."

Öğle yemeğine dışarı çıktılar; Daisy adında bir arkadaşlarının Albemarle Sokağı'nda açtığı yeni restorana gittiler. "Şansın var," dedi Marjorie, kapıdan içeri girdikleri anda, "senin Mr. Beaver'ın annesi burada."

Mrs. Beaver restoranın tam ortasındaki büyük yuvarlak masada sekiz kişiyi ağırlıyordu; restoranı istediği gibi işlemeyen Daisy, ona bunu yapması için para veriyordu; yani öğle yemeği bedavaydı ve restoran açık kalabilirse bahardaki yeni dekorasyon işini de Mrs. Beaver alacaktı. Davetliler grubunun sırf bu öğle yemeği için bir araya geldiği aşikârdı; konukların seçilmesindeki kıstas aralarındaki bir bağ değildi –Mrs. Beaver'a ya da birbirle-

rine besledikleri sevgi hiç değildi–; tek ortak noktaları adlarının tedavülde olmasıydı: ulaşılabilir, ama tamamen dönme sayılamayacak bir Dük, deneyimli bekâr bir kız, bir dansçı, bir roman yazarı, bir sahne tasarımcısı, neye evet dediğini geç anlamış olan, mahcup bir devlet bakanı ve Lady Cockpurse. "Öff, şu topluluğa bak," dedi Marjorie, neşeyle hepsine el sallayarak.

"Kızlar, ikiniz de geliyorsunuz, değil mi davetime?" Polly Cockpurse'ün tiz sesi restoranda yankılandı. "Ama kimseye bahsetmeyin. Çok küçük, gizli bir parti olacak. Eve fazla insan sığmıyor – eski dostlar sadece."

"Polly'nin *gerçek* eski dostlarını görmek harika olurdu," dedi Marjorie. "Beş yıldan uzun süredir tanıdığı kimse yok."

"Keşke Tony de bunun ne kadar iyi bir şey olduğunu anlasaydı."

(Polly servetini erkeklere borçlu olmakla birlikte daha çok kadınlar arasında popülerdi; kadınlar onun kıyafetlerini beğenir, kullanılmış giysilerini uygun fiyata satın alırlardı; ekâbirliğe ilk adımlarını o kadar silik çevrelerde atmıştı ki, nüfuz etmeyi istediği sosyal çevrede hiçbir düşman edinmemişti; bir süre önce, o sıralar kimsenin yüz vermediği iyi huylu bir kontla evlenmiş, o günden beri de bütün sosyal dağların zirveden bir önceki aşamasına tırmanmıştı.)

Mrs. Beaver yemekten sonra iki kız kardeşin masasına geldi. "Çok acelem var, ama sizinle konuşmam şart. *Ne kadar* uzun zamandır karşılaşmadık! John sizde *harika* bir hafta sonu geçirdiğini anlattı."

"Pek sakindi."

"Zaten onun da *bayıldığı* şeydir. Zavallı çocuk, Londra'da hiç aman vermiyorlar ona. Lady Brenda, bir daire arıyormuşsunuz, öyle mi? Sanırım tam aradığınız şey var elimde. Şu anda tadilattan geçiyor, Noel'den önce bitmiş olacak." Mrs. Beaver saatine

baktı. "Eyvah, benim fırlamam lazım. Bu akşam bir kokteyle bana uğramanız mümkün olur mu? Uzun uzun anlatırım daireyi."

"Olabilir aslında..." dedi Brenda kararsız bir tavırla.

"Gelin öyleyse. Saat altı civarı bekliyorum. Evimi bilmiyorsunuzdur herhalde?" Evi tarif edip yanlarından ayrıldı.

"Nedir bu daire hikâyesi?" diye sordu Marjorie.

"Öyle aklımdan geçmişti..."

Brenda öğleden sonra osteopat masasının üzerinde gevşemiş uzanır, omurları Mr. Cruttwell'in güçlü parmaklarının altında çıtçıt misali çatırdarken, acaba akşama Beaver evde olur mu diye düşünüyordu. "Herhalde olmaz, gezip tozmaya bu kadar meraklı madem," diye düşündü, "zaten ne anlamı var ki?..."

Ama Beaver iki ayrı yerden davet aldığı halde evdeydi.

Brenda küçük daireyle ilgili bütün ayrıntıları dinledi. Mrs. Beaver işini biliyordu. İnsanların kıyafet değiştirip telefonlaşabilecekleri bir yer istediklerini söyledi. Belgravia'da küçük bir evi birer oda birer banyolu altı daireye bölüyordu; haftada üç sterline kiralayacaktı; banyolar lüks olacaktı, daimi sıcak su, bütün modern Amerikan konforları; odada içi elektrik ampulüyle aydınlatılmış büyük bir gömme dolap ve bir yataklık yer olacaktı. Uzun zamandır duyulan bir ihtiyacı karşılayacağını söylüyordu Mrs. Beaver.

"Kocamla görüşüp cevap vereceğim size."

"Bir an önce verirsiniz değil mi cevabınızı? Çünkü *herkes* bir daire isteyecek."

"Çok yakında cevap vereceğim."

Brenda'nın gitme vakti geldiğinde Beaver onu istasyona geçirdi. Brenda genellikle trende çikolata ve çörek yerdi; birlikte büfeye gidip yiyeceklerini aldılar. Trenin kalkmasına daha çok

vakit vardı, tren henüz dolmamıştı. Beaver da Brenda'yla birlikte trene binip yanına oturdu.

"Gitmek istiyorsunuzdur mutlaka."

"Hayır, emin olun."

"Okunacak bir sürü şeyim var."

"Ama kalmayı istiyorum."

"Çok şekersiniz." Az sonra Brenda, bu tür ricalarda bulunmaya alışık olmadığından, çekinerek sordu: "Beni Polly'nin partisine götürmek istemezsiniz herhalde, değil mi?"

Beaver duraksadı. O akşam çeşitli yemek davetleri olacaktı, birine olmazsa ötekine davet edileceği kesindi... Brenda'ya kavalyelik ederse yemek ya Büyükelçilik'te yenecekti ya da şık bir restoranda... en azından üç sterlin... ayrıca Brenda'dan o sorumlu olacak, onu eve bırakması gerekecekti... ve Brenda gerçekten dediği gibi artık pek kimselerle görüşmüyorsa (zaten öyle olmasa niye böyle bir teklifte bulunsundu?) bütün akşamını bağlamak anlamına gelebilirdi... "Çok isterdim," dedi, "ama o akşam dışarıda bir yemek davetine katılacağıma söz verdim."

Brenda onun duraksadığını fark etmişti. "Verilmiş sözünüz olacağını tahmin etmiştim."

"Ama orada görüşürüz."

"Evet, ben gelirsem."

"Birlikte gitmeyi çok isterdim."

"Önemli değil... öylesine sordum."

Çörekleri alırkenki neşelerinden eser kalmamıştı. Bir dakika boyunca konuşmadılar. Sonra Beaver, "Neyse, ben artık gideyim," dedi.

"Evet, daha fazla oyalanmayın. Bana refakat ettiğiniz için teşekkürler."

Beaver peronda uzaklaştı. Daha trenin kalkmasına sekiz dakika vardı. Vagon ansızın doldu; Brenda'nın üzerine bir yorgunluk

çöktü. "Beni götürmeyi niye istesin ki, zavallı çocuk?" diye düşündü. "Yine de daha usturuplu şekilde reddedebilirdi."

"Barnardo sendromu mu?"*

Brenda başını sallayarak onayladı. "Perişanım," dedi, "çöktüm, mahvoldum." Oturduğu yerde içine ekmek doğranmış sütünü ağır ağır yudumluyor, bezgin bir edayla karıştırıyordu. Varlığının her zerresi işe yaramaz haldeydi.

"Günün iyi geçti mi?"

Brenda başını salladı yine. "Marjorie ve sefil itiyle görüştüm. Birkaç şey satın aldım. Daisy'nin yeni yerinde yemek yedik. Osteopat. O kadar."

"Biliyor musun, şu günübirlik Londra yolculuklarından vazgeçsen keşke. Çok yoruyor seni."

"Beni mi? Yok canım, ben iyiyim. Sadece ölsem daha iyi diye düşünüyorum, o kadar... Tony'ciğim, *sakın* yatak lafı filan etme, çünkü buradan kıpırdamam mümkün değil."

Ertesi gün Beaver'dan bir telgraf geldi. *16'sındaki yemeği iptal ettim. Hâlâ serbest misiniz?*

Brenda cevap verdi: *Sevindim. Fikir değiştirmek hep iyidir. Brenda.*

O ana kadar birbirlerine adlarıyla hitap etmekten kaçınmışlardı.

"Bugün keyfin çok yerinde görünüyor," dedi Tony.

"Harika hissediyorum kendimi. Mr. Cruttwell'in sayesinde herhalde. İnsanın bütün sinirlerini, dolaşımını filan düzeltiyor."

* "Perişan durumda olmak" anlamına gelir. Dr. Thomas J. Barnardo (1845 - 1905), kimsesiz çocuklar için açtığı yurtlarla tanınırdı. (ed.n.)

Üç

"Annem nereye gitti?"

"Londra'ya."

"Neden?"

"Lady Cockpurse diye birinin daveti var."

"Hoş bir kadın mı?"

"Annen öyle düşünüyor. Ben öyle düşünmüyorum."

"Neden?"

"Çünkü maymuna benziyor."

"Onu görmeyi çok isterdim. Kafeste mi yaşıyor? Kuyruğu var mı? Ben balığa benzeyen bir kadın görmüş, baştan aşağı deri yerine pullarla kaplıymış. Kahire'de bir sirkte görmüş. Kokusu da balık gibiymiş, Ben öyle söylüyor."

Brenda'nın gittiği günün öğle sonrasında ikisi birlikte çay içiyorlardı. "Baba, Lady Cockpurse ne yer?"

"Fındık fıstık filan."

"Tam olarak ne ama?"

"Çeşitli kabuklu yemişler."

Daha sonraki günlerde bu tüylü yaramaz kontes görüntüsü John Andrew'nun zihnini meşgul etti. Romdan ölen katır Peppermint gibi, onun dünyasının sakinlerinden biri oldu. Köyde babacan birileri onunla konuştuğunda onlara kontesten bahsediyor, ağaçta baş aşağı sallanarak gelen geçene fındık fıstık kabuğu attığını anlatıyordu.

"Gerçek insanlarla ilgili böyle şeyler söylenmez," dedi dadı. "Lady Cockpurse'ün kulağına gitse ne yapar?"

"Maymun diliyle gevezelik edip kuyruğunu sağa sola savurur, sonra da herhalde koskoca, şişko, güzel bitler bulup unutuverir."

*

Brenda o gece Marjorie'de kalacaktı. Önce o giyinip kız kardeşinin odasına gitti. "Ne güzel hayatım. Yeni mi?"

"Sayılır."

Marjorie'nin gideceği akşam yemeği davetini düzenleyen kadın telefon etti. ("Baksana, bu gece Allan'ı kesinlikle getiremiyor musun?" "İmkânsız. Camberwell'de toplantısı var. Polly'ye bile gelmeyebilir." "Yanında getirebileceğin *herhangi* bir erkek var mı?" "Kimse gelmiyor aklıma." "Bir erkek eksik olacak da o yüzden sordum. Bu gece ne oldu anlamıyorum. John Beaver'ı aradım, o bile gelemiyor.")

"Biliyor musun," dedi Marjorie, telefonu kapatınca, "ortalığı karıştırdın. Londra'nın tek jokerine el koydun."

"Hay aksi, düşünemedim..."

Beaver saat dokuza çeyrek kala, kendinden pek memnun halde geldi; o akşam çıkmak üzere giyinirken iki yemek davetini geri çevirmişti; kulüpte on dolarlık bir çek bozdurmuştu; Espinosa'da bir masa ayırtmıştı. Hayatında neredeyse ilk kez birini yemeğe çıkarıyordu, ama ne yapılacağını gayet iyi biliyordu.

"Şu senin Mr. Beaver'ı iyice bir görmem lazım," dedi Marjorie. "Paltosunu çıkarttırıp bir şey içirelim."

İki kız kardeş aşağı inerlerken biraz çekiniyorlardı, ama Beaver son derece rahattı. Gayet şık ve yaşından biraz büyük görünüyordu.

Marjorie'nin bakışları, "Aa, senin Mr. Beaver o kadar fena değilmiş," der gibiydi; "hatta hiç fena değilmiş." Beaver ise, ikisi de güzel, ama kardeş oldukları ilk bakışta anlaşıldığı halde farklı ırklara mensup olabilecek kadar birbirinden farklı iki kadını bir arada gördüğünde, bütün hafta boyunca çözemediği şeyi, niçin bütün alışkanlıklarına ve prensiplerine aykırı davranarak Brenda'ya telgraf çekip onu yemeğe davet ettiğini anlamaya başladı.

"Mrs. Jimmy Deane bu gece sizi kaçırdığına pek üzülmüş. Nerede olacağınızı söylemedim."

"Ona sevgilerimi iletin," dedi Beaver. "Zaten Polly'de hep birlikte olacağız."

"Benim çıkmam lazım, yemek dokuzda."

"Otur biraz," dedi Brenda. "Gecikir mutlaka."

Şimdi kaçınılmaz olmuşken, Beaver'la yalnız kalmak istemiyordu.

"Yok, gitmem lazım. Size iyi eğlenceler." Brenda'nın bir maceranın başındaki utangaç ve beklenti dolu halini görünce Marjorie kendini abla gibi hissetmişti.

Marjorie gittiğinde ne yapacaklarını bilemediler; birbirlerini görmedikleri bu bir hafta boyunca her biri gerçek olaylarla bağlantısız şekilde diğeriyle daha samimi olmuştu. Beaver daha deneyimli biri olsa bir koltuğun kolçağına tünemiş olan Brenda'nın yanına gidip derhal fiziksel bir yakınlık kurabilirdi; muhtemelen fazla bir tepkiyle de karşılaşmazdı. Ama o rahat bir tavırla, "Biz de çıksak iyi olur herhalde," dedi.

"Tamam, nereye gidiyoruz?"

"Espinosa'yı düşünmüştüm."

"Tamam, çok güzel. Yalnız bak. Şunu hemen söyleyeyim, bu benim davetim."

"Hiç olur mu öyle şey... katiyen olmaz."

"Olur. Ben senden bir yaş büyüğüm, orta yaşlı evli bir kadınım, ayrıca zengin sayılırım, lütfen, ben ısmarlayacağım."

Beaver taksiye bininceye kadar itiraz etmeyi sürdürdü.

Ama aralarında hâlâ bir gerginlik vardı; Beaver "Acaba üstüne saldırmamı mı bekliyor?" diye düşünmeye başladı. Bunun üzerine, Marble Arch'ta trafik sıkıştığında onu öpmek üzere öne uzandı; epeyce yaklaşmışken Brenda geri çekildi. Beaver, "*Lütfen* Brenda," dedi, ama Brenda başını hızlı hızlı iki yana sallayarak

sırtını ona dönüp pencereden dışarı bakmaya koyuldu. Sonra, gözlerini camdan ayırmadan elini Beaver'ın elinin üzerine koydu, restorana varıncaya kadar konuşmadılar.

Beaver hiçbir şey anlamıyordu.

Tekrar insan içine çıktıklarında Beaver'ın güveni yerine geldi. Espinosa onları masalarına götürdü; kapının sağında diğer masalardan ayrı duran, restoranda başkaları tarafından işitilmeden konuşulabilecek tek masaydı. Brenda menüyü Beaver'a uzattı. "Yemekleri sen seç. Ben fazla yemem, içinde sadece nişasta olsun, protein olmasın."

Espinosa'da ne yenirse yensin hesap aşağı yukarı aynı gelirdi hep; ama Brenda bunu bilmiyordu muhtemelen, onun ısmarlayacağı konusunda anlaşmışken Beaver pahalı görünen bir şey ısmarlamaya çekiniyordu. Ne var ki Brenda şampanya ve daha sonra Beaver için likör ısmarlamak konusunda ısrarlı davrandı. "Genç bir erkeği yemeğe davet etmek benim için ne kadar heyecanlı bir şey bilemezsin. Daha önce hiç yapmadım."

Partiye gitme vakti gelinceye kadar Espinosa'da kaldılar; bir iki dans ettiler, ama çoğunlukla masada oturup konuştular. Şimdilik birbirlerine duydukları ilgi, söylenecek çok şey olduğunun bilincini aşıyordu.

Az sonra Beaver, "Takside eşeklik ettiğim için özür dilerim," dedi.

"Ne?"

Beaver çark edip, "Az önce seni öpmeye çalıştığımda rahatsız oldun mu?" dedi.

"Ben mi? Yo, rahatsızlık denemez."

"Öyleyse niye izin vermedin?"

"Eyvah, senin daha öğreneceğin çok şey var."

"Ne demek istiyorsun?"

"Bu tür soruları asla sormamalısın. Lütfen unutma, olur mu?"

Bunun üzerine Beaver surat astı. "İlk kez gönül eğlendiren bir üniversite öğrencisiymişim gibi konuşuyorsun benimle."

"Ha, bu şimdi gönül eğlendirmek mi?"

"Benim açımdan değil."

Bir suskunluğun ardından Brenda, "Seni yemeğe çıkarmam hataydı belki de. Hesabı isteyip Polly'ye gidelim," dedi.

Ama hesabın gelmesi on dakika sürdü; bu süre boyunca bir şeyler söylemeleri gerekiyordu, Beaver da özür diledi.

"Daha nazik olmayı öğrenmen lazım," dedi Brenda ciddiyetle. "Bir dene, imkânsız olmadığını göreceksin." Hesap nihayet geldiğinde Brenda, "Ne kadar bahşiş bırakayım?" diye sordu, Beaver da söyledi. "Yeter mi, emin misin? Bana kalsa iki katını verirdim."

"Kesinlikle eminim," dedi Beaver ve yine kendini yaşça büyük hissetti; Brenda'nın maksadı da buydu zaten. Taksiye bindiklerinde Brenda'nın fiziksel bir yakınlık beklediğini Beaver hemen anladı. Ama artık ilk adımı onun atması gerektiğine karar verdi. Bu yüzden uzağına oturdu ve yerine apartman inşa etmek üzere yıkılan eski bir evle ilgili yorumlar yaptı.

"Kapa çeneni," dedi Brenda. "Gel bakayım buraya."

Beaver onu öptükten sonra Brenda kendine has tavrıyla yanağına sürtündü.

Davet tam Polly'nin istediği gibiydi: son bir yıl boyunca katıldığı en güzel davetlerin kusursuz bir kopyası; aynı orkestra, aynı yemekler, hepsinden önemlisi de, aynı konuklar. Polly'nin sansasyon yaratmak, olağandışı bir özelliği nedeniyle partisinin aylar boyunca konuşulması, utangaç ünlüleri avlamak ya da egzotik yabancılar tanıtmak gibi hevesleri yoktu. Tamamen bildik, şık bir parti olmasını istiyordu, öyle de oldu. Davet ettiği hemen herkes gelmişti. Dalmadığı başka, daha uzak dünyalar vardıysa

da Polly onları tanımıyordu. O bu insanların peşindeydi ve onlar da gelmişti. Davetlerde nadiren boy gösteren Lord Cockpurse o gece sadakatle Polly'ye eşlik ediyordu; yanında kocasıyla misafirlerini gözden geçirdiğinde, hazır bulunanlar arasında istemediği sadece birkaç kişi olduğunu görüp kendi kendini tebrik etti. Daha önceki yıllarda insanlar Polly'nin misafirperverliği konusunda teklifsiz davranmış, o akşam kiminle yemek yemişlerse yanlarında onu da getirmişlerdi. Bu yıl, Polly bizzat bilinçli bir çaba göstermediği halde daha resmî davranmışlardı. Yanlarında arkadaşlarını getirmek isteyenler sabahtan telefon edip izin istemiş, genelde bu kadarına bile zor cüret etmişlerdi. Daha bir buçuk yıl önce Polly'nin varlığından haberleri yokmuş gibi yapan insanlar şimdi merdivene yığılmıştı. Ait olduğu çevrenin diğer evli kadınlarıyla eşit düzeydeydi şimdi.

Yukarı çıkarlarken Brenda, "Lütfen beni yalnız bırakma. Tanıdığım kimse yoktur herhalde," dedi ve Beaver bir kez daha kendini baskın erkek olarak gördü.

Doğru orkestranın yakınına gidip dansa başladılar; tanıdıkları diğer çiftlerle selamlaşmak dışında pek konuşmuyorlardı. Yarım saat dans ettikten sonra Brenda, "Tamam, mola verebilirsin," dedi. "Ama terk etme beni."

Brenda Jock Grant-Menzies'le ve iki-üç eski arkadaşla dans etti; barda onu tek başına buluncaya kadar Beaver'ı görmedi. Beaver uzun süredir bardaydı; ara sıra gelip geçen çiftlerle konuşuyor, ama sonunda hep yalnız kalıyordu. Davetin tadını çıkaramıyordu, Brenda yüzünden böyle olduğunu düşündü hınçla; kalabalık bir grupla gelseydi farklı olurdu.

Brenda Beaver'ın keyifsiz olduğunu görüp, "Yemek saati geldi," dedi.

Saat daha erkendi, baş başa oturan ciddi çiftler dışında kimse yoktu. Pencerelerin arasında büyük bir yuvarlak masa boştu, oraya oturdular.

"Ben uzunca bir süre yerimden kıpırdamayı düşünmüyorum, senin için sakıncası var mı?" Brenda onun yine kendini önemli hissetmesi için Beaver'a davetteki diğer misafirlerle ilgili sorular sordu.

Çok geçmeden oturdukları masa doldu. Gelenler Brenda'nın eski arkadaşlarıydı, sosyetede ilk boy gösterdiğinde ve evliliğinin ilk iki yılında, Tony'nin babası ölmeden önce onların arasında yaşamıştı; bu otuzlu yaşlarının başlarındaki erkeklerle Brenda'nın yaşıtı evli kadınların hiçbiri Beaver'ı tanımıyor, ondan hoşlanmıyordu. Masaları açık farkla salonun en neşeli masasıydı. Brenda, "Benim zavallı delikanlı bu durumdan nefret ediyor olmalı," diye düşündü; Beaver'ın bakış açısına göre bu eski arkadaşların partinin en arzulanır kişileri olduğu ve onlarla aynı masada görünmenin Beaver'ı çok mutlu ettiği aklından bile geçmedi. "Patlamak üzere misin?" diye fısıldadı.

"Yok canım, gayet mutluyum."

"Ama ben patlamak üzereyim. Hadi dans edelim."

Ne var ki orkestra ara vermişti, balo salonunda kalabalıktan uzaklaşmak üzere oraya göçmüş, duvar diplerine büzüşüp oturmuş, konuşmaya dalmış ciddi çiftler dışında kimse yoktu. "Eyvah," dedi Brenda, "mahvolduk. Masaya da dönemeyiz... eve dönmek zorundayız gibi görünüyor."

"Saat daha iki olmadı."

"Benim için geç. Ama sen gelme benimle. Kal, eğlen."

"Hiç olur mu, geleceğim tabii ki," dedi Beaver.

Soğuk ve bulutsuz bir geceydi. Takside Brenda ürperdi, Beaver kolunu onun omzuna doladı. Fazla konuşmadılar.

"Geldik mi bile?"

Birkaç saniye oldukları yerden kıpırdamadılar. Brenda kolunun altından kurtulunca Beaver aşağı indi.

"Korkarım içkiye davet edemeyeceğim seni. Benim evim olmadığı için ne nerede bilmiyorum."

"Elbette."

"Öyleyse iyi geceler canım. Benimle ilgilendiğin için binlerce teşekkür. Galiba akşamını biraz mahvetmiş oldum."

"Yok canım, katiyen," dedi Beaver.

"Sabah bana telefon eder misin... söz mü?" Brenda parmağıyla dudaklarına dokunup anahtarını kilide soktu.

Beaver bir an partiye dönse mi diye tereddüt geçirip gitmemeye karar verdi. Evi yakındaydı, Polly'nin partisinde herkes durulmuş olmalıydı; taksi şoförüne Sussex Gardens adresini verdi, eve varınca doğru yukarı, yatmaya çıktı.

Tam soyunmuşken aşağıda telefonun çaldığını duydu. Kendi telefonuydu. Soğukta iki kat aşağı indi. Brenda'nın sesiydi.

"Sevgilim, tam kapatıyordum ben de. Polly'ye dönmüş olacağını düşündüm. Telefon yatağının başında değil mi?"

"Hayır, zemin katta."

"Tüh, telefon pek iyi fikir değilmiş galiba?"

"Bilmem ki. Ne diyecektin?"

"İyi geceler dileyecektim sadece."

"Ha, anladım, peki, iyi geceler."

"Sabah arayacak mısın?"

"Evet."

"Erken ara, program yapmadan önce."

"Tamam."

"İyi geceler öyleyse."

Beaver iki kat merdiveni tekrar çıkıp yatağa girdi.

"... partinin ortasında çekip gitmek de..."

"Ne kadar masum olduğunu anlatamam sana. İçeriye bile girmedi."

"Ama kimse bunu bilemez."

"Telefon ettiğimde küplere bindi."

"Seni nasıl buluyor?"

"Hiç bulamıyor ki... şaşkın vaziyette, ara sıra da epey sıkılıyor."

"Sürdürecek misin?"

"Bilmem." Telefon çaldı. "Odur belki."

Değildi.

Brenda, Marjorie'nin odasına geçmiş, yatakta kahvaltı ediyorlardı. O sabah Marjorie her zamankinden çok abla gibiydi. "Ama Brenda'cığım, gerçekten çok *sıkıcı* bir çocuk."

"Biliyorum, biliyorum. Hem tapon hem snop, ayrıca tahminimce buz gibi soğuk, ama hoşlanıyorum işte... üstelik *o kadar* da korkunç değil bence... o feci annesine tapıyor... hem çok yoksul olmuş hep. Bence haksızlığa uğramış o da. Dün gece baştan sona anlattı. Bir kızla nişanlanmış, ama para yüzünden evlenememişler, o gün bugündür de doğru dürüst biriyle bir ilişkisi olmamış... çok şey öğretmek lazım. Bu da onu cazip kılan şeylerden biri."

"Aman Tanrım, sen bayağı ciddisin."

Telefon çaldı.

"*Bu sefer* odur belki."

Ama telefonda çınlayan tanıdık sesi Brenda bile duydu: "Günaydın hayatım, bugün ne dedikodular var?"

"Ah Polly, akşamki parti harikaydı."

"Fena olmadı değil mi? Baksana, ablanla Mr. Beaver'ı merak ettim."

"Neyi merak ettin?"

"Ne zaman başladı?"

"Başlayan bir şey yok Polly."

"Hadi canım. Dün gece işi epey ilerletmişlerdi. Oğlan nasıl becerdi bu işi? Ben onu merak ediyorum. Bizim bilmediğimiz bir yanı var belli ki..."

"Polly senin duruma uyanmış. Şu anda bütün Londra'ya anlatıyordur."

"Keşke anlatacak bir şey olsaydı! Maskara daha aramadı bile... Neyse, ben de kendi haline bırakacağım. O beni aramazsa öğleden sonra Hetton'a giderim. Belki bu odur." Ama Muhafazakâr Parti merkez bürosundan Allan arıyordu; bir gece önce partiye gidemediğine ne kadar üzüldüğünü söyledi. "Brenda kendini rezil etmiş," dedi.

"İnanılır gibi değil," dedi Brenda. "İnsanlar genç erkeklerin kolay bulunduğunu sanıyor."

"Dün gece Polly'nin partisinde seni pek göremedim," dedi Mrs. Beaver. "Nereye kayboldun?"

"Erken ayrıldık. Brenda Last yoruldu."

"Çok hoş görünüyordu. Onunla arkadaş olduğuna çok seviniyorum. Ne zaman görüşeceksiniz?"

"Telefon ederim demiştim."

"Niye etmiyorsun peki?"

"Aman, anne, ne gereği var? Brenda Last gibi kadınları gezdirecek param yok. Telefon edersem ne yapıyorsun diyecek, benim de bir şey teklif etmem gerekecek, her gün aynı şey olacak. Param yok ki."

"Biliyorum oğlum. Senin için çok zor... ayrıca para konusunda çok anlayışlısın. Sürekli başıma borç açan bir oğlum olmadığı için minnet duymalıyım. Yine de *her şeyden* mahrum olmaman gerekir. Daha yirmi beşinde müzmin bekâr olmaya

başladın. Buraya geldiği akşam Brenda'nın senden hoşlandığını anlamıştım."

"Hoşlanıyor hoşlanmasına."

"O daire konusunda kararını verir umarım. Peynir ekmek gibi gidiyorlar. Bölünmeye uygun bir ev daha aramam gerekecek. Kimler tuttu bilsen, şaşırırsın, birçoğu zaten Londra'da evi olan insanlar... Neyse, ben işe dönmeliyim. Ha, bu arada iki geceliğine yokum. Chambers seninle adam gibi ilgilensin. Sylvia Newport'un keşfettiği birtakım Avustralyalılar bir kır evi satın almak istiyor, ben de uygun olabilecek bir iki eve götüreceğim onları. Öğle yemeğini nerede yiyorsun?"

"Margot'da."

Cin'i parka götürüp döndüklerinde saat birdi, Beaver hâlâ aramamıştı. "Bu iş burada biter," dedi Brenda. "Aslında sevindim biliyor musun?" Tony'ye öğleden sonra treniyle geleceğini bildiren bir telgraf çekti, sonra gönülsüzce eşyalarının toplanması için talimat verdi. "Öğle yemeğinde açıkta kaldım gibi görünüyor," dedi.

"Margot'ya gelsene. Çok memnun olur, eminim."

"Hadi telefon edip sor."

Böylece Brenda Beaver'la tekrar karşılaştı.

Beaver epey uzağında oturuyordu; konuklar dağılmaktayken konuştular ancak. "Bütün sabah seni aradım," dedi Beaver, "ama hat hep meşguldü."

"Boşversene," dedi Brenda. "Gel sana bir sinema ısmarlayayım."

Daha sonra Tony'ye bir telgraf daha çekti: *Bir iki gün daha Marjorie'de kalıyorum ikinize sevgiler.*

Dört

"Annem bugün dönüyor mu?"

"Umarım dönüyordur."

"Şu maymun kadının partisi ne kadar uzun sürdü. Ben de onu karşılamaya istasyona gelebilir miyim?"

"Evet, birlikte gideriz."

"Annem dört gündür Thunderclap'i görmedi. Yeni çitin üstünden atlayışımı görmedi, değil mi baba?"

Brenda 3:18 treniyle geliyordu. Tony'yle John Andrew istasyona erken gittiler. Dolaşıp şuna buna baktılar, bir makineden çikolata aldılar. İstasyon müdürü dışarı çıkıp onlarla sohbet etti. "Lady Brenda bugün dönüyor mu?" Tony'nin eski arkadaşıydı.

"Kaç gündür bekliyorum. Hanımlar Londra'ya gidince, biliyorsun..."

"Sam Brace'in karısı gitti Londra'ya, bir türlü dönmüyordu. Gidip kendi aldı getirdi mecburen. Sonra da azar işitti."

Az sonra tren geldi, Brenda üçüncü mevki vagondan terütaze indi. "İkiniz de gelmişsiniz! Meleksiniz siz. Hiç layık değilim bu karşılamaya."

"Anneciğim, maymun hanımı getirdin mi?"

"*Ne diyor* bu çocuk?"

"Senin Polly'nin kuyruğu var diye tutturdu."

"Aslında var deseler şaşmam."

Brenda'nın bütün eşyası iki küçük valizdeydi. Şoför valizleri arabanın arkasına bağladı, Hetton'a doğru yola koyuldular.

"Neler oldu bakalım?"

"Ben çiti yükselttikçe yükseltti, Thunderclap'le dün altı kere atladık, bugün altı kere daha atladık, havuzdaki balıklardan ikisi daha öldü, davul gibi şişmiş ters yüzüyorlar suda, dadı dün parmağını çaydanlıktan yaktı, babamla burnumuzun dibinde bir

tilki gördük, hiç kıpırdamadan duruyordu, sonra ormana kaçtı, ben savaş resmi yapmaya başladım ama bitiremedim çünkü renkler tutmadı, solucanı olan kır beygir iyileşti."

"Fazla bir şey olmadı," dedi Tony. "Seni özledik. Bunca zaman Londra'da ne yaptın?"

"Ben mi? Doğruyu söylemek gerekirse çok yaramazlık yaptım."

"Alışveriş mi?"

"Daha beteri. Genç erkeklerle çılgınlar gibi gezdim, yığınla para harcadım ve gerçekten çok eğlendim. Ama feci bir şey var esas."

"Neymiş o?"

"Hayır, şimdilik söylemeyeyim. Hiç hoşuna gitmeyecek."

"Pekin köpeği aldın."

"Daha kötü, çok daha kötü. Henüz yapmadım. Ama çok istiyorum."

"Hadi söyle."

"Tony, bir daire buldum."

"O zaman bir an önce kaybet."

"Peki. Daha sonra tekrar bastırırım. Sen bu arada kafana takmamaya çalış."

"Aklımdan çıktı bile."

"Baba daire ne?"

Brenda akşam yemeğini pijamasıyla yedi, sonra da kanepenin üzerinde Tony'ye sokulup onun kahve fincanından şeker yedi.

"Bütün bunlar yine daire konusunu açacaksın anlamına geliyor herhalde?"

"Hmm."

"Henüz bir kâğıt filan imzalamadın, değil mi?"

"Hayır, imzalamadım." Brenda başını hararetle iki yana salladı.

"Öyleyse pek zararı yok." Tony piposunu doldurmaya koyuldu.

Brenda kanepenin üzerinde diz çöküp topuklarının üstüne oturdu. "Baksana, kafana takmadın, değil mi?"

"Hayır."

"Çünkü sen 'daire' deyince benim düşündüğümden çok farklı bir şey düşünüyorsun. Sen daire deyince asansör, üniformalı bir adam, ağır kulplu koca bir kapı, giriş holü, çeşitli yerlere açılan kapılar, mutfaklar, kilerler, yemek odaları, salonlar, hizmetkâr banyoları düşünüyorsun... öyle değil mi Tony?"

"Aşağı yukarı."

"*Tamam* işte. Halbuki ben sadece bir yatak odası, bir banyo ve bir telefon düşünüyorum. Aradaki farkı görüyor musun? Tanıdığım bir kadın..."

"Kim?"

"Kadının biri... Belgrave meydanına açılan bir sokakta bir evi aynen böyle dairelere bölmüş, haftada üç sterline kiralıyor, harcı, vergisi filan yok, sürekli sıcak su, merkezi ısıtma, istediğinde bir kadın gelip çarşafları değiştiriyor, ne diyorsun?"

"Anlıyorum."

"Şöyle düşünüyorum ben. Haftada üç sterlin nedir? Gecede dokuz şilinden az. İnsan bütün bu avantajlarla dokuz şilinden ucuza nerede kalabilir? Sen hep kulübe gidiyorsun, orası daha pahalı; ben de sık sık Marjorie'de kalamıyorum, çünkü ona çok zahmet oluyor, zaten köpek de var, ben akşamları alışverişten döndüğümde her defasında, 'Böyle canını çıkaracağına gece kalsaydın ya,' diyorsun. Her defasında söylüyorsun. Eminim dairemiz olmadığı için haftada üç sterlinden çok daha fazla para

harcıyoruz. Bak ne diyeceğim, Mr. Crutwell'den vazgeçerim. Ne dersin?"

"Çok mu istiyorsun bu daireyi?"

"Hmm."

"Bir düşünmem lazım. Ayarlayabiliriz belki, ama buradaki tadilatı ertelememiz gerekir."

"Hiç hak etmedim bunu," dedi Brenda, "bu hafta yaptığım aşırılığın *haddi hesabı* yok."

Brenda Hetton'da üç gece kaldı sadece. Sonra daireyle ilgilenmesi gerektiğini söyleyerek Londra'ya döndü. Fakat ilgilenecek fazla bir şey yoktu. Sadece duvarların rengiyle birkaç parça eşyayı seçmesi gerekiyordu. Mrs. Beaver zaten incelemesine sunulmak üzere hepsini hazırlamıştı: bir yatak, bir halı, bir tuvalet masasıyla iskemle – daha fazlasına yer yoktu. Mrs. Beaver Brenda'ya duvarlara asmak üzere bir dizi nakışlı resim satmaya çalıştı, ama Brenda resimlerin yanısıra kendisine "teklif" edilmek üzere bir araya toplanmış olan bir elektrikli battaniye, minyatür bir banyo tartısı, bir buzdolabı, antika bir duvar saati, ayna ve sentetik fildişinden mamul bir tavla, güzel ciltli on sekizinci yüzyıl Fransız şairleri takımı, bir masaj aleti ve Regency tarzı lake mobilya içine yerleştirilmiş bir radyoyu da reddetti. Mrs. Beaver ihtiyaçlarının azlığı yüzünden Brenda'ya hınç duymadı; üst kattaki daireden epey para kazanıyordu: Kanadalı bir hanım duvarlarını krom kaplatmak için astronomik bir masrafı üstlenmişti.

Bu arada Brenda Marjorie'de kalıyordu; ilişkileri giderek hırçınlaştı. "Ukalalık ediyorsam kusura bakma," dedi Marjorie bir sabah, "ama senin şu Mr. Beaver'ın bütün gününü bu evde geçirip bana Marjorie demesini istemiyorum."

"Önemli değil, daire yakında hazır olacak."

"Tekrar söyleyeceğim, bence gülünç bir hata yapıyorsun."

"Sen Mr. Beaver'dan hoşlanmıyorsun, mesele bu."

"Yalnız o da değil. Tony'ye yazık diye düşünüyorum."

"Tony'nin keyfi yerinde."

"Kavga çıkarsa..."

"Çıkmayacak."

"Belli olmaz. Çıkarsa Allan'ın benim aracı olduğumu düşünmesini istemiyorum."

"Ben Robin Beaseley konusunda sana bu kadar ters davranmamıştım."

"O iş hiçbir zaman ciddi değildi," dedi Marjorie.

Ama kız kardeşi dışında genelde herkes Brenda'nın macerasını hararetle onaylıyordu. Sabah telefonlarında Brenda'yla ilgili havadisler boldu; onu pek az tanıyan kişiler bile bir gece önce Beaver'la ikisini restoranda ya da sinemada gördüklerini heyecanla söylüyorlardı. O sonbahar romantizm açısından pek kıt ve sönük geçmişti; sadece sürprizsiz ayrılmalar ya da birleşmeler olmuştu; konuyu yataktan kalkmadan telefonda konuşmaktan basit ve dolaylı bir zevk alan kişilerin uzun süredir duyduğu bir ihtiyacı Brenda karşılıyordu. Onların gözünde Brenda'nın konumu kendine has bir şaşaaya sahipti; beş yıl boyunca efsanevi, neredeyse hayalet bir isimdi, hapsedilmiş bir masal prensesiydi; şimdi ortaya çıkışı, herhangi ihtiyatlı bir evli kadının alışkanlıklarını değiştirmesinden öte bir büyü taşıyordu. Zaten seçtiği âşık maceraya tam bir fantezi havası katıyordu; hepsinin tanıdığı, sevmediği, alay konusu Beaver, ansızın ilahların ışıklı bulutlarının arasına, onun yanına yükselmişti. Brenda yedi yıl boyunca sağına soluna bakmamışken, nihayet Jock Grant-Menzies ya da Robin Beaseley gibi neredeyse herkesin bir ara bir macera yaşadığı bir başka genç aygırla özgürlüğünü ilan etseydi, yine heyecan yaratırdı kuşkusuz, ama bildik bir salon komedisi olurdu. Beaver'ı seçmesi Polly'nin, Daisy'nin, Angela'nın, dedikoducular

çetesinin tamamının gözünde kaçamağını yüceltiyor, şiir âlemine taşıyordu.

Mrs. Beaver hoşnutluğunu katiyen gizlemiyordu. "Konuyu John'la konuşmadık elbette, ama duyduklarım doğruysa bence oğlana sonsuz yararı olur. Öteden beri aranan biridir, çok arkadaşı vardır gerçi, ama *aynı şey değil.* Uzun süredir onda bir şeylerin eksik olduğunu seziyordum, bence Brenda Last gibi büyüleyici ve tecrübeli bir kadın tam ona yardım edebilecek kişi. John *son derece* sevecen bir mizaca sahiptir, ama o kadar hassastır ki, sevgisini nadiren belli eder... doğruyu söylemek gerekirse geçen hafta bir şeylerin kokusunu alır gibi oldum, o yüzden de bir bahaneyle birkaç gün evden ayrıldım. Ben evde olsam bu noktaya gelinemeyebilirdi. John bana karşı bile çok utangaç ve ketumdur. Satranç takımını öğleden sonra elden geçirtip göndereceğim. Çok teşekkür ederim."

Beaver'sa hayatında ilk kez kendini ilginç ve neredeyse önemli biri gibi hissediyordu. Kadınlar onu şimdi alıcı gözüyle inceleyip daha önce neyi kaçırdıklarını merak ediyorlardı; erkekler ona eşitleri gibi, hatta başarılı bir rakip gibi davranıyordu. "Nasıl oldu da becerdi?" diye düşünüyor olabilirlerdi, ama artık Brat'e girdiğinde barda ona yer açıp, "Bir kadeh içer misin ahbap?" diyorlardı.

Brenda Tony'ye her gün sabah ve akşam saatlerinde telefon ediyordu. Bazen John Andrew da Polly Cockpurse kadar ciyak ciyak konuşuyor, Brenda'nın cevaplarını duymuyordu bile. Brenda hafta sonu Hetton'a dönüp sonra yine Londra'ya, bu kez yeni daireye gitti; henüz sıcak su tesisatı gereğince çalışmıyordu ama boyalar kurumuştu; her şey yepyeni kokuyordu: duvarlar, çarşaflar, perdeler; yeni radyatörlerdense o kadar hoş olmayan bir sıcak demir kokusu yayılıyordu.

O akşam her zamanki gibi Hetton'a telefon etti. "Daireden arıyorum."

"Ya, öyle mi?"

"*Sevgilim*, lütfen biraz ilgilenirmiş gibi yap. Benim için çok heyecanlı bir durum."

"Nasıl peki?"

"Şu anda çok fazla koku var, küvet acayip sesler çıkarıyor, sıcak su musluğunu açtığında sadece hava çıkıyor, soğuk su musluğu da damlıyor, su kahverengi, dolap kapakları sıkışmış açılmıyor, perdeler de tam kapanmadığından sokak lambasının ışığı bütün gece içeride... ama çok hoş."

"Ne demezsin."

"Tony, bu konuda olumlu davran. O kadar heyecanlı ki – sokak kapısı, anahtar filan... Ayrıca bugün biri bana bir yığın çiçek gönderdi – o kadar çok ki zor sığdı eve, vazom olmadığından leğene koydum. Sen göndermedin, değil mi?"

"Evet... doğrusunu istersen bendim."

"Sevgilim, öyle olmasını umuyordum ben de... tam senlik davranış."

"Üç dakika lütfen."

"Kapatmam lazım."

"Ne zaman dönüyorsun?"

"Göz açıp kapayıncaya kadar. İyi geceler tatlım."

"Ne çok konuştun," dedi Beaver.

Brenda konuştuğu süre boyunca şakacıktan telefonu kapatacakmış gibi yapan Beaver'ı engellemek için bir eliyle itip durmuştu.

"Tony'nin çiçek göndermesi ne tatlı, değil mi?"

"Ben Tony'den pek de hoşlanmıyorum."

"Sen ona hiç üzülme yakışıklım, o senden *hiç* hoşlanmıyor."

"*Hoşlanmıyor mu*? Neden ki?"

"Benden başka kimse hoşlanmıyor senden. Bunu iyice anlaman lazım... *benim* hoşlanmam da çok tuhaf."

Beaver'la annesi Noel'de kuzenlerinde kalmak üzere İrlanda'ya gideceklerdi. Tony'yle Brenda Hetton'da bütün aileyi ağırlayacaklardı: Marjorie'yle Allan, Brenda'nın annesi, Tony'nin Frances halası ve Hetton'la Tony kadar güçlü bağları olan, yoksul düşmüş, en büyük evlat hakkının mütevazı ve mütevekkil kurbanları olan iki Last ailesi. Oyun odasında John Andrew için küçük bir Noel ağacı, aşağıda, ortadaki holde de büyük bir Noel ağacı vardı; büyük ağacı yoksul düşmüş Last'ler süslemişti ve akşamüzeri çayından sonra yarım saat boyunca ışıkları yakılıyordu (devrilip yangın çıkarabilecek mumları söndürmek üzere ağacın başında uzun sopaların ucuna bağlanmış ıslak süngerlerle iki hizmetkâr bekliyordu). Bütün hizmetkârlar için hediyeler hazırlanmıştı; hediyelerin değeriyle rütbeler titizlikle orantılandırılmıştı; bütün konuklar için de hediyeler vardı (yoksul düşmüş Last'ler içinse çekler). Allan her yıl özellikle meraklı olduğu kaz ciğerinden koca bir topak getirirdi. Herkes çok yer, Noel'i izleyen günün akşamı hafif uyuklar hale gelirdi; gümüş kepçelerde alevli konyaklar masada dolaşır, sürpriz hediyelerin sarılı olduğu kâğıtlar bir ucundan çekilerek açılırdı; kâğıttan şapkalar takılır, maytaplar patlatılır, niyet çekilirdi. Bu yıl da her şey alışıldığı şekilde yapıldı; evin huzur ve dengesini tehdit eden hiçbir şey yoktu görünürde. Koro gelip çam orkestra balkonunda Noel ilahileri söyledi, ardından sıcak punç ve tatlı kurabiyeleri yiyip yuttular. Papaz her zamanki Noel vaazını verdi. Cemaati bu vaazından pek hoşlanırdı.

Başlarını eğip kaşkollarına öksüren, yün eldivenlerinin içinde donmuş ellerini birbirine sürterek ısıtmaya çalışan cemaatini sevecen bakışlarla tarayan papaz, "Bugünün gerçekten Noel

olduğunu idrak etmemiz pek zor," diyerek vaazına başladı. "Işıl ışıl yanan şömine ve savrulan karlardan korunmak üzere sıkı sıkı kapatılmış panjurlar yerine, yabancı bir güneşin acımasız parıltısıyla yetinmek zorundayız; sevdiklerimizin mutlu çehreleriyle, yuvamızla, ailemizle değil, zaptedilmiş, ama kuşkusuz minnettar vahşilerle çevriliyiz. Yoldaşlarımız uysal öküzle Beytlehem eşeği değil," dedi, karşılaştırmalar konusunda ipin ucunu biraz kaçırarak, "kana susamış kaplan, egzotik deve, sinsi çakal ve hantal fil..." Bu minvalde sararmış sayfaları okumaya devam etti. Bu sözler zamanında süvari erlerinin katı yüreklerini geçici olarak yumuşatmıştı; Mr. Tendril bu kilise bölgesine atandığından beri her yıl aynı sözleri dinleyen Tony ve konuklarının çoğu için bu vaaz Noel kutlamalarının bölünmez bir parçasıydı ve ondan vazgeçmeleri gerekse çok zorlanırlardı. "Kana susamış kaplan, egzotik deve" çoktandır ailede atasözü konumuna gelmişti, bütün oyunlarında sık sık ortaya çıkardı.

Brenda için en zoru bu oyunlardı. Oyunları eğlenceli bulmuyordu; Tony'nin sessiz film oynamak üzere giyinip kuşandığını gördüğünde hâlâ bir utanç kaplardı içini. Ayrıca hevesli görünmemesinin yoksul Last'ler tarafından üstünlük taslamak olarak yorumlanabileceği korkusu da içini kemirirdi. Aslında bu vesveseleri oldukça yersizdi, çünkü kocasının akrabaları ona sadece bir hısım sevgisi besler, Hetton üzerinde ondan çok daha fazla hak sahibi olduklarını düşünen Last'ler sıfatıyla biraz da hoşgörüyle bakarlardı Brenda'ya. Zehir gibi zekâsıyla meseleyi hemen kavrayan Frances Hala onu teskin etmeye çalışmıştı: "Yavrucuğum, bütün bu inceliklerin bir anlamı yok; yoksullarla aralarındaki korkunç uçurumun sadece zenginler bilincindedir." Ama gerginlik devam etmişti; Brenda geceler boyu hısımlarının aklına estiği gibi odadan dışarı gönderildi, soru sordu, cevapladı, olmadık hallere girip rol yaptı, cezalar çekti, resim çizdi, şiir

yazdı, kostüm giydi, hatta evin içinde kovalandı, dolaplara saklandı. Noel o yıl cuma gününe düşmüştü, dolayısıyla kutlama da uzundu: perşembeden pazartesiye.

Brenda hediye göndermeyi, mektup yazmayı Beaver'a yasaklamıştı; yasağı kendini korumak için koymuştu, çünkü Beaver ne derse desin, yetersiz bulup kırılacağını biliyordu; buna rağmen Beaver'ın ona itaatsizlik etmesini umarak gergin bir halde postacıyı bekledi. Brenda, Beaver'ın İrlanda'daki adresine birbirine geçmiş üç altın ve platin halkadan oluşan bir yüzük göndermişti. Siparişi verdikten bir saat sonra pişman oldu. Salı günü Beaver'dan bir teşekkür mektubu geldi. *Canım Brenda,* diye yazmıştı. *Harika Noel armağanın için çok teşekkür ederim. O pembe deri kutuyu görünce ne kadar sevindiğimi, açınca da ne kadar şaşırdığımı tahmin edersin. Bana böylesine harika bir hediye göndermen çok* tatlı. *Tekrar çok teşekkür ederim. Umarım kutlamalar iyi gidiyordur. Burası oldukça sıkıcı. Diğerleri dün ava gitti. Ben de toplanma yerine gittim. Verimli bir av olmadı. Annem de burada, sana sevgilerini iletmemi istedi. Yarın ya da ertesi gün buradan ayrılacağız. Annem biraz nezle gibi.*

Mektup burada, sayfa sonunda bitiyordu. Beaver mektubu akşam yemeğinden önce yazmaya başlamış, daha sonra tamamlamayı unutup zarfa koymuştu.

El yazısı liseli kızlarınki gibi iri harfliydi, satırlar arasında geniş aralıklar bırakıyordu.

Brenda mektubu okuyunca hafif midesi bulandı, ama Marjorie'ye gösterip, "Şikâyet etmeye hakkım yok, benden çok hoşlandığı gibi bir iddiası hiç olmadı," dedi. "Zaten hediye de çok saçmaydı."

Tony Angela'ya yapacağı ziyaret konusunda huysuzlanmaya başlamıştı. Evinden başka yerde yatmaktan nefret ederdi.

"Sevgilim, gelme. Ben seni idare ederim."

"Yok, geleceğim. Son üç haftadır seni pek göremedim."

Çarşamba gününün tamamını baş başa geçirdiler. Brenda çok gayret gösterdi, Tony'nin huysuzluğu yatıştı. Brenda o günlerde Tony'ye özellikle şefkatli davrandı, neredeyse hiç takılıp kızdırmadı onu.

Perşembe günü kuzeye, Yorkshire'a gittiler. Beaver oradaydı. Tony onu ilk yarım saatte keşfetti ve yukarıya çıkıp haberi Brenda'ya verdi.

"Sana çok garip bir şey söyleyeceğim," dedi. "Bil bakalım kim burada."

"Kim?"

"Eski dostumuz Beaver."

"Niye garip buldun?"

"Ne bileyim. Ben onu tamamen unutmuşum, sen unutmamış mıydın? Sence Angela'ya da bize yaptığı gibi telgraf mı çekmiştir?"

"Muhtemelen."

Tony, Beaver'ın epeyce yalnızlık çektiğini varsayıp ona özellikle yakınlık gösterdi. "Son görüşmemizden beri epey değişiklik oldu," dedi. "Brenda Londra'da bir daire tuttu."

"Evet, biliyorum."

"Nereden biliyorsunuz?"

"Daireyi annem kiraladı ona."

Tony çok şaşırdı ve Brenda'yı sıkıştırdı. "Şu senin dairenin kimin marifeti olduğunu bana hiç söylememiştin. Bilseydim bu kadar olumlu davranmayabilirdim."

"Evet sevgilim, o yüzden söylemedim zaten."

Davettekilerin yarısı Beaver'ın niçin orada olduğunu merak ediyor, diğer yarısı biliyordu. Sonuç olarak Beaver'la Brenda pek az görüştüler, sadece ahbap olsalar daha çok görüşürlerdi; öyle ki,

Angela kocasına, "Galiba Beaver'ı davet etmem hataydı. İnsan bilemiyor ki," dedi.

Brenda yarım kalmış mektup konusuna hiç değinmedi, ama Beaver'ın yüzüğü takmış olduğu dikkatini çekti; hatta konuşurken yüzükle oynama alışkanlığı da edinmişti.

Yılbaşında komşu evlerin birinde parti vardı. Tony eve erken döndü; Beaver'la Brenda da bir arabanın arkasında birlikte döndüler. Ertesi sabah kahvaltı ederlerken Brenda Tony'ye, "Bir yeni yıl kararı aldım," dedi.

"Evde daha fazla vakit geçirmekle ilgili olabilir mi?"

"Yok canım, *tam* tersine. Dinle bak Tony, ciddi bir konu bu. Ben bir kursa gitmeyi düşünüyorum."

"Yine osteopati olmasın? O iş bitti sanıyordum."

"Hayır, ekonomi gibi bir şey. Enine boyuna düşündüm. Şu anda hiçbir şey *yapmıyorum* aslında. John'a bir faydam olduğunu düşünmek gülünç olur. Evin işleri kendi kendine yürüyor. Bence bir şeylere başlamamın vakti geldi. Sen sürekli parlamentoya girmekten söz ediyorsun. İşte, ben ekonomi kurslarına gitsem, propaganda çalışmalarına, konuşmaların yazılmasına filan yardımcı olabilirdim; Allan İşçi Partisi'nin kalesinde adaylığını koyduğunda Marjorie de ona yardımcı olmuştu ya. Londra'da kızların gittiği, üniversiteye bağlı çok çeşitli kurslar var. İyi fikir değil mi sence?"

"Osteopatiden daha iyi," dedi Tony.

İşte yeni yıl böyle başladı.

Üçüncü Bölüm

TONY'YE YAZIK

Bir

Brat Kulübü'nde akşam dokuzla on arası, tek başlarına mükellef bir sofranın başına oturmuş yemek yiyen beyaz papyonlu, fraklı, gözle görünür biçimde keyfi kaçmış erkekler görmek sıradışı sayılmaz. Bunlar kadınlar tarafından son anda terk edilmiş erkeklerdir. Yirmi dakika kadar bir restoranın antresinde oturup bekledikten, döner kapıya umutla baktıktan, kâh saate göz atıp kâh içki ısmarladıktan sonra nihayet bir telefon gelir ve misafirlerinin gelemeyeceği mesajı kendilerine iletilir. Bunun üzerine Brat'e giderler, orada arkadaşlarını bulmayı umarlar bir yandan, ama bir yandan da, çoğunlukla kulübü bomboş ya da yabancılarla dolu bulmaktan hüzünlü bir tatmin de duyarlar. Ve duvara sırtlarını verip oturarak önlerinde uzanan maun masalara bakar, bol bol yiyip içerler.

Şubat ortalarında bir akşam Jock Grant-Menzies de kulübe işte bu ruh halinde ve bu nedenle geldi.

"Kimse var mı?"

"Bu akşam pek sakin efendim. Yemek salonunda Mr. Last var."

Jock onu bir köşe masada buldu; üzerinde gündüz kıyafeti vardı; masanın ve yanındaki iskemlenin üstüne darmadağın gazete ve dergiler yığılmıştı; bir dergi de karşısında açık duruyordu. Yemeğinin yarısını, bir şişe Burgundy'nin de dörtte üçünü bitirmişti. "Selam," dedi. "Ekildin mi? Buyur, benimle ye."

Jock Tony'yi epeydir görmemişti; onunla karşılaşınca biraz utandı, çünkü bütün arkadaşları gibi, o da Tony'nin neler hissettiğini, Brenda'yla John Beaver konusunda ne kadar bilgisi olduğunu merak ediyordu. Yine de Tony'nin masasına oturdu.

"Ekildin mi?" diye sordu Tony tekrar.

"Evet, o kaltağı yemeğe son davet edişim bu."

"Bir kadeh bir şey iç en iyisi. Ben çok içtim. En iyisi içmek."

Burgundy'nin kalanını kadehlere paylaştırıp bir şişe daha söylediler.

"Bu geceliğine geldim sadece," dedi Tony. "Burada kalacağım."

"Artık bir daireniz var, değil mi?"

"Brenda'nın dairesi aslında. İki kişilik yer yok sayılır... bir kere denedik, pek başarılı olmadı."

"O bu gece ne yapıyor?"

"Dışarıda bir yerlerde. Geleceğimi haber vermedim... salaklık, ama işte, Hetton'da tek başıma sıkıldım, Brenda'yı görmek istedi canım, ben de bir anda karar verip kalktım geldim. Salaklığın dik âlâsı. Bir yerlere gideceğini tahmin etmem gerekirdi... Brenda randevu iptal etme konusunda çok ilkelidir, öyle olunca da... Daha sonra buradan arayacak beni, erken kaçabilirse."

Çok içtiler.

Daha çok Tony konuşuyordu. "Ekonomiye girişme fikri müthiş," dedi. "Hevesi uzun sürmez sanıyordum, ama görünüşe bakılırsa bayağı azimli... İyi bir plan herhalde. Aslında sürekli Hetton'da olunca pek yapacak şey bulamıyordu. Ölür de itiraf etmez elbette, ama bana kalırsa Hetton'da bazen sıkılıyor biraz. Enine boyuna düşündüm, bu sonuca vardım. Brenda sıkılmış olmalı... Muhtemelen bir süre sonra ekonomiden de sıkılacak... Her neyse, şimdilik keyfi yerinde görünüyor. Son zamanlarda

her hafta sonu parti verdik... Keşke sen de ara sıra gelsen Jock. Ben Brenda'nın yeni arkadaşlarıyla pek anlaşamıyorum."

"Ekonomi kursundan arkadaşlar mı?"

"Hayır, ama tanımadığım arkadaşları. Galiba sıkılıyorlar benden. Enine boyuna düşündüm, bu sonuca vardım. Sıkılıyorlar benden. Benden 'babalık' diye söz ediyorlar. John duymuş."

"Sevecen bir laf aslında."

"Evet, sevecen."

Burgundy'yi bitirip biraz da porto şarabı içtiler. Az sonra Tony, "Baksana, önümüzdeki hafta sonu gelmez misin?" dedi.

"Çok isterim aslında."

"Gelsen keşke. Eski dostları pek göremiyorum... Evde bir yığın insan olur mutlaka, ama aldırmazsın, değil mi?... Jock sosyaldir... kalabalığa aldırmaz. Bense tahammül edemiyorum." Biraz daha porto içtiler. Tony, "Yeterli sayıda banyo yok, biliyor musun?" dedi. "Tabii ki biliyorsun. Daha önce geldin, kaç kere. Beni sıkıcı bulan yeni arkadaşlar gibi değilsin. Sıkıcı olduğumu düşünmüyorsun, değil mi?"

"Yok be babalık."

"Böyle sarhoş olduğumda da mı?... Banyolar olacaktı. Planları çizdirmiştim. Dört yeni banyo. Oralı biri çizdi planları... ama sonra Brenda şu daire işini çıkardı, ben de ekonomi olsun diye banyoları erteledim... komik aslında. Brenda'nın ekonomisi yüzünden ekonomi yapmak zorunda kaldık."

"Evet, komik. Biraz porto içelim."

Tony, "Bu gece keyfin kaçık gibi," dedi.

"Öyle. Domuz Tasarısı kafamı kurcalıyor. Seçmenler mektup yazıp duruyor."

"Benim de keyfim kaçıktı, hem de çok, ama şimdi iyiyim. En iyisi sarhoş olmak. Ben öyle yaptım, şimdi keyfim yerinde... Londra'ya gelip istenmediğini görmek hoş değil. Ne matrak,

senin keyfin kız arkadaşın seni ekti diye kaçtı, benimkiyse benim kız ekmiyor diye."

"Evet, matrak."

"Biliyor musun, haftalardır keyfim kaçık benim... hem de çok... biraz konyak mı içsek?"

"Olur, neden olmasın? Hayatta kadınlarla domuzlardan başka şeyler de var sonuçta."

Biraz konyak içtiler; bir süre sonra Jock neşelenmeye başladı.

Az sonra bir komi masalarına gelip, "Lady Brenda'dan mesaj geldi efendim," dedi.

"İyi, gelip konuşayım kendisiyle."

"Telefondaki hanımefendi değil. Birisi mesaj iletti."

"Gelip kendisiyle konuşayım."

Dışarıdaki lobide bulunan telefona gitti. "Sevgilim," dedi.

"Mr. Last'le mi görüşüyorum? Lady Brenda'dan bir mesaj iletecektim."

"Tamam, bağlayın kendisini."

"Kendisi konuşamayacak, ama benden şu mesajı iletmemi rica etti: Bu gece size katılamayacağı için çok üzgünmüş. Çok yorulmuş, doğru eve dönüp yatacakmış."

"Onunla konuşmak istediğimi söyleyin kendisine."

"Maalesef söyleyemeyeceğim, yatmaya gitti. Çok yorgundu."

"Çok yorgun ve yatmaya gitti, öyle mi?"

"Evet."

"Ama ben onunla konuşmak istiyorum."

"İyi geceler," dedi ses.

"Babalık zil zurna," dedi Beaver telefonu kapatınca.

"Hay aksi. Kendimi kötü hissediyorum. Ama böyle ansızın çıkıp gelince *ne* bekleyebilir ki? Sürpriz ziyaretler yapmamayı öğrenmesi gerek."

"Genellikle böyle midir?"

"Hayır, yeni sayılır."

Telefon çaldı. "Sence yine o mudur? Cevap versem iyi olacak."

"Lady Brenda Last'le görüşmek istiyorum."

"Tony, sevgilim, *benim*, Brenda."

"Geri zekâlının teki seninle konuşamayacağımı söyledi."

"Yemek yediğim yere mesaj bırakmıştım. İyi vakit geçiriyor musun?"

"Bombok. Jock'la birlikteyim. Domuz Tasarısı kafasını kurcalıyor. Seni ziyarete gelelim mi?"

"Hayır sevgilim, şu anda olmaz. Feci yorgunum, yatmak üzereyim."

"Gelip seni bir görelim."

"Tony, sen azıcık sarhoş musun?"

"Zurna gibiyim. Jock'la sana geliyoruz."

"*Tony, sakın.* Duydun mu? Gelip şamata edeceksiniz. Daireler zaten kötü şöhret edinmiş."

"Jock'la ben geldiğimde görürsün sen şöhreti."

"Tony, dinle beni, lütfen gelmeyin, bu gece gelme. Yaramazlık yapma, kulüpte kal. Çok rica ediyorum, olmaz mı?"

"Birazdan oradayız." Tony telefonu kapattı.

"Eyvah," dedi Brenda. "Tony kendinde değil. Brat'i arayıp Jock'ı iste. Onun daha aklı başındadır."

"Brenda'ydı."

"Evet, anladım."

"Dairedeymiş. Uğrayacağımızı söyledim."

"Harika. Haftalardır görmedim onu. Çok severim Brenda'yı."

"Ben de. Müthiş kızdır."

"Müthiştir."

"Mr. Grant-Menzies, sizi bir hanım arıyor."

"Kim?"

"İsim vermedi."

"Tamam. Geliyorum."

Brenda, "Jock, kocama *ne yaptın* kuzum?" dedi.

"Biraz sarhoş, o kadar."

"Küfelik olmuş. Baksana, buraya gelmekle tehdit etti beni. Bu gece bu haliyle mümkün değil göremem onu, çok yorgunum. Anlıyorsun, değil mi?"

"Evet, anlıyorum."

"Peki, öyleyse *lütfen*, ona engel olur musun? Sen de mi sarhoşsun?"

"Birazcık."

"Hay aksi, sana güvenebilir miyim?"

"Elimden geleni yaparım."

"Pek güven verici olmadı. Hoşça kal." ... "John, gitmen gerek. Bu haydutlar her an çıkıp gelebilir. Taksi paran var mı? Çantamda bozuk olacaktı."

"Senin kız mıydı?"

"Evet."

"Barıştınız mı?"

"Tam sayılmaz."

"Barışmak kesinlikle daha iyi. Biraz daha konyak içelim mi, yoksa doğrudan Brenda'ya mı gidelim?"

"Biraz daha konyak içelim."

"Jock, keyfin hâlâ kaçık değildir umarım. Moral bozukluğu iyi değil. Bak, *benim* moralim bozuk değil. Daha önce öyleydi, ama şimdi keyfim yerine geldi."

"Yok, benim de keyfim yerinde."

"Öyleyse biraz daha konyak içelim, sonra da Brenda'ya gidelim."

"Tamam."

Yarım saat sonra Jock'ın arabasına bindiler. "Sana bir şey söyleyeyim mi? Senin yerinde olsam araba kullanmazdım."

"Kullanmaz mıydın?"

"Kullanmazdım. Sarhoştu derler."

"Kim der?"

"Ezeceğin kişiler. Sarhoştu derler."

"Sarhoşum zaten."

"Öyleyse kullanma."

"Çok uzak, yürünmez."

"Taksiyle gideriz."

"Aman, boşver, kullanırım."

"Ya da Brenda'ya gitmekten vazgeçebiliriz."

"Brenda'ya gitsek iyi olur," dedi Jock. "Bizi bekliyor."

"Ben oraya kadar yürüyemem doğrusu. Ayrıca gitmemizi pek istemiyor gibiydi."

"Bizi görünce sevinir."

"Evet ama uzak. Başka bir yere gidelim."

"Ben Brenda'yı görmek istiyorum," dedi Jock. "Brenda'yı çok severim."

"Müthiş kızdır."

"Müthiştir."

"Eh, o zaman taksiyle Brenda'ya gidelim."

Ama yarı yolda Jock, "Oraya gitmeyelim," dedi. "Başka bir yere gidelim. Salaş bir kulübe gidelim."

"Benim için fark etmez. Söyle sefil bir kulübe götürsün bizi."

"Bizi sefil bir kulübe götür," dedi Jock, başını pencereden uzatarak.

Taksi gerisin geri dönüp Regent Sokağı'na doğru ilerledi.

"Sefil kulüpten telefon edebiliriz Brenda'ya."

"Evet, edelim bence. Müthiş kızdır Brenda."

"Müthiştir."

Taksi Golden Square'e dönüp Sink Sokağı'na girdi; çoğunlukla Asyalılar'ın oturduğu pespaye bir yerdi.

"Biliyor musun, galiba bizi Old Hundredth'a götürüyor."

"Hâlâ açık mı ki? Yıllar önce kapattılar diye biliyorum."

Ama kapı ışıl ışıldı, tepesi sivri kepli, ceketi şeritli hırpani bir tip taksinin kapısını açmak üzere yaklaştı.

Old Hundredth hiç kapanmadı. Otuz-kırk yıl boyunca, başka gece kulüpleri çeşitli adlar, yöneticiler ve saygınlık iddialarıyla açılıp kısa süreli eğreti bir varlık gösterdikten sonra ya polisin ya da alacaklıların hışmına uğrarken Old Hundredth bütün zorluklara göğüs gerdi. Baskılardan muaf kalmadı, tam tersine. Kim bilir kaç kez yargıçlar tarafından kara listeye alındı, ruhsatı iptal edildi, mühürlendi; sahibi ve personeli sürekli hapse girdi çıktı; mecliste ve soruşturma kurullarında sorgulamalar yapıldı, ama nice içişleri bakanları ve emniyet müdürleri terfi edip sonra gözden düşerek emekliye ayrılırken, Old Hundredth'ın kapıları akşam saat dokuzdan sabahın dördüne kadar hep açık kaldı; içeride şüpheli alkollü içkiler hep akmaya devam etti. Nazik bir genç hanım Tony'yle Jock'ı köhne binaya buyur etti.

"Sakıncası yoksa imza atar mısınız?" Tony'yle Jock, *Sink Sokağı no. 100 adresinde Yüzbaşı Weybridge'in düzenlediği bir içkili partiye davet edildim* beyanının altına uydurma isimler yazdılar.

"Adam başı beş şilin lütfen."

Old Hundredth'ın işletme masrafları yüksek değildir, çünkü orkestra dışındaki çalışanların hiçbirine ücret ödenmez; personel palto ceplerini karıştırarak, sarhoşlara eksik para üstü vererek ekmeğini çıkarır. Genç hanımlardan giriş ücreti alınmaz, ama erkek müşterilerin para harcamasını sağlamaları gerekir.

"Tony, buraya en son senin düğününden önceki bekârlar partisine gelmiştim."

"O gece sarhoştuk."

"Zurna gibiydik."

"O gece bir de kim sarhoştu, biliyor musun? Reggie. Bir şeker-sakız otomatını kırdı."

"Reggie zurna gibiydi."

"Baksana, şu kız yüzünden keyfin hâlâ kaçık değil herhalde?"

"Keyfim yerinde."

"Hadi gel aşağıya inelim."

Dans salonu epey kalabalıktı. Yaşlıca bir adam orkestraya katılmış, yönetmeye çalışıyordu. "Bu kulübü severim," dedi Jock. "Ne içelim?"

"Konyak."

Şişenin tamamını satın almak zorundaydılar. Montmorency Şarap Şirketi'ne sipariş formu imzalayıp iki sterlin ödediler. *Yıllanmış Alkoller Kaliteli Şampanya ithalatçı Montmorency Şarap Şti.* etiketli bir şişe geldi. Garson zencefilli gazozla dört kadeh getirdi. İki genç hanım gelip yanlarına oturdu. Birinin adı Milly, diğerininki Babs'di. Milly, "Şehirde çok kalacak mısınız?" diye sordu. Babs, "Sigara gibi bir şeyiniz var mı?" dedi.

Tony Babs'le dans etti. Babs, "Dans etmeyi sever misin?" diye sordu.

"Hayır, ya sen?"

"Eh işte."

"Oturalım öyleyse."

Garson sordu: "Çekilişe katılmak ister misiniz? Hediyesi bir kutu çikolata."

"Hayır."

"Benim için bir bilet alsana," dedi Babs.

Jock Ortalama Domuz'un özelliklerini anlatmaya koyuldu.

... "Evlisin sen, değil mi?" dedi Milly.

"Hayır," dedi Jock.

"Ben hiç yanılmam," dedi Milly. "Arkadaşın da evli."

"*O* evli."

"Buraya sırf karılarından bahsetmeye kaç erkek geliyor, bilsen şaşarsın."

"O bunun için gelmedi."

Tony masanın karşısına doğru uzanmış, Babs'e, "Sorun benim karımın çok çalışkan olması," diyordu. "Ekonomi kursuna gidiyor."

"Bence kızların bir şeylerle ilgilenmesi güzel bir şey," dedi Babs.

Garson sordu: "Yemek olarak ne alırsınız?"

"Biz yemekten yeni kalktık."

"Güzel bir mezgite ne dersiniz?"

"Benim esas telefon etmem lazım. Telefon nerede?"

"Gerçekten telefon mu, tuvalet mi?" diye sordu Milly.

"Hayır, telefon."

"Yukarıda, ofiste."

Tony Brenda'yı aradı. Brenda uzunca bir süre sonra açıp, "Evet, kimsiniz?" dedi.

"Mr. Anthony Last'le Mr. Jocelyn Grant-Menzies'ten bir mesaj iletecektim."

"Ha, sen misin Tony. Ee, ne istiyorsun?"

"Sesimi tanıdın ha?"

"Tanıdım."

"Aslında mesaj bırakacaktım sadece, ama seninle konuştuğuma göre doğrudan sana söyleyebilirim, değil mi?"

"Evet."

"Bak, Jock da, ben de çok üzgünüz, ama bu akşam gelemeyeceğiz."

"Ya."

"Umarım kabalık gibi algılamazsın, ama ilgilenmemiz gereken çok iş var."

"Önemli değil Tony."

"Uyandırdım mı bu arada?"

"Önemli değil Tony."

"Peki öyleyse, iyi geceler."

"İyi geceler."

Tony aşağıya, masaya döndü. "Brenda'yla konuştum. Biraz sinirli geliyordu sesi. Sence gitmemiz mi gerekir?"

"Gideceğimize söz verdik," dedi Jock.

"Hanımlara verilen sözleri mutlaka tutmak gerekir," dedi Milly.

"Aman, çok geç oldu artık."

Babs, "Siz ikiniz subaysınız, değil mi?" dedi.

"Değiliz, niye?"

"Öyle geldi bana."

Milly, "Ben şahsen en çok işadamlarını beğenirim," dedi. "Sohbetleri daha hoş oluyor."

"Sizler ne işle meşgulsünüz?"

"Ben postacı şapkası tasarlıyorum," dedi Jock.

"Hadi canım."

"Arkadaşım da deniz aslanı terbiyecisi."

"Külahıma anlat."

"Gazetede çalışan bir erkek arkadaşım var," dedi Babs.

Jock bir süre sonra, "Baksana, Brenda konusunda bir şey yapmalı mıyız?" dedi.

"Gelmeyeceğiz diye haber verdim ya."

"Evet... ama hâlâ *umut ediyor* olabilir."

"En iyisi ne biliyor musun? Sen bir ara, bak bakalım, gerçekten istiyor mu bizi."

"Tamam." Jock on dakika sonra geri geldi. "*Bana* kalırsa çok bozulmuş," diye bildirdi. "Ama sonunda gitmeyeceğimizi söyledim."

"Yorgundur belki," dedi Tony. "Ekonomi yüzünden sabah erken kalkması gerekiyor. Bak şimdi hatırladım, akşamın başında birileri yorgun olduğunu söylemişti."

"Baksana, bu korkunç balık ne?"

"Sen ısmarlamışsın, garson öyle dedi."

"Ismarlamışımdır belki."

"Kulübün kedisine vereyim," dedi Babs, "çok şeker bir şey, adı Böğürtlen."

Bir iki dansa kalktılar. Sonra Jock, "Sence Brenda'yı tekrar aramalı mıyız?" dedi.

"Arasak iyi olur belki. Bize bozulmuş gibiydi sesi."

"Hadi kalkıp gidelim, çıkarken ararız."

"Bize gelmiyor musunuz?" dedi Babs.

"Bu gece gelemeyeceğiz maalesef."

"Oyunbozanlık etmeyin, hadi," dedi Milly.

"Gelemeyiz, gerçekten."

"Peki öyleyse, küçük bir hediye yok mu? Biz profesyonel dans partneriyiz biliyorsunuz," dedi Babs.

"Ha, tabii, pardon, ne kadar?"

"Orası müşteriye kalmış."

Tony onlara bir sterlin verdi. "Biraz daha verseniz," dedi Babs. "İki saat oturduk sizinle."

Jock bir sterlin daha verdi. "Vaktinizin daha müsait olduğu bir akşam gelin yine," dedi Milly.

Yukarı çıkarlarken Tony, "Ben kendimi pek iyi hissetmiyorum," dedi. "Brenda'ya telefon etmekle filan uğraşamayacağım."

"Mesaj gönder."

"İyi fikir.... Bakar mısın," dedi Tony hırpani kapıcıya. "Sloane santralinden şu numarayı arayıp hanımefendiye Mr. Grant-Menzies'le Mr. Last'in maalesef bu gece gelemeyeceklerini söyler misin? Anladın, değil mi?" Adama iki buçuk şilin verdi; aheste adımlarla Sink Sokağı'na çıktılar. "Brenda bizden daha fazlasını da bekleyemez artık," dedi.

"En iyisi ne biliyor musun? Dairesi benim yolumun üstünde sayılır, hâlâ yatmamış bizi bekliyorsa diye geçerken zilini bir çalarım."

"Evet, öyle yap. Sen ne iyi arkadaşsın Jock."

"Aa, ben Brenda'yı çok severim... müthiş kızdır."

"Müthiştir... keşke kendimi bu kadar kötü hissetmeseydim."

Tony ertesi sabah sekizde uyandı; gecenin parça parça anılarını zihninde birleştirmeye çalıştı perişan bir halde. Hatırladıkça davranışı ona daha da aşağılık geliyordu. Saat dokuzda banyosunu yapıp çay içti. Saat onda acaba Brenda'yı arasa mı diye düşünürken Brenda'nın onu aramasıyla sorun çözüldü.

"Ee, Tony, nasılsın bakalım?"

"Feci. Çok içmişim."

"Belliydi."

"Epeyce suçluluk da hissediyorum."

"Şaşırmadım."

"Her şeyi tam net hatırlamıyorum, ama galiba Jock'la ikimiz biraz can sıkıcıydık."

"Öyleydiniz."

"Kızgın mısın?"

"Dün gece kızgındım doğrusu. Tony, ikiniz de koskoca adamlarsınız, niye öyle içtiniz?"

"Moralimiz bozuktu."

"Bahse girerim moraliniz bu sabah daha bozuktur... Az önce Jock'tan bir kutu beyaz gül geldi."

"Keşke benim aklıma gelseydi."

"İkiniz de çocuksunuz."

"Kızgın değil misin yani?"

"Sevgilim, değilim tabii. Sen şimdi doğru eve dön. Yarın kendini daha iyi hissedeceksin."

"Seni göremeyecek miyim?"

"Bugün ne yazık ki mümkün değil. Sabah dersler var, öğle yemeğini de dışarıda yiyeceğim. Ama Cuma akşamı dönüyorum, en geç Cumartesi sabahı."

"Anlıyorum. Öğle yemeğini ya da derslerden birini ekmen mümkün değil mi?"

"İmkânı yok sevgilim."

"Anlıyorum. Dün gece konusunda bu kadar anlayışlı davrandığın için teşekkür ederim."

"Çok şansımız varmış," dedi Brenda. "Tony'yi tanıdığım kadarıyla haftalar boyunca suçluluktan kıvranacak. Dün gece çıldırttı beni, ama değdi. Şimdi o kadar hatalı duruma düştü ki, ben ne yaparsam yapayım, bir şey söylemek şöyle dursun, bozulmaya bile cesaret edemeyecek. Zavallıcık, hiç de iyi vakit geçirmedi, bu da çok iyi tabii. Sürpriz ziyaretlerde bulunmamayı öğrenmesi gerekiyordu."

"İnsanlara bir şeyler öğretmek konusunda üstüne yok," dedi Beaver.

Tony 3:18 treninden üşüyerek, yorgun ve suçluluk yükü altında ezilerek indi. Onu karşılamaya gelen arabada John Andrew da vardı. "Merhaba baba, Londra'da eğlendin mi? İstasyona geldiğim için bana kızmadın, değil mi? Dadımdan *zorla* izin kopardım."

"Seni gördüğüme çok memnun oldum John."

"Annem nasıldı?"

"Sesi çok iyi geliyordu. Görmedim kendisini."

"Ama göreceğim demiştin."

"Evet, görürüm sanıyordum, ama yanılmışım. Telefonda birkaç kere konuştum ama."

"Ama ona buradan da telefon edebilirsin, değil mi baba? Telefon etmek için niye ta Londra'ya kadar gittin?... *Neden* baba?"

"Açıklaması çok uzun sürer."

"Bir kısmını açıkla öyleyse... *Neden* baba?"

"Bak çocuğum, yorgunum. Soru sormaya devam edersen bir daha treni karşılamana izin vermem."

John Andrew'nun suratı buruştu. "Gelip seni karşılamam hoşuna gider diye düşünmüştüm."

"Ağlarsan öne, Dawson'ın yanına oturturum seni. Senin yaşında ağlamak gülünç."

"Önde Dawson'ın yanında oturmayı tercih ederim," dedi John Andrew gözyaşları arasında.

Tony şoföre durmasını söylemek üzere konuşma borusunu aldı, ama sesini duyuramadı. Bunun üzerine ahizeyi tekrar kancasına astı; sessizce yola devam ettiler; John Andrew pencereye yaslanıp burnunu çekerek mızıldanmaya koyuldu. Eve vardıklarında, Tony, "Dadı, bundan böyle ben ya da Lady Brenda özellikle gelmesini söylemedikçe John'ın istasyona gelmesini istemiyorum," dedi.

"Elbette efendim, bugün de izin vermeyecektim, ama çok ısrar etti. Hadi gel John, paltonu çıkar. Ah evladım, bu ne hal, mendilin nerede?"

Tony kütüphanedeki şöminenin önüne geçip tek başına oturdu. "Otuz yaşında iki adam," dedi kendi kendine, "izne çıkmış harbiyelilerden farksızdık – sarhoş olup milleti telefonla taciz etmeler, Old Hundredth'ta orospularla dans etmeler... Brenda'nın bu kadar anlayışlı davranması daha da feci." Biraz uyukladı, sonra üstünü değiştirmek üzere yukarı çıktı. Yemekte, "Ambrose," dedi, "bundan böyle tek başımayken yemeklerimi kütüphanede yiyeyim diyorum." Daha sonra bir kitap alıp şöminenin karşısına oturdu, ama okuyamadı. Saat onda yukarı çıkmadan önce şömi-

nedeki ateşi söndürdü. Kütüphanenin pencerelerini sürgüledi, ışıkları kapattı. O gece uyumaya Brenda'nın boş odasına gitti.

İki

Bu Çarşamba'ydı; Perşembe günü Tony kendini iyi hissediyordu. Sabah ilçe meclisi toplantısı vardı. Öğleden sonra çiftliğe gidip kâhyasıyla yeni bir traktör modelini konuştu. Ondan sonra da, "Yarın bu saatlerde Brenda'yla Jock gelmiş olacaklar," diye düşünebildi. Yemeğini kütüphanede, şöminenin karşısında yedi. Diyetten birkaç hafta önce vazgeçmişti. ("Ambrose, yalnızken teferruatlı akşam yemeği istemiyorum. Bundan böyle iki çeşit yemek yeter.") Kâhyanın bıraktığı birtakım hesapları gözden geçirdi, sonra da, "Uyandığımda hafta sonu olacak," diye düşünerek yatmaya gitti.

Ama ertesi sabah Jock'tan telgraf geldi; *Hafta sonu imkânsız seçim bölgesine gidiyorum bir sonraki hafta sonuna ne dersin*, diyordu. *Ne zaman istersen hep buradayım*, diye telgrafla cevap verdi. "Herhalde o kızla barıştılar," diye düşündü.

Ayrıca Brenda'dan kurşun kalemle yazılmış bir not vardı:

C.tesi Polly ve Veronica diye bir arkadaşıyla, Polly'nin arabasıyla geliyoruz. Daisy hizmetçiler ve eşyalar 3:18 treniyle gelebilir. Ambrose'la Mrs. Mossop'a haber verir misin? Polly için Lyonesse'i açsak iyi olur, konforuna düşkün biliyorsun. Veronica herhangi bir yerde kalabilir – Galahad hariç. Polly çok eğlenceli kız diyor. Mrs. Beaver da geliyor, dert etme lütfen, iş için geliyor, gündüz salonu için bir şeyler yapabileceği kanısında. Polly şoförünü getiriyor. Bu arada haftaya Grimshawe'u Hetton'da bırakıyorum, Mrs. Mossop'a söylersin. Londra'da konaklaması hem sorun oluyor hem masraf. Aslında ondan tamamen vazgeçebilirim ne dersin? Gerçi dikiş işini

iyi yapıyor. John'ı özledim. Herkes Pazar akşamı dönüyor. Ayık *kal sevgilim.* Gayret et.

Öperim, B.

Tony Cuma günü vakit doldurmak için yapacak pek bir şey bulamadı. Bütün mektuplarını saat onda yazmış bitirmişti. Çiftliğe gitti, ama yapacak bir iş yoktu. Daha önce çok çeşitli görünen işler şimdi günün çok küçük bir bölümünü kaplıyordu; Brenda'yla ne kadar çok saatini boşa harcadığını fark etmemişti. John'ın manejde at binişini izledi. Oğlan Çarşamba günkü kavgaları yüzünden belli ki hâlâ ona hınçlanıyordu; bir atlayışını alkışladığında, John, "Genellikle daha iyi atlar," dedi. Daha sonra, "Annem ne zaman geliyor?" diye sordu.

"Ancak yarın."

"Ya."

"Benim öğleden sonra Little Bayton'a gitmem gerekiyor. İstersen sen de gel, köpek çiftliğine uğrayabiliriz."

John haftalardır bu gezinin hayalini kuruyordu. "İstemem, teşekkür ederim," dedi. "Bir resme başlamıştım, onu bitirmek istiyorum."

"Onu ne zaman olsa yaparsın."

"Bu öğleden sonra yapmak istiyorum."

Tony yanlarından ayrıldıktan sonra Ben, "Babanla niye öyle konuştun ki?" dedi. "Noel'den beri köpek çiftliğini sayıklıyordun."

"*Onunla* gidecek değilim," dedi John.

"Seni nankör piç kurusu, baban hakkında ne biçim konuşuyorsun."

"Senin de benim yanımda piç kurusu dememen lazım, Dadı öyle diyor."

Kısacası, Tony Little Bayton'a tek başına gitti; Albay Brink'le görüşeceği birtakım işler vardı. Kalmasını teklif edeceklerini

umuyordu, ama albayla karısı çaya davetliydiler, Tony de günbatımında Hetton'a döndü.

Bahçenin üzerinde, göğüs hizasında ince bir sis tabakası uzanıyordu; manastırın kuleleriyle mazgallı duvarları dümdüz, gri görünüyordu; ocakçı büyük kuledeki bayrağı indirmekteydi.

"Zavallı Brenda'cığım, berbat bir salon," dedi Mrs. Beaver.

"Pek fazla kullandığımız bir yer değil," dedi Tony son derece soğuk bir tavırla.

"Tahmin etmem!" dedi Veronica denen kadın.

"Bence çok da kötü değil," dedi Polly, "yalnız küflü biraz."

"Ben şöyle düşündüm," dedi Brenda, Tony'ye bakmadan. "Alt katta en az *bir* tane oturulabilir oda olmalı. Şu anda bir tek sigara odasıyla kütüphane var. Balo salonu devasa, orası imkânsız. Benim ihtiyacım olan şey, daha çok bana ait küçük bir oturma odası. Sizce toparlanmaz mı?"

"Ama meleğim, bir kere *biçimsiz*," dedi Daisy, "sonra şu şömine rafı, pembe granit, bütün bu alçı kaplamalar, lambri duvarlar. *Hepsi* korkunç. Çok *karanlık*."

"Ben Brenda'nın ne istediğini tam olarak biliyorum," dedi Mrs. Beaver daha ılımlı bir tonda. "Bence imkânsız değil. Bir düşünmem lazım. Veronica'nın dediği gibi, odanın şekli insanı kısıtlıyor biraz... aslında biliyor musunuz, bence yapılacak tek şey, bu halini tamamen gözden çıkarıp odayı *taşıyacak* kökten bir değişikliğe gitmek, bilmem anlatabiliyor muyum... mesela duvarları beyaz krom kaplayıp yere koyun postları serebiliriz... Acaba düşündüğünüz masrafı aşar mı?"

"Ben olsam baştan aşağı yıkıp yeniden yapardım," dedi Veronica.

Tartışma devam ederken Tony yanlarından ayrıldı.

*

"Mrs. Beaver'ın gündüz salonunu elden geçirmesini gerçekten istiyor musun?"

"Sen istemiyorsan yapmayız tatlım."

"Ama düşünebiliyor musun – beyaz krom kaplama?"

"Canım, o bir fikirdi."

Tony giyinirlerken hep yaptığı gibi Morgan le Fay'le Guinevere arasında mekik dokuyordu. "Baksana," dedi, bu sefer elinde yeleğiyle gelerek. "Yarın sen de onlarla gitmiyorsun, değil mi?"

"Gitmek zorundayım."

Tekrar Morgan le Fay'e geçip kravatını aldıktan sonra Brenda'nın odasına dönüp bağlamak üzere tuvalet masasına, onun yanına oturdu.

"Bu arada," dedi Brenda, "Grimshawe'un işe devam etmesi konusunda ne düşünüyorsun – lüzumsuz masraf gibi geliyor bana."

"Onsuz hayatta yapamayacağını söylerdin hep."

"Evet, ama şimdi dairede yaşıyorum, her şey çok basit."

"*Yaşamak* mı? Sevgilim, oraya temelli yerleşmiş gibi konuşuyorsun."

"Tatlım, biraz şöyle çekilir misin? Göremiyorum."

"Brenda, bu ekonomi kursuna ne kadar süre devam edeceksin?"

"Ben mi? Bilmem."

"Canım bir fikrin vardır herhalde."

"Öğrenecek ne çok şey var, şaşarsın... Başladığımda o kadar cahildim ki..."

"Brenda..."

"Hadi ceketini giy. Herkes aşağıda bizi bekliyor."

O akşam Polly'yle Mrs. Beaver tavla oynadılar. Brenda'yla Veronica kanepede yan yana oturup dikiş diktiler, bir yandan da dikişlerini konuşuyorlardı; zaman zaman kadınlar arasında hararetli konuşmalar geçiyordu; Tony'nin anlamadığı, kendilerine ait bir jargon kullanıyorlardı; her kelimedeki hecelerin yerini değiş-

tirerek oluşturulan bir hırsız argosuydu. Tony halkanın hemen dışına oturup ayrı bir lambanın ışığında kitap okudu.

O gece yukarı çıktıklarında misafirler Brenda'nın odasına gelip oturdular ve yatma hazırlıklarını yaparken onunla sohbet ettiler. Tony soyunma odası kapısının ardından alçak sesle gülüşmelerini duyuyordu. Elektrikli çaydanlıkta su ısıtmışlar, Sedobrol* içiyorlardı.

Bir süre sonra yine gülüşerek vedalaştılar, Tony de Brenda'nın odasına gitti. İçerisi karanlıktı, ama Tony'nin geldiğini duyup kapıdaki ışığı gören Brenda başucundaki küçük lambayı yaktı.

"Aa, Tony," dedi.

Brenda kerevetin üstünde, başını yastıklara gömmüş yatıyordu; yüzü temizlemek için sürdüğü yağdan parlıyordu; çıplak kolu lambayı yaktıktan sonra yorganın üzerinde kalmıştı. "Tony'ciğim," dedi, "uyumak üzereydim."

"Çok mu yorgunsun?"

"Hmmm."

"Yalnız mı kalmak istiyorsun?"

"O kadar yorgunum ki... Şu Polly'nin içeceğinden de epey içtim."

"Anlıyorum... Peki, iyi geceler."

"İyi geceler... Kusura bakma olur mu?... O kadar yorgunum ki."

Tony yatağa yaklaşıp Brenda'yı öptü; Brenda gözleri kapalı kıpırtısız yatmaya devam etti. Sonra Tony ışığı söndürüp soyunma odasına döndü.

"Lady Brenda rahatsız değildir umarım?"

"Hayır, önemli bir şeyi yok, teşekkür ederim. Hafta içi Londra'da epey yoruluyor da, Pazar gününü sakin geçirmeyi seviyor."

* Rahatlatıcı bir içecek. (ç.n.)

"Bilimsel çalışmalar nasıl gidiyor?"

"Anladığım kadarıyla gayet iyi. Hâlâ çok hevesli."

"Harika. Yakında hepimiz ekonomik sorunlarımızı çözmesi için ona başvuracağız. Ama siz ve John özlüyorsunuzdur mutlaka."

"Evet, epeyce özlüyoruz."

"Pekâlâ, çok selam söyleyin lütfen."

"Başüstüne. Çok teşekkür ederim."

Tony kilisenin önünden ayrılıp mutat sera ziyaretini yaptı; kendisi için bir gardenya, hanımlar için neredeyse siyah karanfiller. Hanımların oturduğu odaya vardığında herkesten kahkahalar patladı. Epeyce şaşırarak eşikte durdu.

"Gelsene sevgilim, önemli bir şey değil. Senin ne renk çiçek takmış olacağın konusunda bahse girmiştik de, hiçbirimiz bilemedik."

Getirdiği çiçekleri yakalarına takarken hâlâ kıkırdıyorlardı; bir tek Mrs. Beaver gülmeyip, "Fidan ya da tohum alacağınızda mutlaka beni arayın," dedi. "Belki haberiniz yoktur, epey ilerlettim o işi... pek sık rastlanmayan çok değişik çiçekler var. Sylvia Newport ve daha birçok kişinin bu tür işlerini ben yapıyorum."

"Bu konuyu bizim kâhyayla görüşmeniz gerekir."

"Doğrusunu isterseniz *görüştüm* bile; bu sabah, siz kilisedeyken. Gayet iyi anladı beni."

Akşam yemeği saatinde Londra'da olabilmek için erken yola çıktılar. Arabada Daisy, "Tanrım, ne ev," dedi.

"Bunca yıldır neler çektiğimi anlıyorsunuzdur şimdi."

"Zavallı Brenda'cığım," dedi Veronica, karanfilini yakasından çıkarıp pencereden yol kenarına fırlatarak.

"Biliyor musun," diye dert yandı Brenda ertesi gün, "Tony konusunda *tamamen* rahat değilim."

"Babalık ne yaptı ki?" diye sordu Polly.

"Henüz pek bir şey yapmadı, ama bunca zamanı Hetton'da tek başına geçirmekten çok sıkılıyor, farkındayım."

"Ben olsam dert etmem."

"*Dert* ettiğim yok canım. Yine de, içkiye filan vurmasın da kendini. Her şey çok zorlaşır o zaman."

"Bana kalırsa Tony kendini içkiye vuracak adam değil... Ona bir kız bulmalıyız."

"Keşke... Kim var?"

"Bizim Sybil var tabii."

"Hayatım, Tony onu çocukluğundan beri tanıyor."

"Souki de Foucauld-Esterhazy olabilir."

"Amerikalılar'la pek iyi anlaşmaz."

"Neyse canım, birini buluruz."

"Mesele onun için alışkanlık haline gelmiş olmam, yeni birine kolay kolay alışamaz... bana mı benzese daha iyi olur, bambaşka olsa mı?"

"Bence farklı olmalı, ama belli de olmaz."

Sorunu enine boyuna tartıştılar.

Üç

Brenda notunda şöyle yazıyordu:

Canım Tony,

Mektup yazmadığım, telefon etmediğim için kusura bakma, ama çok meşguldüm. Çift metal sistemi, pek karmaşık.

Cumartesi yine Polly'yle geliyoruz. İki kez gelmesi iyi – Lyonesse, odaların çoğu kadar kötü olmasa gerek, değil mi?

Ayrıca samimi olduğum çok hoş bir kız geliyor, ona iyi davranalım istiyorum. Feci *bir hayatı olmuş, o da bu dairelerden birinde*

oturuyor, adı Jenny Abdul Akbar. Siyahi değil, bir siyahiyle evlenmiş. Anlattır hikâyesini ona. Sanırım 3:18 treniyle gelecek. Şimdi derse yetişmem gerekiyor, bitiriyorum.

Rom iblisinden uzak dur.

Öperim, Brenda.

Dün gece Jock'ı Café de Paris'de arsız bir sarışınla gördüm. Kim o?

Cin romatizma oldu, Marjorie'nin canı çok sıkkın. Cin'in kalça çıkığı olduğunu düşünüyor, Cruttwell tedavi etmeyi reddetti, ona kaç müşteri götürdüğü düşünülürse ayıp etti.

"Tony'nin Jenny'den hoşlanacağından *emin misin*?"

"Asla emin olunamaz ki," dedi Polly. "Bence dünyanın en sıkıcı kadını, ama gayretlidir."

"Babacığım, annem bugün geliyor mu?"

"Evet."

"Başka kim geliyor?"

"Jenny Abdul Akbar diye biri."

"Ne komik isim. Yabancı mı?"

"Bilmiyorum."

"İsmi yabancı gibi, değil mi babacığım? İngilizce bilmiyor mu acaba? Siyahi mi?"

"Annen değil dedi."

"Ya... başka kim geliyor?"

"Lady Cockpurse."

"Maymun-kadın. Aslında maymuna hiç benzemiyordu, belki suratı biraz, ayrıca kuyruğu da yoktu bence, çünkü çok yakından baktım... ama belki dolayıp bacaklarının arasına sıkıştırmıştır. Sıkıştırmış mıdır babacığım?"

"Öyleyse şaşırmam."

"Ne kadar rahatsız!"

Tony'yle John'ın arası düzelmişti, ama hafta çok kasvetli geçmişti.

Polly Cockpurse Hetton'a geç saatte gitmeyi planlamıştı. "Kıza işe girişmesi için zaman tanımak lazım," diyordu. Polly'yle Brenda plana uygun şekilde Londra'dan yola çıktıklarında Jenny istasyondan Hetton'a doğru yol almaktaydı. Dondurucu bir soğuk vardı, ara sıra yağmur da yağıyordu. Ufak tefek, kararlı kız bahçe kapısına varıncaya kadar battaniyelere sarınmış halde oturdu. Sonra çantasını açtı, tülünü kaldırdı, pudrasını çıkardı ve yüzüne bir çekidüzen verdi. Parmağındaki allığı sivri, kırmızı diliyle yaladı.

Geldiğini haber verdiklerinde Tony sigara odasındaydı; kütüphane gündüzleri çok gürültülüydü, bitişiğindeki gündüz salonunda duvarcılar alçı kaplamaları söküyorlardı.

"Prenses Abdul Akbar."

Tony onu karşılamak üzere ayağa kalktı. Kendisinden önce içeri bir misk kokusu yayıldı.

"Ah, Mr. Last," dedi Jenny, "burası ne hoş, eski bir yer."

"Ne yazık ki çok restorasyon gördü," dedi Tony.

"Ah, ama *atmosferi*! Bence bir evde en önemli şey atmosferdir. Ne kadar vakur ve huzurlu. Tabii siz alışmışsınızdır. İnsan benim kadar mutsuzluk yaşayınca bu tür şeylerin değerini daha çok biliyor."

Tony, "Maalesef Brenda henüz gelmedi," dedi. "Lady Cockpurse'ün arabasıyla geliyorlar."

"Brenda bana öyle dostluk gösteriyor ki." Prenses kürkünü çıkarıp şöminenin karşısındaki tabureye oturarak başını kaldırdı ve Tony'ye baktı. "Şapkamı çıkarmamın sakıncası var mı?"

"Hayır... rica ederim."

Jenny şapkayı kanepeye fırlatıp kömür karası kıvırcık saçlarını silkeledi. "Biliyor musunuz Mr. Last, size doğrudan Teddy diyeceğim. Yüzsüzlük olarak algılamazsınız, değil mi? Siz de bana Jenny deyin lütfen. 'Prenses' fazlasıyla resmî, öyle değil mi? Daracık pantolonlar, sırmalar getiriyor akla... Elbette," diye devam etti, ellerini ateşe uzatıp saçlarını hafifçe yüzüne düşürerek, "kocama Fas'ta 'Prens' denmiyordu; unvanı 'Molla'ydı, ama kadın için karşılığı olmadığından Avrupa'da hep 'Prenses' dedirttim kendime... Molla aslında prensten çok daha yüksek bir mevkidir... kocam Peygamber'in soyundandı. Doğu'yla ilgileniyor musunuz?"

"Hayır... evet. Demek istediğim, çok az şey biliyorum."

"Benim için tekinsiz bir cazibesi vardır. Oraya mutlaka gitmelisiniz Teddy. Hoşunuza gideceğinden eminim. Aynı şeyi Brenda'ya da söylüyorum hep."

"Odanızı görmek istersiniz herhalde," dedi Tony. "Birazdan çay servisi yapılır."

"Hayır, ben burada kalacağım. Ateşin karşısında kedi gibi kıvrılıp oturmaktan hoşlanırım; bana iyi davranırsanız mırlarım, kötü davranırsanız fark etmemiş gibi yaparım – aynı kediler gibi... Mırlayayım mı Teddy?"

"Şey... evet... buyrun, lütfen, eğer bundan hoşlanıyorsanız."

"İngilizler ne kadar yumuşak ve düşünceli. Tekrar İngilizler'in arasında olmak harika bir şey... kendi kanımdan, canımdan insanlar. Bazen geriye dönüp hayatıma baktığımda, özellikle böyle harikulade eski İngiliz ortamlarında, nazik insanların arasındayken, her şeyin korkunç bir kâbus olduğu izlenimine kapılıyorum... sonra *yaralarımı* hatırlıyorum..."

"Brenda kendisiyle aynı binada bir daire tuttuğunuzu söyledi. Çok pratik olmalı."

"Tam bir İngiliz'siniz Teddy, şahsi konulara, mahrem konulara girmekten çekiniyorsunuz... Sizi bu yüzden beğeniyorum, biliyor musunuz? Ben... yaşadığım onca şeyden sonra, güvenilir, sade, *iyi* olan şeyleri seviyorum."

"Siz de Brenda gibi ekonomi mi okuyorsunuz?"

"Hayır, Brenda ekonomi mi okuyor? Hiç bahsetmedi. Ne kadar harika bir insan Brenda. Nasıl vakit buluyor anlamıyorum."

"Hah, nihayet çay geldi," dedi Tony. "Umarım muffin yemeyi kendinize yasaklamamışsınızdır. Şimdilerde o kadar çok misafirimiz diyette ki... Bence muffin İngiliz kışlarını çekilir kılan pek az şeyden biridir."

"Muffin o kadar çok şeyi temsil eder ki," dedi Jenny.

İştahla yiyordu; dilini sık sık dudaklarının üzerinde gezdiriyor, yapışmış kırıntıları toplayıp erimiş tereyağını yalıyordu. Sadece Tony tarafından fark edilen bir tereyağı damlası çenesine bulaşarak orada parıldamayı sürdürdü. John Andrew içeri getirildiğinde Tony rahat bir nefes aldı.

"Gel Prenses Abdul Akbar'la tanış."

John Andrew daha önce hiç prenses görmemişti; büyülenmiş gibi bakıyordu.

"Bana bir öpücük vermeyecek misin?"

John Andrew kalkıp yanına gitti, Jenny de onu dudağından öptü.

"Ah," dedi John Andrew, irkilip ruj tadını dudaklarından silerek; sonra da, "Ne güzel koku," dedi.

"Doğu'yla son bağım," dedi Jenny.

"Çenenize tereyağı bulaşmış."

Jenny gülerek çantasına uzandı. "Aa, bulaşmış gerçekten. Teddy, *söyleseydiniz* ya."

"Babama niye Teddy diyorsunuz?"

"Çünkü çok iyi dost olacağımızı umuyorum."

"Ne komik bir sebep."

John bir saat boyunca yanlarında kaldı ve sürekli büyülenmiş gibi Jenny'ye baktı. "Tacınız var mı?" diye sordu. "İngilizceyi nasıl öğrendiniz? O iri yüzük hangi maddeden yapılmış? Pahalı mıydı? Tırnaklarınız niye bu renk? Ata binmeyi biliyor musunuz?"

Jenny onun bütün sorularını cevapladı, bazılarına bir gözü Tony'de, bilmecemsi cevaplar verdi. Buram buram parfüm kokan küçük bir mendil çıkardı çantasından ve John'a arma işlemesini gösterdi. "Tek tacım bu... artık," dedi. Eskiden sahip olduğu atları anlattı ona: parlak yağız, kıvrık boyunlu, gümüş gemlerinin etrafı köpüklü, alınlarında tüyler, koşumlarında gümüş çiviler, koyu kırmızı eyer altlıkları. "Molla'nın doğum gününde..."

"Molla ne?"

"Çok yakışıklı ve çok fesat bir adam," dedi Jenny ciddiyetle, "doğum gününde bütün süvarileri en güzel giysileri, koşum takımları ve mücevherleriyle, ellerinde uzun kılıçlarıyla koca bir meydanda toplanırdı. Molla tahtta, koskoca, kıpkırmızı bir sayebanın altında otururdu."

"Sayeban ne?"

"Çadır gibi bir şey," dedi Jenny, biraz daha sert bir tonda, sonra yine sesini yumuşatarak devam etti: "Süvariler hep birlikte ovanın karşısından tozu dumana katarak, kılıçlarını sallayarak dörtnala Molla'ya doğru gelirdi. Herkesin nefesi kesilirdi; süvarilerin Molla'yı ezip geçmesinden korkarlardı, ama onlar dörtnala giderken, bir-iki metre ötesine, senle ben kadar yakınına geldiklerinde atlarını şaha kaldırır ve selam verirlerdi..."

"Ama çok yanlış," dedi John. "Biniciliğe *hiç* yakışmayan bir şey. Ben öyle diyor."

"Onlar dünyanın en müthiş binicileridir. Herkesin bildiği bir şey bu."

"Hayır, hayır, olamaz, eğer *böyle* bir şey yapıyorlarsa olamaz. Yapılabilecek *en kötü* şeylerden biri bu. Onlar yerli miydi?"

"Evet, tabii ki."

"Ben yerlilerin aslında insan olmadığını söylüyor."

"Ha, sanırım o zencilerden bahsediyor. Bunlar saf Sami ırkı."

"O ne?"

"Yahudiler'le aynı ırk."

"Ben Yahudiler'in yerlilerden de beter olduğunu söylüyor."

"Aman Tanrım, sen ne katı bir çocuksun. Bir zamanlar ben de öyleydim. Hayat insana daha hoşgörülü olmayı öğretiyor."

"Ben'e öğretmemiş," dedi John. "Annem ne zaman geliyor? Onun da burada olduğunu sanmıştım, yoksa resmimi yarım bırakmazdım."

Ama dadı onu almaya geldiğinde John kendiliğinden Jenny'nin yanına giderek öptü ve iyi geceler diledi. "İyi geceler Johnny-boy," dedi Jenny.

"Ne dediniz bana?"

"Johnny-boy."

"Çok komik isim takıyorsunuz."

Yukarıda, kaşığını dalgın dalgın ekmek doğranmış sütüne batırarak, "Dadı, Prenses çok güzel, değil mi?" dedi.

Dadı burnunu çekti. "Hepimiz aynı fikirde olsak dünya çok sıkıcı bir yer olurdu," dedi.

"Miss Tendril'den bile güzel. Bence hayatımda gördüğüm en güzel hanım... Dadı, banyomu yaparken beni seyretmek ister mi acaba?"

Aşağıda, Jenny, "Ne kadar harikulade bir çocuk..." dedi. "Ben çocukları çok severim. Hayatımı mahveden şey de bu. Benim çocuk doğuramadığım anlaşıldığında, Molla ilk kez Kişiliğinin Öbür Yanını gösterdi. Benim kabahatim değildi... rahmim yerinden oynamış... Size bütün bunları niye anlatıyo-

rum bilmem, ama anlayacağınızı hissediyorum. İnsan birinden hoşlanacağını bilip de *rol* yapmaya devam ettiğinde ne kadar *boşa vakit* harcıyor, değil mi... Ben birinin gerçek dostum olup olmayacağını hemen anlarım..."

Polly'yle Brenda yediye birkaç dakika kala geldiler. Brenda doğru oyun odasına çıktı. "Ah, anne," dedi John, "aşağıda o kadar güzel bir hanım var ki. Ne olur söyle ona, gelip bana iyi geceler dilesin. Dadı istemez diyor ama."

"Sence baban ondan hoşlanmış mıdır?"

"Babam fazla konuşmadı... Atlarla, yerlilerle ilgili hiçbir şey bilmiyor, ama *gerçekten* güzel. Lütfen söyle ona çıksın yukarı."

Brenda aşağıya indiğinde Jenny, Polly ve Tony'yi sigara odasında buldu. "John Andrew'nun kalbini çalmışsın. Seni görmeden uyumaya niyeti yok."

Yukarı birlikte çıkarlarken Jenny, "İkisi de çok tatlılar," dedi.

"Tony'yle anlaştınız mı? Geldiğinde burada olamadığıma çok üzüldüm."

"O kadar anlayışlı ve nazik davrandı ki... çok da hüzünlü."

Çocuk odasında, John'ın küçük yatağının üzerine oturdular. John örtüleri üstünden atıp emekleyerek dışarı çıktı ve Jenny'ye sarıldı. "Hemen yatağa gir," dedi Jenny, "yoksa dayağı yersin."

"Çok mu acıtırsınız? Olsun."

"Eyvah," dedi Brenda, "feci etkilemişsin onu anlaşılan. Genellikle hiç böyle değildir."

Çıktıklarında dadı bir pencere daha açtı. "Pöf!" dedi. "Her yeri leş gibi kokuttu."

"Sen beğenmedin mi? *Bence* nefis bir koku."

Brenda Polly'yi Lyonesse'e çıkardı. Geniş bir süitti; Galler Prensi'yken Kral Edward için hintağacı mobilyalarla döşenmişti; bir av partisine katılması söz konusu olmuş, sonunda gelmemişti.

"Nasıl gidiyor?" diye sordu Brenda kaygıyla.

"Henüz bir şey demek için çok erken. İyi olacak, eminim."

"Yanlış erkeği tavladı. John Andrew vuruldu ona... utanç verici bir durum."

"Tony zor harekete geçen erkeklerden bence. İsmini yanlış bilmesi hoş değil tabii. Jenny'ye söylesek mi?"

"Hayır, boşverelim."

Giyinirlerken Tony, "Brenda, bu karikatür gibi kadın kim kuzum?" dedi.

"Sevgilim, hoşlanmadın mı ondan?"

Sesindeki hayal kırıklığı ve endişe o kadar barizdi ki Tony etkilendi. "Tam olarak hoşlanmadım diyemem. Ama karikatür gibi, değil mi?"

"Karikatür mü... ah hayatım... Feci şeyler yaşamış, biliyor musun?"

"Öyleymiş."

"Ona iyi davran Tony, lütfen."

"Merak etme canım, iyi davranırım. Yahudi mi?"

"Bilmem. Hiç aklıma gelmemişti. Belki öyledir."

Yemekten kısa bir süre sonra Polly yorgun olduğunu söyleyip yatmaya hazırlanırken Brenda'nın da yanına gelmesini rica etti. "Genç çifti yalnız bırakalım," diye fısıldadı kapıdan çıkarlarken.

"Şekerim, bence hiç olmayacak... zavallı adamın *birazcık* zevki var ne de olsa, mizah anlayışı da var."

"Jenny yemekte pek kendini gösteremedi, değil mi?"

"O *kadar çok* konuşuyor ki... ayrıca Tony yedi yıldır bana alıştı ne de olsa. Çok ani bir değişiklik aslında."

"Yorgun musun?"

"Hmm. Biraz."

"Abdul Akbar'ı epey sardın başıma."

"Biliyorum. Kusura bakma sevgilim, ama Polly'nin yatma hazırlıkları o kadar uzun sürüyor ki... Çok mu korkunçtu? Keşke biraz daha hoşlansaydın ondan."

"Feci bir tip."

"Anlayış göstermek lazım... korkunç yaraları var."

"Öyleymiş, söyledi."

"Ben gözümle gördüm."

"Ayrıca ben seninle birlikte olmak istiyordum biraz."

"Ya."

"Brenda, o gece sarhoş olup seni uyandırmama mı kızgınsın hâlâ?"

"Hayır tatlım, kızgın mı görünüyorum?"

"... Bilmiyorum ki. Öyle gibisin... Eğlenceli bir hafta geçirdin mi?"

"Eğlenceli değildi, çok çalıştım. Çift metal sistemi, söylemiştim ya."

"Ha, evet... yani, uyumak istiyorsun herhalde."

"Hımm... çok yorgunum. İyi geceler sevgilim."

"İyi geceler."

"Anneciğim, gidip Prenses'e günaydın diyebilir miyim?"

"Henüz uyanmamıştır herhalde."

"Lütfen anneciğim, gidip bakabilir miyim? Kapı aralığından bakarım, uyuyorsa girmem."

"Hangi odada yattığını bilmiyorum."

"Galahad'da hanımefendi," dedi, Brenda'nın giysilerini hazırlamakta olan Grimshawe.

"Aman Tanrım, niye o oda verildi?"

"Mr. Last'in talimatıyla hanımefendi."

"Öyleyse uyanmıştır."

John odadan fırlayıp koridoru koşarak geçti ve Galahad'a geldi. "Girebilir miyim?"

"Merhaba Johnny-boy, gelsene."

John odanın yarı içinde, yarı dışında, kapının kulplarına tutunmuş sallanıyordu. "Kahvaltı ettiniz mi? Annem uyuyorsunuzdur diye tahmin etti."

"Çok oldu uyanalı. Biliyor musun, ben bir keresinde çok kötü yaralanmıştım, o zamandan beri pek iyi uyuyamıyorum bazen. Artık en yumuşak yataklar bile bana sert geliyor."

"Yaaa. Ne oldu? Otomobil kazası mıydı?"

"Kaza değildi Johnny-boy, kaza değildi... gelsene içeri. Kapı açık durunca soğuyor içerisi. Bak burada üzüm var. Yemek ister misin?"

Johnny yatağa tırmandı. "Bugün ne yapacaksınız?"

"Henüz bilmiyorum. Kimse bir şey demedi."

"Ben size söyleyeyim. Sabah kiliseye gideceğiz, çünkü benim gitmem gerekiyor, sonra gidip Thunderclap'e bakacağız, sonra size atladığımız yeri göstereceğim, sonra ben öğle yemeği yerken gelip benimle oturabilirsiniz, çünkü ben yemeği erken yiyorum, sonra da Bruton Ormanı'na gidebiliriz, dadıyı yanımıza almamız gerekmiyor, çünkü çamura bulanıyor orada, ormanın hemen kenarındaki hendekte bir tilki bulmuşlardı, az kalsın kaçıyordu ellerinden, orayı gösteririm size, sonra da gelip oyun odasında çay içersiniz, küçük bir gramofonum da var, Reggie dayı Noel'de hediye etmişti, 'Babam Salonu Duvar Kâğıdı Kapladığında' şarkısını çalıyor, biliyor musunuz o şarkıyı? Ben biliyor, söylüyor, size göstereceğim bazı kitaplar da var, bir de kendim yaptığım Marston Moor Çarpışması resmini göstereceğim."

"Harika bir program doğrusu. Ama sence annen babanla, Lady Cockpurse'le biraz zaman geçirmem gerekmez mi?"

"Ha, *onlar* mı... üstelik Lady Cockpurse'ün kuyruğu olduğu da uydurmasyon. Ne olur, bugünü benimle geçireceksiniz, değil mi?"

"Bakalım."

"Onunla birlikte kiliseye gitti. Hayra alamet, değil mi?"

"Aslında değil Polly. Tony kiliseye ya tek başına ya da benimle gitmekten hoşlanır. Kilise onun köylülerle dedikodu yaptığı yer."

"Jenny dedikodusuna engel olacak değil ya."

"Sen bizim babalığı tam anlayamadın korkarım. Sandığından çok daha tuhaftır."

"Vaazınızdan Doğu'ya aşina olduğunuz anlaşılıyor Peder."

"Evet, öyle, hayatımın büyük bölümünü orada geçirdim."

"Tekinsiz bir cazibesi var, öyle değil mi?"

"Hadi, hadi," dedi John, Jenny'nin paltosunu çekiştirerek. "Gidip Thunderclap'i görmemiz lazım."

Böylece Tony yakalara takılacak çiçeklerle tek başına döndü.

Öğle yemeğinden sonra Brenda, "Jenny'ye evi gezdirsene Tony," dedi.

"Ah, evet, *lütfen*."

Gündüz salonuna geldiklerinde Tony, "Brenda burayı yeniliyor," dedi.

Ortalıkta kalaslar, merdivenler, alçılar vardı.

"Ah Teddy, ne kadar yazık. Ben modernleştirmeden hiç hoşlanmıyorum."

"Pek kullandığımız bir oda değildi."

"Ama yine de..." Yere dökülmüş molozların arasındaki zambak motiflerini, kararmış yaldızları, toza bulanmış şablon işlemeleri karıştırdı. "Biliyor musunuz, Brenda bana müthiş dostluk

gösterdi. Onu kötüleyecek hiçbir şey söylemek istemem... ama buraya geldiğimden beri acaba bu güzelliği ve size ne çok şey ifade ettiğini gerçekten anlıyor mu diye düşünmeye başladım."

"Bana korkunç hayatınızı biraz anlatsanıza," dedi Tony, onu büyük hole götürürken.

"Kendinizden söz etmek konusunda gerçekten çok çekingensiniz, değil mi Teddy? Aslında duygularınızı içinize hapsetmeniz hata, biliyor musunuz? Ben de çok bedbaht oldum hayatta."

Tony çaresizlik içinde, imdat umarak etrafına bakındı ve imdat geldi. "Hah, buradasınız demek," dedi kararlı bir çocuk sesi. "Hadi gelin. Ormana gidiyoruz. Acele etmemiz lazım, yoksa karanlığa kalırız."

"Ah, Johnny-boy, şart mı gitmem? Babacığınla konuşuyordum."

"*Hadi ama.* Her şeyi ayarladık. Sonra da yukarıda benimle çay içmenize izin verilecek."

Tony işçiler o gün dinlendiği için kullanım dışı olmayan kütüphaneye sığındı. Brenda iki saat sonra onu orada buldu. "*Tony*, sen burada tek başına mısın? Biz seni Jenny'yle birliktesin sanıyorduk. Ne yaptın Jenny'yi?"

"John kaçırdı onu... tam ben terslemek üzereyken."

"Eyvah... Neyse, sigara odasında Polly'yle ben varız sadece. Gel bizimle çay iç. Bir tuhaf görünüyorsun. Uyuyor muydun sen?"

"Kesinlikle fiyasko, kabullenmemiz lazım."

"Hayır, *ne* bekliyor ki babalık? Herkesin peşinde koşacağı tipten bir erkek sayılmaz."

"İsmini öğrenseydi bir umut olurdu belki."

"Her neyse, *sen* elinden geleni yaptın. Babalığı neşelendirmek için çoğu evli kadının yapacağından çok daha fazlasını yaptın."

"Orası öyle," dedi Brenda.

Dört

Beş gün daha geçti; sonra Brenda tekrar Hetton'a geldi. "Önümüzdeki hafta sonu burada olmayacağım," dedi. "Veronica'da kalacağım."

"Ben davetli miyim?"

"Davetli *idin* elbette, ama ben senin adına reddettim. Ev dışında bir yerlerde kalmaktan nefret ediyorsun diye."

"Gelmek isterdim aslında."

"Ah sevgilim, hiç aklıma gelmedi. Veronica ne kadar sevinirdi... ama artık çok geç herhalde. Evi minicik... doğrusunu istersen ondan pek hoşlanmadığını sanıyordum."

"Nefret ettim ondan."

"Madem öyle?"

"Önemli değil. Pazartesi dönmek zorundasın, öyle mi? Biliyorsun, Çarşamba günü tazılar burada toplanıyor."

"Av öncesi bahçede parti veriyor muyuz?"

"Evet sevgilim, her yıl parti düzenliyoruz, biliyorsun."

"Doğru, düzenliyoruz."

"Çarşambaya kadar kalamaz mısın?"

"İmkânı yok sevgilim. Çünkü bir ders bile kaçırsam geri kalıyorum, bir sonraki dersi takip edemiyorum. Ayrıca tazıları görmek için dayanılmaz bir arzu da duymuyorum."

"Ben soruyordu, John'ın katılmasına da izin verelim mi diye."

"Ama çok küçük daha."

"Ava değil. Ama midillisiyle toplanma yerine gidip ilk avlağa kadar onlarla at sürebilir diye düşündüm. Çok mutlu olacak."

"Güvenli mi peki?"

"Evet canım, ne olacak?"

"Canım benim, keşke ben de burada olsaydım da görseydim onu."

"Hadi fikir değiştir."

"Yo, hayır, söz konusu bile olamaz. Lütfen ısrar etme Tony."

Bu konuşma Brenda'nın gelişinin hemen ardından geçmişti; daha sonra her şey düzeldi. O hafta sonu Jock da vardı, ayrıca Allan'la Marjorie ve Tony'nin çocukluğundan beri tanıdığı bir çift de gelmişti. Brenda daveti Tony için düzenlemişti, Tony iyi vakit geçirdi. Tony'yle Allan günbatımında pompalı tüfeklerle tavşan avladılar; yemekten sonra dört erkek bilardo oynadılar, bir hanım onları seyretti. "Bizimki çocuklar gibi şen," dedi Brenda Marjorie'ye. "Yeni düzene çok güzel adapte oluyor."

Bilardodan nefes nefese, viski sodaya susamış halde döndüler.

"Tony neredeyse topu pencereden dışarı fırlatıyordu," dedi Jock.

O gece Tony Guinevere'de uyudu.

"Her şey *sahiden* yolunda, değil mi?" dedi bir ara.

"Evet, elbette sevgilim."

"Burada tek başıma moralim bozuluyor, olmadık şeyler kuruyorum."

"Tony, *kara kara* düşünmeni istemiyorum. Biliyorsun, yasaklardan biri bu."

"Artık kara kara düşünmüyorum," dedi Tony.

Ertesi gün Brenda onunla birlikte kiliseye gitti. Hafta sonunu tamamen ona adamaya karar vermişti; uzunca bir süre hafta sonunu birlikte geçirmeyeceklerdi.

"Derin ilimler nasıl gidiyor Lady Brenda?"

"Son derece ilginç."

"Artık karşılıksız çeklerimizi size getireceğiz."

"Ha-ha-ha."

"Thunderclap nasıl bakalım?" dedi Miss Tendril.

"Çarşamba günü onu ava götürüyorum," dedi John. Toplu av partisinin heyecanıyla Prenses Abdul Akbar'ı unutmuştu. "Tanrım, ne olur sürülecek güzel izler olsun. Tanrım, ne olur avı göreyim. Tanrım, yalvarırım yanlış bir şey yapmayayım. Tanrım, Ben'le Thunderclap'i koru. Tanrım, yalvarırım koskoca bir engelin üstünden atlayayım," diye tekrarlayıp durmuştu ayin boyunca.

Brenda Tony'yle birlikte çiftçi kulübeleri ve sera ziyaretlerine katıldı, yaka çiçeğini seçmesine yardımcı oldu.

Öğle yemeğinde Tony'nin keyfi yerindeydi. Brenda onun ne kadar eğlenceli bir tip olabileceğini unutmaya başlamıştı. Yemekten sonra Tony kıyafet değiştirip Jock'la golf oynamaya gitti. Kulüpte biraz vakit geçirdiler. "Çarşamba günü Hetton'da av partisi var. O güne kadar kalamaz mıydın?"

"Dönmem lazım. Domuz Tasarısı tartışılacak."

"Keşke kalabilsen. Baksana, şu kızı da davet etsene. Yarın herkes gidiyor. Telefon edebilirsin herhalde, değil mi?"

"Edebilirim etmesine."

"Nefret eder mi buradan? Lyonesse'te kalır, Polly iki hafta üst üste orada kaldı, yani demek ki çok rahatsız değil."

"Bayılır herhalde. Telefon edip sorarım."

"Sen de ava katılsana. Brinkwell diye birinin bildiğim kadarıyla düzgün kiralık atları var."

"Evet, katılabilirim."

"Jock kalıyor. Arsız sarışını çağırdı buraya. Senin için sakıncası yok, değil mi?"

"Benim için mi? Tabii ki yok."

"Bu hafta sonu *gerçekten* çok eğlenceliydi."

"İyi vakit geçirdiğini fark ettim."

"Tıpkı eski günlerdeki gibiydi – ekonomi başlamadan öncesi gibi."

Marjorie Jock'a, "Sence Tony Mr. Beaver'ı biliyor mudur?" diye sordu.

"Hiçbir şey bildiği yok."

"Allan'a bahsetmedim. Sence biliyor mudur?"

"Sanmam."

"Ah Jock, ne olacak bunun sonu?"

"Yakında sıkılır Beaver'dan."

"Sorun Beaver'ın Brenda'yı hiç umursamaması. Sevseydi çabucak biterdi zaten... Brenda eşeklik ediyor."

"Bana sorarsan beklenmedik derecede iyi idare ediyor."

Diğer evli çift birbirine sordu: "Sence Marjorie'yle Allan Brenda'yı biliyor mudur?"

"Kesinlikle bilmiyorlardır."

Brenda Allan'a, "Tony çocuklar gibi şen, değil mi?" dedi.

"Fıkır fıkır."

"Onun için endişelenmeye başlamıştım... Flörtümden haberi yoktur, değil mi?"

"Yok canım. Aklına gelebilecek son ihtimal o."

"Onun mutsuz olmasını istemiyorum, biliyor musun..." dedi Brenda. "Marjorie bu konuda mürebbiyeler kadar katı."

"Sahi mi? Onunla konuşmadım bu konuyu."

"*Sen* nereden duydun peki?"

"Yavrucuğum, şu dakikaya kadar bir flörtün olduğunu bilmiyordum. Şimdi de o konuda soru sormuyorum sana."

"Ya... Ben de herkes biliyor sanıyordum."

"Herkes flörte başladığında hep aynı sorunu yaşıyor. Ya kimsenin bilmediğini ya da herkesin bildiğini sanıyor. Aslında Polly ve Sybil gibi birkaç kişi herkesin özel hayatını öğrenmeyi iş ediniyor, geriye kalan bizlerse ilgilenmiyoruz."

"Ya..."

Allan daha sonra Marjorie'ye, "Brenda bu akşam Beaver'la ilgili içini dökmek istedi," dedi.

"Ben senin bildiğini bilmiyordum."

"Biliyordum canım. Ama bu konuyu konuşup Brenda'nın kendini önemsemesini sağlayacak değildim."

"Ben bu olaya başından beri karşıyım. Sen Beaver'ı tanıyor musun?"

"Şurada burada görmüşlüğüm var. Neyse canım, bu mesele Brenda'yla Tony'yi ilgilendirir, bizi değil."

Beş

Jock'ın sarışınının adı Mrs. Rattery'ydi. Tony Polly'nin dedikodularıyla Jock'ın verdiği tek tük malumattan yola çıkarak, onunla ilgili bir fikir edinmişti. Otuz küsur yaşındaydı. Cottesmore'da bir yerlerde, bir zamanlar evli olduğu, uzun bacaklı, biraz gözden düşmüş bir Binbaşı Rattery vardı. Amerikan asıllıydı, vatanıyla hiçbir bağı kalmamıştı, zengindi, hiçbir gayrimenkulü yoktu ve bütün mülkü beş devasa sandığa sığacak kadar eşyaydı. Jock bir yaz önce Biarritz'te onu gözüne kestirmiş, daha sonra Mrs. Rattery'nin günde altı-yedi saat büyük meblağlara ustaca briç oynayıp ortalama üç haftada bir otel değiştirdiği Londra'da tekrar onunla görüşmüştü. Ara sıra kendini morfine verir, bu zamanlarda briçten vazgeçip günler boyunca otel süitinde tek başına kalır, belirli aralıklarla soğuk süt içerdi.

Pazartesi öğleden sonra uçakla geldi. Hetton'a ilk kez bir misafir havayoluyla geliyordu; ev halkı epey heyecanlıydı. Ocakçıyla bahçıvanlardan biri Jock'ın talimatlarına uygun şekilde parkta uçağın ineceği yeri çarşaf çakıp işaretlediler ve rüzgârın yönünü göstermek üzere ıslak yapraklarla bir ateş yaktılar. Beş sandık, yaşlıca, kusursuz bir hizmetçiyle olağan yoldan, trenle geldi. Sandıklardan birinde kendi çarşaflarını getirmişti; ne ipekliydiler ne de renkli; küçük ve sade başharfler dışında hiçbir süsü, danteli olmayan çarşaflardı.

Tony, Jock ve John uçağın inişini izlemek üzere dışarı çıktılar. Mrs. Rattery pilot mahallinden dışarı çıktı, gerindi, deri kaskının bağlarını çözdü ve yanlarına geldi. "Kırk iki dakika," dedi, "rüzgâra karşı uçtuğum düşünülürse hiç fena değil."

Uzun boylu, dimdik bir kadındı, kaskı ve tulumuyla neredeyse haşin bir görünümü vardı; Tony onu hiç böyle hayal etmemişti. İçten içe, ipek şort ve büstiyerli bir revü kızının kurdeleli devasa bir paskalya yumurtasından, "Hurra, çocuklar!" haykırışıyla fırlayacağı yolunda abes bir umut beslemişti belli belirsiz. Mrs. Rattery'nin selamı ustalıklı ve duygusuzdu.

"Çarşamba günü ava katılacak mısınız?" diye sordu John. "Burada toplu av olacak biliyorsunuz."

"At bulursam yarım günlüğüne katılabilirim. Sezonun ilk avı olacak benim için."

"Benim de ilk avım."

"Her yanımız tutulacak." John'la sanki kendi yaşında bir erkekle konuşur gibi konuşuyordu. "Sen bana araziyi tanıtırsın."

"Sanırım önce Bruton Ormanı'nı tarayacaklar. Orada iri bir tilki var, babamla gördük."

Yalnız kaldıklarında Jock, "Geldiğine çok sevindim," dedi. "Tony'yi nasıl buldun?"

"Café de Paris'de gördüğümüz o hoş kadınla mı evli?"

"Evet."

"O gence âşık olduğunu söylediğin kadın."

"Evet."

"Tuhaf şey... Bunun adı neydi?"

"Tony Last. Epey kasvetli bir ev, değil mi?"

"Öyle mi? Evlere pek dikkat etmem genelde."

Mrs. Rattery eğlendirilmesi kolay bir misafirdi. Pazartesi akşam yemeğinden sonra dört paket iskambil kâğıdı çıkarıp sigara odasındaki masanın üzerine çok karmaşık bir pasyans açtı; bütün akşam da onunla meşgul oldu. "Beni beklemeyin, yatın," dedi. "Ben bunu açıncaya kadar yatmam. Genellikle birkaç saat sürüyor."

Işıkları nereden söndüreceğini gösterip onu pasyansıyla baş başa bıraktılar.

Ertesi gün Jock, "Çiftlikte domuz var mı?" diye sordu.

"Evet."

"Gidip bakmamın sakıncası var mı?"

"Yok canım, ama niye?"

"Domuzlara bakan bir adam da var mı, bana bilgi verebilecek?"

"Evet."

"Öyleyse ben sabahı onunla geçireyim diye düşünüyorum. Yakın bir tarihte domuzlarla ilgili bir konuşma yapmam gerekecek."

Mrs. Rattery'yi öğlene kadar görmediler. Tony onu uyuyor zannederken, o tulumuyla gündüz salonundan çıktı. "Aşağı erken indim," dedi, "adamlar tavanı söküyordu. Ben de girişmekten kendimi alamadım. Sakıncası yoktur umarım."

Öğleden sonra kiralık at bakmaya yakındaki bir haraya gittiler. Çaydan sonra Tony Brenda'ya mektup yazdı; son birkaç haftadır mektup yazmayı zevk edinmişti.

Hafta sonu ne kadar eğlenceliydi, diye yazdı. Çok tatlıydın, çok teşekkür ederim. Keşke önümüzdeki hafta sonu da gelebilseydin ya da biraz daha kalabilseydin, ama seni anlıyorum.

Arsız sarışın hiç beklediğimiz gibi çıkmadı; son derece sakin ve mesafeli. Jock'ın genelde hoşlandığı tipe hiç uygun değil. Nerede olduğunu da, benim adımı da bilmediğinden eminim.

Gündüz salonundaki tadilat iyi gidiyor. Ustabaşı hafta sonuna krom kaplamaya başlayabileceklerini söyledi bugün. O konudaki fikrimi biliyorsun.

John yarınki avdan başka şey konuşmuyor. Umarım kafasını yarmaz. A. S. ve Jock da ava katılıyor.

Hetton üç ayrı av köyünün sınırına yakındı; burada avlanan Pigstanton ekibine arazi paylaşımında en kötü kısım düşmüştü; Bayton yakınındaki bazı ormanlar daimi hınç kaynağıydı. Birbirlerinin başarısını küçümseyen, yabancılara düşman, kin yüzünden birlik olamayan, sadece Başkan'a besledikleri antipatide birleşen, huysuz adamlardı. Albay Inch avın geleneksel bir parçası olan bu sevgisizliği hiç hak etmiyordu; kendi cebinden karşıladığı büyük masraflarla yöreye bir tür spor imkânı sağlayan çekingen, göze batmayan bir adamdı. Kendisi av köpekleriyle yan yana nadiren görünürdü; onu sık sık yörenin bir başka yerinde, somurtkan bir ifadeyle toprak bir yolda zencefilli kurabiye kemirirken, akşama doğru kırlarda yolunu kaybetmiş, hantal hantal tırıs yol alırken görmek mümkündü: çöken akşam karanlığında etrafına bakınan, yol sormak için köylülere seslenen yalnız, kıpkırmızı bir figür.

Konumunun ona sağladığı tek haz, yönettiği çeşitli şirketlerin yönetim kurulu toplantılarında laf arasında başkanlığına değinmekti, ama o da hatırı sayılır bir hazdı.

Pigstanton ekibi haftada iki kez toplanırdı. Çarşambaları genellikle fazla atlı olmazdı, ama Hetton toplu avı rağbet görürdü; en iyi arazide yer alıyordu, ayrıca avcılara sunulan "üzengi içkisi" komşu av köylerinden kırış kırış yaşlı hanımları da cezbetmişti. Atlılar dışında tazıları yaya ve çeşitli araçlarla takip edenler vardı; bazıları yaklaşmaya çekiniyordu, Tony'yi az çok tanıyanlarsa yiyecek ve içeceklerin durduğu masanın etrafına toplanmıştı. Mr. Tendril'in ziyarete gelmiş yeğeni olan genç bir kız motosikletle boy göstermişti.

John heyecandan ciddileşmiş, Thunderclap'in yanında duruyordu. Ben komşu çiftçilerin birinden kafası köşeli, güçlü bir kısrak bulmuştu; John eve götürüldükten sonra ava katılmayı umuyordu; John'un hararetli yakarmaları sonucu dadı üst kat pencerelerinden kafalarını uzatmış hizmetçilerle birlikte eve hapsolmuştu; bu onun günü değildi. John'u giydirirken sinirliydi. "Av öldüğünde oradaysam Albay Inch alnıma kan sürer herhalde."

"Kan filan görmeyeceksin," dedi dadı.

Şimdi bir mazgala gözünü dayamış, aşağıdaki hareketli sahneyi biraz içerleyerek izliyordu. "Bütün bunlar Ben Hacket'ın saçmalığı," diye düşündü. Hepsinden nefret ediyordu: tazılardan, Av Başkanı'ndan, atlılardan, avcılardan ve tazıcılardan, Mr. Tendril'in yağmurluk giymiş yeğeninden, golf pantolon ve Norfolk ceketi giymiş Jock'tan, katılımcıların şüpheli bakışlarının farkında bile olmayan, yüksek şapkası, binici ceketiyle Mrs. Rattery'den, gülümseyerek konuklarıyla sohbet eden Tony'den, yaşlı, deli teriye sahibinden, basın fotoğrafçısından, genç bir atla başı dertte, çimenlikte yanlamasına seken güzel Miss Ripon'dan,

seyislerle yedek atlardan, gerideki isimsiz takipçilerden – hepsi Ben Hacket'ın saçmalığıydı. "Dün gece çocuk saat on birde hâlâ uyumamıştı," diye düşündü, "o kadar heyecanlıydı."

Az sonra Bruton Ormanı'na doğru yola çıktılar. Yol güneyde Compton Last'ten geçip ana yolda yedi yüz elli metre gittikten sonra tarlaların arasından devam ediyordu. "Avlağa kadar atlılarla birlikte gidebilir," demişti Tony.

"Başüstüne efendim, bir süre daha kalıp tazıları iş başında görmesinden de zarar gelmez, değil mi?"

"Hayır, gelmez herhalde."

"Eve doğru gidildiği takdirde, yol kenarından ayrılmadan biraz izlememizden de zarar gelmez, değil mi efendim?"

"Hayır, ama bir saatten fazla kalmayacak."

"Tazılar koşarken onu eve götürmemi istemezsiniz herhalde, değil mi efendim?"

"Her neyse, saat birden önce dönmüş olmalı."

"Siz hiç merak etmeyin efendim." "Sen hiç üzülme yakışıklım," dedi John'a, "avdan mahrum kalmayacaksın."

Atlılar sırasının sonuna geçip ciddiyetle peşlerinden tırıs gitmeye başladılar. Hemen arkalarından, alçak viteste, egzos dumanı içinde otomobiller geliyordu. John nefes nefeseydi, hafif başı dönüyordu. Thunderclap kafasını arkaya savurup gemini ısırıyordu. Atlılar ilerlerken iki kere onlardan uzaklaşmaya kalkışmış, John'a küçük bir yuvarlak çizdirmişti; bunun üzerine Ben, "Sıkı tutun oğlum," deyip yanına gelmiş, midilli kaçacak gibi olursa dizginleri tutabilecek kadar yaklaşmıştı. Bir ara boynunu uzatmış ilerleyen Thunderclap John'u gafil avlayıp öne çekerek dengesini kaybettirdi; John düşmemek için eyerin önüne tutup suçlu suçlu Ben'e baktı. "Bugün çok kötü biniyorum ne yazık ki. Sence fark eden olmuş mudur?"

"Önemli değil oğlum. Avdayken binicilik okulu kuralları geçerli değildir."

Jock'la Mrs. Rattery yan yana at sürüyorlardı. "Bu gülünç atı sevdim aslında," dedi Mrs. Rattery. Ata düz biniyordu; daha bindiği andan itibaren ne kadar usta olduğu anlaşılmıştı.

Pigstanton ekibi de fark etmişti ve hınçlarını gizlemiyorlardı, çünkü bu durum sabit fikirlerini çürütüyordu: Onlara göre, ava katılan, kendi gruplarından herkes birer soytarı ve ödlekse, yabancıların istisnasız hepsi, dört yüz metre yaklaşan herkes için ciddi tehlike oluşturan görgüsüz delilerdi.

Köyün ortasına geldiklerinde Miss Ripon park etmiş fırıncı arabasının yanından geçerken zorlandı. Atı ileri atılıp şaha kalktı, baştan aşağı titredi, geri döndü ve panik içinde asfaltın üzerinde kaydı. Atlılar yüzlerinde uğursuz, somurtkan ifadelerle, homurdana homurdana, çiftelerden uzak durarak etrafından dolaştılar. O atı hepsi tanıyordu. Miss Ripon'ın babası mevsim boyunca onu satmaya çalışmış, son olarak seksen sterline kadar inmişti. Ara sıra iyi atlayışlar yapardı, ama binicisini çok zorlayan bir attı. Babası Miss Ripon'ın kendini böyle rezil etmesine izin vererek atın satılma ihtimalini arttırdığını mı sanıyordu sahiden? Seksen sterlin uğruna Miss Ripon'ın kafasının kırılmasını göze almak cimri babasına pek yakışıyordu. Ayrıca Miss Ripon'ın *herhangi* bir atla ortalıkta dolaşması abesti...

Az sonra Miss Ripon yanlarından ok gibi dörtnala geti; yüzü kızarmış, topuzu kaymıştı; geriye doğru yatmış var gücüyle dizginleri çekiyordu. "Bu kızın sonu hayırlı değil," dedi Jock.

Onunla daha sonra avlakta karşılaştılar. Atı terlemiş, ağzı köpürmüştü, ama şimdilik dinleniyor, ormanın kenarındaki sazlıkta otluyordu. Miss Ripon nefes nefeseydi, elleri titreyerek tülünü, topuzunu ve binici kepini düzeltmeye çalışıyordu. John midillisinin üzerinde Jock'ın yanına gitti.

"Ne oluyor Mr. Grant-Menzies?"

"Tazılar avlağı tarıyor."

"Ha."

"Nasıl, hoşuna gidiyor mu?"

"Evet, çok. Thunderclap çok atak. Onu ilk kez böyle görüyorum."

Ormanın içlerinde av borusu çalınırken uzun süre beklendi. Herkes büyük tarlanın köşesinde, bir kapının yanında duruyordu. Daha doğrusu Miss Ripon haricinde herkes; o birkaç dakika önce ansızın, bir cümlenin ortasında dörtnala Hetton tepelerine doğru uzaklaşarak gözden kaybolmuştu. Jock yarım saat sonra, "Tazıları geri çekiyorlar," dedi.

"Yani boş mu?"

"Korkarım öyle."

"Böyle bir şeyin *bizim* ormanlarda olması sinirimi bozuyor," dedi Ben. "Yakışmıyor."

Gerçekten de Pigstanton ekibi az önceki ağırlamayı unutmuş, Last kendi avlanmazken ne beklenebileceğini soruyorlardı birbirlerine; geçen hafta bakıcılardan birinin gece geç vakit Bir Şeyleri gömerken görüldüğü dedikodusu dolaşıyordu.

Hetton'ın aksi yönünde tekrar harekete geçildi. Ben sorumluluğunu hissetmeye başladı. "Sizce küçük beyi eve götürsem mi efendim?"

"Mr. Last ne dedi?"

"Avlağa kadar gidebilir dedi. Hangi avlak diye belirtmedi efendim."

"Korkarım gitmesi gerekiyor."

"*Ya, Mr. Menzies!*"

"Evet, hadi gelin Master John. Bugünlük bu kadar yeter."

"Ama *hiçbir* şey görmedim ki."

"Bugün vakitlice dönerseniz babanız bir başka gün gelmenize daha kolay izin verir."

"Ama başka bir gün *olmayabilir*. Dünyanın sonu gelebilir. *Lütfen* Ben. *Lütfen* Mr. Menzies."

"Bulamamaları talihsizlik oldu," dedi Ben. "Görmeyi o kadar istiyordu ki."

"Yine de bence Mr. Last dönmesini isterdi," dedi Jock.

Böylece John'ın kaderi belirlendi; tazılar bir yöne gitti, Ben'le kendisi başka yöne. Ana yola geldiklerinde John ağlamak üzereydi.

"Bak," dedi Ben, onu yüreklendirmeye çalışarak. "O sinirli doru atın üstünde Miss Ripon geliyor. O da dönüyor galiba. Düşmüş görünüşe bakılırsa."

Miss Ripon'ın şapkasıyla sırtı çamura ve yosuna bulanmıştı. Ortadan kaybolduktan sonra kötü bir yirmi dakika geçirmişti. "Geri götürüyorum onu," dedi. "Bu sabah ona hiçbir şey yaptıramam." Köye doğru yanlarında sarsıla sarsıla ilerledi. "Mr. Last evden otomobili göndersinler diye telefon etmeme izin verir belki diye düşündüm. Bu haliyle eve kadar binmek istemiyorum. Nesi var bilmiyorum," diye ekledi sadakatle. "Cumartesi günü çıkmıştık. Daha önce hiç böyle görmedim onu."

"Sırtında erkek istiyor," dedi Ben.

"Aman, seyis binince de fark etmiyor, babam zaten yanına yaklaşmaz," dedi Miss Ripon, gururu kırılınca ketumluğu bir yana bırakarak. "En azından... yani... bana kalırsa bu haliyle onlar da baş edemezdi."

Atı o sırada oldukça sakindi, diğer atlara ayak uyduruyordu. Üçü yan yana ilerliyorlardı; John'ın midillisi ortada, Miss Ripon yolun dış tarafındaydı.

Sonra şöyle bir olay oldu: Yolda bir dönemece geldiler ve tek katlı köy otobüslerinden biriyle karşılaştılar. Otobüs hızlı

gitmiyordu, şoför atları görünce iyice yavaşlayıp kenara çekti. O günkü spordan umudunu kesen Mr. Tendril'in yeğeni de biraz gerilerinde, motosikletiyle onları izliyordu; o da yavaşladı ve Miss Ripon'ın atının sorun çıkarabileceğini düşünerek durdu.

Ben, "Ben önden gideyim küçük hanım," dedi. "Beni izler. Ağzına çok asılmayın, hafifçe dürtün sadece."

Miss Ripon söyleneni aynen yaptı; doğrusu herkes müthiş sağduyulu davrandı.

Otobüsün hizasına geldiler. Miss Ripon'ın atı otobüsten hoşlanmadı, ama geçip gidecek gibi görünüyordu. Yolcular gülerek izliyordu. O anda vitesi boşa alınmış motosiklet keskin bir patlamayla geri ateşledi.

Miss Ripon'ın atı bir an korkudan taş kesildi, sonra hem önden hem arkadan tehdit edilince doğal olarak yapacağı şeyi yapıp sertçe yana sıçrayarak midilliye çarptı. John eyerden fırlayıp yola düştü; Miss Ripon'ın doru atı şaha kalkıp kayarak otobüsten uzaklaşmaya devam ediyordu.

"Küçük hanım, hâkim olun ona. Kırbacınızı kullanın," diye bağırdı Ben. "Oğlan düştü."

Miss Rippon kırbaçlayınca at kendini toparlayarak köye doğru ana yolda koşmaya başladı, ama gitmeden bir çifte attı ve John'ı hendeğe yuvarladı; John iki büklüm, kıpırtısız hendekte yatıyordu.

Hiç kimsenin kabahati olmadığı konusunda herkes hemfikir oldu.

Haber Jock'la Mrs. Rattery'ye yaklaşık bir saat sonra, bir başka boş avlağın kıyısında beklerlerken ulaştı. Albay Inch o günlük avı durdurup tazıları kulübelerine geri gönderdi. Beş dakika önce Last'in tek tek bütün tilkilerin vurulmasını emrettiğini gayet iyi bildiklerini haykıran sesler kısıldı. Daha sonra, banyo faslının

ardından, Miss Ripon'ın babasını eleştirerek acısını çıkardılar, ama o anda herkes dehşete düşüp susmuştu. Birisi Jock'la Mrs. Rattery'ye eve dönmeleri için arabasını, kiralık atlarla ilgilenmek üzere de seyisini verdi.

"İnanılır gibi değil," dedi Jock kiralık arabada. "Tony'ye ne diyeceğiz?"

"Böyle durumlarda ben berbatımdır," dedi Mrs. Rattery.

Kaza mahallinden geçtiler; hâlâ orada konuşarak oyalananlar vardı.

Evde, holde konuşarak oyalananlar vardı. Doktor ceketini iliklemekteydi, çıkmak üzereydi.

"Anında ölmüş," dedi. "Kafatasının altına yemiş darbeyi. Çok üzüldüm, çok severdim çocuğu. Ama kimsenin suçu yok."

İçeride gözyaşlarına boğulmuş dadı, Mr. Tendril ve yeğeni vardı; bir polis, Ben ve cesedin taşınmasına yardım eden iki adam hizmetkârların odasındaydı. "Çocuğun kabahati yoktu," dedi Ben.

"Kimsenin kabahati yoktu," dediler.

"Günü de pek kötü geçmişti, zavallıcık," dedi Ben. "Eğer birine kabahat bulunacaksa, o da çocuğu ille eve gönderen Mr. Grant-Menzies'dir."

"Kimsenin kabahati yoktu," dediler.

Tony kütüphanede tek başınaydı. Jock geldiğinde ilk söylediği, "Brenda'ya haber vermemiz lazım," oldu.

"Ona nasıl ulaşabileceğimizi biliyor musun?"

"Herhalde okuldadır... Ama telefonda söyleyemeyiz... Zaten Ambrose okulu da, daireyi de denemiş ama ulaşamamış... Ne diyeceğiz ona Tanrı aşkına?"

Jock cevap vermedi. Şöminenin önünde, elleri pantolon ceplerinde, sırtı Tony'ye dönük, ayakta duruyordu. Az sonra Tony, "Sen yakınlarında değildin, değil mi?" dedi.

"Hayır, biz başka bir avlağa devam etmiştik."

"İlk şu Mr. Tendril'in yeğeni söyledi... gelirlerken karşılamaya çıktık, sonra Ben baştan sona anlattı... Kızın hali de pek kötü."

"Miss Ripon'ın mı?"

"Evet, az önce gitti... o da çok kötü düşmüş, hemen ardından. Atı köyde kaymış... berbat haldeydi kızcağız, hem düşüşü, hem... John. John'un durumunu epey sonra öğrenmiş... söylediklerinde eczanedeymiş, başına pansuman yapıyorlarmış. Düştüğünde başından yaralanmış. Berbat bir haldeydi. Onu arabayla gönderdim... onun kabahati değildi."

"Hayır, kimsenin kabahati değildi. Kaza işte."

"Öyle," dedi Tony. "Kaza... Brenda'ya nasıl söyleyeceğiz?"

"Birimizin gitmesi gerekecek."

"Evet... benim herhalde burada kalmam gerekir. Aslında neden gerekir pek de bilmiyorum, ama ilgilenilmesi gereken şeyler olacaktır. Bunu birinden rica etmek de o kadar zor ki..."

"Ben giderim," dedi Jock.

"Burada ilgilenilmesi gereken şeyler olacak... doktor soruşturma yapılır dedi. Tamamen formalite elbette, ama Miss Ripon için feci bir şey olacak. İfade vermesi gerekecek... hali çok kötüydü. Umarım ona kötü davranmamışımdır. John'u yeni getirmişlerdi, oldukça şaşkındım. Korkunç görünüyordu. Sanırım babası feci eziyet ediyor kıza... Keşke Brenda burada olsaydı. O herkesi idare eder. Ben serseme dönüyorum."

İki adam bir süre konuşmadılar. Sonra Tony, "Gerçekten Brenda'nın karşısına çıkabilecek misin?" dedi.

"Evet, gideceğim," dedi Jock.

Az sonra Mrs. Rattery geldi yanlarına. "Albay Inch geldi," dedi. "Onunla ben konuştum. Size başsağlığı dilemek istemiş."

"Hâlâ burada mı?"

"Hayır, muhtemelen yalnız kalmayı tercih edeceğinizi söyledim ona. Avı durdurduğunu bilmenizi istemiş, memnun olursunuz diye."

"Gelmesi de büyük nezaket... Av iyi geçiyor muydu?"

"Hayır."

"Yazık. Geçen hafta Bruton Ormanı'nda bir tilki gördük, John'la birlikte... Jock, Brenda'yı almak üzere Londra'ya gidiyor."

"Ben uçakla götürürüm. Daha hızlı olur."

"Evet, daha hızlı olur."

"Gidip üstümü değişeyim. On dakika sürmez."

"Ben de giyineceğim," dedi Jock.

Tony yalnız kaldığında zili çaldı. Genç bir hizmetkâr geldi; yaşı epey küçüktü, Hetton'a geleli fazla olmamıştı.

"Mr. Ambrose'a söyler misin, Mrs. Rattery bugün gidiyor. Mr. Grant-Menzies'le birlikte uçacaklar. Hanımefendi ise muhtemelen akşam treniyle gelecek."

"Başüstüne efendim."

"Gitmeden önce bir öğle yemeği yeseler iyi olur. Ben de onlarla yerim... Bir de Albay Inch'e telefon edip ziyaretine teşekkür et. Mektup yazacağımı söyle. Mr. Ripon'a da telefon edip Miss Ripon'ın durumunu sorarsın. Papaz evini arayıp Mr. Tendril'e bu akşam kendisiyle görüşebilir miyim diye soruver. Hâlâ burada değil herhalde?"

"Hayır efendim, birkaç dakika önce gitti."

"Onunla yapılacakları konuşmak istediğimi söylersin."

"Başüstüne efendim."

Mr. Last her konuda çok soğukkanlıydı, diye rapor verdi daha sonra hizmetkâr.

Kütüphanede mutlak bir sessizlik vardı; gündüz salonundaki işçiler o günlük işlerini bırakmışlardı.

Hazırlığını ilk tamamlayan Mrs. Rattery oldu.

"Öğle yemeğini hazırlıyorlardı."

"Biz yemeyiz," dedi Mrs. Rattery. "Unuttunuz mu, ava gidiyorduk."

"Yine de bir şeyler yiyin," dedi Tony, sonra ekledi: "Jock için kolay değil, Brenda'ya o haber verecek. Acaba Brenda'nın gelmesi ne kadar sürer?"

Tony'nin ses tonunda bir şey Mrs. Rattery'nin, "Siz beklerken ne yapacaksınız?" diye sormasına sebep oldu.

"Bilmiyorum. İlgilenilmesi gereken işler olacak herhalde."

"Bence," dedi Mrs. Rattery, "Jock arabayla gitse daha iyi olur. Lady Brenda dönünceye kadar ben burada kalırım."

"Sizin için çok zor olacak."

"Hayır, kalırım."

Tony, "Saçmalıyorum herhalde," dedi, "ama kalsanız keşke... yani çok zor gelmez mi size? Kafam karmakarışık. Gerçekten olduğuna inanmakta zorlanıyorum."

"Gerçekten oldu."

Hizmetkâr gelip Mr. Tendril'in çaydan sonra uğrayacağını bildirdi; Miss Ripon ise hemen yatmıştı, uyuyordu.

"Mr. Grant-Menzies arabayla gidecek. Bu akşam dönebilir," dedi Tony. "Mrs. Rattery Lady Brenda'nın gelişini bekleyecek."

"Başüstüne efendim. Albay Inch de törende avcıların 'Tilki İnine Girdi'yi çalmasını ister misiniz diye sordu."

"Ona mektup yazacağımı söylersin." Hizmetkâr odadan çıktıktan sonra Tony, "Ne korkunç bir öneri," dedi.

"Aslında yardımcı olmaya çalışıyor."

"Başkan olarak pek hoşlanmıyorlar ondan."

Jock iki buçuğu biraz geçe çıktı. Tony'yle Mrs. Rattery kütüphanede kahve içtiler.

"Korkarım çok zor bir durumdayız," dedi Tony. "Ne de olsa birbirimizi pek tanımıyoruz."

"Sizin beni düşünmenize gerek yok."

"Ama sizin için çok zor olmalı."

"Bunu da düşünmeyin artık."

"Düşünmemeye çalışırım... aslında işin abes yanı, düşünmüyorum da, söylüyorum sadece... sürekli başka şeyler düşünüyorum."

"Biliyorum. Herhangi bir şey söylemenize de gerek yok."

Az sonra Tony, "Brenda için çok daha beter olacak," dedi. "Onun John'dan başka pek fazla bir şeyi yok. Benim için o var, ev var... ama Brenda için hep John önplandaydı... doğal olarak... Üstelik son zamanlarda John'u o kadar az gördü ki. Londra'daydı hep. Herhalde çok acı çekecek."

"İnsanların neden acı çekecekleri hiç belli olmaz."

"Ama ben Brenda'yı çok iyi tanırım."

Altı

Kütüphanenin pencereleri açıktı; kulenin tepesinde, çatı süslemelerinin arasındaki çanların saat başını haber veren sesi sessiz odada yankılandı. Bir süredir konuşmuyorlardı. Mrs. Rattery sırtı Tony'ye dönük oturuyordu; bir iskambil masasının üzerine dört destelik karmaşık pasyansını açmıştı; Tony şöminenin karşısında, öğle yemeğinden sonra oturduğu koltuktaydı.

"Saat daha dört mü?" dedi Tony.

"Uyuyorsunuz sanıyordum sizi."

"Hayır, düşünüyordum... Jock yolu yarılamıştır, Aylesbury ya da Tring civarındadır herhalde."

"Çok yavaş bir yolculuk şekli."

"Olayın üzerinden daha dört saat geçmedi... bugün olmuş gibi gelmiyor; daha beş saat önce herkes av öncesi toplanmış içki içiyordu burada." Bir sessizlik oldu; Mrs. Rattery bu arada kâğıtları toparlayıp tekrar pasyansı açmaya başladı. "Ben duyduğumda saat on ikiyi yirmi sekiz geçiyordu. Saatime baktım... John'u getirdiklerinde bire on vardı... üç saatten biraz fazla oldu... Her şeyin birdenbire tamamen farklı olmasına inanamıyor insan, değil mi?"

"Hep öyle olur," dedi Mrs. Rattery.

"Brenda bir saat kadar sonra öğrenecek... Jock onu evde bulursa tabii. Dışarıda olması da büyük ihtimal. Nereye gittiğini de öğrenemez, dairede başkası yok. Boş daireyi kilitleyip çıkıyor... yarı gününü de dışarıda geçiriyor. Bazen telefon ediyorum, cevap veren olmuyor, oradan biliyorum. Jock'ın Brenda'yı bulması saatler sürebilir... Daha bir bu kadar süre geçebilir. Saat ancak sekiz olur o zaman. Sekizden önce gelmez herhalde... Düşünsenize, olaydan bu kadar zaman geçti, Brenda öğreninceye kadar daha da zaman geçecek. İnsan inanamıyor, değil mi? Sonra kalkıp buraya gelecek bir de. Saat dokuz bilmemkaçta kalkan bir tren var. Ona binebilir. Acaba ben de mi gitseydim?... John'u bırakmak istemedim."

(Mrs. Rattery oyununa dalmıştı, masanın üzerinde kâğıtları küçük gruplar halinde, dokuma tezgâhında mekik dokur gibi ustalıkla oynatıyor, parmaklarıyla kaosu düzene dönüştürüyor, ardışıklık ve önceliği belirliyor, elinin altındaki simgeler anlaşılır, bağlantılı hale geliyordu.)

"... Jock vardığında evde de olabilir elbette. O zaman akşam trenine yetişir; daireyi tutmadan önce Londra'ya günübirlik gitti-

ğinde hep bindiği tren... Her şeyin nasıl olacağını gözümde canlandırmaya çalışıyorum: Jock'ın gidişi, onu görünce Brenda'nın şaşkınlığı, sonra anlatışı... Jock için ne kadar zor... Saat beş buçukta, hatta biraz daha önce öğrenmiş olabilir."

"Pasyansa meraklı olmayışınız ne şanssızlık," dedi Mrs. Rattery.

"Bir bakıma Brenda öğrendiğinde rahatlayacağım... şu andaki durum çok kötü geliyor bana, Brenda'nın bilmediği bir sır gibi sanki... Günlük programını bilmiyorum. Herhalde son ders beş civarı bitiyordur... Çay veya aperitif için dışarı çıkacaksa önce eve gidip üstünü değiştiriyor mudur acaba? Dairede pek fazla oturmuyordur, o kadar küçük ki."

Mrs. Rattery dama tahtasına benzeyen iskambil kâğıtlarına bakarak kara kara düşündü, sonra hepsini toparlayıp tekrar karmakarışık, anlamsız bir yığın haline getirdi; son defasında neredeyse açılıyordu; yalnız bir karo altılısı ve bir köşede inatla çözülmeyen, hiçbir kâğıdın kıpırdatılamadığı bir küçük alan kalmıştı ortada. "İnsanı kahreden bir oyun," dedi.

Sonra saat tekrar çaldı.

"Daha on beş dakika mı geçti?... Biliyor musunuz, tek başıma olsaydım çıldırırdım herhalde. Benimle kalmanız büyük incelik."

"Bezik oynar mısınız?"

"Maalesef."

"Piket?"

"Hayır. Hayvan eşleştirmeden başka hiçbir kâğıt oyununu öğrenemedim hayatta."

"Yazık."

"Marjorie'ye, daha birkaç kişiye telgraf çekmem gerekir, ama Jock'ın Brenda'yla görüştüğünü haber alıncaya kadar beklesem daha iyi olur. Düşünsenize, telgraf geldiğinde Marjorie'yle olabilir."

"Sürekli bir şeyler düşünmekten vazgeçmeniz lazım. Barbut oynamayı biliyor musunuz?"

"Hayır."

"Çok basit, gösteririm size. Tavlanın içinde zar vardır."

"Aslında iyiyim ben. Oynamamayı tercih ederim."

"Siz zarları alıp masanın başına geçin oturun. Daha altı saatimiz var."

Tony'ye barbut oynamayı öğretti. "Sinemada görmüştüm," dedi Tony, "tren kondüktörleriyle taksiciler oynuyordu."

"Görmüşsünüzdür mutlaka, çok basit... bakın gördünüz mü, kazandınız, hepsini alıyorsunuz."

Bir süre sonra Tony, "Aklıma bir şey geldi," dedi.

"Siz düşünmeye ara verip dinlenmez misiniz hiç?"

"Ya akşam gazeteleri aldıysa haberi? Brenda duvar ilanında görecek ya da rasgele bir gazete alacak ve karşısına çıkacak... hatta belki fotoğraflı."

"Evet, az önce ben de düşündüm, siz telgraftan bahsederken."

"Büyük bir ihtimal ama, değil mi? Her şeyi o kadar çabuk öğreniyorlar ki. Ne yapabiliriz?"

"Yapabileceğimiz hiçbir şey yok. Beklemekten başka... Hadi yahu, atsanıza zarı."

"Ben daha fazla oynamak istemiyorum. Endişeliyim."

"Endişeli olduğunuzu biliyorum. Söylemenize gerek yok... tam şansınız açılmışken bırakacak mısınız oyunu?"

"Kusura bakmayın... işe yaramıyor."

Tony kalkıp odanın içinde dolaştı, önce pencereye gitti, sonra şöminenin karşısına. Piposunu doldurmaya koyuldu. "En azından akşam gazetelerinde çıkacak mı diye öğrenebiliriz. Kulübümdeki kapı görevlisine telefon edip sorarım."

"Bu, karınızın gazeteyi görmesini engellemeyecek. Beklemekten başka yapılacak bir şey yok. Neydi o biliyorum dediğiniz oyun? Hayvan bir şeyi."

"Eşleştirme."

"Tamam, oynayalım."

"Çocuk oyunu canım. İki kişi çok saçma olur."

"Göstersenize şunu."

"Önce ikimiz de birer hayvan seçiyoruz."

"Tamam, ben köpeğim, siz tavuk. Sonra?"

Tony oyunu açıkladı.

"Tahminimce iyice ustalaşmadan tadına varılamayan oyunlardan," dedi Mrs. Rattery. "Ama hiç fark etmez, oynarım."

İkisi birer deste alıp kâğıtları dağıtmaya başladılar. Az sonra bir çift sekizli açıldı. "Hav-hav," dedi Mrs. Rattery, kâğıtları toparlayarak.

Bir çift daha. "Hav-hav," dedi Mrs. Rattery. "Ama siz kendinizi hiç vermiyorsunuz ki oyuna."

"Ha," dedi Tony. "Gıt-gıt-gıdak."

Birazdan tekrar, "Gıt-gıt-gıdak," dedi.

"Saçmalamayın," dedi Mrs. Rattery, "çift değil o..."

Albert perdeleri çekmeye geldiğinde hâlâ oynuyorlardı. Tony'nin iki kâğıdı kalmıştı, sürekli onları açıyordu; Mrs. Rattery'nin elinde o kadar çok kâğıt vardı ki, bölmek zorunda kalmıştı. Albert'ın odada olduğunu fark ettiklerinde oyunu kestiler.

"Adam ne düşünmüştür kim bilir?" dedi Tony, Albert çıktıktan sonra.

("Oturmuş tavuk gibi gıdaklıyor," diye rapor verdi Albert, "oğlan yukarıda cansız yatıyor.")

"Bıraksak iyi olacak."

"Pek güzel bir oyun değilmiş. Üstelik bildiğiniz tek oyun."

Mrs. Rattery kâğıtları toparlayıp destelere ayırmaya koyuldu. Ambrose ve Albert çay getirdiler. Tony saatine baktı. "Saat beş. Kepenkler kapandı, çanları duymayız. Jock Londra'ya varmış olmalı."

Mrs. Rattery, "Ben biraz viski içerim," dedi.

Jock Brenda'nın dairesini görmemişti. O semtte çok görülen, herhangi bir özelliği olmayan iri evlerden birindeydi. Mrs. Beaver merdiven boşluğuna harcanmış alana ve taş döşemeli boş giriş holüne yanıyordu. Kapıcı yoktu; haftada üç gün sabahları bir kadın gelip yerleri siliyordu. Üzerinde kiracıların adı yazılı bir tabelada Jock Brenda'nın EVDE olduğunu okudu. Ama bu malumata pek güvenmedi; Brenda'nın içeri girip çıkarken yazıyı değiştirmeyi hatırlayacak biri olmadığını biliyordu. Dairesini ikinci katta buldu. İlk kattan sonra merdivenin mermer basamaklarının yerini, Mrs. Beaver tadilata girişmeden önce de orada olan solmuş bir halı alıyordu. Jock zili çaldı ve kapının öbür yanında çalışını duydu. Açan olmadı. Saat beşi on geçiyordu; Brenda'yı evde bulabileceğini düşünmemişti zaten. Yolda daireye uğradıktan sonra kulübüne gidip Brenda'nın nerede olduğunu bilebilecek arkadaşlarına telefon etmeye karar vermişti. Alışkanlıkla zili bir kez daha çalıp biraz bekledi, sonra gitmek üzere sırtını döndü. Ama tam o anda bitişik dairenin kapısı açıldı; şarap rengi kadifeden bir elbise giymiş esmer bir hanımla yüz yüze geldi; üzerine mat, değersiz taşlar kakılmış, çok iri Doğu işi filigran küpeleri vardı.

"Lady Brenda Last'i mi aradınız?"

"Evet. Arkadaşınız mı?"

"Ah, o kadar iyi bir arkadaş ki," dedi Prenses Abdul Akbar.

"Öyleyse belki nerede olduğunu biliyorsunuzdur."

"Lady Cockpurse'ün evinde olsa gerek. Ben de oraya gidiyorum zaten. Bir mesaj iletmemi ister misiniz?"

"Ben de gelip yüz yüze görüşsem daha iyi olur."

"İyi, beş dakika beklerseniz birlikte gidebiliriz. İçeri buyrun."

Prensesin tek odası karmakarışık döşenmiş ve nesnelerin gerçek özellikleri tam bir Doğulu anlayışıyla katiyen göz önüne alınmamıştı; Mağripli bir kaidin tören kıyafetini süslemesi gereken kılıçlar resim kancalarına asılmıştı; dua kilimleri divanın üzerine atılmıştı; yerdeki halı Buhara'da yapılmış bir duvar halısıydı; tuvalet masasının örtüsü ise Yokohama'da gemi yolcularına satılmak üzere yapılmış bir şaldı; Port Said menşeli sekizgen bir sehpanın üzerinde pastel renkli sabuntaşından bir Tibet Buda'sı duruyordu; radyatörün tepesine fildişinden altı Bombay fili dizilmişti. Başka kültürleri temsil eden nesneler de vardı: Lalique şişe ve pudralık takımı, Senegal'den fallik bir fetiş, bakırdan bir Hollanda kâsesi, vernikli baskılardan yapılmış bir çöp sepeti, bir sahil otelindeki gala yemeğinden karikatürize bir siyahi kukla, Prenses'in on-on beş çerçeveli fotoğrafı, renkli tahta parçalarından ustaca yapılmış bir bahçe manzarası, Tudor üslubu isli meşe yuvaya oturtulmuş bir radyo. Bu kadar küçük bir odada hepsinin yarattığı etki sersemleticiydi. Prenses aynanın karşısına oturmuştu, Jock da onun arkasında, divanın üzerinde oturuyordu.

"Adınız nedir?" dedi Prenses başını hafifçe arkaya çevirerek. Jock adını söyledi. "A, evet, bahsinizi işittim. Önceki hafta sonu Hetton'daydım, ne ilginç, eski bir yer."

"Size söylesem daha iyi olacak. Hetton'da bu sabah korkunç bir kaza oldu."

Jenny Abdul Akbar deri taburesini hızla döndürdü; gözleri telaş içinde iri iri açılmış, elini kalbine bastırmıştı. "Çabuk," diye fısıldadı, "*Söyleyin*. Dayanamayacağım. Ölüm mü?"

Jock başıyla onayladı. "Oğlan... at çifteledi."

"*Jimmy'cik.*"

"John."

"John... öldü ha! Çok korkunç."

"Kimsenin kabahati yoktu."

"Vardı," dedi Jenny. "Vardı. *Benim* kabahatimdi. Hiç gitmemeliydim oraya... üzerimde feci bir lanet var. Nereye gitsem ıstırap götürüyorum... keşke ölen *ben* olsaydım... bir daha yüzlerine bakamam. Katil gibi hissediyorum kendimi... körpecik bir can sönüverdi."

"Şey, bence bu şekilde düşünmeniz yersiz."

"Bu ilk değil ki... her zaman, her yerde buluyor beni... acımasızca. Yüce Tanrım," dedi Jenny Abdul Akbar. "Ben ne yaptım bunu hak edecek?"

Ayağa kalkıp Jock'ın yanından uzaklaşmak istedi; gidebileceği tek yer banyoydu. Jock kapının arkasından, "Benim Polly'ye gidip Brenda'yı görmem lazım," dedi.

"Bir dakika bekleyin, ben de geleceğim." Jenny banyodan çıktığında biraz toparlanmıştı. "Aşağıda arabanız var mı," diye sordu, "yoksa taksi mi çağırayım?"

Çay saatinden sonra Mr. Tendril uğradı. Tony onunla çalışma odasında görüştü, yarım saat sonra döndü. Döndüğünde Mrs. Rattery'nin talimatı üzerine kütüphanede bırakılmış olan tepsiye gidip kendisine viski-soda doldurdu. Mrs. Rattery yine pasyans açıyordu. "Görüşme kötü mü geçti?" diye sordu başını kaldırmadan.

"Feciydi." Tony viskiyi hızla içip biraz daha doldurdu.

"Bana da bir kadeh getirir misiniz?"

Tony, "Ben onunla sadece yapılacakları konuşmak istiyordum," dedi. "O teselli etmeye çalıştı. Çok zorlandım... ne de olsa insanın böyle bir zamanda en son konuşmak istediği konu din."

"Bazılarının hoşuna gidiyor," dedi Mrs. Rattery.

"Elbette," dedi Tony, bir aradan sonra, "çocuğunuz olmayınca..."

"Benim iki oğlum var," dedi Mrs. Rattery.

"Öyle mi? Çok özür dilerim. Bilmiyordum... birbirimizi pek az tanıyoruz. Münasebetsizlik ettim."

"Önemli değil. Herkes şaşırır duyunca. Onlarla sık görüşmüyorum. Bir yerlerde yatılı okuyorlar. Geçen yaz sinemaya götürdüm onları. Epey büyüdüler. Biri yakışıklı olacak galiba. Babası yakışıklıdır."

"Altıyı çeyrek geçiyor," dedi Tony. "Söylemiştir artık mutlaka."

Lady Cockpurse'ün evinde küçük bir parti vardı: Veronica, Daisy, Sybil, Souki de Foucauld-Esterhazy ve dört-beş kişi daha, hepsi kadın. Mrs. Northcote adında yeni bir falcıya fal baktırmak üzere toplanmışlardı. Onu Mrs. Beaver keşfetmişti; Mrs. Beaver her bulduğu müşterinin ödediği beş sterlin beş şilinden iki sterlin on iki buçuk şilin komisyon alıyordu. Mrs. Northcote yeni bir yöntemle fal bakıyordu: ayak tabanından. Hanımlar sıralarını sabırsızlıkla bekliyorlardı. "Daisy'ninki ne kadar uzun sürdü."

"Çok ayrıntılı bakıyor," dedi Polly, "biraz da gıdıklanıyor insan."

Bir süre sonra Daisy çıktı. "Nasıldı?" diye sordular.

"Söylemem, heyecanı kaçar," dedi Daisy.

Sırayı belirlemek için kâğıt çekmişlerdi. Sıra Brenda'daydı. Yan odaya geçti; Mrs. Northcote bir koltuğun yanında taburede oturuyordu. Hafif yapmacık aksanlı, orta yaşlı rüküş bir kadındı. Brenda oturup ayakkabısıyla çorabını çıkardı. Mrs. Northcote ayağını dizine dayadı ve ciddi bir edayla inceledi; sonra havaya kaldırıp gümüş bir basmalı kalemin ucunu tabanındaki ince çiz-

gilerin üzerinde gezdirdi. Brenda keyiflenerek ayak parmaklarını oynattı ve anlatacaklarını dinlemek üzere arkasına yaslandı.

Yan odada biri, "Mr. Beaver'ı nerede bugün?" dedi.

"Yeni duvar kâğıtlarına bakmak üzere annesiyle Fransa'ya uçtular. Sabahtan beri bir kaza geçirmiş olmasın diye içi içini yiyor."

"Çok dokunaklı, değil mi? Gerçi Beaver'ın niyetini de anlamadım..."

"Perşembe günleri asla bir şey yapmayın," dedi Mrs. Northcote.

"Hiçbir şey mi?"

"Önemli bir şey yapmayın. Siz entelektüelsiniz, yaratıcısınız, anlayışlısınız, başkaları sizi kolaylıkla yönetebiliyor, dürtülerinizle hareket ediyorsunuz, sevecensiniz. Son derece sanatçı ruhlusunuz, yeteneklerinizi tam olarak kullanmıyorsunuz."

"Aşkla ilgili bir şeyler yok mu?"

"Aşka da geleceğim. Başparmaktan ayak çukuruna uzanan bütün bu çizgiler âşıklarınızı temsil ediyor."

"Evet, biraz daha anlatın..."

Prenses Abdul Akbar'ın geldiği haber verildi. "Brenda nerede?" dedi. "Burada olacağını sanıyordum."

"Mrs. Northcote şu anda ona bakıyor."

"Jock Menzies görüşmek istiyor onunla. Aşağıda bekliyor."

"Sevgili Jock... Niye yukarıya çıkarmadın?"

"Hayır, son derece önemli bir konu. Brenda'yla yalnız görüşmesi gerekiyor."

"Hayatım, ne kadar esrarengiz. Neyse, fazla sürmez. Rahatsız edemeyiz. Mrs. Northcote'un konsantrasyonu bozulur."

Jenny haberi onlara verdi.

Kapının öteki yanında Brenda'nın bacağı biraz üşümeye başlamıştı. "Kaderinizi dört erkek elinde tutuyor," diyordu Mrs.

Northcote; "biri sadık ve şefkatli, ama henüz aşkını itiraf etmemiş, bir diğeri tutkulu ve dominant, ondan biraz korkuyorsunuz."

"Aman Tanrım," dedi Brenda, "ne kadar heyecanlı. *Kim* acaba bunlar?"

"Birinden kaçınmanız gerekiyor, size hiç hayrı dokunmayacak, taş kalpli ve açgözlü bir erkek."

"Bu benim Mr. Beaver olmalı, canım benim."

Aşağıda Jock, Polly'nin misafirlerinin genellikle öğle yemeğinden önce toplandığı küçük ön odada oturmuş bekliyordu. Saat altıyı beş geçiyordu.

Az sonra Brenda çorabını ve ayakkabısını giyip diğer hanımların yanına döndü. "Çok hoş," dedi. "Aa, siz hepiniz bir tuhaf görünüyorsunuz."

"Jock Grant-Menzies seninle görüşmek için aşağıda bekliyor."

"Jock mı? Ne garip. Kötü bir şey yok, değil mi?"

"Sen git onunla konuş en iyisi."

Brenda ansızın odadaki tuhaf atmosferden ve arkadaşlarının daha önce hiç görmediği yüz ifadelerinden korktu. Koşarak aşağıya, Jock'ın beklediği odaya gitti.

"Ne oldu Jock? Çabuk söyle, korkuyorum. Çok kötü bir şey olmadı, değil mi?"

"Maalesef oldu. Çok ağır bir kaza oldu."

"John mu?"

"Evet."

"Öldü mü?"

Jock başıyla onayladı.

Brenda duvara dayalı sert, küçük bir Ampir koltuğa oturdu; yetişkinlerle dolu bir odaya alınan terbiyeli küçük bir kız gibi ellerini kucağında kavuşturmuş kıpırtısız duruyordu. "Ne olduğunu anlat," dedi. "Haberi niçin önce sen aldın?"

"Ben hafta sonundan beri Hetton'daydım."

"Hetton'da mı?"

"Hatırlamıyor musun? John bugün ava gidiyordu."

Brenda dediklerini ilk anda anlamayarak kaşlarını çattı. "John... John Andrew... ben... Ah, Tanrı'ya şükür..." Sonra hüngür hüngür ağlamaya başladı.

Çaresizlik içinde ağlarken dönüp alnını koltuğun yaldızlı arkalığına dayadı.

Yukarıda Mrs. Northcote Souki Foucauld-Esterhazy'nin ayağını eline almış anlatıyordu: "Kaderinizi dört erkek elinde tutuyor; biri sadık ve şefkatli, ama henüz aşkını itiraf etmemiş..."

Sessizliğe gömülü Hetton'da telefon kâhya kadının odasına yakın bir yerde çaldı ve kütüphaneye bağlandı. Tony cevap verdi.

"Ben Jock. Az önce Brenda'yla görüştüm. Yedi treniyle geliyor."

"Çok mu perişan halde?"

"Evet, haliyle."

"Şu anda nerede?"

"Yanımda. Polly'nin evinden arıyorum."

"Konuşayım mı kendisiyle?"

"Konuşmasan daha iyi."

"Peki... Treni karşılarım. Sen de geliyor musun?"

"Hayır."

"Jock, çok müteşekkirim. Sen ve Mrs. Rattery olmasanız ne yapardım bilmiyorum."

"Rica ederim. Ben Brenda'yı uğurlayayım."

Brenda'nın gözyaşları dinmiş iki büklüm koltukta oturuyordu. Jock telefonda konuşurken başını hiç kaldırmadı. Sonra, "Evet, o trenle giderim," dedi.

"Yola çıkmamız lazım. Daireden bir şeyler alman gerekir herhalde."

"Çantam... yukarıda. Alsana. Ben oraya tekrar gidemem."

Daireye giderlerken Brenda hiç konuşmadı. Jock arabayı kullanırken o da yanında dümdüz yola bakıyordu. Vardıklarında anahtarla kapıyı açıp Jock'ı içeri aldı. Odada neredeyse hiç eşya yoktu. Tek iskemleye oturdu. "Aslında çok vakit var daha. Tam olarak nasıl olduğunu anlatsana."

Jock anlattı.

"Zavallı çocuk," dedi. "Zavallı çocuk."

Sonra dolabını açıp birkaç parça eşyayı bavuluna yerleştirdi; bir iki kere banyoya girip çıktı. "Hepsi bu," dedi. "Hâlâ çok vakit var."

"Bir şeyler yemek ister misin?"

"Yok hayır, hiçbir şey." Tekrar oturup aynada kendine baktı. Yüzüne herhangi bir şey yapmadı. "Sen ilk söylediğinde anlamadım," dedi. "Ne dediğimi bilmiyordum."

"Biliyorum."

"Bir şey demedim, değil mi?"

"Ne dediğini biliyorsun."

"Evet, biliyorum... Öyle demek istemedim... Açıklamaya çalışmanın yararı yok herhalde."

"Gerekli her şeyi aldığından emin misin?" diye sordu Jock.

"Evet, hepsi bu," dedi Brenda, başıyla yatağın üstündeki bavulu işaret ederek. Çok umutsuz görünüyordu.

"Öyleyse istasyona gidelim."

"Olur. Erken daha. Ama önemli değil."

Jock onu istasyona götürdü. Çarşamba günü olduğu için vagonlar alışverişten dönen kadınlarla doluydu.

"Birinci mevki gitsene."

"Hayır, hayır. Ben hep üçüncü mevkide giderim."

Brenda bir sıranın ortasına oturdu. İki yanındaki kadınlar ona merakla, hasta mı diye baktılar.

"Okuyacak bir şeyler istemez misin?"

"İstemem."

"Yiyecek?"

"İstemem."

"Öyleyse ben vedalaşayım."

"Güle güle."

Bir başka kadın elinde hafif paketlerle Jock'ı iterek vagona girdi.

Haber duyulduğunda Marjorie Allan'a, "Neyse, böylece Mr. Beaver tarihe karışacak,"dedi.

Oysa Polly Cockpurse Veronica'ya, "Brenda için böylece Tony tarihe karışacak," diyordu.

Yoksul düşmüş Last'ler telgrafı aldıklarında yıldırım çarpmışa döndüler. Princes Risborough yakınında geniş ama kazançsız bir tavuk çiftliğinde oturuyorlardı. Bu durumda bir şey olursa Hetton'ın kendilerine miras kalacağı hiçbirinin aklından bile geçmedi. Geçmiş olsaydı da acıları azalmazdı.

Jock Paddington'dan Brat'e gitti. Bardaki adamlardan biri, "Tony Last'in oğluna çok üzüldüm," dedi.

"Evet, oradaydım."

"Yok canım, sahi mi? Ne korkunç şey."

Daha sonra bir telefon mesajı geldi: "Prenses Abdul Akbar kulüpte olup olmadığınızı soruyor."

"Hayır, hayır, burada olmadığımı söyleyin," dedi Jock.

Yedi

Soruşturma ertesi sabah saat on birde yapıldı ve uzun sürmedi. Doktor, otobüs şoförü, Ben ve Miss Ripon ifade verdiler. Miss Ripon'ın ifadesini oturarak vermesine müsaade edildi. Yüzü bembeyazdı, konuşurken sesi titriyordu; babası yakında bir iskemlede oturmuş yiyecekmiş gibi ona bakıyordu; Miss Ripon'ın şapkasının altında küçük bir kel vardı; yarasını temizlemek için saçını tıraş etmişlerdi. Sorgu yargıcı raporunda tanıkların ifadelerinden yola çıkarak olayda hiç kimsenin suçu olmadığı sonucuna varıldığını, mahkemenin Mr. Last ve Lady Brenda'ya acı kayıpları için taziyelerini sunduğunu belirtti. Herkes geri çekilip Tony'yle Brenda'ya odadan çıkmaları için yol açtı. Albay Inch ve av sekreteri de hazır bulundu. Her şey incelikle, kayıplarına saygılı biçimde yapıldı.

Brenda, "Bir dakika," dedi. "Şu zavallı Miss Ripon'la konuşmam lazım."

Son derece sevecendi. Herkes gittikten sonra Tony, "Keşke dün burada olsaydın," dedi. "Etrafta bir yığın insan vardı, kime ne diyeceğimi bilemedim."

"Bütün gün ne yaptın?"

"Arsız sarışın buradaydı... bir ara hayvan eşleştirme oynadık."

"Hayvan eşleştirme mi? İşe yaradı mı?"

"Pek yaramadı... Dün bu saatte henüz olayın olmadığını düşünmek çok tuhaf."

"Zavallı çocuk," dedi Brenda.

Brenda geldiğinden beri birbirleriyle pek konuşmamışlardı. Tony onu karşılamak üzere arabayla istasyona gitmişti; eve vardıklarında Mrs. Rattery yatmıştı; o sabah ikisini de görmeden uçağıyla ayrıldı. Evin üstünden uçarken uçağın sesini duydular;

Brenda banyodaydı, Tony aşağıda, çalışma odasında ilgilenilmesi gereken mektuplara cevap yazıyordu.

Ara sıra güneşli, sert rüzgârlı bir gündü; yüksekteki beyaz ve gri bulutlar neredeyse hareketsizdi, ama evin çevresindeki çıplak ağaçlar sallanıp savruluyor, ahırın avlusunda süratli saman girdapları oluşuyordu. Ben sorgu için giymiş olduğu pazarlık takımını değiştirip işine döndü. Bir gün önce Thunderclap de çifte yemişti, sağ ön ayağı çok hafif aksıyordu.

Brenda şapkasını çıkarıp holde bir iskemlenin üstüne attı. "Söylenecek bir şey yok, değil mi?"

"Konuşmak şart değil."

"Değil. Cenaze töreni olacak mecburen herhalde."

"Elbette."

"Evet. Yarın mı?"

Brenda gündüz salonuna baktı. "Epey iş çıkarmışlar, değil mi?"

Brenda'nın bütün hareketleri her zamankinden yavaş, sesi düz ve ifadesizdi. Holün ortasında, kimsenin hiçbir zaman kullanmadığı koltuklardan birine çöktü. Hiçbir şey yapmadan oturdu. Tony elini omzuna koyduğunda, "Yapma," dedi; tahammülsüz ya da sinirli bir tonda değil, tamamen ifadesiz bir tonda. Tony, "Ben gidip şu mektupları bitireyim," dedi.

"Evet."

"Öğle yemeğinde görüşürüz."

"Evet."

Brenda ayağa kalktı, isteksizce etrafa bakıp şapkasını aradı, bulunca çok ağır adımlarla yukarı çıktı; vitraylı camlardan sızan güneş çevresinde ışıldayıp oynaşıyordu.

Odasına girdiğinde pencerenin önüne oturdu; çayırlara, sürülmüş boz araziye, savrulan çıplak ağaçlara, kilisenin kulelerine,

aşağıdaki terasta fırıl fırıl dönen toz ve yaprak girdaplarına baktı; şapkası hâlâ elindeydi; bir kenarındaki broşla oynuyordu.

Dadı kapıyı tıklatıp içeri girdi; gözleri kıpkırmızıydı. "Affedersiniz hanımefendi, John'un eşyalarını ayırıyordum. Ona ait olmayan şu mendili buldum."

Mendilin ağır kokusu ve köşesindeki taçlı arma sahibinin kim olduğunu açığa vuruyordu.

"Kimin olduğunu biliyorum. Geri gönderirim kendisine."

"Nasıl karışmış anlamadım," dedi dadı.

Brenda dadı gittikten sonra, "Zavallı çocuk. Zavallı çocuk," dedi kendi kendine ve huzursuz manzaraya baktı.

"Midilliyi düşünüyordum efendim."

"Ha, evet Ben?"

"Acaba onu tutmak isteyecek misiniz?"

"Düşünmemiştim... hayır, istemem herhalde."

"Restall'dan Mr. Westmascott soruyordu da. Küçük kızına uygun olacağını düşünmüş."

"Evet."

"Ne kadar isteyelim?"

"Şey, bilmem ki... sence uygun fiyat neyse."

"İyi bir midilli, hiç hırpalanmadı. Yirmi beş sterlinden aşağıya gitmemeli bence efendim."

"Pekâlâ Ben, sen ilgileniver."

"Önce otuz isteyip sonra yirmi beşe mi insem efendim?"

"Sen nasıl uygun görüyorsan öyle yap."

"Başüstüne efendim."

Öğle yemeğinde Tony, "Jock aradı," dedi. "Yapabileceği bir şey var mı diye sordu."

"Ne kadar düşünceli. Hafta sonu çağırsana onu."

"Sen ister misin?"

"Ben burada olmayacağım. Veronica'ya gidiyorum."

"Veronica'ya mı gidiyorsun?"

"Evet, hatırlamıyor musun?"

Odada hizmetkârlar olduğundan o sırada daha fazla konuşmadılar. Daha sonra, kütüphanede yalnız kaldıklarında Tony sordu: "Gerçekten gidiyor musun?"

"Evet. Burada kalamam. Anlıyorsun, değil mi?"

"Evet, elbette. Ben ikimiz birlikte gideriz diye düşünmüştüm, yurtdışına bir yerlere."

Brenda Tony'ye cevap vermeyip kendi konuşmasına devam etti. "Burada kalamam. Artık bitti, anlıyorsun değil mi, buradaki hayatımız bitti."

"Sevgilim, ne demek istiyorsun?"

"Benden açıklamamı isteme... şu anda isteme."

"Ama Brenda, canım, anlamıyorum. İkimiz de genciz. Elbette John'u asla unutamayız. O hep bizim en büyük oğlumuz olacak, ama..."

"Devam etme Tony, lütfen devam etme."

Bunun üzerine Tony sustu, bir süre sonra, "Demek yarın Veronica'ya gidiyorsun?" dedi.

"Hmmm."

"Galiba Jock'tan gelmesini rica edeceğim."

"Evet, ben olsam çağırırdım onu."

"Daha sonra plan yaparız, duruma biraz alıştıktan sonra."

"Evet, daha sonra."

Ertesi sabah.

"Annemden çok tatlı bir mektup," dedi Brenda, mektubu uzatarak. Lady St. Cloud şöyle yazmıştı:

...Cenaze için Hetton'a gelmeyeceğim, ama aklımda hep sizler ve sevgili torunum olacaksınız. Üçünüzü Noel'de gördüğüm gibi birlikte düşüneceğim. Sevgili çocuklar, böyle bir zamanda sadece ikiniz birbirinize yardım edebilirsiniz. Kederden daha güçlü olan tek şey aşktır...

"Jock'tan telgraf geldi," dedi Tony. "Gelebiliyormuş."

"Brenda'nın gelmesi hepimiz için sıkıntılı olacak," dedi Veronica. "İptal edebilirdi pekâlâ. Ona söyleyecek laf bulamayacağım."

Akşam yemeğinden sonra baş başa otururlarken Tony, "Anlamaya çalışıyorum," dedi Jock'a, "sonunda anladım galiba. Ben öyle hissetmiyorum, ama Brenda'yla ben birçok bakımdan birbirimizden farklıyız. Onlar yabancı olduğu ve John'u tanımadıkları için, buradaki hayatımızda hiç var olmadıkları için onlarla birlikte olmak istiyor. Herhalde bu yüzden, değil mi? Tamamen yalnız olmak, olanları kendisine hatırlatabilecek her şeyden uzakta olmak istiyor... yine de gitmesi çok üzüyor beni. Buradaki halini sana anlatamam... makine gibiydi. Bana kıyasla onun için çok daha zor, bunu anlıyorum. Yardımcı olabilmek için hiçbir şey yapamamak çok kötü."

Jock cevap vermedi.

Beaver Veronica'da kalıyordu. Brenda ona, "Çarşamba gününe kadar," dedi, "senin başına bir şey geldiğini zannedinceye kadar sana âşık olduğumun farkında bile değildim."

"Kaç kere söylemiştin ama."

"Eninde sonunda anlayacaksın," dedi Brenda. "Seni ahmak."

*

Tony pazartesi sabahı kahvaltı tepsisinde şu mektubu buldu:

Canım Tony,

Hetton'a dönmeyeceğim. Grimshawe bütün eşyaları toplayıp daireye getirebilir. Sonra da işine son vereceğim.

Bir süredir ilişkimizin iyi gitmediğini fark etmişsindir.

John Beaver'a âşık oldum, boşanıp onunla evlenmek istiyorum. John Andrew ölmeseydi olaylar bu şekilde gelişmeyebilirdi. Bilemiyorum. Şu durumda her şeye baştan başlayamam. Lütfen çok üzülme. Dava sonuçlanmadan önce buluşmamıza izin verilmeyecektir herhalde, ama sonrasında sıkı dost olacağımızı umuyorum. Sen ne düşünürsen düşün, ben seni yakın bir dost olarak göreceğim en azından.

İçten sevgilerle

Brenda.

Tony mektubu ilk okuduğunda Brenda'nın aklını yitirmiş olduğunu düşündü. "Bildiğim kadarıyla Beaver'ı iki kere gördü hayatında," dedi.

Ama daha sonra mektubu gösterdiğinde Jock, "Bu şekilde olmasına üzüldüm," dedi.

"Ama doğru değil dedikleri, değil mi?"

"Evet. Maalesef doğru. Bir süredir herkes biliyor."

Tony'nin mektubu tam olarak kavraması birkaç gün sürdü. Brenda'yı sevip ona güvenmeyi alışkanlık haline getirmişti.

Dördüncü Bölüm

İNGİLİZ GOTİĞİ – II

Bir

"Babalık nasıl karşıladı?"

"Pek iyi değil. Kendimi canavar gibi hissediyorum," dedi Brenda. "Galiba çok üzülüyor."

"Canım, üzülmese bozulurdun," dedi Polly, onu teselli etmek için.

"Evet, bozulurdum herhalde."

"Ben ne olursa olsun senin yanındayım," dedi Jenny Abdul Akbar.

"Aslında şimdi her şey yolunda," dedi Brenda. "Akrabalarla biraz gerginlik olmuştu."

Tony üç haftadır Jock'ta kalıyordu. Mrs. Rattery California'ya gitmişti, Tony yalnızlıktan kurtulduğu için Jock'a minnet duyuyordu. Akşamları çoğunlukla birlikte yemek yiyorlardı. Brat'e gitmiyorlardı artık; Beaver da gitmiyordu; karşılaşmaktan korkuyorlardı. Tony'yle Jock Beaver'ın üye olmadığı Brown'a gidiyorlardı. Beaver şu sıralar sürekli Brenda'yla birlikteydi, beş-altı evden birinde.

Mrs. Beaver olayların gelişiminden memnun değildi; işçiler işlerini tamamlamadan Hetton'dan gönderilmişlerdi.

Tony ilk hafta boyunca tatsız birtakım görüşmeler yaptı. Allan onları barıştırmaya kalkmıştı.

"Sen birkaç hafta bekle," demişti. "Brenda döner. Yakında sıkılır Beaver'dan."

"Ama ben dönmesini istemiyorum."

"Hislerini gayet iyi anlıyorum, ama bu konuda ortaçağdaki gibi düşünmenin yararı yok. Brenda, John'ın ölümüyle altüst olmasaydı iş buraya gelmezdi. Mesela bak, Marjorie geçen yıl her yere o Robin Beaseley denen hödükle gidiyordu. O sıralar tutkundu, ama ben bilmezden geldim, bir süre sonra bitti, unutuldu. Ben senin yerinde olsam, herhangi bir şey olmamış gibi davranırdım."

Marjorie, "Brenda *tabii* ki Beaver'ı sevmiyor," demişti. "Nasıl sevebilir?... Şu anda sevdiğini sanıyorsa da kendini rezil etmesini önlemek senin görevin. Boşanmaya yanaşma – en azından Brenda daha makul birini buluncaya kadar."

Lady St. Cloud, "Brenda çok budalaca davranıyor," demişti. "Öteden beri heyecanlarına kapılan bir kızdı, ama evliliğinizde bir *sorun* olmadığından eminim, çok eminim. Öylesi Brenda'ya aykırı olurdu. Mr. Beaver'ı tanımıyorum, tanımak da istemiyorum. Anladığım kadarıyla her bakımdan uygunsuz biri. Brenda öyle biriyle evlenmeyi asla istemez. Ben sana meselenin özünü anlatayım Tony. Brenda azıcık ihmal edildiğini hissetmiş olmalı – evliliğin bu aşamasında insanlar genellikle bunu hisseder. Buna benzer sayısız örnek biliyorum; doğal olarak genç bir erkeğin kendisine yalvarıp yakarması gururunu okşamıştır. Bütün olay bu, bir *sorun* olduğundan değil. Üstüne bir de John'un kazası gelince allak bullak oldu, ne dediğini, ne yazdığını bilmiyor. Yıllar sonra bu küçük kavgayı birlikte hatırlayıp güleceksiniz."

Tony cenaze töreninin yapıldığı öğle sonrasından beri Brenda'yı görmemişti. Bir kere telefonda konuşmuşlardı.

Kendini en yalnız ve çeşitli tavsiyelerden bitkin düşmüş hissettiği ikinci haftaydı. Allan gelmiş, barışması için ısrar etmişti.

"Brenda'yla konuştum," demişti. "Beaver'dan sıkılmış bile. Tek istediği Hetton'a geri dönüp tekrar seninle birlikte olmak."

Allan yanındayken Tony dinlemeyi inatla reddetti, ama daha sonra söylediği sözler ve uyandırdıkları izlenim aklına takıldı. Bunun üzerine Brenda'ya telefon etti; Brenda sakin ve ciddi bir tonda cevap verdi.

"Brenda, ben Tony."

"Merhaba Tony, ne oldu?"

"Allan'la konuştum. Senin fikir değiştirdiğini söyledi."

"Ne demek istediğini anlamıyorum."

"Beaver'dan ayrılıp Hetton'a geri dönmek istiyormuşsun."

"Allan öyle mi söyledi?"

"Evet, doğru değil mi?"

"Maalesef değil. Allan üstüne vazife olmadığı halde burnunu sokuyor. Bugün öğleden sonra bana geldi. Senin boşanmak istemediğini, ama tek başıma Londra'da yaşamama ve skandaldan uzak durmam şartıyla istediğimi yapmama razı olduğunu söyledi. Bana iyi fikir gibi geldi, sana telefon edecektim. Ama bu da diplomasisinin bir parçası herhalde. Her neyse, maalesef şu anda Hetton'a dönmek gibi bir niyetim yok."

"Anlıyorum. Ben de pek ihtimal vermemiştim... bir telefon edeyim dedim."

"Sakıncası yok. Nasılsın Tony?"

"İyiyim, teşekkürler."

"İyi, ben de iyiyim. Hoşça kal."

Bu tek görüşmeleriydi. İkisi de karşılaşabilecekleri yerlere gitmekten kaçınıyorlardı.

Davacı tarafın Brenda olmasının işleri kolaylaştıracağına karar verildi. Tony boşanma davası için aile avukatlarına değil, onlar kadar iyi şöhretli olmayan, boşanma davalarında uzmanlaş-

mış bir firmaya başvurdu. Karşısında bir profesyonel zevk, hatta hafiflik bulmaya hazırlamıştı kendini, ama avukatların hüzünlü ve şüpheci olduklarını gördü.

"Anladığım kadarıyla Lady Brenda pek ihtiyatlı davranmıyor. Mahkeme denetlemek üzere görevli tayin edebilir... Ayrıca para meselesi var. Bu şekilde dava açılırsa kendisi masum ve mağdur taraf olduğundan mahkemeden hatırı sayılır meblağlarda nafaka isteyebilir, biliyorsunuz, değil mi?"

"O konuda bir sorun yok," dedi Tony. "Eniştesiyle bütün bunları görüştük, yılda beş yüzlük bir nafakada karar kıldık. Kendine ait dört yüzü de var, ayrıca Mr. Beaver'ın da bir şeyleri varmış."

"Keşke bunu yazıya dökebilseydik," dedi avukat, "ama suçortaklığı kapsamına girer."

"Lady Brenda'nın sözü yeterlidir," dedi Tony.

"Biz müvekkillerimizi en uzak ihtimallere karşı dahi korumaya çalışırız," dedi avukat kasılarak; çünkü Tony'nin aksine, Brenda'yı sevip ona güvenmeyi alışkanlık edinme fırsatı olmamıştı.

Tony'nin sadakatsizliği Brenda Hetton'dan ayrıldıktan sonraki dördüncü hafta sonuna ayarlandı.* Bir sahil otelinde süit tutuldu ("Müvekkillerimizi daima oraya gönderiyoruz. Çalışanlar ifade vermeye alışık"), özel dedektiflere bildirildi. "Geriye bir tek partner bulmak kalıyor," dedi avukat; kasvetli havasını dağıtacak en ufak bir yaramazlık havasına bürünmedi. "Daha önce müvekkillerimize bu konuda hizmet verdiğimiz oldu, ama genellikle şikâyette bulunulduğundan seçimi kendilerine bırakmayı tercih

* O dönemki İngiltere kanunlarında, çiftlerin boşanabilmesi için, erkeğin metresiyle yakalanması ve dava açılması gerekiyordu, o nedenle çiftler kendi aralarında anlaşsa bile bu tip bir düzen kurgulanıyordu. (ed.n.)

ediyoruz. Yakın zamanda özellikle hassas bir davamız oldu; müvekkilimiz son derece katı ahlak kurallarına sahip, mahcup bir adamdı. Sonunda kendi karısı onunla birlikte gidip kanıt sunmaya razı oldu. Kızıl bir peruk taktı. Oldukça iyi sonuç verdi."

"Bu davada söz konusu olabileceğini sanmıyorum."

"Hayır. Elbette. Ben sadece ilginç olduğundan aktardım."

"Birini bulurum herhalde," dedi Tony.

"Hiç kuşkum yok," dedi avukat, kibarca eğilerek.

Ama Tony daha sonra meseleyi Jock'la konuşurken o kadar kolay görünmedi gözüne. "Herhangi bir kızdan istenebilecek bir şey değil ki," dedi, "ne şekilde söylersen söyle. Sadece formalite desen hakaret gibi olur, fiilen yerine getirmeyi teklif etsen küstahlık olur – yani öyle aniden olunca, daha önce kızla ilgilenmemişsen, sonra da devam etmeyi düşünmüyorsan... Bizim Sybil olabilir tabii."

Ama Sybil bile kabul etmedi. "Başka zaman olsa hiç tereddüt etmezdim," dedi, "ama şu sıralar uygun olmaz. Birisi var, kulağına giderse yanlış anlayabilir... Jenny Abdul Akbar diye çok güzel bir kız var. Tanıştın mı bilmiyorum."

"Evet, tanıştım."

"O olmaz mı peki?"

"Hayır."

"Tüh, başkası da gelmiyor aklıma."

"En iyisi Old Hundreth'a gidip piyasayı bir yoklayalım," dedi Jock.

Akşam yemeğini Jock'ın evinde yediler. Son günlerde Brown'u biraz kasvetli buluyorlardı; insanlar mutsuz olduğunu bildikleri kişilerle görüşmekten kaçınıyordu. Bir buçuk litrelik şampanyayı bitirmelerine rağmen Sink Sokağı'na son gelişlerindeki neşeli ruh halini yakalayamıyorlardı. Sonra Tony, "Bu saatte gitsek olur mu?" dedi.

"Bir deneyelim. Eğlenmeye gitmiyoruz ya."

"Öyle ya."

Sink Sokağı no.100'ün kapıları açıktı, orkestra boş bir piste çalıyordu. Köşedeki küçük bir masada garsonlar yemek yiyordu. Slot makinesinin etrafına iki üç kız toplanmış, üst üste şilin kaybediyor, soğuktan şikâyet ediyorlardı. Montmorency Şarap Şirketi'nin konyağından bir şişe söyleyip oturdular ve beklemeye başladılar.

"Bunlardan biri olur mu?" diye sordu Jock.

"Benim için pek fark etmiyor."

"Hoşuna giden biri olsa daha iyi olur. Onunla bir yığın zaman geçirmen gerekecek."

Az sonra Milly'yle Babs üst kattan indiler.

"Postacı şapkaları ne âlemde?" dedi Milly.

Neden söz ettiğini anlamadılar.

"Siz geçen ay gelen çocuklar değil misiniz?"

"Evet. Epey sarhoştuk sanırım."

"Yapma ya?" Milly'yle Babs iş saatlerinde nadiren ayık birileriyle karşılaşırlardı.

"Buyrun, oturun. Nasılsınız bakalım?"

"Ben galiba üşüttüm," dedi Babs. "Çok feciyim. Şu izbeyi ısıtsalar ya pinti herifler."

Milly daha neşeliydi, iskemlesinde müziğe uygun tempoda sallanıyordu. "Dans edelim mi?" dedi; Tony'yle boş piste çıktılar.

"Arkadaşım deniz kıyısına gidecek bir kız arıyor," dedi Jock.

"Ne, bu havada mı? Yalnız başına bir kız deniz kıyısında ne yapsın?" Babs elindeki küçük mendil topağına burnunu sildi.

"Boşanma davası için."

"Ha, anladım. Milly'yi götürse ya. O kolay kolay üşütmez. Ayrıca otelde oturup kalkmayı da bilir. Buradaki kızların çoğu

şehirde kaçamağa gelir, ama boşanma için bir *hanımefendi* lazım."

"Böyle teklifleri sık sık alıyor musunuz?"

"Ara sıra. Güzel bir tatil oluyor, ama çok konuşuluyor işte, beyler de eşlerini anlatıp duruyorlar."

Dans ederlerken Tony doğrudan konuya girdi. "Hafta sonu tatile gelmek istemezsin herhalde, değil mi?" diye sordu.

"Niye gelmeyeyim?" dedi Milly. "Nereye?"

"Brighton diye düşünmüştüm ben."

"Ha... Boşanma davası için mi?"

"Evet."

"Yanımda küçük kızımı da getirsem sorun olur mu? Hiç rahatsızlık vermez."

"Olur."

"Yani sorun olmaz mı?"

"Sorun olur."

"Ha... Sekiz yaşında bir kızım olduğu aklına gelmezdi, değil mi?"

"Hayır."

"Adı Winnie. Doğurduğumda on altı yaşımdaydım. Ailede en küçük bendim. Üvey babam bütün kızların peşindeydi hep. Bu yüzden çalışmak zorundayım. Winnie Finchley'de bir hanımla kalıyor. Bana haftada yirmi sekiz şilin masrafı var, üstü başı da ayrı. Deniz kenarını da pek sever."

"Olmaz," dedi Tony. "Kusura bakma ama imkânsız. Güzel bir hediye alırız ona, döndüğünde verirsin."

"Peki, tamam... Bir beyefendi ona Noel'de küçük bir bisiklet almıştı. Düşüp dizini yaraladı... Ne zaman çıkıyoruz yola?"

"Trenle mi gitmek istersin, arabayla mı?"

"Aa, trenle. Winnie'yi araba tutuyor."

"Winnie gelmiyor."

"Gelmiyor, ama biz gene de trenle gidelim."

Böylece cumartesi öğleden sonra Victoria istasyonunda buluşmaya karar verdiler.

Jock Babs'e on şilin verdi, Tony'yle birlikte eve döndüler. Tony son zamanlarda pek uyumuyordu. Yalnız kaldığında Beaver'ın Hetton'a gelişinden beri olanları bir bir kafasında kurmaktan kendini alamıyordu; o sırada fark etmediği ipuçları arıyordu; söylediği bir sözün, yaptığı bir şeyin olayların gidişatını değiştirip değiştirmediğini düşünüyordu; Brenda'yla ilk tanışmalarına kadar dönüp geçirdiği değişimi anlamasını kolaylaştıracak işaretler arıyordu; hayatının son sekiz yılını sahne sahne tekrar yaşıyordu. Bütün bunlar onu uyanık tutuyordu.

İki

Birinci mevki gişesinde toplu randevu verildi. İlk gelenler dedektiflerdi; on dakika erken gelmişlerdi. Avukatlık bürosunda, kendini gözden kaybettirmemesi için dedektifler Tony'ye gösterilmişti. Fötr şapkalı, kalın paltolu, neşeli, orta yaşlı adamlardı. Bu hafta sonuna hevesliydiler, işlerinin büyük çoğunluğu sokak köşelerinde bina kapılarını gözleyerek beklemekti; dolayısıyla bu tür işler için büroda heyecanla rekabete girişilirdi. Daha mütevazı boşanmalarda avukatlar otel çalışanlarının ifadesine güvenmekle yetinirdi. Dedektifler bir lükstü ve lüks muamele görmeye niyetliydiler.

O gün Londra hafif sisliydi. İstasyonun lambaları vaktinden önce yakılmıştı.

Dedektiflerden sonra Tony geldi; vefalı arkadaşı Jock da onu uğurlamak üzere yanındaydı. Biletleri alıp beklemeye koyuldular. Meslek ahlakı konusunda titiz olan dedektifler dikkat

çekmemeye çalışarak duvarlardaki afişleri inceliyor, bir sütunun arkasından bakıyorlardı.

"Bu hafta sonu ıstırap olacak," dedi Tony.

Milly on dakika sonra geldi. Sisin içinden, önünde bavulunu taşıyan bir hamal ve arkasında kolundan sürüklediği bir çocukla çıktı. Milly'nin gardrobu çoğunlukla gece elbiselerinden oluşurdu, çünkü gündüzlerini genellikle bir gaz sobasının önünde, sabahlığıyla geçirirdi. Sıradan ve saygın denebilecek bir görünümü vardı.

"Geç kaldıysam özür dilerim," dedi. "Benim Winnie ayakkabılarını bulamadı da. Onu da getirdim. Aslında rahatsız olmayacağını biliyordum. Ona yarım bilet alınıyor."

Winnie çirkince bir çocuktu; sarı tel çerçeveli iri bir gözlüğü vardı. Konuştuğunda ön dişlerinin ikisinin olmadığı ortaya çıktı.

"Umarım bizimle geleceğini düşünmüyorsundur."

"Evet, öyle düşündüm," dedi Milly. "Hiç sorun çıkarmaz, yapbozu yanında."

Tony eğilip çocukla konuştu. "Bak," dedi. "Kocaman çirkin bir otele gelmek istemezsin aslında. Sen bu beyefendiyle git. O seni bir dükkâna götürüp bulabildiğin en büyük taş bebeği sana alacak, sonra da motoruyla evine götürecek. Nasıl, hoşuna gider, değil mi?"

"Hayır," dedi Winnie. "Ben deniz kenarına gitmek istiyorum. O adamla gitmem. Bebek istemiyorum. Annemle deniz kenarına gitmek istiyorum."

Dedektiflerin dışında birçok kişi de bu tuhaf grupla ilgilenmeye başlamıştı.

"Yüce Tanrım!" dedi Tony. "Mecburen gelecek anlaşılan."

Dedektifler arada bir mesafe bırakarak peronda onları izlediler. Tony yol arkadaşlarını bir pulman vagona yerleştirdi. "Bak,"

dedi Milly, "birinci mevki seyahat ediyoruz. Ne güzel, değil mi? Çay içebiliriz."

"Dondurma yiyebilir miyim?"

"Dondurma yoktur herhalde. Ama güzel bir çay içebilirsin."

"Ama ben dondurma istiyorum."

"Brighton'a gittiğimizde yersin dondurmanı. Şimdi uslu çocuk olup yapbozunla oyna, yoksa annen seni bir daha deniz kenarına götürmez."

"Popüler romanların Korkunç Fırlaması," dedi Jock, Tony'den ayrılırken.

Winnie, Brighton yolculuğu boyunca rolünü başarıyla oynadı. Yaratıcı değildi, ama klasik numaraları ezbere biliyordu; nefes tıkanması, homurdanma ve mide bulantısından şikâyet etme gibi sıradan ama ürkütücü ayrıntılar da buna dahildi.

Avukatlar otelde Tony adına oda ayırmışlardı. Dolayısıyla resepsiyon görevlisi Winnie'yi görünce şaşırdı. "Bizdeki rezervasyonunuz birbirine açılan bir çift yataklı, bir tek yataklı oda, banyo ve oturma odasından oluşan bir süit," dedi. "Kızınızı da getireceğinizi bilmiyorduk. Bir odaya daha ihtiyacınız olacak mı?"

"Aa, Winnie benimle yatar," dedi Milly.

Bankoda yakınlarında duran iki dedektif kınayan ifadelerle bakıştılar.

Tony kayıt defterine *Mr. ve Mrs. Last* diye yazdı.

"Ve kızları," dedi görevli, parmağıyla yazacağı yeri işaret ederek.

Tony duraksadı. "Yeğenim o," dedi ve ismini başka bir satıra yazdı: *Miss Smith.*

Kendi ismini bunun altına kaydeden dedektif diğerine, "İyi idare etti," dedi. "Çok zekice. Ama bu iş benim hoşuma gitmedi. Usule tamamen aykırı. İşin içine çocuk girince tamamen uy-

gunsuz, saygıdeğer bir hava oluyor. Büroyu düşünmemiz lazım. Mahkeme denetçisiyle uğraşmasınlar sonra."

"Bir tek atalım mı?" dedi arkadaşı kayıtsızca.

Yukarı çıktıklarında Winnie, "Deniz nerede?" dedi.

"Hemen şurada, yolun karşısında."

"Ben gidip denize bakmak istiyorum."

"Ama şimdi karanlık yavrucuğum. Yarın bakarsın."

"Ben bu gece bakmak istiyorum."

"Götür şimdi baksın," dedi Tony.

"Kendini yalnız hissetmezsin, değil mi?"

"Katiyen."

"Fazla uzun sürmez."

"Önemli değil. İyice baksın."

Tony aşağıya, bara indiğinde dedektifleri görünce sevindi. Erkek arkadaşa ihtiyacı vardı. "İyi akşamlar," dedi.

Dedektifler yan yan baktılar. Bu davada her şey sanki özellikle mesleki gururlarını rencide etmek üzere tasarlanmıştı. "İyi akşamlar," dedi daha kıdemli olan dedektif. "Hava berbat, soğuk ısırıyor."

"Size birer içki ısmarlayayım."

Onların masraflarını zaten Tony ödediği için teklifi lüzumsuzdu, ama kıdemsiz dedektif içgüdüyle neşelendi, "Memnuniyetle içerim," dedi.

"Buyrun, oturalım. Kendimi biraz yalnız hissediyorum."

İçkilerini alıp barmenin konuşmalarını duyamayacağı bir masaya yerleştiler. "Mr. Last, bu böyle olmaz ki efendim," dedi kıdemli dedektif. "Sizin bizi tanımıyor olmanız gerekir. Bürodan ne derler bilmem."

"Saygılar," dedi kıdemsiz dedektif.

"Bu Mr. James, meslektaşım," dedi kıdemli dedektif. "Ben de Blenkinsop. James bu tür işlerde acemidir."

"Ben de öyle," dedi Tony.

"Bu berbat havaya denk gelmemiz de talihsizlik," dedi Blenkinsop, "hem çok rutubetli hem rüzgârlı. Eklemlerimi mahvediyor."

"Söylesenize," dedi Tony. "Bu tür bir tatile çocuk getirmek olağan mıdır?"

"*Hayır*, değildir."

"Ben de öyle düşünmüştüm."

"Madem sordunuz, Mr. Last, bence usule tamamen aykırı ve düşüncesizce bir davranış. Uygunsuz görünüyor, bu tür davalarda doğru izlenimi uyandırmak çok önemlidir. Elbette James'le benim açımdan bir sorun yok. İfademizde bu konuda tek kelime olmayacak. Ama otel çalışanlarına güvenemezsiniz. Mahkemeye çıkma alışkanlığı olmayan birine rastlarsınız, ağzından kaçırır, ne yaparız o zaman? Benim hiç hoşuma gitmedi Mr. Last, işin doğrusu bu."

"Alın benden de o kadar."

"Ben çocukları severim," dedi, bu tür işlerde acemi olan James. "Siz de bir kadeh içsenize."

"Söylesenize," dedi Tony, kısa bir süre sonra. "Bu işte boşanma davası açan çok sayıda çift görmüşsünüzdür; anlatsanıza bana, tatilde gündüzleri nasıl geçiriyorlar?"

"Yazın daha kolay olur," dedi Blenkinsop, "genç hanımlar genellikle denize girer, beyler de terasta gazetelerini okurlar; bazıları otomobille gezintiye çıkar, bazıları da barda oyalanır. Genellikle pazartesi sabahı sevinçli olurlar."

Tony yukarı çıktığında Milly'yle kızı oturma odasındaydılar.

"Ben dondurma söyledim," dedi Milly.

"İyi etmişsin."

"Ben geç akşam yemeği istiyorum. Geç akşam yemeği istiyorum."

"Hayır hayatım, geç akşam yemeği değil. Burada dondurma yiyeceksin."

Tony tekrar bara gitti. "Mr. James," dedi. "Yanlış hatırlamıyorsam çocukları sevdiğinizi söylemiştiniz."

"Evet, yerine, zamanına bağlı olarak."

"Acaba bu akşam benim yanımda gelen küçük kızla yemek yemeyi kabul eder miydiniz? Bana çok büyük iyilik etmiş olursunuz."

"Aman efendim, o kadar da değil."

"İyiliğiniz karşılıksız kalmayacak."

"Beyefendi, yardımcı olmak isterdim, ancak bu, görevlerim arasında yer almıyor."

James kararsız kalmış gibi görünüyordu, ama Blenkinsop araya girdi. "Söz konusu bile olamaz beyefendi."

Tony yanlarından ayrıldığında Blenkinsop tecrübelerinin derinliklerinden konuştu; James'le birlikte bu ilk işleriydi, kıdemsiz dedektifi eğitmeyi görev bildi. "Bizim derdimiz hep aynı: boşanmanın ciddi bir mesele olduğunu müvekkillerin anlamasını sağlamak."

Sonunda ertesi gün için ölçüsüz vaatler, iki-üç dondurma ve bunların yol açtığı hafif çöküntü Winnie'yi yatmaya ikna edebildi.

"Nasıl yatacağız?" diye sordu Milly.

"Sen nasıl istersen."

"*Sen* nasıl istersen."

"Aslında Winnie seninle daha rahat eder belki... elbette yarın sabah kahvaltıyı getirdiklerinde öteki odaya geçmesi gerekir."

Böylece Winnie çift kişilik yatağın bir köşesine yerleştirildi; daha onlar yemeğe inmeden uyuması Tony'yi şaşırttı.

Kıyafet değiştirmek, Tony'yle Milly'nin ruh halini de değiştirdi. Milly üstünde sırtı açık, kırmızı, en güzel gece elbisesiyle, makyajı tazelenmiş, boyalı sarı bukleleri taranmış halde, ayaklarında yüksek ökçeli kırmızı ayakkabılarla, kolunda bileziklerle, kulağındaki iri suni inci küpelerin arkasına parfüm sürülmüş olarak aile hayatının dertlerinden sıyrıldı ve bir kez daha üniformasıyla işinin başına geçti; kışlada geçirilen bir kışın kısıtlamalarından sonra fiilî hizmete başlayan bir lejyonerdi adeta; Tony ise ayna karşısında puro tabakasını doldurup smokininin cebine koyarken durum kendisine gerçeküstü, hatta dehşet verici görünse de, ev sahibi konumunda bulunduğunu kendine hatırlattı ve iki odayı ayıran kapıyı tıklatıp sakin bir havada misafirinin odasına girdi; bir aydır ansızın düzenden tamamen yoksun kalmış bir dünyada yaşıyordu; sanki her şeyin mantıklı ve doğru yapısı, tecrübelerinin ve beklentilerinin toplamı, tuvalet masasının üzerine rasgele atılmış, göze batmayan, değersiz bir nesneydi; artık kendisini en acayip durumda bulsa, dikkatine çılgınca herhangi bir şey sunulsa, her şeyi kapsayan ve kulaklarını uğuldatan çığlık çığlığa karmaşa şimdikinden daha fazla olamazdı. Kapının eşiğinden Milly'ye gülümsedi. "Çok hoşsun," dedi, "büyüleyicisin. Yemeğe inelim mi?"

Süitleri birinci kattaydı. Milly Tony'nin kolunda, tek tek basamakları inerek aşağıdaki aydınlık lobiye vardılar.

"Neşelen biraz," dedi Milly. "En iyisi dilli sandviç ye. O zaman konuşursun."

"Affedersin, çok mu sıkıcıyım?"

"Şaka ediyordum. Pek ciddi bir adamsın galiba."

Hoyrat havaya rağmen otel hafta sonu müşterileriyle dolu gibiydi. Yaylı kapılardan içeriye dışarıdaki buz gibi havadan

gözleri yaşarmış, yanakları kaskatı kesilmiş yeni müşteriler de gelmekteydi.

"Çıfıtlar," diye lüzumsuz bir açıklamada bulundu Milly. "Yine de ara sıra kulüpten çıkmak değişiklik oluyor."

Yeni gelen erkeklerden biri Milly'nin arkadaşıydı. Bagajlarının teslim alınışını denetliyordu. Başka bir yerde olsa dikkat çekerdi, çünkü üzerinde koca bir kürk palto, başında bere vardı; paltonun altından ekose çoraplar ve siyah-beyaz ayakkabılar görünüyordu. "Yukarı çıkarıp eşyaları yerleştirin, acele edin," dedi. Kısa boylu, tıknaz bir gençti. Yanındaki kadın da kürkler içindeydi ve salonu süsleyen vitrinlerden birine hınçla bakıyordu.

"Olacak şey değil!" dedi.

Milly'yle genç adam selamlaştılar. "Tanıştırayım, Dan," dedi Milly.

"Vay vay vay," dedi Dan, "şu işe bak."

"İçki içebilir miyim?" dedi Dan'in arkadaşı.

"Tabii ki Baby, gerekirse ben gider alırım. Bize katılmaz mısınız, yoksa fazlalık mıyız?"

Işıl ışıl salona birlikte geçtiler. "Ben buz kestim," dedi Baby.

Dan paltosunu çıkarmış, altından parlak morumsu kumaştan golf pantolon-ceket ve Tony'nin pijama olarak seçebileceği desenli bir ipek gömlek çıkmıştı. "Şimdi ısıtırız seni," dedi.

"Burası çıfıttan geçilmiyor," dedi Baby.

"Ben hep bunu otelin iyi olduğuna dair işaret olarak görürüm, sizce de öyle değil mi?" dedi Tony.

"Ne demezsin," dedi Baby.

"Baby'nin kusuruna bakmayın, üşüyor," diye açıkladı Dan.

"Senin külüstür arabanda kim üşümez?"

Birkaç kadeh içtiler. Sonra Dan'le Baby odalarına çıktılar; Dan'in yakında oturan bir arkadaşının partisine gidecekleri için giyinip süslenmeleri gerektiğini söylediler. Tony'yle Milly yemek

salonuna geçtiler. "Çok iyi çocuktur," dedi Milly, "kulübe sık sık gelir. Orada çeşit çeşit insan görüyoruz, ama Dan düzgündür. Bir ara beni yurtdışına götürecekti, ama sonra ayarlayamadı."

"Arkadaşı bizden pek hoşlanmadı galiba."

"Yok canım, üşüyormuş işte."

Tony yemek boyunca sohbette zorlandı. Başlangıçta, sanki Brenda'yla Espinosa'da yiyorlarmışçasına yan masalardakilerle ilgili yorumlar yaptı. "Şu köşedeki kız güzelmiş."

"Git yanına otur bari hayatım," dedi Milly ters ters.

"Şu kadının pırlantalarına bak. Sence sahici midirler?"

"Madem o kadar ilgini çekti, kendisine sorsana."

"Şurada ilginç bir tip var – şu dans eden esmer kadın."

"Eminim bunu duymaktan hoşlanacaktır."

Bir süre sonra Tony, yanındaki kadının haricindeki kadınlarla ilgilenmenin Milly'nin dünyasında görgü kurallarına aykırı sayıldığını anladı.

Şampanya içtiler. Tony dedektiflerin de şampanya içtiğini görüp bozuldu. Masraflar fatura edildiğinde bu konuda mutlaka bir şey söyleyecekti. Üstelik Winnie konusunda da yardımcı olmamışlardı. Bütün bu süre boyunca aklının bir köşesinde yemekten sonra ne yapacakları meselesi vardı, ama tam purosunu yakarken yemek salonunun karşı tarafında Dan'in boy göstermesiyle sorun çözüldü. "Baksanıza," dedi, "özel bir programınız yoksa bizimle birlikte arkadaşımın partisine gelsenize. Eğlenirsiniz. Arkadaşım partilerinde her şeyin en iyisini sunar."

"Aa, evet, gidelim," dedi Milly.

Dan'in gece kıyafeti suni ışıkta siyah görünmesi gereken mavi kumaştandı, ama nedense masmaviliğini hep korudu.

Böylece Milly'yle Tony Dan'in arkadaşının evine gittiler ve her şeyin en iyisini tattılar. Hepsi aşağı yukarı Dan'e benzeyen yirmi-otuz kişi vardı. Dan'in arkadaşı son derece misafirperverdi.

Kâh gece boyunca ara sıra sorun çıkaran radyoyu kurcalıyor, kâh misafirlerinin arasında dolaşarak içki tazeliyordu. "İyidir bu," diyordu, içkinin etiketini göstererek, "hiç dokunmaz. İyi içkidir."

İyi içkiden bol bol içtiler.

Dan'in arkadaşı sık sık Tony'nin diğerleriyle kaynaşmadığını fark ediyordu. Bunun üzerine yanına gelip elini Tony'nin omzuna koyuyordu. "Dan'in seni de getirdiğine çok sevindim," diyordu. "Bir ihtiyacın yok, değil mi? Çok sevindim tanıştığımıza. Daha sakin bir gün gel, sana evi, bahçeyi gezdireyim. Güllerle ilgilenir misin?"

"Evet, çok severim."

"Gül mevsiminde gel o zaman. Güllerle ilgileniyorsan hoşuna gider. Hay şu radyonun... yine sapıttı."

Tony, tanımadığı birileri beklenmedik şekilde Hetton'a getirildiğinde, bu kadar sevecen davranıp davranmadığını düşündü.

Bir ara bir kanepede Dan'le yan yana otururlarken Dan, "Milly iyi kızdır," dedi.

"Evet."

"Onunla ilgili ne fark ettim, biliyor musun? Diğer kızları beğenen adamlardan çok farklı tiplere çekici geliyor. Senin, benim gibi erkeklere."

"Evet."

"Sekiz yaşında bir kızı olduğu insanın aklına gelmiyor, değil mi?"

"Evet, çok şaşırdım ben de."

"Ben çok uzun süre hiç bilmiyordum. Bir hafta sonu onu Dieppe'e götürecektim, çocuğu da getirmek istedi yanında. Tabii çocuk yüzünden yattı, ama ben gene de Milly'yi severim. Nereye götürsen seni rezil etmeyeceğine güvenebilirsin." Bunu söylerken iyi içkiyi fazla kaçırdığı her halinden belli olan Baby'ye ters ters baktı.

Parti dağıldığında saat üçü geçiyordu. Dan'in arkadaşı gül mevsimi davetini tekrarladı. "Güney İngiltere'nin tamamında daha güzel bir gül sergisi göreceğini sanmam," dedi.

Dan onları arabayla otele geri götürdü. Baby kavgacı bir ruh halinde önde oturuyordu. "Neredeydin?" diye sorup duruyordu. "Bütün gece yüzünü görmedim. Nereye gittin? Nerede saklandın? Sen bir kızı çıkarmak diye buna mı diyorsun?"

Tony'yle Milly arkada oturuyorlardı. Milly alışkanlıkla, yorgunluktan başını Tony'nin omzuna yaslamış, elini tutmuştu. Ama süite vardıklarında, "Ses çıkarmadan geç odana," dedi. "Winnie'yi uyandırmayalım."

Tony bir saat kadar sıcak, küçük odada yatağına uzanmış son üç ayın olaylarını tekrar tekrar kafasından geçirdi, sonra o da uykuya daldı.

Onu Winnie uyandırdı. "Annem hâlâ uyuyor," dedi.

Tony saatine baktı. "Uyuyordur tabii," dedi. Saat yediyi çeyrek geçiyordu. "Sen de yat tekrar."

"Hayır, ben giyindim. Dışarı çıkalım."

Pencereye gidip perdeleri çekince odaya buz gibi sabah ışığı doldu. "Yağmur yağmıyor sayılır," dedi Winnie.

"Ne yapmak istiyorsun?"

"Mendireğe gitmek istiyorum."

"Daha açılmamıştır."

"Neyse işte, denize gitmek istiyorum. Hadi."

Tony o sabah daha fazla uyuyamayacağını biliyordu. "Peki, tamam. Ben giyinirken sen git içeride bekle."

"Burada beklerim. Annem çok horluyor."

Yirmi dakika sonra aşağıya, lobiye indiler; önlüklü garsonlar mobilyaları üst üste yığıp halıları temizliyorlardı. Yaylı kapılardan çıktıklarında sert bir ayaz onları karşıladı. Asfalt gezinti yolu

deniz serpintisi ve yağmurdan ıslanmıştı. İki üç kadın eldivenli ellerinde dua kitaplarını sımsıkı tutmuş, başlarını eğmiş rüzgâra karşı yürüyorlardı. Dört beş zinde ihtiyar topallaya topallaya yüzmeye gidiyor, seyisler gibi tıslıyorlardı. "Hadi ama," dedi Winnie.

Sahile inip çakılların üzerinde ayaklarını acıta acıta denize kadar yürüdüler. Winnie bir süre denize taş attı. Yüzücüler denizdeydi; bazılarının yanlarında burunlarından soluya soluya yüzen köpekleri vardı.

"Niye denize girmiyorsun?" diye sordu Winnie.

"Çok soğuk."

"Ama *onlar* yüzüyor. Ben de girmek istiyorum."

"Annenden izin alman lazım."

"Bence sen korkuyorsun. Yüzme biliyor musun?"

"Evet."

"E, yüzsene öyleyse. Bilmiyorsun, bahse girerim."

"Tamam, bilmiyorum."

"Öyleyse neden biliyorum dedin? Yalancı."

Çakılların üstünde yürüdüler. Winnie bir su birikintisinin üstünden atlarken kaydı. "Külodum ıslandı," dedi.

"Öyleyse dönelim üstünü değiş."

"Çok feci bir his. Gidip kahvaltı edelim."

Otelde genellikle pazar sabahı saat sekizde aşağıda kahvaltı servisi verilmiyordu. Bir şeylerin hazırlanması epey uzun sürdü. Dondurma olmaması Winnie'yi çok kızdırdı. Greyfurt, füme balık, omlet ve kızarmış ekmek yiyip ara sıra ıslak giysileri yüzünden yakınıyordu. Tony kahvaltıdan sonra üstünü değişmesi için onu yukarı gönderdi; kendisi de lobide pipo içip pazar gazetelerine göz attı. Saat dokuzda Blenkinsop geldi. "Dün gece sizi göremedik," dedi.

"Bir partiye gittik."

"Aslında gitmemeliydiniz – normalde gitmemeliydiniz, ama zararı yok. Kahvaltı ettiniz mi?"

"Evet, Winnie'yle, kahvaltı salonunda."

"Ama Mr. Last, siz ne yapıyorsunuz böyle? Otel çalışanları ifade verecek."

"Ne yapayım, Milly'yi uyandırmak istemedim."

"Bu iş için para almıyor mu? Yapmayın lütfen Mr. Last, bu böyle olmaz. Bu işi biraz daha ciddiye almazsınız asla boşanamayacaksınız."

"Tamam," dedi Tony. "Tekrar kahvaltı ederim."

"Yatakta edeceksiniz, unutmayın."

"Yatakta." Tony bitkin bir halde süite çıktı.

Winnie perdeleri açmıştı, ama annesi hâlâ uyuyordu. "Bir ara uyandı, öteki tarafa döndü. Ne olur kaldır onu. Ben mendireğe gitmek istiyorum."

"Milly," dedi Tony kararlı bir sesle. "Milly."

"Aa," dedi Milly. "Saat kaç?"

"Kahvaltı etmemiz lazım."

"Ben kahvaltı istemiyorum. Biraz uyuyayım ben."

"Sen kahvaltı ettin," dedi Winnie.

"Hadi," dedi Tony. "Sonra bol bol uyuyacak vakit olacak. Bunun için geldik buraya."

Milly yatakta doğruldu. "Peki," dedi. "Winnie, hayatım, hadi annene iskemledeki ceketi veriver." Milly sorumluluk sahibi bir kadındı, ne kadar tatsız gelse de işini yapacaktı. "Saat erken ama."

Tony odasına gidip ayakkabılarını, yakasını, kravatını, ceketini ve yeleğini çıkardı, sabahlık giydi.

"Amma obursun," dedi Winnie, "iki kere kahvaltı ediyorsun."

"Biraz büyüyünce bu işleri anlayacaksın. Kanun böyle. Şimdi bir çeyrek saat oturma odasında sessizce oturacaksın. Söz mü? Sonra canın ne istiyorsa onu yaparsın."

"Denize girebilir miyim?"

"Evet, tabii, eğer şimdi sessiz sessiz otururşan."

Tony yatağa, Milly'nin yanına girdi ve sabahlığına iyice sarındı. "Nasıl görünüyorum?"

"İlk aşkın hayali," dedi Milly.

"İyi öyleyse. Zili çalıyorum."

Tepsi geldiğinde Tony yataktan çıkıp kıyafetini giydi. "İşte benim sadakatsizliğim de bu kadar," dedi. "Bunun gazetelerde 'mahrem durum' olarak tanımlanacağını düşünmek tuhaf."

"Şimdi denize gidebilir miyim?"

"Elbette."

Milly tekrar uyumak üzere öteki tarafına döndü. Tony Winnie'yi plaja götürdü. Rüzgâr kuvvetlenmişti, çakılların üzerine sert dalgalar çarpıyordu.

"Bu kız denize girmek istiyor," dedi Tony.

"Bugün çocuklara yüzmek yazak," dedi plaj görevlisi.

"Denize girecekmiş," dedi onları izleyen çeşitli insanlar. "Çocuğu boğmaya mı niyetli?" "Böyle adama çocuk mu teslim edilir?" "*Sapık, hayvan.*"

"Ama ben denize girmek istiyorum," dedi Winnie. "Sen iki kere kahvaltı edersen benim de denize girebileceğimi söylemiştin."

Zor durumda kalan Tony'yi seyretmek üzere toplanmış insanlar yan yan birbirlerine baktılar. "İki kere kahvaltı mı? Çocuğun denize girmesine izin mi veriyor? Çatlak bu adam."

"Boşver," dedi Tony. "Mendireğe gidelim."

Bu deli babanın başka ne acayipliklere kalkışacağını merak eden çok sayıda insan oyun makinelerinin arasında onları izle-

meye koyuldu. "İki kere kahvaltı etmiş, küçük kızını boğmaya çalışan bir adam var," diye bilgi verdiler, Winnie'yi Skeeball'la eğlendirmeye çalışan Tony'yi şüpheci bakışlarla izleyen diğer seyircilere. Tony'nin davranışları hepsinin o sabah okudukları pazar eklerinden öğrenilmiş insan doğası kavramlarını doğruluyordu.

"Evet," dedi Brenda'nın avukatı. "İddiamızı kurallara uygun şekilde tamamladık. Gelecek yarıyıldan önce duruşma olacağını sanmam, şu anda çok sıkışıklar, ama siz kendi ifadenize hazırlanabilirsiniz bu arada. Sizin için daktilo ettim. Yanınızda bulundurup iyice ezberlerseniz iyi olur."

"... *Geçen yıl Noel'den az öncesine kadar,*" diye okudu Brenda, "*ideal bir evliliğimiz vardı, mutluyduk; o sıralarda kocamın bana karşı tutumunun değiştiğinden şüphelenmeye başladım. Ben eğitim için Londra'ya gittiğimde o hep köyde kalıyordu. Beni eskisi gibi sevmediğini anladım. Çok içki içmeye başladı; bir keresinde Londra'daki dairemizi sarhoş halde defalarca arayarak, bir sarhoş arkadaşını yollayarak rahatsızlık verdi.* Bunlara gerek var mı?"

"Şart değil, ama dahil etmekte yarar var. Psikolojik izlenim büyük önem taşır. Yargıçlar akılları başlarında olduğunda bazen son derece saygın, mutlu evliliği olan erkeklerin niçin tanımadıkları kadınlarla hafta sonu deniz kıyısına tatile gittiklerini sorgularlar. Genel bir yozlaşmayı ortaya koyan kanıtlar sunmakta yarar var."

"Anlıyorum," dedi Brenda. "*Daha sonra özel dedektif tuttum ve onların verdiği rapor neticesinde 5 Nisan'da kocamın evini terk ettim.* Evet, oldukça açık ve net bence."

Üç

Lady St. Cloud, Aile Reisi'nin otoritesine ve doğaüstü basiretine atalardan kalma inancını koruyordu; dolayısıyla Brenda'nın isyankâr davranışını Marjorie'den öğrenince ilk yaptığı iş, Tunus'ta birtakım mezarları tahrip etmekle meşgul olan Reggie'ye telgraf çekip geri gelmesini söylemek oldu. Reggie'nin yola çıkışı da bütün hareketleri gibi ahesteydi. Binebileceği ilk gemiye binmedi, ikincisine de binmedi, ama sonunda, Tony'nin Brighton gezisini izleyen pazartesi günü Londra'ya vardı. Çalışma odasında annesi, Brenda, Marjorie, Allan ve avukattan oluşan aile meclisini topladı; daha sonra meseleyi enine boyuna teker teker hepsiyle tartıştı; Beaver'ı öğle yemeğine çıkardı; Jock'la akşam yemeği yedi; hatta Tony'nin Frances halasını ziyaret etti. Son olarak da Perşembe akşamı Tony'yle Brown'da akşam yemeği için randevulaştı.

Reggie Brenda'dan sekiz yaş büyüktü; zaman zaman Marjorie'yle aralarında belli belirsiz, tanımlanamayan bir benzerlik görülürdü, ama hem kişilik hem de görünüm açısından Brenda'dan tamamen farklıydı. Reggie vakitsizce, doğal olmayan biçimde kalınlaşmış bir adamdı ve et yükünü henüz alışmamış gibi taşırdı; sanki bu ağırlık sırtına ilk kez o sabah yüklenmiş ve o da hâlâ taşımanın en iyi yolunu bulmaya çalışırcasına deneme yaparmış gibi görünürdü; yürüyüşünde bir dengesizlik vardı; gözleri her an saldırıya uğrayabilirmiş ve kaçıp gidemeyeceğini bilirmiş gibi kaçamak bakardı. Ne var ki bu izlenim sadece fiziksel görünümünden kaynaklanırdı; gözlerine o şüpheci ifadeyi veren şey, derin bir yağ tabakasına gömülü olmalarıydı; hareketlerindeki temkin kendi hantallığından utanmasının değil, dengesini koruma gayretinin sonucuydu; çünkü tuhaf göründüğü Reggie'nin aklından bile geçmezdi.

Reggie St. Cloud, zamanının ve gelirinin yarıdan epey fazlasını yurtdışına yaptığı mütevazı arkeolojik yolculuklarda harcardı. Londra'daki evi bu seferlerin meyveleriyle doluydu: amfora parçaları, paslanmış tunç baltalar, küçük kemik ve yanmış sopa parçaları, hatları zaman içinde aşınarak düzleşmiş mermerden bir antik büst. Çalışmalarıyla ilgili iki küçük kitap yazıp kendi bastırmış, ikisini de kraliyet ailesi üyelerine ithaf etmişti. Londra'ya geldiğinde Lordlar Kamarası'na gitmeyi aksatmazdı; bütün dostları kırkını çoktan geçmişti ve Reggie de yıllardır onların kuşağına dahil etmişti kendini; onu hâlâ damat adayı olarak gören annelerin sayısı azdı.

"Bu Brenda meselesi *büyük* talihsizlik," dedi Reggie St. Cloud.

Tony onayladı.

"Annem doğal olarak çok üzülüyor. Ben de öyle. Brenda'nın büyük aptallık ve büyük hata yaptığını açık açık kabul etmekten kaçınacak değilim. Senin de üzülmeni anlıyorum elbette."

"Evet," dedi Tony.

"Fakat buna rağmen, duygularına anlayış göstersem de, bu konuda senin biraz kindarlık ettiğini düşünüyorum."

"Ben Brenda ne istediyse onu yapıyorum."

"Aziz dostum, o ne istediğini bilmiyor ki. Dün şu Beaver denen adamla görüştüm. *Hiç* hoşlanmadım. Sen nasıl buluyorsun onu?"

"Pek tanımıyorum."

"Neyse, benim kesinlikle hoşuma gitmedi. Sen kalkıp Brenda'yı onun kollarına teslim ediyorsun. Benim görüşüme göre yaptığın bu, ben de buna kindarlık diyorum. Tabii ki Brenda şu anda kendini ona âşık sanıyor. Ama uzun sürmez. Beaver

gibi biriyle süremez. Bir yıl sonra sana dönmek isteyecek, gör bak. Allan da aynı şeyi söylüyor."

"Allan'a söyledim. Ben dönmesini istemiyorum."

"İşte bu kindarlık."

"Hayır, artık ona aynı hisleri besleyemeyeceğim için."

"Canım, niçin *aynı* hisleri besleyesin? İnsan yaşlandıkça değişmek zorundadır. Mesela ben on yıl önce Sümer çağından sonrasıyla katiyen ilgilenmezdim, oysa şimdi emin ol, Hıristiyanlık dönemini bile çok anlamlı buluyorum."

Son zamanlarda yaptığı kazılarda bulduğu *tabulae execrationum** konusunda konuştu bir süre. "Neredeyse her mezarda vardı," dedi, "çoğunlukla arena taraftarlarına değinen, kurşun üzerine kazılı tabletler. Bir baca deliğinden aşağıya atılırlarmış. Kırk üç tablet bulmuştuk, bu berbat olay yüzünden dönmek zorunda kaldım. Doğal olarak benim de canım sıkkın."

Reggie bir süre boyunca konuşmadan yemeğini yedi. Son söylediği, konuşmayı başlangıç noktasına döndürmüştü. Bu konuda daha söyleyecekleri olduğu belliydi; en uygun yaklaşımın ne olacağını düşünüyordu. Yemeği gürültülü gürültülü çiğneyerek, acımasızca yiyordu (başkalarının genellikle tabaklarında bıraktıkları türden şeyleri, mezgitlerin kafasıyla kuyruğunu, ağız dolusu tavuk kemiğini, şeftali çekirdekleriyle elma koçanlarını, peynir kabuklarını ve enginarın lifli kısımlarını çoğunlukla farkına varmadan yemek gibi bir âdeti vardı). "Ayrıca biliyorsun," dedi, "suç sadece Brenda'da değil."

"Ben özellikle kimin suçu diye düşünmedim."

"Tamam, çok güzel, ama mağdur koca rolünü benimsiyorsun biraz; aynı hisleri besleyemem filan diyorsun. Demek istediğim şu, kavga etmek için iki kişi gerekir; anladığım kadarıyla bir sü-

* *Lat.* Beddua tabletleri. (ç.n.)

redir sorunlar varmış. Mesela sen çok içiyormuşsun; biraz daha kırmızı şarap içsene bu arada."

"Bunu Brenda mı söyledi?"

"Evet. Ayrıca sen de başka kadınlarla çıkıyormuşsun. Mağripli soyadı olan bir kadın, Brenda da oradayken Hetton'da kalmış. Bu kadarı biraz fazla aslında. Ben herkesin kendi hayatını yaşamasından yanayım kesinlikle, ama o zaman başkalarını da suçlayamazsın, bilmem anlatabiliyor muyum."

"Brenda böyle mi söyledi?"

"Evet. Sana nutuk çekeceğimi filan sanma, ben sadece bu durumda Brenda'ya kindarca davranmaya hakkın olmadığını düşünüyorum, o kadar."

"Brenda benim içtiğimi ve Mağripli soyadlı bir kadınla macera yaşadığımı mı söyledi?"

"Yani tam olarak öyle mi dedi bilmiyorum, ama son zamanlarda sık sık sarhoş olduğunu ve o kadınla kesinlikle ilgilendiğini söyledi."

Tony'nin karşısındaki şişman genç kremalı erik ısmarladı. Tony daha fazla bir şey yemeyeceğini söyledi.

Bir önceki hafta sonu artık hiçbir şeyin onu şaşırtamayacağını zannetmişti.

"Bütün bunlardan yola çıkarak esas söylemek istediğim şeye geleyim," diye devam etti Reggie soğuk bir tonda. "Mesele para. Anladığım kadarıyla Brenda çocuğunun ölümünden hemen sonra, kendini bilmez haldeyken, seninle sözlü olarak nafaka konusunda anlaşmış."

"Evet, yılda beş yüz veriyorum ona."

"Doğrusunu istersen ben senin Brenda'nın cömertliğini bu şekilde suistimal etmeye hakkın olmadığı kanısındayım. Teklifini düşünmesi bile büyük tedbirsizlik; o sırada kendinde olmadığını itiraf ediyor zaten."

"Peki ne öneriyor?"

"Dışarı çıkıp kahve içelim."

Boş sigara odasında şöminenin karşısına yerleştiklerinde Reggie cevap verdi: "Konuyu hem avukatlarla hem de aileyle görüştüm; meblağın iki bine çıkarılması gerektiğine karar verdik."

"Böyle bir şey söz konusu olamaz. Benim bunu verecek durumum yok katiyen."

"Biliyorsun, ben Brenda'nın menfaatini düşünmek zorundayım. Kendine ait pek az parası var, başka geliri de olmayacak. Annemin geliri, babamın vasiyeti doğrultusunda benim ödediğim bir aylık. Ben de ona bir şey veremem. Libya çölündeki vahalardan birinde kazı yapmak için para toparlamaya çalışıyorum. Bu Beaver denen adamın hiçbir şeyi yok sayılır, para kazanmaktan da hoşlanmıyor. Gördüğün gibi..."

"Ama aziz dostum, söz konusu olamayacağını sen de benim kadar biliyorsun."

"Gelirinin üçte birinden az."

"Evet, ama neredeyse her peni arazinin masrafına gidiyor. Brenda'yla ikimizin birlikte kişisel ihtiyaçlarımıza yılda bu meblağın yarısını bile harcamadığımızı biliyor musun? Evi ancak ayakta tutabiliyorum."

"Senin böyle tepki vermeni hiç beklemiyordum Tony. Hiç makul bulmuyorum tutumunu. Şöyle ya da böyle, bekâr bir adamın günümüzde yılda dört binle rahat rahat yaşayamayacağını iddia etmek abes. Benim hayatta bundan fazla param olmadı."

"Bu benim Hetton'dan vazgeçmem anlamına gelir."

"Ne yapalım, ben de Brakeleigh'den vazgeçtim; inan dostum, hiç de pişman değilim. O sırada yüreğim parçalandı tabii, eski hatıralar filan, ama sana şunu söyleyeyim, satış işlemleri nihayet tamamlandığında kendimi farklı bir adam gibi hissettim, istediği yere gitmekte özgür..."

"Ama ben Hetton'dan başka yere gitmek istemiyorum ki."

"Şu İşçi Partililerin dediği doğru, biliyor musun. Büyük malikâneler İngiltere'de maziye ait bir şey."

"Söyler misin, Brenda bu teklifi onaylarken bunun benim Hetton'dan ayrılmam gerekeceği anlamına geldiğinin farkında mıydı?"

"Evet, buna değinildi sanırım. Bir okula ya da öyle bir kuruma rahatlıkla satabilirsin, eminim. Ben Brakeleigh'i elden çıkarmaya çalışırken emlakçı keşke Gotik olsaydı demişti, hatırlıyorum, okullarla manastırlar hep Gotik istiyormuş. Eminim, gayet iyi bir fiyat alacaksın, sonunda da kendini şimdikinden çok daha iyi durumda bulacaksın."

"Hayır. İmkânı yok," dedi Tony.

"Herkesi çok zor durumda bırakıyorsun," dedi Reggie. "Bu tutumunu hiç anlayamıyorum."

"Üstelik, Brenda'nın bu teklifi kabul etmemi beklediğine veya istediğine de inanmıyorum."

"İnan dostum, emin ol, istiyor ve bekliyor."

"Aklım almıyor."

"Aslında," dedi Reggie purosundan bir nefes alarak, "mesele sadece para değil. Her şeyi anlatsam daha iyi olacak galiba. Niyetim yoktu. İşin doğrusu, Beaver sıkı bastırıyor. Brenda'nın hatırı sayılır bir geliri olmadıkça onunla evlenemeyeceğini söylüyor. Brenda'nın haksızlığa uğradığını söylüyor. Bir bakıma anlıyorum onu."

"Evet, ben de anlıyorum," dedi Tony. "Aslında teklifiniz benim Brenda'ya Beaver'ı satın almak için Hetton'dan vazgeçmem anlamına geliyor."

"Ben bu şekilde ifade etmezdim," dedi Reggie.

"Neyse ne, kabul etmem söz konusu değil, söyleyecek başka laf yok. Senin söyleyeceklerin bundan ibaretse ben gideyim."

"Hayır, bundan ibaret değil. Aslında meseleyi kötü sundum. İnsanların hislerine fazla saygı göstermekten kaynaklanan bir şey. Şöyle söyleyeyim: Ben sana herhangi bir şeyi kabul ettirmekten çok bizim ne yapacağımızı açıklamak istemiştim. Her şeyi dostane bir temele oturtmaya çalıştım, ama bunun mümkün olmadığını görüyorum. Brenda mahkemeden yılda iki bin nafaka isteyecek ve kanıtlarımızla bunu elde edeceğiz. Böylesine kabaca ifade etmek istemezdim, ama mecbur ettin beni."

"Bunu hiç düşünmemiştim."

"Doğrusu biz de düşünmemiştik. Beaver'ın fikriydi."

"Beni çaresiz bir duruma düşürdünüz kısacası."

"Ben bu şekilde ifade etmezdim."

"Brenda'nın bütün bunları tamamen onayladığından emin olmak istiyorum. Ona telefon etmemin sakıncası var mı?"

"Hiçbir sakıncası yok aziz dostum. Bu gece Marjorie'nin evinde olduğunu biliyorum."

"Brenda, ben Tony... az önce Reggie'yle yemekteydim."

"Evet, söyledi bir şeyler."

"Nafaka davası açacağınızı söylüyor. Doğru mu?"

"Tony, saldırganlaşmasana. Avukatlar ne lazımsa yapıyor. Benim üstüme gelmenin anlamı yok."

"Ama iki bin isteyeceklerini biliyor muydun?"

"Evet. Söylediler. Çok gibi geliyor, ama..."

"Benim mali durumumu gayet iyi biliyorsun, değil mi? Hetton'ı satmam gerekeceğini biliyorsun, değil mi?... Alo, orada mısın?"

"Evet, buradayım."

"Biliyorsun, değil mi?"

"Tony, duygu sömürüsü yapma. Her şey o kadar zor oldu ki."

"Tam olarak ne istediğinin farkındasın yani?"

"Evet... herhalde."

"Tamam, sadece bunu merak etmiştim."

"Tony, çok garip geliyor sesin... kapatma."

Tony telefonu kapatıp sigara odasına döndü. Zihni birdenbire açılmış, kafasını karıştıran birçok mesele netleşmişti. Gotik bir dünya baştan aşağı çökmüştü... artık orman düzlüklerinde ışıldayan zırhlar yoktu, yeşil çimenlerin üzerinde işlemeli iskarpinler yoktu; krem rengi benekli tekboynuzlular kaçıp gitmişti...

Reggie koltuğunda yayılmış oturuyordu. "Ee?"

"Görüştüm onunla. Haklıymışsın. Sana inanmadığım için özür dilerim. İlk anda o kadar imkânsız geldi ki."

"Önemli değil, aziz dostum."

"Ben kararımı tam olarak verdim."

"Güzel."

"Brenda'dan boşanmayacağım. Brighton'da sunduğum kanıtların hiçbir değeri yok. Orada bulunduğumuz süre boyunca yanımızda bir çocuk vardı. Benim sözümona kaldığım odada iki gece de o uyudu. Dava açmaya karar verirseniz kendimi savunup davayı kazanırım, ama sanırım kanıtlarımı görünce davadan vazgeçeceksiniz. Ben altı ay kadar burada olmayacağım. Döndüğümde eğer isterse Brenda'dan herhangi bir nafaka ödemeden boşanırım. Anlaşıldı mı?"

"Ama bak, arkadaşım."

"İyi geceler. Yemek için teşekkürler. Kazılarda iyi şanslar dilerim."

Kulüpten çıkarken Brat Kulüp'ten John Beaver'ın aday olduğunu gördü.

"Babalığın böyle bir çıkış yapacağını kim tahmin edebilirdi ki?" dedi Polly Cockpurse.

"Boşanma yasalarında reform konusunda gazetelerin niçin verip veriştirdiğini şimdi anlıyorum," dedi Veronica. "Adamın buna hakkı olması *korkunç* bir şey."

"Önceden söylemekle hata ettiler," dedi Souki.

"Tam Brenda işte, herkese güveniyor," dedi Jenny Abdul Akbar.

"Bence Tony çok ayıp etti," dedi Marjorie.

"Bilemiyorum doğrusu," dedi Allan. "Senin ukala ağabeyin yanlış sundu herhalde meseleyi."

Beşinci Bölüm

BİR ŞEHİR ARAYIŞI

Bir

"Güvertede kaç tur bir kilometre ediyordur sizce, biliyor musunuz?"

"Hiçbir fikrim yok maalesef," dedi Tony. "Ama epey bir mesafe yürümüş olmalısınız."

"Yirmi iki tur attım. İnsan faal bir hayata alışıksa denizde huzursuz oluyor. Gemi de pek matah değil. Bu şirketle sık seyahat eder misiniz?"

"Bu ilk."

"Ya. Adalarda iş yapıyorsunuzdur diye düşünmüştüm. Bu mevsimde pek turist gitmez o tarafa. Tam tersine, dönüş yoğundur. Herkes memlekete döner yani. Yolculuk nereye?"

"Demerara."

"Ya. Maden aramaya mı acaba?"

"Hayır, doğrusunu isterseniz bir şehir arıyorum."

Canayakın yolcu şaşırdı, sonra güldü. "Şehir arıyorum diye duydum da dediğinizi."

"Evet."

"Öyle mi dediniz gerçekten?"

"Evet."

"Ben de öyle duymuştum... neyse, hoşça kalın. Yemekten önce birkaç tur daha atmam gerek."

Dengesini korumak için bacaklarını açа açа, ara sıra korkuluğa tutunarak güverteyi arşınlamaya koyuldu.

Yaklaşık bir saattir düzenli olarak her üç dakikada bir yanından geçiyordu adam. Başlangıçta yaklaştığı zaman Tony başını çevirip bakmış, sonra tekrar denize dönmüştü. Daha sonra adam başıyla selamlamaya, ardından da "Merhaba," "Dalgalı biraz," "Tekrar buradayım," gibi şeyler söylemeye başlamıştı; sonunda da durup konuşmuştu.

Tony utanç verici bulduğu bu rutini bozmak için kıç tarafa yöneldi. Merdivenlerden alt güverteye indi. Burada kenarlara bağlanmış sandıklar içinde çeşitli hayvanlar vardı; birkaç damızlık boğa, üzerine kalın battaniyeler örtülmüş bir yarış atı ve birkaç tazı Batı Hint Adaları'na ihraç edilmekteydi. Tony sandıklarla ambar ağızlarının arasından geçip kıça gitti, bir bocurgata sırtını yaslayıp oturdu ve kararan gökyüzü fonunda simsiyah görünen gemi bacalarının üzerinde ufkun bir yükselip bir alçalışını seyretti. Geminin yükselip alçalışı burada ortasında olduğundan daha hissedilirdi; hayvanlar dar sandıklarında huzursuzca kıpırdıyor, tazılar ara sıra inliyordu. Hintli gemicilerden biri gün boyu rüzgârda savrulmuş olan çamaşırları ipten aldı.

Dümen suyu yüksek dalgaların arasında hızla kayboluyordu. Manş Denizi'nde batıya doğru yol alıyorlardı. Karanlık çöktükçe Fransız sahillerinde deniz fenerleri çakmaya başladı. Bir süre sonra bir kamarot ışıklı üst güvertede pirinç silindirlerden oluşan bir gongu çalarak dolaşmaya başladı; canayakın yolcu küvetin içinde sağa sola çarparak sabunu ince, yapışkan bir köpük halinde eriten sıcak deniz suyunda akşam yemeğine hazırlanmak üzere aşağıya indi. O akşam yemek için özel olarak giyinmiş tek kişi oydu; Tony ikinci zil çalınıncaya kadar giderek koyulaşan karanlıkta oturdu. Sonra paltosunu kabinine bırakıp yemeğe indi.

Denizde ilk gecesiydi.

Tony kaptanın masasında oturuyordu, ama kaptanın kendisi kaptan köşkündeydi. Tony'nin iki yanındaki iskemleler boştu. Ek korkulukların takılmasını gerektirecek kadar dalga yoktu, ama kamarotlar vazoları kaldırmış, masa örtüsü yapışsın diye ıslatmışlardı. Tony'nin karşısında siyahi bir başdiyakoz oturuyordu. Çok kibarca yiyordu, ama siyah elleri ıslak, beyazımsı masa örtüsünün üzerinde devasa görünüyordu. "Maalesef masamız bu akşam pek kendini gösteremedi," dedi. "Bakıyorum siz mustariplerden değilsiniz. Karım kabinde kaldı. O mustariplerden biri."

Tony'ye bir kongreden dönmekte olduğunu söyledi.

Yemek salonundan merdivenle Müzik ve Yazı Odası adlı bir salona çıkılıyordu. Burası gündüzleri pencerelerdeki vitraylı camlar, geceleri de elektrik ampullerini gizleyen pembe ipek abajurlar sayesinde hep loştu. Yolcular kahvelerini içmek üzere burada toplanıyor, üzerleri kilim kaplı iri kanepelerde ya da yazı masalarının önüne sabitlenmiş döner iskemlelerde oturuyorlardı. Her gün bir saat boyunca bir kamarot geminin kütüphanesini oluşturan bir dolap dolusu romanın başında duruyordu.

"Pek matah bir gemi değil," dedi canayakın yolcu, Tony'nin yanına oturarak. "Ama güneşe çıktığımızda daha iyimser olacağız herhalde."

Tony bir puro yaktı; kamarot bu salonda sigara içilmediğini söyledi. "Önemli değil," dedi canayakın yolcu, "biz de bara iniyoruz zaten. Aslında," dedi birkaç dakika sonra, "size bir özür borçluyum galiba. Yemekten önce sizin kafadan çatlak olduğunuzu düşünmüştüm. Gerçekten, siz Demerara'ya bir şehir aramaya gittiğinizi söylediğinizde öyle düşündüm. Yani kulağa öyle geliyordu. Sonra veznedar –ben onun masasındayım. Veznedarın masasında daima hem en neşeli yolcular bulunur hem de en iyi servisi görürsünüz– sizden bahsetti. Siz kâşifsiniz, değil mi?"

"Evet, aslına bakarsanız öyle sayılırım herhalde," dedi Tony.

Kâşifliğini idrak etmesi kolay değildi. Daha iki hafta önce kâşif olmuştu. Gemi ambarında üzerinde kendi ismi yazılı, *yolculuk sırasında gerekli değil* etiketli –içlerinde ilaç dolabı, otomatik av tüfeği, kamp gereçleri, yük semerleri, kamera, dinamit, dezenfektan, şişme kano, filtreler, konserve tereyağı ve en tuhafı, Dr. Messinger'ın tanımıyla "ticaret malları" gibi yeni, alışılmadık eşyalar bulunan– iki devasa sandığın varlığı bile bu seferin ciddiyetine tam anlamıyla inanmasını sağlamıyordu. Her şeyi Dr. Messinger ayarlamıştı. "Ticaret malları" kutusundaki müzik kutularını, kurmalı fareleri, aynaları, tarakları, parfümleri, hapları, olta iğnelerini, balta uçlarını, renkli fişekleri ve suni ipek toplarını o seçmişti. Tony onunla yeni tanışmıştı, zenci din adamının "mustariplerden" diye niteleyeceği Dr. Messinger şu anda ranzasında bitkin yatıyordu ve Tony onunla tanıştığından beri ilk kez o gün tam anlamıyla insanoğlu cinsine ait görünüyordu.

Tony hayatının pek küçük bir kısmını yurtdışında geçirmişti. On sekiz yaşında, üniversiteye gitmeden önce, yaz mevsimi boyunca Tours yakınında yaşlıca bir beyefendinin yanında pansiyoner olarak kalmıştı, amaç dil öğrenimiydi. (...asmalarla çevrili, gri, taştan bir ev. Banyoda doldurulmuş bir spanyel vardı. Yaşlı ev sahibi ona "Stop" adını vermişti, çünkü o dönemde köpeklere İngilizce ad takmak modaydı. Tony düz, beyaz yollarda bisiklet sürerek şatolara gitmişti; bisikletinin arkasında ekmek somunları ve soğuk dana eti taşımış, ince bir toz kâğıttan içeri sızıp dişlerinin arasında gıcırdamıştı. Pansiyonda iki İngiliz oğlan daha olduğundan pek Fransızca öğrenmemişti. Oğlanlardan biri âşık olmuş, diğeri de kasabadaki panayırda köpüklü Vouvray şarabı içip hayatında ilk kez sarhoş olmuştu. O akşam Tony tombalada

canlı bir güvercin kazanmıştı; güvercini serbest bırakmış, daha sonra tezgâh sahibinin kelebek kepçesiyle güvercini tekrar yakaladığını görmüştü...) İkinci yolculuğunda Balliol'dan bir arkadaşıyla birkaç haftalığına Orta Avrupa'ya gitmişti. (Markın değer kaybetmesiyle ansızın zengin olmuşlar, en büyük otel süitlerinde alışık olmadıkları bir lüks içinde yaşamışlardı. Tony birkaç şiline bir kürk almış, Münih'te hiç İngilizce bilmeyen bir kıza vermişti.) Daha sonra da balayında Brenda'yla İtalyan Rivierası'nda kendilerine ödünç verilmiş bir villada kalmışlardı. (... servi ve zeytin ağaçları, tepenin yamacında, evle liman arasındaki yolun yarısında kubbeli bir kilise, akşamları terasında oturup balıkçı tekneleriyle durgun suya yansıyan ışıkları seyrettikleri, sürat motoru geldiğinde oluşan ani ses ve hareket karmaşasını bekledikleri kafe. Sürat motorunun sahibi fiyakalı genç bir memur, adı da *Jazz Girl*'dü. Memur günün yirmi saatini küçük limana son hız girip çıkarak geçiriyordu...) Bir keresinde de Brenda'yla birlikte Brat golf takımıyla Le Touquet'ye gitmişlerdi. Hepsi buydu. Babası öldükten sonra İngiltere'den ayrılmamıştı. Kolay altından kalkacakları bir masraf değildi; veraset vergileri ödendikten sonraya erteledikleri masraflardan biriydi; ayrıca Tony Hetton'dan uzaklaşmaktan, Brenda da John Andrew'dan ayrılmaktan hoşlanmıyordu.

Dolayısıyla Tony seyahat konusunda pek iddialı değildi; yurtdışına gitmeye karar verdiğinde ilk yaptığı, bir turizm şirketine uğrayıp palmiyeler, zenci kadınlar ve harabe halindeki kemerler arasında ferah gemi yolculuklarının reklamını yapan rengârenk broşürleri yüklenmek olmuştu. Seyahate çıkmasının sebebi, onun koşullarındaki bir kocadan bu davranışın beklenmesi, Hetton'ın çağrıştırdığı şeylerin şimdilik onun nezdinde zehirlenmiş olması ve birkaç ay boyunca onu ya da Brenda'yı tanıyan insanlardan

uzakta, her köşeyi döndüğünde Brenda'ya, Beaver'a ya da Reggie St. Cloud'a rastlama ihtimalinin olmadığı yerlerde yaşamak istemesiydi; kafasında bu kaçış fikriyle broşürleri okumak üzere Greville Kulübü'ne gitti. Birkaç yıldır bu kulübün üyesiydi, ama orayı nadiren kullanırdı; üyeliğini sonlandırması aidatının ödeme emrini iptal etmeyi ihmali yüzünden erteleniyordu. Şimdi Brat ve Brown ona tatsız geldiğinden Greville'den ayrılmamış olduğuna seviniyordu. Öğretim görevlileri, birkaç yazar, müze ve eğitim kurumları personelinden oluşan entelektüel bir kulüptü. Kulüpte gevezelik âdettendi, dolayısıyla resimli dosyalarıyla bir koltuğa yerleştiğinde, tanımadığı bir üyenin seyahate çıkmaya mı niyetli olduğunu sormasına pek şaşırmadı. Başını kaldırıp soruyu soranı incelediğinde daha çok şaşırdı.

Dr. Messinger epeyce genç olmakla birlikte sakallıydı; Tony'nin tanıdığı sakallı pek fazla genç yoktu. Ayrıca çok ufak tefek, güneşten çok yanmış ve vaktinden önce kelleşmişti; yüzünün kızıl-kahve rengi, alın çizgisinde birden yerini solgun bir kubbeye bırakıyordu; tel çerçeveli gözlüğü vardı ve lacivert serj takımını rahatsız buluyormuş gibi bir izlenim uyandırıyordu.

Tony bir gemi seyahatine çıkma niyetini itiraf etti.

"Ben kısa bir süre sonra Brezilya'ya gidiyorum," dedi Dr. Messinger. "Brezilya da olabilir, Hollanda Guyanası da. Belli değil. Aradaki sınır çizilmemiş. Geçen hafta yola çıkacaktım ama planlarım aksadı. Kendini bazen Ponsonby, bazen de FitzClarence olarak tanıtan bir Nikaragualı tanıyor musunuz acaba?"

"Hayır, hiç sanmıyorum."

"Şanslısınız. Bu adam iki yüz sterlinimi ve birkaç makineli tüfeğimi çaldı."

"Makineli tüfek mi?"

"Evet, seyahatte yanımda bir iki tane taşırım, gösteriş için yani veya ticaret için, şimdilerde pek kolay da bulunmuyor. Hiç makineli almayı denediniz mi?"

"Hayır."

"Emin olun kolay değil. Dükkânın birine girip makineli tüfek ısmarlayamıyorsunuz."

"Öyledir eminim."

"Yine de çok gerekirse vazgeçebilirim. Ama iki yüz sterlinden vazgeçemem."

Tony'nin kucağında açık duran broşürde Agadir Limanı'nın fotoğrafı vardı. Dr. Messinger uzanıp fotoğrafa baktı. "A, evet, ilginç bir yerdir. Orada Zingerman'ı tanıyorsunuzdur herhalde?"

"Hayır, henüz gitmedim oraya."

"Seversiniz, dosdoğru bir adamdır. Antlaşma öncesinde Berberi kabile reislerine cephane satardı, çok iş yapardı. Tabii kapitülasyonlarla kolay para kazanılıyordu, ama çoğundan daha başarılıydı. Sanıyorum şimdi Mogador'da restoran işletiyor." Dr. Messinger hülyalı bir tonda devam etti: "Ne yazık ki Kraliyet Coğrafya Kurumu'nu bu sefere karıştıramıyorum. Parayı kendim bulmak zorundayım."

Saat birdi, içerisi kalabalıklaşmaya başlamıştı; bir Ejiptolog, haftalık bir kilise dergisinin editörüne bir mendil dolusu skarabe gösteriyordu.

"Yukarı çıkıp yemek yiyelim en iyisi," dedi Dr. Messinger.

Tony'nin niyeti Greville'de yemek değildi, ama davetin çekici bir yanı vardı, zaten başka kimseyle de sözleşmemişti.

Dr. Messinger'ın öğle yemeği elma ve sütlaçtan oluşuyordu. ("Yediklerime çok dikkat etmem gerekiyor," dedi). Tony ise soğuk biftek ve böbrekli börek yedi. Üst kattaki büyük yemek salonunda, pencere kenarında oturuyorlardı. Etraflarındaki masalar kısa sürede kulüp üyeleriyle doldu; genel sohbet geleneğini

iskemlelerinde arkaya doğru eğilip masadan masaya gevezelik edecek kadar ileri götürüyorlardı – zaten kusursuz denemeyecek servis iyice aksıyordu. Ama Dr. Messinger'ın söylediklerini bütün dikkatiyle dinleyen Tony etraftaki konuşmaları duymuyordu bile.

"...Daha on altıncı yüzyıldaki ilk kâşiflerden itibaren Şehir'le ilgili bir gelenek oluşmaya başlamıştı. Yerleşimi değişiyordu, bazıları güneyde, Matto Grosso'da, bazıları da, şimdi Venezuela toprakları olan yukarı Orinoco'da konumlandırıyordu Şehri. Ben de Uraricuera Irmağı üzerinde bir yerde olduğu kanısındaydım. Geçen yıl oraya gittim ve Pie-wie Kızılderililerileriyle ilişki kurdum; daha önce ziyaretlerine gidip sağ çıkan bir beyaz olmamıştı. Şehri nerede aramam gerektiğini de Pie-wieler'den öğrendim. Elbette hiçbiri Şehri görmemişti, ama *biliyorlardı*. Ciudad Bolivar'la Para arasında yaşayan her Kızılderili bilir Şehri. Ama konuşmazlar. Tuhaf insanlar. Fakat ben bir Pie-wie'yle kan kardeşi oldum – ilginç bir tören. Beni boğazıma kadar çamura gömdüler, kabilenin bütün kadınları kafama tükürdü. Sonra bir kurbağa, bir yılan, bir de bokböceği yedik, böylece kan kardeş oldum; işte o Pie-wie bana Şehrin Courantyne ve Takutu ırmaklarının kaynakları arasında olduğunu söyledi. Keşfedilmemiş, devasa bir arazi. Oraya gitmeyi çok düşündüm."

"Tarihini de araştırdım; Şehrin nasıl kurulduğunu aşağı yukarı biliyorum. On beşinci yüzyıl başında, İnkalar güçlerinin doruğundayken Peru'dan göç sonucu. Bütün erken dönem İspanyol belgelerinde bir halk efsanesi olarak Şehirden söz ediliyor. Genç prenslerden biri isyan edip halkını ormana götürmüş. Kabilelerin çoğunda, arazilerinden geçen tuhaf bir ırka dair şöyle ya da böyle, bir gelenek var."

"Peki sizce bu şehir nasıl bir yer?"

"Tahmin etmek imkânsız. Her kabile ona farklı bir isim vermiş. Pie-wieler'in dilinde 'Parlayan' ya da 'Işıldayan'; Arekunalar'ın dilinde 'Çok Irmaklı', Patamonalar'ın dilinde 'Parlak Tüylü', Waraular ise, gariptir, imal ettikleri hoş kokulu bir reçele verdikleri adı kullanıyorlar Şehir için. Elbette beş yüz yıl boyunca tecrit edilmiş halde yaşayan bir uygarlığın nasıl geliştiği ya da yozlaştığı tahmin edilemiyor..."

Tony o gün Greville'den ayrılmadan önce gemi seyahati broşürlerini yırtıp attı, çünkü Dr. Messinger'la sefere katılmak üzere anlaşmıştı.

"Çok yaptınız mı bu tür şeyleri?"

"Hayır, doğrusunu isterseniz bu ilk olacak."

"Ya. Herhalde kulağa geldiğinden daha ilginçtir," diye teslim etti canayakın yolcu, "yoksa insanlar bu işi bu kadar sık yapmazdı."

Gemi, tasarımında konfor herhangi bir şekilde düşünülmüşse eğer, tropikal bölgeler için tasarlanmıştı. Sigara odası güverteden biraz daha soğuktu. Tony kabinine gidip şapkasıyla paltosunu aldı; sonra tekrar kıç tarafa, yemekten önce oturduğu yere gitti. Yıldızsız bir geceydi; geminin etrafındaki küçük ışıklı alanın ötesinde, baş iskele tarafında, uzakta kısa-uzun, kısa-uzun çakan tek bir deniz feneri haricinde hiçbir şey görünmüyordu. Dalgaların tepesi gezinti güvertesinin yansımalarıyla bir an parlayıp sonra gerideki simsiyah derinliklere gömülüyordu. Tazılar uyanıktı, inliyorlardı.

Tony birkaç gündür yakın geçmişteki olayları düşünmüyordu. Zihni Şehirle, Parlayan'la, Çok Irmaklı'yla, Parlak Tüylü'yle, Hoş Kokulu Reçelle meşguldü. Zihninde Şehrin net bir görüntüsü vardı. Gotik bir yapıya sahipti, yelkovanlar, sivri kule tepelikleri, canavar başlı oluklar, mazgallı kale duvarları, çapraz

kemerler, kaplamalar, kameriyeler, teraslar, kılık değiştirmiş bir Hetton, tatlı esintide dalgalanan flamalarla sancaklar, her yer ışıklı ve yarı şeffaf; papatyalar serpiştirilmiş yeşil bir tepeyi taçlandıran, korularla dereler arasında mercan rengi bir hisar; hanedan armalarının efsane hayvanlarıyla ve simetrik, aşırı büyük çiçeklerle kaplı bir duvar halısı manzarası.

Gemi karanlık sularda savrula savrula kendine yol açarak bu ışıl ışıl mabede doğru ilerliyordu.

"Şu köpeklerle ilgili bir şey yapan var mı acaba?" dedi canayakın yolcu, Tony'nin dirseğinin dibinde belirerek. "Yarın veznedara sorayım. Biraz gezdirebilirdik hayvanları. Sürekli inliyorlar, insanın içi kararıyor."

Ertesi gün Atlas Okyanusu'ndaydılar. Bulanık, ışık geçirmeyen derinliklerden yükselen hantal dalgalar. Dalgaların tepesinde Downs'un tebeşir kayalıklarında, yüksekteki açıklıklarda erimeye direnen parça parça karları andıran benek benek köpükler. Güneşte kurşuni ve arduvaz, bir savaş meydanındaki üniformalar misali zeytuni, arma mavisi ve haki; yukarıda gökyüzü dingin ve çeliksiydi, hızla ilerleyen şişkin bulutlar ancak nadiren yarım saat aralanıp güneşi gösteriyordu. Bu gökyüzü fonunda direkler ağır ağır salınıyor, pruvalar yükselip ufkun altına gömülüyordu. Tony'yle arkadaşlık kuran adam güvertede iki tazıyı gezdiriyordu. Hayvanlar zincirlerini çeke çeke su deliklerini kokluyorlardı; adam arkalarından dengesiz adımlarla ilerliyordu. Boynundaki yarış dürbünüyle ara sıra denizi kolaçan ediyordu; yanından her geçişinde dürbünü Tony'ye sunuyordu.

"Telsizciyle konuştum," dedi. "Saat on bir sularında Yarmouth Castle gemisinin epey yakınından geçecekmişiz."

Yolcuların pek azı ayaktaydı. Güverteye çıkmış olanlar rüzgâraltında kareli battaniyelere sarınıp şezlonglara uzanmış,

düşüncelere dalmışlardı. Dr. Messinger kabininden çıkmamıştı. Tony onu görmeye gittiğinde hareketsiz buldu, yüksek dozda kloral alıyordu. Akşama doğru rüzgâr kuvvetlendi, yemek saatinde şiddetli esiyordu; lombozlar sürgülendi, kırılabilir eşyaların hepsi kabinlerin zeminine yerleştirildi; ani bir sarsıntıda müzik ve okuma salonunda on-on beş kahve fincanı kırıldı. O gece gemideki kimse pek fazla uyuyamadı; metal kaplamalar gıcırdıyor, bavullar duvardan duvara kayıyordu. Tony ranzasına can kemeriyle bağlanarak kendini iyice sağlama alıp Şehri düşündü.

... Halılarla sayvanlar, goblenlerle kadifeler, kayar kapılarla burçlar, hendekte su kuşları, kıyısında çuha çiçekleri, çimenliklerde süslü kıyafetlerini sergileyen tavuskuşları; ta tepede, safir ve kaz tüyü gökyüzünde kaymaktaşından bir kulede çalan gümüş çanlar.

Günler süren loşluk ve bitkinlik, tuzlu rüzgâr ve nemli sis, sis düdükleri, zorlanan metalin kesintisiz iniltileriyle gıcırtıları. Azorlar'dan sonra hepsi geçti. Tenteler çıkarıldı, yolcular koltuklarını rüzgârüstüne çevirdiler. Öğle vakti gemi sallanmıyordu; mavi sular geminin kenarlarına hafifçe çarpıp arkasında minik kıpırtılarla ufka karışıyordu; gramofonlar, güverte tenisi; parlak kavisler çizen uçan balıklar ("Ernie, bak, çabuk gel, köpekbalığı." "Köpekbalığı değil o, yunus." "Mr. Brink domuzbalığı diyor." "İşte orada. Ah, fotoğraf makinem yanımda olsaydı."); berrak, sakin sular, pervanenin düzenli dönüşleri, dümdüz dümen suyu; yanlarından uzun adımlarla geçen tazıları okşayacak el çoktu. Mr. Brink yarış atını, hatta daha büyük bir yaratıcılık dalgasına kapılıp boğayı da gezdirmeyi önererek herkesi güldürdü. Mr. Brink neşeli grupla birlikte veznedarın masasındaydı.

Dr. Messinger kabininden çıkıp güvertede ve yemek salonunda boy gösterdi. Başdiyakozun karısı keza; o kocasından çok

daha beyazdı. Masada Tony'nin öteki tarafında Thérèse de Vitré diye bir kız oturuyordu. Tony bulutlu günlerde onu bir-iki kere fark etmişti; kürkler, minderler ve battaniyeler arasında kaybolmuş yalnız bir figür; iri kara gözlü, soluk, küçük bir çehre. "Son günler korkunçtu," dedi. "Sizi dolaşırken görüyordum. O kadar gıpta ediyordum ki size."

"Bundan sonra sakin olur artık hep." Ardından kaçınılmaz olarak: "Yolculuk nereye?"

"Trinidad'a. Ben oralıyım... Yolcu listesine bakıp sizin kim olduğunuzu tahmin etmeye çalıştım."

"Kimmişim?"

"Şey... Albay Strapper adlı biri."

"Ben o kadar yaşlı mı görünüyorum?"

"Bütün albaylar yaşlı mıdır? Bilmiyordum. Trinidad'da pek fazla albay yok da. Sonra başkamarota sorup öğrendim kim olduğunuzu. Bana keşiflerinizi anlatsanıza."

"Dr. Messinger'a sorsanız daha iyi olur. O benden daha iyi biliyor."

"Hayır, *siz* anlatın."

On sekiz yaşındaydı; ufak tefek ve esmerdi; yüzü yumuşak ve sivri bir çeneyle bittiğinden insanın dikkati kara gözlerle geniş alında toplanıyordu; çocuk tombulluğundan yeni kurtulmuş sayılırdı; sanki yakın zamanda bir yükü atmış ve onu izleyecek yükler altında henüz yorulmamışçasına, sevinçli bir coşkuyla hareket ediyordu. İki yıldır Paris'te okuyordu.

"... Bazılarımız yatak odamıza gizlice ruj ve allık saklar, geceleri denerdik. Antoinette diye bir kız bir Pazar günü ayine rujlu geldi. Madame de Supplice'le müthiş bir kavga çıktı, kız o dönem sonunda okuldan ayrıldı. Büyük cesaretti. Hepimiz ona özendik... Ama çirkin bir kızdı, sürekli çikolata yerdi..."

"... Şimdi de evlenmek üzere memlekete dönüyorum... Hayır, henüz nişanlı değilim, ama evlenebileceğim o kadar az genç erkek var ki. Bir kere Katolik olması lazım, ailesi adalı olmak zorunda. Devlet memuruyla evlenip İngiltere'ye dönmek olmaz. Ama benim için kolay olacak, çünkü hiç kardeşim yok, babam da Trinidad'ın en güzel evlerinden birinin sahibi. Gelip görmeniz gerek evi. Şehrin dışında taş bir ev. Ailem Trinidad'a Fransız Devrimi'nde yerleşmiş. İki üç zengin aile daha var, onlardan birinin oğluyla evleneceğim. Ev oğlumuza kalacak. Zorlanmayacağım..."

Üzerinde o sıralar moda olan türden kısa bir palto vardı, bir dizi inci dışında takısı da yoktu. "Madame de Supplice'in okulunda nişanlı olan Amerikalı bir kız vardı. Kocaman pırlanta bir yüzüğü vardı, ama ancak yatakta takabiliyordu. Sonra bir gün nişanlısından başka bir kızla evleneceğini bildiren bir mektup aldı. Nasıl ağladı. Mektubu hepimiz okuduk, çoğumuz da ağladık.... Ama Trinidad'da pek kolay olacak."

Tony ona seferden bahsetti; ortaçağdaki Perulu göçmenleri, upuzun bir karavan halinde dağları, ormanları aştıklarını, ince el işleriyle yüklenmiş lamalarını; sahillere sürekli sızan ve macera-perestleri tepedeki ormanlara çeken rivayetleri; kendilerinin önce nehir yukarı ilerleyip sonra balta girmemiş ormanlarda Kızılderili patikalarını izleyeceklerini; daha yukarıda bir ırmağa rastlayabileceklerini, Dr. Messinger'ın dediğine göre o zaman ağaç kabuklarından kanolar yapıp tekrar suda yola devam edeceklerini ve sonunda Bizans'a varan Vikingler misali şehrin surlarına varacaklarını anlattı. "Ama elbette," diye ekledi, "şehirde hiçbir şey de olmayabilir. Ne olursa olsun, ilginç bir seyahat olacak mutlaka."

"Keşke erkek olsaydım," dedi Thérèse de Vitré.

Yemekten sonra amplifikatöre bağlanmış bir gramofonda çalınan müzikle dans ettiler; kız güvertedeki barın dışında bir banka oturup iki kamış birden kullanarak buzlu limonata içti.

Bir hafta boyunca mavi deniz her gün biraz daha berrak ve daha sakindi, güneş her gün biraz daha ısınıp gemiyi ve yolcularını ışıldatıyor, keyiflendirip rahatlatıyordu; güneşin mavi sularda oluşturduğu binlerce parlak ışık noktası, denizde domuzbalığı, uçan balık arayan gözleri kamaştırıyordu; sığlıklarda berrak mavi sular, ta diplerindeki gümüşi kumları ve kaygan çakılları gözler önüne seriyordu; güvertede tentelerin altında gölgeler yumuşak ve ılıktı; gemi güneşte parlayan, uçsuz bucaksız mavi bir dairenin üzerinde, kesintisiz ufuklar arasında yol alıyordu.

Tony'yle Miss de Vitré halka atmaca, disk ittirmece oynuyorlar, kısa bir mesafeden bir kovaya halattan yapılmış halkalar atıyorlardı. ("O iğrenç güverte oyunları saçmalığına maruz kalmamak için küçük bir gemiyle seyahat edeceğiz," demişti Dr. Messinger.) Tony üst üste iki kere geminin rotasına ilişkin bahsi kazandı; mükâfat on sekiz şilindi. Berber dükkânından Miss de Vitré'ye yünden bir tavşan aldı.

Tony herhangi biriyle konuşurken "Miss" demeye alışık değildi. Miss Tendril dışında bu şekilde hitap ettiği kimseyi hatırlamıyordu. Ama ilk kez "Tony" diyen Thérèse oldu; adını sigara tabakasının üstünde, Brenda'nın elyazısıyla işlenmiş olarak görmüştü. "Ne komik," dedi, "Madame de Supplice'in okulunda Amerikalı kızla evlenmeyen adamın adı da Tony'ydi; bundan sonra birbirlerine adlarıyla hitap ettiler; gemide bu romantik ilişkinin tomurcuklanması dışında ilginç bir şey bulamayan diğer yolcular pek memnundu.

"Bu gemiyle o soğuk, fırtınalı günlerdeki geminin aynı gemi olduğuna inanamıyorum," diyordu Thérèse.

İlk adaya ulaştılar; yeşil bir palmiye şeridinin ardında yükselen ağaçlık tepeler ve bir körfezin kıyısına sıkışmış bir kasaba. Thérèse'le Tony kıyıya çıkıp yüzdüler. Thérèse başını gülünç biçimde dimdik suyun dışında tutarak kötü yüzüyordu. Trinidad'da neredeyse hiç yüzülmediğini söyleyip açıklama getirdi. Bir süre boyunca sert gümüşi kumların üzerinde yattılar; ardından Tony'nin kiraladığı iki atlı dingildek faytona binip kasabaya gittiler; önünden geçtikleri derme çatma kulübelerden küçük siyahi çocuklar fırlayıp koşuyor, dileniyor ya da beyaz tozların içinde arabanın dingiline tutunup sallanıyorlardı. Kasabada akşam yemeği yiyecek yer olmadığından güneş battığında gemiye döndüler. Gemi kasabanın epey uzağına demirlemişti, ama yemekten sonra korkuluklara yaslandıklarında, bocurgatın çalışmadığı aralıklarda, sokaklardan gelen konuşma sesleriyle şarkıları işitebiliyorlardı. Thérèse Tony'nin koluna girdi, ama güverteler yolcularla, simsarlarla, ellerinde kargo listeleri kara kuru adamlarla doluydu. O gece dans yoktu. Yukarıya, filika güvertesine çıktılar, Tony onu öptü.

Dr. Messinger gemiye son filikayla döndü. Kasabada bir tanıdıkla karşılaşmıştı. Tony'yle Thérèse arasında gelişen dostluğu şiddetle kınayarak izlemiş, Tony'ye kadınlara bulaşıldığında olabileceklerin uyarısı mahiyetinde, Smyrna'nın bir arka sokağında bir arkadaşının bıçaklandığını anlatmıştı.

Adalarda gemideki hayat dağıldı. Yolcular değişti; siyahi başdiyakoz gemideki herkesle el sıkışıp indi; yolculuklarının son sabahında karısı tamir edilmesi gereken bir org için gemide dolaşarak bağış topladı. Kaptan yemek salonunda hiç görünmedi. Tony'nin edindiği ilk arkadaş bile artık akşam yemekleri için özel olarak giyinmiyordu; kabinler bütün gün kilitli kaldıklarından havasızdı.

Tony'yle Thérèse Barbados'ta yine yüzmeye gidip arabayla adada dolaştılar, mazgallı kiliseleri gezdiler. Akşam kasabanın dışında bir tepede, yüksekte bir restoranda uçan balık yediler.

"Bizim eve gelip gerçek Kreol mutfağını tatman lazım," dedi Thérèse. "Bazı yemek tariflerimiz eski plantasyon zamanlarından kalmadır. Annem babamla tanışman şart."

Yemek yedikleri terastan geminin ışıklarını, aydınlık güvertelerde dolaşanları ve çifte lomboz çizgilerini görüyorlardı.

"Yarından sonra Trinidad," dedi Tony.

Seferden bahsettiler, Thérèse mutlaka tehlikeli olacağını söyledi. "Ben Dr. Messinger'dan hiç hoşlanmıyorum," dedi. "Hiçbir şeyini beğenmiyorum."

"Sen ise kocanı seçeceksin."

"Evet. Yedi aday var. Honoré diye birini beğeniyordum, ama iki yıldır görmedim tabii. Mühendislik okuyordu. Mendoza diye çok zengin biri var, ama gerçek Trinidadlı değil. Dedesi Dominik'ten gelmiş, melez kanı olduğu söyleniyor. Herhalde Honoré olacak. Annem bütün mektuplarında onun adını geçiriyordu; kendisi de Noel'de, isim günümde bana hediye gönderdi. Saçma sapan şeylerdi aslında, Port of Spain'de doğru dürüst dükkân yoktur."

Daha sonra, "Dönüşte Trinidad'dan geçeceksiniz, değil mi?" dedi. "O zaman görüşeceğiz öyleyse. Ormanda uzun süre mi kalacaksınız?"

"Sen o zamana kadar evlenmiş olursun herhalde."

"Tony, sen niye hiç evlenmedin?"

"Ben evliyim zaten."

"Evli misin?"

"Evet."

"Şaka ediyorsun."

"Hayır, gerçekten evliyim. Yani evliydim."

"Ya."

"Şaşırdın mı?"

"Bilmem. Nedense evli olmadığını düşünmüştüm. Karın nerede?"

"İngiltere'de. Kavgalıyız."

"Ya... Saat kaç?"

"Daha erken."

"Dönelim."

"Dönmek mi istiyorsun?"

"Evet, lütfen. Çok güzel bir gündü."

"Vedalaşır gibi konuşuyorsun."

"Öyle mi? Bilmem."

Zenci şoför onları son hız kasabaya götürdü. Sonra bir sandala binip ağır ağır sallanarak gemiye gittiler. Gündüz daha erken saatte, keyifleri yerindeyken peluş bir balık almışlardı. Thérèse onu otelde unuttuğunu fark etti. "Önemli değil," dedi.

Barbados'tan sonra mavi deniz bitti. Trinidad'ın etrafında deniz bulanık ve renksiz, Orinoco'nun karadan getirdiği çamurlarla doluydu. Thérèse o günün tamamını kabinde toplanmakla geçirdi.

Ertesi gün Tony'yle alelacele vedalaştı. Babası onu karşılamak üzere eşya taşıyan botla gemiye gelmişti. Uzun kır bıyıklı, incecik, esmer bir adamdı. Başında panama şapka, üzerinde şık ipek kıyafet vardı, ince puro içiyordu; geçen yüzyılın köle sahiplerinin timsaliydi. Thérèse onu Tony'yle tanıştırmadı. "Gemideki yolculardan biriydi," diye anlamsız bir açıklama yaptı.

Tony ertesi gün onunla kasabada bir kere karşılaştı; belli ki annesi olan bir hanımla arabadaydılar. Thérèse el salladı, ama arabayı durdurmadı. Başlangıçta Tony'yle arkadaşlık eden ve

şimdi de tekrar yanından ayrılmayan yolcu, "Bu gerçek eski Kreoller soğuk tipler," dedi. "Çoğu meteliğe kurşun atıyor ama burunlarından kıl aldırmıyorlar. Kim bilir kaç kez gemide arkadaşlık ettim, limana vardığımızda elveda. İnsanı evlerine mi davet ediyorlar? Ne gezer."

Tony karadaki iki günü orada iş bağlantıları olan bu ilk arkadaşla geçirdi. İkinci gün şiddetli yağmur yağdığından otelin terasından ayrılamadılar. Dr. Messinger Tarım Enstitüsü'nde birtakım teknik araştırmalar yapıyordu.

Trinidad'la Georgetown arasında deniz çamurluydu; kargo yükü hafiflemiş olan gemi dalgaların üzerinde epey sallanıyordu. Dr. Messinger tekrar kabinine kapandı. Sürekli yağmur yağıyordu, etrafları hafif bir sisle kuşatılmıştı; öyle ki, küçük kahverengi bir su birikintisinde hareket ediyormuş gibiydiler; yağmurda sis düdükleri aralıksız çalıyordu. Gemide on-on iki yolcu kalmıştı; Tony terk edilmiş güvertelerde kederli kederli dolaşıyor ya da müzik odasında tek başına oturuyordu; zihni yasaklamış olduğu yola girip Hetton'ın ulu karağaaçlarına ve tomurcuklanmış korulara gidiyordu.

Ertesi gün Demerara'nın ağzına vardılar. Gümrük kulübelerindeki ağır şeker kokusu dayanılmazdı, arıların vızıltısından geçilmiyordu. Malzemelerinin indirilmesi uzun formalitelere tabi tutuldu. Dr. Messinger bu konuyla ilgilenirken, Tony bir puro yakıp rıhtıma kadar uzandı. Etrafları her türden küçük teknelerle doluydu; karşı kıyıda alçak, yeşil bir mangrov şeridi uzanıyordu; onun arkasında, tüylü palmiye ağaçlarının arasında kasabanın teneke damları görülüyordu; yağmur sonrasında her yerden dumanlar tütüyordu. Siyahi hamallar ritmik homurtularla yük boşaltıyorlardı; Doğu Hintliler ellerinde faturalar,

konşimentolarla oradan oraya koşuşturuyordu. Bir süre sonra Dr. Messinger bütün işlemlerin tamamlandığını ve kasabaya, otele gidebileceklerini bildirdi.

İki

Gemici feneri iki hamağın arasında, yerde duruyordu; beyaz cibinlikler içindeki hamaklar dev ipekböceği kozalarına benziyordu. Saat sekizdi, güneş batalı iki saat olmuştu; ırmak da, orman da koyu bir karanlığa gömülmüştü bile. Uluyan maymunların sesi çıkmıyordu, ama iki adım ötedeki ağaç kurbağalarının boğuk nakaratı aralıksız sürüyordu; kuşlar uyanıktı, birbirlerine sesleniyor, ıslık çalıyorlardı; etraflarını çeviren karanlığın derinliklerinde, ara sıra kopup devrilen dalların sesi ağaçların arasında yankılanıyordu.

Gemi tayfası olan altı siyahi oğlan onların ateşinden biraz uzağa çömelmişlerdi. Üç gün önce, şimdi terk edilmiş, yabani bitkiler sarmış, ormanın içindeki eski bir çiftlik arazisinden mısır koçanları toplamışlardı. (Arazideki arsız yeni bitkilerin arasında yerli olmayanlar çoktu, meyveler, tahıllar, hepsi yabanileşmiş, ilkel türlerine dönmüşlerdi.) Oğlanlar koçanları közde pişiriyorlardı.

Ateşle fener pek az ışık veriyordu: ancak tepelerindeki harap çatıyı, tekneden indirilmiş, karınca istilasına uğramış malzeme yığınlarını ve onların ötesinde, açıklığı ele geçirmiş olan çalılıklarla onların üzerinde yükselerek karanlığın içinde gözden kaybolan dev sütunlar halindeki ağaç gövdelerini belli belirsiz seçebilecek kadar.

Yarasalar çürümüş meyveler misali hevenkler halinde saz damdan sarkıyor, koca koca örümcekler, sanki gölgelerine binmiş, damın üzerinde yürüyordu. Burası bir zamanlar masaranduba ağaçları plantasyonuydu. Kıyıya en uzak ticaret noktasıydı.

Dr. Messinger, haritasının üzerinde bir üçgenle yeri işaretleyip kırmızı harflerle "Birinci Üs Kampı" yazdı.

Yolculuğun ilk etabı tamamlanmıştı. On gün boyunca geniş, alçak bir tekneyle ırmak yukarı pat pat yol almışlardı. Irmağın kayalar arasında çok hızlı aktığı bir-iki ivinti yerinden geçmişlerdi (buralarda kıçtan takma motor küreklerle desteklenmişti; adamlar kaptanın sayarak tuttuğu tempoya uygun asılmışlardı kürekleme; lostromo pruvada durup elindeki uzun sopayla tekneyi kayalıklardan uzaklaştırmıştı). Güneş battığında kumsal şeritleri üzerinde ya da etraftaki çalılıkların içinde açtıkları düzlüklerde kamp kurmuşlardı. Bir-iki keresinde de, masaranduba* üreticilerinden ya da altın arayıcılarından kalma "ev"lere denk gelmişlerdi.

Tony'yle Dr. Messinger gün boyu teknenin orta bölümünde, malzemelerin arasında, eldeki imkânlarla icat edilmiş palmiye yapraklarından gölgeliğin altında yayılıp uzanmış, bazen öğle sonrasının sıcak saatlerinde uykuya dalmışlardı. Teknenin içinde doğrudan konservelerin içinden yemek yiyor, rengi maun kızılı ama oldukça berrak ırmak suyuyla romu karıştırıp içiyorlardı. Tony'nin geceleri bitmek bilmiyordu – on iki saat süren, orman sakinlerinin cıyaklamaları, vıraklamaları, borazan ötüşleriyle bir kent meydanından daha gürültülü bir karanlık. Dr. Messinger birbirini izleyen seslerden saati anlayabiliyordu. Fenerin ışığında okumak mümkün değildi. Dermansız, uyuşuk gündüzlerin ardından ancak düzensiz ve kısa süreli uyunabiliyordu. Konuşacak pek bir şey yoktu; söylenecek her şey gündüz, malzemelerin arasındaki ılık gölgelikte söylenmiş oluyordu. Tony yattığı yerde uyanık, kaşınıyordu.

* Dış mekânlarda da kullanılabilen çok dayanıklı bir ağaç türü. (ed.n.)

Georgetown'dan ayrıldıklarından beri vücudunun herhangi bir parçasının tamamen rahat olduğu bir an geçmemişti. Yüzü ve boynu sudan yansıyan güneşten yanmıştı; derisi soyulduğundan tıraş olamıyordu. Çıkan sert sakallar çenesiyle boğazının arasına batıyordu. Teninin açıkta olan her noktasını kaburi sinekleri sokmuştu. Gömleğinin iliklerinden, golf pantolonunun uçkurundan içeri girmeyi başarmışlardı; akşam için pantolon giydiğinde sivrisinekler bileklerini yemişti. Ormanda kızıl kene kapmıştı, derisinin altında tüneller kazıp geziyorlardı; Dr. Messinger'ın koruyucu olarak verdiği acı yağ da nereye sürdüyse ayrıca bir kaşıntı yaratmıştı. Her akşam yıkandıktan sonra sigaranın ucuyla birkaç keneyi yakmıştı, ama arkalarında kaşıntılı küçük yaralar bırakmışlardı; ayak tırnaklarının, topuklarındaki ve tabanlarındaki nasırlaşmış derinin altından siyahi oğlanlardan birinin çıkardığı kum pireleri de öyle. Bir marabunta yabanarısının soktuğu sol elinde ağrılı bir şişlik vardı.

Tony kaşınırken hamakların asılı olduğu demir sarsılıyordu. Dr. Messinger dönüp, "Öf, Tanrı aşkına," dedi. Tony önce kaşınmamaya çalıştı, sonra sessiz kaşınmaya; ardından çıldırmışçasına kaşıyabildiği kadar kaşıdı, birçok yerini kanattı. "Yahu Tanrı aşkına," dedi Dr. Messinger.

"Sekiz buçuk," diye düşündü Tony. "Londra'da akşam yemeği için toplanmaya başlıyorlar." Londra'da her gece partilerin verildiği mevsimdi. (Bir ara, Brenda'yla nişanlanmaya çalıştığı dönemde bütün partilere gitmişti. Onunla akşam yemeğini farklı evlerde yemişlerse kalabalığın içinde Brenda'yı arar, merdivenin dibinden ayrılmadan onun gelmesini beklerdi. Daha sonra onu evine bırakabilmek için yanından ayrılmazdı. Lady St. Cloud işini kolaylaştırmak için ne lazımsa yapmıştı. Evlendikten sonra, Tony'nin babasının ölümünden önce Londra'da yaşadıkları iki yıl boyunca partilere daha az gitmişlerdi, en çok haftada bir-

iki kere; yalnız John Andrew'nun doğumundan sonra, Brenda iyileştiğinde çok eğlenceli bir ay geçirmişlerdi.) Tony o anda Londra'da misafirlerin toplanmaya başladığı bir yemek daveti hayal etti; Brenda oradaydı ve her geleni şaşırarak selamlıyordu. Eğer yanan bir şömine varsa ona mümkün olduğunca yakın olurdu. Mayıs sonunda şömine yanar mıydı? Hatırlayamıyordu. Hetton'da akşamları mevsim ne olursa olsun şömine yanardı mutlaka.

Sonra, bir kaşıntı krizinin daha ardından, Tony İngiltere'de saatin sekiz buçuk olmadığını akıl etti. Arada beş saatlik bir fark vardı. Seyahat boyunca saatlerini her gün ayarlamışlardı. Geri miydi, ileri mi? Hesaplaması kolay olsa gerekti. Güneş doğudan doğuyordu. İngiltere Amerika'nın doğusundaydı, dolayısıyla Dr. Messinger'la Tony güneşi daha sonra görüyorlardı. Güneş onlara elden düşme, hafifçe kirlenmiş halde, Polly Cockpurse, Mrs. Beaver ve Prenses Abdul Akbar onunla işlerini bitirdikten sonra geliyordu... Brenda'nın on-on beş sterline satın aldığı Polly'nin elbiseleri gibi... uykuya daldı.

Bir saat sonra, Dr. Messinger'ın küfürleriyle uyandı ve hamağına ata biner gibi oturmuş, sargılarla, ayak başparmağına tentürdiyot sürmekle uğraştığını gördü.

"Vampir yarasa ısırdı. Ayağım cibinliğe dayalı uyumuşum herhalde. Ben uyanana kadar Tanrı bilir ne kadar kemirdi. Şu fenerin onları uzakta tutması gerekir ama tutmuyor belli ki."

Siyahi oğlanlar hâlâ yatmamış, ateşin başında kıtır kıtır bir şeyler yiyorlardı. "Burada vampirler çok fena Reis," dediler. "Biz ondan ateşin başında."

"Hastalık kapmak için birebir, lanet olsun," dedi Dr. Messinger. "Galonlarca kan kaybetmiş olabilirim."

*

Brenda'yla Jock, Anchorage Malikânesi'nde dans ediyorlardı. Saat geç olmuş, kalabalık dağılmaya başlamıştı; o akşam danstan ancak şimdi zevk alınabiliyordu. Balo salonu duvar halılarıyla kaplıydı, mumlarla aydınlatılıyordu. Lady Anchorage az önce kraliyet ailesinin son üyesiyle de bir reveransla vedalaşmıştı.

"Gece geç yatmaktan nefret ediyorum," dedi Brenda, "ama Mr. Beaver'ımı buradan koparmaya da kıyamıyorum. Burada olmaktan ötürü o kadar heyecanlı ki yavrucak, davet ettirmek de kolay olmadı... Aslında düşünürsen," diye ekledi daha sonra, "*benim* de bu tür partilere gidebileceğim son yıl bu."

"Boşanma davasında kararlı mısın?"

"Bilmiyorum Jock. Benim kararıma bağlı değil aslında. Mesele Mr. Beaver'ı zaptetmek. Çok huzursuzlanmaya başladı. Aşağı yukarı haftada bir sosyete yaşantısıyla beslemem gerekiyor onu, boşandığımda hepsi sona erecek herhalde. Tony'den haber var mı?"

"Uzun zamandır yok. Karaya indiklerinde telgraf çekmişti. Şarlatan doktorun tekiyle bir sefere çıktı."

"*Tehlikeli* bir şey değildir umarım?"

"Değildir canım. Artık dünyanın tamamı uygarlaştı, öyle değil mi? Tur otobüsleri, Cook acenteleri her yerde artık."

"Evet, öyle herhalde... *kara kara* düşüncelere dalmıyordur umarım. Onun mutsuz olmasını istemem."

"Alışıyordur herhalde."

"Gerçekten öyle umuyorum. Bilirsin ben Tony'yi çok severim; çok çirkin davranmış olmasına rağmen."

Kampın iki üç kilometre uzağında bir Kızılderili köyü vardı. Tony'yle Dr. Messinger Pie-wie topraklarına kadar yapacakları üç yüz kilometrelik yürüyüş için bu köyden taşıyıcılar bulmayı

planlıyorlardı. Zenciler nehir adamıydı, Kızılderili topraklarına götürülemezlerdi. Onlar tekneyle geri dönecekti.

Tony'yle Dr. Messinger şafakta birer kupa sıcak kakao içip birkaç peksimetle gece açtıkları sığır konservesinin artıklarını yediler. Sonra köye doğru yola koyuldular. Siyahilerden biri önden gidip kamayla yol açıyordu. Onu tek sıra halinde Dr. Messinger, Tony ve en arkadan da ticaret mallarından numuneler –yirmi dolarlık Belçika yapımı bir tüfek, birkaç top basma, renkli selüloit çerçeveli el aynaları, birkaç şişe çok ağır kokulu briyantin– taşıyan bir başka siyahi izliyordu.

Pek kullanılmayan engebeli bir patikaydı, çok sayıda devrilmiş ağaç gövdesi yolu tıkamıştı; büyük ırmağın kolları olan iki dereyi dizlerine kadar suya batıp yürüyerek geçtiler; ayaklarının altındaki zemin bazen birbirlerine sıkıca dolanmış çıplak köklerden, bazen de ıslak ve kaygan, çürümüş yapraklardan oluşuyordu.

Sonunda köye vardılar. Ormandan geniş bir açıklığa çıktıklarında, birdenbire belirmişti karşılarında. Çamurla palmiye yapraklarından yapılmış sekiz-dokuz yuvarlak kulübe vardı. Etrafta kimse görünmüyordu, ama dimdik, incecik yükselerek sabah havasına karışan iki-üç duman sütunu, köyde yaşayanlar olduğunun işaretiydi.

"İnsanlar hep korkuyor," dedi siyahi oğlan.

"Git bizimle konuşacak birini bul," dedi Dr. Messinger.

Zenci en yakındaki evin alçak kapısına yaklaşıp içeriye baktı.

"Kadınlar var bir tek," diye rapor verdi. "Giyiniyorlar. Çıkın dışarı," diye bağırdı karanlığa. "Reis sizle konuşmak istiyor."

Sonunda ufak tefek, yaşlı bir kadın utana sıkıla çıktı; üzerinde sadece yabancıların yanında giydikleri pis basma elbiselerden vardı. Parantez bacaklarıyla yalpalayarak onlara doğru yürüdü. Ayak bilekleri mavi boncuklarla sımsıkı sarılmıştı. Saçları pırasa gibiydi, taranmamıştı; bakışları taşıdığı toprak kâsenin içindeki

sıvıya sabitlenmişti. Tony'yle Dr. Messinger'ın bir iki metre yakınına geldiğinde kâseyi yere bırakıp gözlerini yerden kaldırmadan onlarla el sıkıştı. Sonra eğildi, kâseyi bir kez daha eline aldı ve Dr. Messinger'a uzattı.

"Kassiri," diye açıkladı Dr. Messinger, "mayalanmış manyoktan yaptıkları yerel içki."

Biraz içip kâseyi Tony'ye uzattı. Kâsenin içinde koyu, morumsu bir sıvı vardı. Tony biraz içtikten sonra Dr. Messinger açıkladı: "Yapılış yöntemi ilginçtir. Kadınlar manyok köklerini çiğneyip içi boşalmış bir ağaca tükürürler."

Sonra kadınla Wapishiana dilinde konuştu. Kadın ilk kez ona baktı. Kahverengi Moğol yüzü hem idrakten hem meraktan yoksun, tamamen ifadesizdi. Dr. Messinger sorusunu daha yüksek sesle tekrarladı. Kadın kâseyi Tony'nin elinden alıp yere koydu.

Bu arada diğer kulübelerin kapılarında başka yüzler görünmeye başlamıştı. Sadece bir kadın dışarı çıkma cesaretini gösterdi. Çok şişmandı, kendine güvenen bir tavırla misafirlere gülümsedi.

"Günaydın," dedi. "Nasılsınız? Ben Rosa. İngilizce güzel bilirim. İki yıl aşağıda Mr. Forbes'la yaşadım. Sigara ver bana."

"Bu kadın niye cevap vermiyor?"

"O İngilizce yok."

"Ama ben Wapishiana dili konuştum."

"O Macushi kadını. Hep bunlar Macushi insanı."

"Ya. Bilmiyordum. Erkekler nerede?"

"Erkekler hep ava gitti üç gün."

"Ne zaman dönecekler?"

"Çalı domuzu peşine."

"Ne zaman dönecekler?"

"Hayır, çalı domuzu. Çok çalı domuzu. Erkekler hep ava gitti. Sigara ver bana."

"Dinle bak Rosa, ben Pie-wie ülkesine gitmek istiyorum."

"Yok, bu Macushi. Hep bunlar Macushi insanı."

"Ama biz Pie-wieler'e gitmek istiyoruz."

"Hayır, *hep* Macushi. Sigara ver bana."

"Hiç faydası yok," dedi Dr. Messinger. "Erkekler dönünceye kadar beklememiz gerekecek." Cebinden bir paket sigara çıkardı. "Bak," dedi, "sigara."

"Ver bana."

"Erkekler avdan dönünce ırmağa gelip bana haber vereceksin. Anladın mı?"

"Hayır, erkekler avda, çalı domuzu. Sigara ver bana."

Dr. Messinger sigaraları ona verdi.

"Başka ne var senin?" diye sordu kadın.

Dr. Messinger ikinci zencinin yere bıraktığı eşyaları işaret etti.

"Ver bana," dedi kadın.

"Erkekler dönünce, adamlar benimle Pie-wieler'e gelirlerse sana çok şey vereceğim."

"Hayır, *hepsi* Macushi burası."

"Böyle olmayacak," dedi Dr. Messinger. "Kampa dönüp beklesek daha iyi. Adamlar üç gündür yokmuş. Fazla uzun sürmez herhalde... Keşke Macushi dilini bilseydim."

Dördü sırtlarını dönüp köyden ayrıldılar. Kampa vardıklarında Tony'nin kol saati onu gösteriyordu.

Waurupang Irmağı'nda saat onken Westminster'da soru saatiydi. Seçim bölgesindekilerin Jock'ın sormasını uzun zamandır istedikleri bir soru vardı. Konu o öğleden sonra gündeme geldi.

"Yirmi numara," dedi Jock.

Birkaç üye gündem listesine baktı.

No.20.

"Japon domuz böreklerinin ülkeye yığılması göz önünde bulundurularak, sekiz kiloluk ortalama domuzun başta belirlenen altı buçuk santimlik göbek kalınlığının beş santime indirilmesi talebini değerlendirmeye hazır olup olmadığının sayın Tarım Bakanı'na sorulması."

Bakan adına cevap veren müsteşar, "Meseleyle yakından ilgileniliyor," dedi. "Sayın milletvekilinin de mutlaka farkında olacağı gibi, domuz böreği ithalatı Tarım Heyeti'ni değil, Ticaret Heyeti'ni ilgilendiren bir konu. Ortalama domuz standartlarıyla ilgili olarak, sayın milletvekiline şunu hatırlatmak isterim ki, kuşkusuz kendilerinin de gayet iyi bildiği gibi, sekiz kiloluk domuz, beykın üreticilerinin şartlarına uygun olarak tanımlanmıştır ve börek yapımında kullanılan domuz etiyle doğrudan ilişkisi yoktur. O konuyla ayrı bir komite ilgilenmekte, onlar da henüz rapor vermediler."

"Sayın bakan, omuzlarda belirlenen azami yağ miktarının artırılmasını düşünür mü acaba?"

"Bu sorunun yazılı olarak sunulması gerekir."

Jock o öğleden sonra Meclis'ten hiç değilse seçmenlerinin çıkarları doğrultusunda elle tutulur bir şeyler yaptığını düşünerek, vicdanı rahat ayrıldı.

İki gün sonra Kızılderililer avdan döndü. Beklemek çok sıkıcıydı. Dr. Messinger günde birkaç saatini malzemelerin gözden geçirilmesine ayırıyordu. Tony tüfeğiyle ormana gitti, ama av hayvanlarının hepsi ırmağın o yakasından göçmüşlerdi. Siyahi oğlanlardan birini bir iğneli vatoz ayağından ve baldırından fena yaralamıştı; bu olaydan sonra ırmakta yıkanmaktan vazgeçip çinko kova kullandılar. Kızılderililerin döndüğü haberi kampa ulaştığında Tony'yle Dr. Messinger onlarla görüşmeye köye

gittiler, ama şölen çoktan başlamıştı, herkes sarhoştu. Erkekler hamaklarına uzanmış yatıyor, kadınlar aralarında ellerinde kassiri dolu su kabaklarıyla koşuşturuyordu. Her yeri kesif bir ızgara domuz kokusu kaplamıştı.

"Bunların ayılması bir hafta sürer," dedi Dr. Messinger.

Bütün o hafta boyunca siyahi oğlanlar kampta tembel tembel yayıldılar; bazen giysilerini yıkayıp güneşte kurusun diye teknenin küpeştesine asıyorlardı; bazen balığa gidip bir sopanın ucunda koca bir balıkla dönüyorlardı (balığın eti tatsız ve kauçuk gibiydi); akşamları genellikle ateşin etrafında şarkı söylüyorlardı. Vatozun soktuğu oğlan hamağından kalkmıyor, sesli sesli inleyip sürekli ilaç istiyordu.

Altıncı gün Kızılderililer boy göstermeye başladı. Herkesin elini sıktıktan sonra ormanın kıyısına çekilip duruyor, kamp teçhizatına bakıyorlardı. Tony fotoğraflarını çekmeye çalışınca liseli kızlar gibi kıkırdayarak kaçtılar. Dr. Messinger takas için getirdiği malları yere yaydı.

Günbatımında geri döndüler, ama yedinci gün bol takviyeyle tekrar geldiler. Bütün köy halkı gelmişti. Rosa, Tony'nin saz damın altındaki hamağına oturdu.

"Sigara ver bana," dedi.

"Onlara söyle, Pie-wie ülkesine gidecek adamlar istiyorum," dedi Dr. Messinger.

"Pie-wieler kötü insan. Macushiler Pie-wieler beraber gitmez."

"Söyle onlara, on adam istiyorum. Silah veririm onlara."

"Sigara ver bana ..."

Pazarlıklar iki gün sürdü. Sonunda on iki adam gelmeyi kabul etti; yedisi yanlarında karılarını da getirmek konusunda ısrarlı davrandı. Bunlardan biri de Rosa'ydı. Her şey ayarlandıktan son-

ra köyde kutlama yapıldı, bütün Kızılderililer yine sarhoş oldu. Ama bu sefer toparlanmaları daha kısa sürdü, çünkü kadınların pek fazla kassiri hazırlayacak vakti olmamıştı. Üç gün sonra kervan yola çıkmaya hazırdı.

Adamlardan birinin tek namlulu, ağızdan dolma uzun bir tüfeği vardı; birçoğu ok ve yay taşıyordu; bellerine sarılı kırmızı pamuklu bezler dışında çıplaktılar. Kadınlar pis basma elbiseler giymişlerdi – yıllar önce gezgin bir vaizin dağıttığı elbiseler bu tür özel durumlar için saklanıyordu; omuzlarının üzerinde taşıdıkları hasır küfeler birer şeritle alınlarına bağlanmıştı. Kendileri ve erkekler için erzak da dahil en ağır yükler, kadınlar tarafından bu küfelerde taşınıyordu. Rosa'nın ayrıca Mr. Forbes'la ilişkisinden yadigâr, gümüş sapı yer yer ezilmiş bir şemsiyesi de vardı.

Zenciler ırmak aşağı, kıyıya indiler. Sağlam teneke kutularda bir miktar erzak ırmak kıyısındaki harap barınağa bırakıldı.

"Dokunacak kimse yok. İhtiyaç olursa Pie-wie ülkesinden adam gönderip aldırırız," dedi Dr. Messinger.

Tony'yle Dr. Messinger, rehberlik yapan tüfekli adamın hemen arkasından yürüyorlardı; onların arkasında kervan ormanın içinde dağınık biçimde, sekiz yüz metre kadar uzuyordu.

"Bundan sonrasında haritanın bize bir yararı yok," dedi Dr. Messinger mutlulukla.

(*Haritayı kaldırın – daha uzun yıllar ihtiyacınız olmayacak ona, dedi William Pitt...* Tony Dr. Messinger'ın sözlerini duyunca aklına özel okul anıları, mürekkep lekeli küçük sıralar, bir Viking talanı resmi, rengârenk kravatlar takan tarih hocası Mr. Trotter geldi.)

Üç

"Anneciğim, Brenda iş arıyor."

"Neden?"

"Herkes gibi parası yetmiyor, yapacak bir şeyi de yok. Senin dükkânda bir şeyler yapabilir mi diye düşünüyordu."

"Doğrusu... bilemiyorum. Başka zaman olsa, hep arayıp bulamadığım satış elemanının ta kendisi... ama bilemiyorum. *Bu durumda* akıllıca olacağını sanmıyorum."

"Ben sorarım dedim sadece."

"John, bana *hiçbir şeyi* anlatmıyorsun, burnumu sokuyormuş gibi görünmek istemiyorum gerçi, ama senle Brenda meselesi *ne olacak* kuzum?"

"Bilmiyorum."

"Bana *hiçbir şey*i anlatmıyorsun," diye tekrarladı Mrs. Beaver. "Üstelik ortalıkta bir yığın rivayet dolaşıyor. Boşanacak mı?"

"Bilmiyorum."

Mrs. Beaver içini çekti. "Neyse, benim işimin başına dönmem gerek. Öğle yemeğini nerede yiyorsun?"

"Brat'te."

"Zavallı John. Ha, bu arada hani Brown'a üye oluyordun?"

"Onlardan bir haber çıkmadı. Seçimler henüz yapıldı mı bilmiyorum."

"Baban üyeydi."

"Bana giremeyecekmişim gibi geliyor... zaten girebilseydim de bana göre çok pahalı."

"Durumun hoşuma gitmiyor John. Noel'deki umutlarım boşa çıkacakmış gibi geliyor bana."

"Telefonum çalıyor. Margot'dur belki. Haftalardır beni hiç davet etmedi."

Ama Brenda'ydı arayan.

"Annemin dükkânında sana göre bir iş yokmuş maalesef," dedi.

"Neyse. Bir şey çıkar herhalde. Bu aralar biraz şansa ihtiyacım var."

"Benim de öyle. Allan'a Brown işini sordun mu?"

"Evet, sordum. Geçen hafta on kişi falan seçmişler."

"Ya, bu benim kabul edilmediğim anlamına mı geliyor yani?"

"Bilmem ki. Beyler kulüpleri konusunda pek tuhaflar."

"Allan'la Reggie'nin beni desteklemesini sağlayacaktın hani?"

"Rica ettim. Zaten ne fark eder? Hafta sonu Veronica'lara gelmek istiyor musun?"

"Pek emin değilim."

"*Ben* isterim gelmeni."

"Küçücük, berbat bir ev – ayrıca Veronica'nın benden hoşlandığını da sanmıyorum. Başka kimler olacak?"

"Ben olacağım."

"Evet... neyse, karar verince söylerim."

"Bu akşam seni görebilecek miyim?"

"Haber veririm."

"Eyvah," dedi Brenda telefonu kapatınca. "Şimdi de bana cephe aldı. Brown'a giremiyorsa benim suçum değil ya. Hatta Reggie'nin *gerçekten* yardımcı olmaya çalıştığını sanıyorum."

Jenny Abdul Akbar yanındaydı. Artık her sabah üzerinde sabahlığıyla Brenda'nın dairesine geliyor, gazeteyi birlikte okuyorlardı. Sabahlığı çizgili Berberi ipeğindendi.

"Hadi gidip Ritz'te rahat rahat bir öğle yemeği yiyelim," dedi Jenny.

"Ritz öğle vakti rahat değildir, fiyatı da sekiz sterlin altı peni. Üç hafta boyunca bir çek bile yazmaya cesaret edemem Jenny. Avukatlar o kadar tatsız ki. Daha önce hiç böyle bir durumda kalmamıştım."

"Tony'yi elime geçirsem neler yaparım. Seni böyle aç açık bıraktı."

"Canım, Tony'ye yüklenmenin ne anlamı var? O da Brezilya'da mı neredeyse çok şahane vakit geçirmiyordur herhalde."

"Hetton'da yeni banyolar yaptırılıyormuş diye duydum – bu arada sen neredeyse açlıktan ölüyorsun. Üstelik banyoları Mrs. Beaver'a da yaptırmıyormuş."

"Evet, o konuda *ben de* fesatlık ettiğini düşünüyorum."

Bir süre sonra Jenny giyinmek üzere dairesine döndü. Brenda sokağın köşesindeki bir şarküteriye telefon edip sandviç ısmarladı. O günü yatakta geçirecekti; bu aralar haftanın iki-üç gününü yatakta geçiriyordu. Belki Allan her zamanki gibi bir yerlerde konuşma yapıyorsa Marjorie akşam yemeğine çağırırdı. Helm-Hubbard'ların o gece yemek daveti vardı ama Beaver davet edilmemişti. "Oraya onsuz gidersem olay çıkar... Aslında Marjorie gidiyordur herhalde. Neyse, akşam burada sandviç de yiyebilirim. Çeşit çeşit sandviç yapıyorlar. Köşe başındaki dükkân sağ olsun." Yakın zamanda basılan bir Nelson biyografisi okumaktaydı; çok uzundu, gece geç saatlere kadar oyalardı Brenda'yı.

Saat birde Jenny vedalaşmaya geldi (Brenda'nın dairesinin anahtarı vardı Jenny'de); rahat bir yemeğe uygun şekilde giyinmişti. "Polly ve Souki'yle sözleştik," dedi. "Daisy'nin yerine gidiyoruz. *Keşke* sen de gelseydin."

"Ben mi? Yok canım, iyiyim burada," dedi Brenda ve "Ara sıra arkadaşına bir yemek ısmarlamayı akıl edebilirdi," diye düşündü.

İki hafta boyunca yürüdüler, günde ortalama yirmi beş kilometre. Bazen çok daha fazla yürüyorlardı, bazen çok daha az; önden giden Kızılderili nerede kamp kuracaklarına karar veriyordu; kararı su ve kötü ruhlar belirliyordu.

Dr. Messinger kat ettikleri yolun pusula kayıtlarını alıyor, böylece zihnini meşgul ediyordu. Saat başı barometre ölçümü yapıyordu. Akşam yeterince erken saatte durmuşlarsa kalan gün ışığından yararlanıp harita çiziyordu. "*Kuru dere yatağı, üç terk edilmiş kulübe, taşlık arazi...*"

"Artık Amazon ırmak sisteminin içindeyiz," diye bildirdi bir gün memnuniyetle. "Bakın, su güneye doğru akıyor." Ama neredeyse sözünü bitirir bitirmez ters yönde akan bir dereden geçtiler. "Çok ilginç," dedi Dr. Messinger. "Gerçek bilimsel değeri olan bir keşif."

Ertesi gün üçer kilometre mesafede sırasıyla bir kuzeye, bir güneye akan dört dereyi yürüyerek geçtiler. Harita mitolojik bir görünüme bürünüyordu.

"Bu derelerin adı var mı?" diye sordu Rosa'ya.

"Macushiler Waurupang diyor."

"Hayır, ilk kamp kurduğumuz ırmak değil. *Bu ırmaklar.*"

"Evet, Waurupang."

"Şu, önümüzdeki ırmak."

"Macushiler hepsine Waurupang diyor."

"Nafile," dedi Dr. Messinger.

Akarsulara yaklaşınca duvar gibi yükselen ormanın içinde kendilerine yol açıyorlardı; buralarda patika çalılarla kaplanmış, devrilen ağaçlarla kesilmiş oluyordu; sadece Kızılderili gözleri ve Kızılderili hafızası patikayı takip edebiliyordu; bazen küçük kuru savanalardan geçiyorlardı – kızgın toprakta biten püskül püskül boz otlar; ayaklarının dibinden binlerce kertenkele fırlayıp kaçıveriyor, otlar gazete gibi hışırdıyordu; bu kapalı arazide sıcak kavurucuydu. Bazen ayaklarını bereleyen kırmızı çakıllı bayırlardan yükseğe tırmanıp rüzgâra çıkıyorlardı; bu meşakkatli tırmanışların ardından ıslak giysileri üzerlerinde kuruyup soğuyana kadar rüzgârda yatıyorlardı; bu alçak tepelerden bakınca başka tepeler,

kat ettikleri orman şeritleri ve onları izleyen taşıyıcılar kafilesi görülüyordu. Her gelen adam ve kadın derhal kuru otların üzerine çöküyor, yere bıraktığı yüküne yaslanıp dinleniyordu; sonuncu adam geldiğinde Dr. Messinger işareti veriyor, tekrar yola koyulup önlerinde uzanan ormanın yeşil göbeğine iniyorlardı.

Tony'yle Dr. Messinger yürürken de, molalarda da birbirleriyle nadiren konuşuyorlardı, çünkü hep gergin ve bitkin haldeydiler. Akşamları yıkanıp üzerlerine kuru bir gömlek ve flanel pantolon giydikten sonra biraz konuşuyorlardı; çoğunlukla o gün kaç kilometre yürüdükleri, muhtemel koordinatları ve ayaklarının durumu hakkında. Yıkandıktan sonra sulu rom içiyorlardı; akşam yemeğinde genellikle pirinç ve hamur köftesiyle pişirilmiş sığır konservesi oluyordu. Kızılderililer manyok kökünden yapılan irmik, tütsülenmiş domuz eti ve ara sıra yoldan topladıkları leziz gıdalar –armadillolar, iguanalar, palmiye ağaçlarından toplanmış şişko beyaz tırtıllar– yiyorlardı. Kadınların yanlarına aldıkları kurutulmuş balıklar sekiz gün dayandı; hepsi yenilinceye kadar koku her gün biraz daha kesifleşti; yenilip bitirildikten sonra bile kokusu üzerlerinde kaldı, malzemelere bulaştı, ama giderek hafifledi ve kampın genel, tanımlanamayacak kokusuna karıştı.

Bu topraklarda yaşayan Kızılderili yoktu. Yürüyüşün son beş gününde susuzluk çektiler. Geçtikleri derelerin çoğu kurumuştu; durgun, pis bir su birikintisi bulabilmek için dere yataklarını yukarı aşağı taramaları gerekti. Ama iki hafta sonra güneydoğu yönünde hızla akan derin bir ırmağa geldiler tekrar. Burası Piewie ülkesinin sınırıydı; mola verdikleri yeri Dr. Messinger İkinci Üs Kampı olarak işaretledi. Kaburi sinekleri ırmağın üstünde bulut halindeydi.

*

"John, bence senin bir tatile ihtiyacın var."

"Anneciğim, neyi tatil edeceğim?"

"Değişikliğe ihtiyacın var... Ben temmuzda California'ya gidiyorum. Fischbaum'lara – Mrs. Arnold Fischbaum yani, Paris'te yaşayan değil. Bence sen de gelsen iyi olur."

"Peki anneciğim."

"İstersin, değil mi?"

"Ben mi? Evet, isterim."

"Şu konuşma şeklini Brenda'dan kaptın. Erkek ağzında gülünç oluyor."

"Affedersin anneciğim."

"Tamam öyleyse, anlaştık."

Günbatımında kaburi sinekleri yok oldu. Gün boyunca her yerlerini örtmek zorunda kalmışlardı; sinekler reçele saldıran karasinekler gibi açık gördükleri ete hücum ediyorlardı; soktuklarını ancak tıka basa emdiklerinde fark edebiliyordu insan; ortasında siyah bir nokta olan kıpkırmızı, yangılı bir iz bırakıyorlardı deride. Tony'yle Dr. Messinger bu amaçla satın aldıkları pamuklu eldivenleri ellerine, muslin peçeleri de aşağı sarkacak şekilde şapkalarına takmışlardı. Daha sonra kadınlardan ikisini hamaklarının yanına çömelip kendilerini yapraklı ağaç dallarıyla yelpazelemekle görevlendirdiler; en ufak bir esinti bile sinekleri kaçırmaya yetiyordu, ama Tony'yle Dr. Messinger uyuklamaya başladığı anda kadınlar yelpazeleri bir kenara bırakıyor, onlar da yüzlerce yerinden sokularak anında uyanıyorlardı. Kızılderililer tıpkı ineklerin at sineklerine tahammül ettiği gibi dayanıyorlardı sineklere; genelde pasif duruyorlar, ara sıra galeyana gelip omuzlarına, bacaklarına şaplaklar atıyorlardı.

Karanlık çöktükten sonra biraz rahatladılar, çünkü bu kampta sivrisinek azdı, ama gece boyunca cibinliklerine burunlarını sürten, kanatlarını çarpan vampir yarasalarını işittiler.

Kızılderililer bu ormanda ava çıkmayı reddettiler. Av hayvanı olmadığını söylüyorlardı, ama Dr. Messinger Pie-wieler'in kötü ruhlarından korktukları için çıkmadıklarını söyledi. Erzak Dr. Messinger'ın tahminlerinden daha az dayanıyordu. Yürüyüş sırasında malzemelerin doğru dürüst denetlenmesi zor olmuştu. Bir çuval irmik, yarım çuval şeker ve bir çuval pirinç eksikti. Dr. Messinger tayın sistemi uygulamaya başladı; her şeyi emaye bir kupayla ölçerek kendi dağıtıyordu; buna rağmen kadınlar ona fark ettirmeden şeker aşırmayı başarıyorlardı. Dr. Messinger'la Tony acil durumlar için ayırdıkları bir şişe dışında romu bitirmişlerdi.

"Konserveleri tüketmeye devam edemeyiz," dedi Dr. Messinger huysuzlanarak. "Adamların gidip bir şeyler vurması lazım."

Ama adamlar emirleri ifadesiz, asık suratlarla dinleyip kamptan kıpırdamadılar.

"Kuş yok, hayvan yok burada," diye açıkladı Rosa. "Hep gitti. Belki balık olur."

Ama Kızılderililer'i herhangi bir çaba göstermeye ikna etmek mümkün olmadı. Kıyıya yığılmış yiyecek çuvallarını, balyalarını görüyorlardı; onların hepsi bitince avlanmaya, balık tutmaya gidilirdi nasılsa.

Bu arada kanoların yapılması gerekiyordu.

"Bunun Amazon'a dahil olduğu belli," dedi Dr. Messinger. "Muhtemelen Rio Branco'ya veya Rio Negro'ya karışıyor. Pie-wieler nehrin kıyısında yaşıyor; bütün tanıklıklardan yola çıkarak, Şehir bizden nehir aşağı yönünde, ırmağın kollarının birinin üzerinde olmalı. İlk Pie-wie köyüne vardığımızda kılavuz bulacağız."

Kanolar ağaç kabuğundan yapıldı. Uygun yaşta ve düzlükte ağaçların bulunup kesilmesi üç gün sürdü. Dört ağaç kesip etraflarında birkaç metrelik bir düzlük açtıktan sonra ağaçları oldukları yerde soydular. Ağacın kabuğunu geniş ağızlı bıçaklarla soyuyorlardı; bu da bir hafta sürdü. Sabırla ama beceriksizce çalışıyorlardı; ağaçlardan birinin kabuğu soyulurken parçalandı. Tony'yle Dr. Messinger'ın yardım etmek için yapabilecekleri bir şey yoktu. O haftayı şekeri kadınlardan korumakla geçirdiler. Adamlar kampta ve etraftaki ormanda dolaşırken ayak sesi duyulmuyordu; sanki çıplak ayakları asla dökülmüş yaprakları ezmiyor, çıplak omuzları birbirine dolaşmış alçak dallarla çalıları hışırdatmıyordu; kısa kısa, zor duyulur şekilde konuşuyorlardı, kadınların gevezelikleriyle gülüşlerine asla katılmıyorlardı; bazen çalışırken hafifçe homurdanıyorlardı; sadece bir kere, aralarından biri ağaç gövdesini soyarken bıçağı kayıp başparmağında derin bir yarık açtığında neşelendiler. Dr. Messinger yaraya tentürdiyot sürüp sardı. Bunun üzerine kadınlar sürekli kollarındaki, bacaklarındaki küçük sıyrıkları gösterip tentürdiyot istemeye başladılar.

Ağaçların ikisi aynı gün bitti, ertesi gün biri daha (parçalanan) bitti; dördüncüsünün tamamlanması iki gün sürdü; diğerlerinden daha büyük bir ağaçtı. Son lif de gövdeden ayrıldığında dört adam ağacın dört köşesine geçip kabuğu kaldırıyordu. Kabuk anında tekrar kıvrılıp içi boş bir silindir oluşturuyor, adamlar bunu kıyıya taşıyıp suya bıraktıktan sonra sarmaşık dalıyla bir ağaca bağlıyorlardı.

Bütün ağaç kabukları hazır olduğunda onları kanoya dönüştürmek kolay işti. Dört adam kabuğu açık tutuyor, iki kişi kemereleri yerleştiriyordu. İki uç açık bırakılıyor, suya batmaması için hafifçe yukarı kıvrılıyordu (kano tamamen yüklendiğinde sadece

birkaç santim su alıyordu). Sonra adamlar tek ağızlı kürekler imal etmeye koyuldular; bu da kolay işti.

Dr. Messinger her gün Rosa'ya soruyordu: "Kayıklar ne zaman hazır olacak? Adamlara sor." Rosa her defasında, "Hemen şimdi," diyordu.

"Kaç gün? Dört mü? Beş mi? Kaç gün?"

"Hayır, değil. Kayıklar hemen bitti şimdi."

Nihayet işin neredeyse tamamlanmış olduğu anlaşılınca Dr. Messinger her şeyi ayarlamaya koyuldu. Malzemeleri ayıklayıp yanlarına alacakları yükü ikiye ayırdı; kendisi ve Tony iki ayrı kayığa binecek, her birinin yanında bir tüfek ve cephane, fotoğraf makinesi, konserve gıda, ticaret malları ve özel eşyaları olacaktı. Sadece Kızılderililer'in bineceği üçüncü kanoda unla pirinç, şekerle irmik ve adamların tayınları taşınacaktı. Malzemelerin tamamı kanolara yüklenemeyeceğinden, kıyının biraz ilerisine bir "acil durum stoğu" bırakıldı.

"Yanımıza sekiz adam alacağız. Dört adam burada kadınlarla kalıp kampı koruyacak. Bir kere Pie-wie topraklarına vardığımızda işler kolaylaşacak. O zaman Macushiler evlerine dönebilir. Malzemeleri çalacaklarını sanmıyorum. Burada onların pek işine yarayacak bir şey bırakmıyoruz."

"Macushiler'e tercümanlık yapması için Rosa da bizimle gelse daha iyi olmaz mı?"

"Evet, olabilir. Söylerim ona."

O akşam kürekler dışında her şey hazırdı. Tony'yle Dr. Messinger karanlık çöktükten sonra canlanabildikleri ilk dakikalarda, gün boyu hapsoldukları eldiven ve peçelerden kurtulduktan sonra Rosa'yı kampın yemek yiyip uyudukları bölümüne çağırdılar.

"Rosa, biz seni de kanoya almaya karar verdik. Adamlarla konuşmamıza yardımcı olman lazım. Anladın mı?"

Rosa ağzını açmadı; aralarındaki bir kutunun üzerinde duran gemici fenerinin alttan aydınlattığı yüzü tamamen ifadesizdi; çıkık elmacık kemiklerinin gölgesi gözlerini gizliyordu; taranmamış, pırasa gibi saçlar, alnında ve dudağında ince, dağınık bir dizi dövme, pis basma elbisesi içinde yuvarlak bir beden, kahverengi parantez bacaklar.

"Anladın mı?"

Rosa hâlâ susuyordu; onların kafasının üstünden karanlık ormana bakıyor gibiydi, ama gözleri gölgelere gömülüydü.

"Dinle Rosa, bütün kadınlar ve dört adam burada, kampta kalacak. Sekiz adam kayıkla Pie-wie köyüne gelecek. Sen de kayıkla geleceksin. Pie-wie köyüne varınca sen, sekiz adam ve kayıklar kampa döneceksiniz, öteki kadınlarla adamların yanına. Sonra Macushi ülkesine döneceksiniz. Anladın mı?"

Rosa nihayet konuştu: "Macushiler Pie-wieler beraber gitmez."

"Ben sana Pie-wieler'le *beraber* olacaksınız demiyorum. Sen ve erkekler bizi Pie-wieler'e kadar götüreceksiniz, sonra Macushiler'e döneceksiniz. Anladın mı?"

Rosa kolunu kaldırıp kampı, kat ettikleri yolu ve arkasındaki geniş savanayı kapsayan bir daire çizdi. "Macushiler orada," dedi. Sonra öteki kolunu kaldırıp ırmağın aşağısına, gizli topraklara doğru salladı. "Pie-wieler orada. Macushiler Pie-wieler beraber gitmez."

"Dinle beni Rosa. Sen mantıklı, medeni bir kadınsın. İki yıl siyahi bir beyefendiyle, Mr. Forbes'la yaşadın. Sigara içmeyi seviyorsun..."

"Evet, sigara ver bana."

"Sen adamlarla birlikte kayığa bin, ben sana çok çok sigara vereceğim."

Rosa duygusuzca dümdüz önüne bakıp hiçbir şey demedi.

"Bak dinle. Seni koruyacak hem kendi adamın olacak, hem yedi adam daha. Sen gelmezsen biz adamlarla nasıl konuşacağız?"

"Adamlar gitmez," dedi Rosa.

"Olur mu öyle şey, gelecekler. Mesele o değil, mesele sen de gelir misin?"

"Macushiler Pie-wieler beraber gitmez," dedi Rosa.

"Yüce Tanrım," dedi Dr. Messinger bitkin düşerek. "Tamam, sabah konuşuruz."

"Sigara ver bana..."

"Bu kadın gelmezse işimiz biraz zor olacak."

"Hiçbiri gelmezse çok daha zor olacak," dedi Tony.

Ertesi gün kayıklar hazırdı. Öğlen olduğunda suya atılmış, kıyıya bağlanmışlardı. Kızılderililer sessizce yemek hazırlıklarını yürütüyordu. Tony'yle Dr. Messinger dil, haşlanmış pirinç ve konserve şeftali yediler.

"Erzak durumumuz iyi," dedi Dr. Messinger. "En az üç hafta yetecek erzağımız var, Pie-wieler'le karşılaşmamız bir iki günden fazla sürmez. Yarın yola çıkarız."

Kızılderililer'in ücreti tüfek, balık oltası ve pamuklu kumaş topları olarak köyde bırakılmıştı. Yolculuğun daha sonraki etapları için daha altı "ticaret" kolisi vardı. Bir çalı domuzu budu bir avuç mermi ya da yirmi barutlu mantar ediyordu; besili bir av kuşunun fiyatı bir kolyeydi.

Yemek bittikten sonra, aşağı yukarı saat birde Dr. Messinger Rosa'yı yanlarına çağırdı. "Yarın yola çıkıyoruz," dedi.

"Evet, hemen şimdi."

"Sana dün gece söylediklerimi adamlara söyle. Sekiz adam kayıkla gelecek, ötekiler burada bekleyecek. Sen de kayıkla ge-

leceksin. Bütün bu koliler burada kalacak. Bu kolilerin hepsi de kayıklara yüklenecek. Erkeklere söyle bunları."

Rosa bir şey demedi.

"Anladın mı?"

"Kayıkla hiç insan gitmez," dedi. "Hep insanlar bu taraf gider." Son geldikleri yolu işaret etti. "Yarın veya öbür gün hep insanlar köye döner."

Uzun bir sessizlik oldu; sonunda Dr. Messinger, "Söyle adamlara buraya gelsinler," dedi. Rosa paytak paytak ateşin başına giderken Tony'ye döndü: "Tehdit etmenin bir anlamı yok. Tuhaf, utangaç tipler bunlar. Tehdit edersek korkup kaçarlar, açıkta kalırız. Merak etmeyin, onları ikna ederim."

Ateşin başında konuşan Rosa'yı görebiliyorlardı, ama adamların hiçbiri yerinden kıpırdamadı. Rosa mesajını ilettikten sonra sustu ve aralarına çömelip kadınlardan birinin kafasını kucağına aldı. Dr. Messinger çağırınca kadının kafasındaki bitleri ayıklama işi yarım kalmıştı.

"İyisi mi yanlarına gidip konuşalım."

Kızılderililer'in bazıları hamaklardaydı. Diğerleri yere çömelmişti; ateşin üzerine toprak atıp söndürmüşlerdi. Tony'yle Dr. Messinger'a kısık domuz gözleriyle baktılar. Sadece Rosa'da bir merak görülmüyordu; başını çevirmişti, bütün dikkati arkadaşının saçlarındaki bitleri ayıklayıp ezen becerikli parmaklarındaydı.

"Ne oldu?" diye sordu Dr. Messinger. "Adamları getirmeni söylemiştim."

Rosa bir şey demedi.

"Demek Macushiler korkak. Pie-wieler'den korkuyorlar."

"Manyok tarlası yüzünden," dedi Rosa. "Dönüp manyokları toplamamız lazım. Yoksa bozulur."

"Dinle. Adamlara bir hafta, iki hafta ihtiyacım var. Daha fazla değil. Ondan sonra her şey bitiyor. Evlerine dönebilirler."

"Manyok kazma zamanı. Macushiler büyük yağmurlardan önce manyokları kazar. Hep insanlar hemen şimdi dönüyor."

"Düpedüz şantaj," dedi Dr. Messinger. "Ticaret mallarından çıkaralım biraz."

Tony'yle ikisi kasalardan birini açıp içindekileri bir battaniyenin üzerine sermeye koyuldular. Eşyaları Oxford Sokağı'nda ucuz bir mağazadan birlikte seçmişlerdi. Esanslar, haplar, üzerine renkli camlar yapıştırılmış parlak plastik taraklar, aynalar, kabartmalı alüminyum saplı çakılar, kurdeleler, kolyeler, ayrıca balta ucu, pirinç fişek kovanı ve yassı kırmızı barutluklarda barut gibi daha değerli takas malları vardı.

"Bu bana ver," dedi Rosa, yelkenli yarışı hediyesi olarak yapılmış uçuk mavi bir rozet seçerek. "Bana ver," dedi tekrar, avucuna birkaç damla esans damlatıp derin derin koklayarak.

"Kayıkla gelen her adam bu kutudan üç şey seçebilir."

Ama Rosa aynı tekdüze tonda, "Macushiler hemen şimdi manyok kazar."

"Olmayacak," dedi Dr. Messinger, yarım saat boşuna pazarlık ettikten sonra. "Fareleri denemek zorundayız. Onları Piewieler'e saklamak istiyordum. Yazık. Ama görürsünüz, farelere tav olacaklar. Ben Kızılderililer'in *ruhunu* bilirim."

Bu fareler görece pahalı mallardı; tanesi üç sterlin altı peniydi; Tony oyuncak reyonunda kurulup yere bırakılarak denendiklerinde duyduğu utancı çok iyi hatırlıyordu.

Alman malıydılar; iri birer sıçan büyüklüğündeydiler, ama göze batacak şekilde yeşil beyaz benekli boyanmışlardı; iri camdan gözleri, fırça gibi bıyıkları ve yeşil beyaz çizgili kuyrukları vardı; gizli tekerlekler üzerinde hareket ediyorlardı; içlerinde hareket ettikçe öten minik çanlar vardı. Dr. Messinger bunlardan birini kutudan çıkardı, paket kâğıdını çıkardı ve herkes iyice görsün diye havaya kaldırıp tuttu. İzleyicilerin ilgisini toplamayı

başarmıştı kesinlikle. Sonra kurdu. Kızılderililer kurma sesini duyunca ürkerek kıpırdandılar.

Kamp kurdukları arazi sel zamanı taşmış, sertleşmiş çamurdu. Dr. Messinger oyuncağı ayağının dibine bıraktı; fare neşeyle çıngırdayarak Kızılderililer'e doğru koştu. Tony bir an devrilmesinden ya da bir köke takılıp kalmasından korktu, ama mekanizma çalışıyordu, şansları varmış, yolu da açıktı. Etkisi beklentilerini kat kat aşıyordu. Önce sesli bir nefes alma, ardından peş peşe kısa kısa dehşet homurtuları, kadınlardan yükselen tiz bir korku çığlığı ve ani bir itiş kakış. Dökülmüş yaprakların üzerinde koşuşturan çıplak kahverengi ayakların hafif sesi, yarasalar kadar sessiz çıplak kollarla bacakların çalılar arasından geçişi, dikenlere takılıp yırtılan lime lime basma elbiseler. Daha oyuncağın çıngırtılı koşusu bitmeden, fare en yakınlarındaki Kızılderili'nin çömelmiş olduğu yere varmadan kamp boşalmıştı.

"Vay canına," dedi Dr. Messinger, "tahminimden de iyi tepki verdiler."

"En azından daha fazla tepki verdiler."

"Merak etmeyin. Geri döneceklerdir. Tanıyorum onları."

Ama günbatımında Kızılderililer'den eser yoktu. Tony'yle Dr. Messinger bütün öğleden sonra kaburi sineklerine karşı sarınıp sarmalanmış halde hamaklarında uzandılar. Boş kanolar ırmaktaydı; oyuncak fare yerine kaldırılmıştı. Güneş batarken Dr. Messinger, "Bir ateş yaksak iyi olur," dedi. "Hava kararınca dönerler."

Kalan közlerin üzerindeki toprağı temizlediler, odun getirip ateş yaktılar; gemici fenerini de yaktılar.

"Akşam yemeği hazırlasak iyi olur," dedi Tony.

Su kaynatıp kakao yaptılar, bir somon konservesi açtılar ve öğlenden kalan şeftalileri bitirdiler. Pipolarını yakıp hamakları-

nın cibinliklerini çektiler. Bu süre boyunca genellikle suskundular. Bir süre sonra uyumaya karar verdiler.

"Sabaha hepsi burada olur," dedi Dr. Messinger. "Tuhaf adamlar bunlar."

Etraflarını saran ormanın her yanında ıslıklar, vıraklamalar saat saat değişerek sabaha kadar sürdü.

Londra'da şafak, açık ve tatlı, güvercin grisi ve bal rengi, güzel hava vaat ederek söktü; sokak lambaları solup söndü; boş sokaklarda sular akıyor, yangın musluklarının etrafında oluşan kabarcıklara yeni doğan güneşin ışınları vuruyordu; tulumlu adamlar hortumlarını sağa sola çeviriyor, fışkıran su bir ışık çağlayanı gibi dökülüyordu.

"Pencereyi açalım," dedi Brenda. "Havasız burası."

Garson perdeleri çekti, pencereleri açtı.

"Epey aydınlanmış," diye ekledi.

"Beşi geçiyor. Yatsak iyi olmaz mı?"

"Evet."

"Bir hafta kaldı, ondan sonra bütün partiler bitiyor," dedi Beaver.

"Evet."

"Hadi gidelim."

"Tamam. Hesabı öder misin? Benim hiç param yok."

Partiden sonra kahvaltıya Daisy'nin açtığı kulübe gelmişlerdi. Beaver tütsülenmiş balıklarla çayın parasını ödedi. "Sekiz şilin," dedi. "Daisy bu fiyatlarla buranın tutacağını mı düşünüyor?"

"Evet, çok pahalı... Yani *gerçekten* gidiyor musun Amerika'ya?"

"Gitmek zorundayım. Annem biletleri almış."

"Bu gece söylediklerimin hiçbirinin önemi yok mu?"

"Hayatım, uzatma. Konuştuk bunları. Başka yolu olmadığını sen de biliyorsun. Son haftayı berbat etmenin ne gereği var?"

"Bu yaz *bayağı* eğlendin, değil mi?"

"Elbette... neyse, gidelim mi?"

"Tamam. Beni eve geçirmene gerek yok."

"Sorun olmaz, değil mi? Yol *gerçekten* çok uzuyor, saat de geç."

"Benim için neyin sorun olacağı belli olmaz."

"Brenda, hayatım, lütfen... Senin huyun değildir böyle uzatmak."

"Hiçbir zaman pahalı olmayı beceremedim."

Kızılderililer gece, Tony'yle Dr. Messinger uyurken döndüler; küçük adamlarla kadınlar tek kelime konuşmadan, sessizce saklandıkları yerlerden çıktılar; kadınlar hareketlerini dallar ele vermesin diye giysilerini çıkarıp biraz uzağa bırakmışlardı; çıplak bedenleri çalıların arasında sessizce hareket ediyordu; yirmi metre ötedeki ateşin közleriyle gemici feneri tek ışıktı; ay yoktu. Hasır sepetleriyle irmik tayınlarını, yaylarıyla oklarını, tüfeği ve geniş ağızlı bıçaklarını topladılar; hamaklarını sımsıkı rulolar halinde katladılar. Kendilerine ait olmayan hiçbir şeyi almadılar. Sonra gölgelerin arasından yine sessizce geri dönüp karanlığa karıştılar.

Tony'yle Dr. Messinger uyandıklarında ne olduğunu anladılar.

"Durum ciddi," dedi Dr. Messinger. "Ama vahim değil."

Dört

Tony'yle Dr. Messinger dört gün boyunca ırmak aşağı kürek çektiler. Kanonun birer ucunda hassas bir dengede oturuyorlardı; aralarında en vazgeçilmez malzemeleri yığılı halde duruyordu; geri kalanını diğer kanolarla birlikte Pie-wieler'in

yardımıyla daha sonra alınmak üzere kampta bırakmışlardı. Dr. Messinger'ın seçmiş olduğu asgari malzeme bile ağır geldiğinden kayık suya tehlikeli olacak derecede gömülmüştü; en ufak bir harekette su küpeşteye çıkıyor, felaket tehlikesi yaratıyordu; ağırlığı yüzünden kürek çekmek de zor olduğundan çok yavaş yol alıyorlar, genellikle baş tutup akıntıyla ilerlemeyi tercih ediyorlardı.

İki kere çağlayanlara denk geldiler; buralarda kıyıya yanaşıp kanoyu boşaltıyor, kâh bellerine kadar suya girerek, kâh kayaların üstüne tırmanarak yanısıra yürüyor, düz sulara varıncaya kadar elleriyle itiyorlardı. Sonra kanoyu kıyıya bağlıyor, yüklerini de karadan, çalıların arasından geçerek kayığa taşıyorlardı. Yolun geri kalanında ırmak geniş ve sakin akıyordu; koyu renk yüzeye iki taraftaki orman duvarları incecik ayrıntılarıyla yansıyordu; çalıların arasından çıkıp otuz kırk metre yükselerek çiçeklenen ağaçlar. Bazen dökülmüş çiçek yapraklarıyla kaplanmış sulara geliyor, onların arasından süzülüyorlardı; neredeyse yüzen çiçek yapraklarının hızında ilerliyor, adeta çiçekli bir çayırda dinleniyorlardı. Geceleri kuru bir sahil şeridine muşambalarını yayıyor veya çalıların arasına hamaklarını asıyorlardı. Günlerin huzurunu bozan tek şey kaburi sinekleriyle kıpırtısız timsahlardı.

Kıyıları sürekli gözlüyor, ama insanların yaşadığına dair bir işaret görmüyorlardı.

Sonra Tony ateşlendi. Birdenbire, dördüncü gün öğleden sonra. Öğle molasında tamamen sağlıklıydı, su içmeye karşı kıyıya yanaşan bir geyiği vurmuştu; bir saat sonra öyle zangır zangır titriyordu ki, küreğini bırakmak zorunda kaldı; başı alev alev yanıyordu, gövdesi, kolları, bacakları soğuktan donmuştu; günbatımında sayıklamaya başlamıştı.

Dr. Messinger ateşini ölçtü, yüz dört derece Fahrenheit* olduğunu gördü. Bir buçuk gram kinin verip hamağının dibinde bir ateş yaktı; sabah olduğunda hamak isten kararmış, kavrulmuştu. Tony'ye battaniyeye sarılı yatmasını söyledi, ama Tony gece boyunca tere batmış halde uyandı; susuzluktan kavruluyordu, bardak bardak ırmak suyu içti. Ne o akşam, ne de ertesi sabah bir şey yiyebildi.

Ama ertesi sabah ateşi düşmüştü. Kendini güçsüz ve bitkin hissediyor, ama yerinde dengede durabiliyor, biraz kürek çekebiliyordu.

"Öyle gelip geçici bir şeydi, değil mi?" dedi. "Yarına bir şeyim kalmaz, değil mi?"

"Umarım," dedi Dr. Messinger.

Tony öğlen biraz kakao içti, bir kâse pirinç yedi. "Harika hissediyorum kendimi," dedi.

"Güzel."

O gece yine ateşlendi. Kumluk sahilde kamp kurmuşlardı. Dr. Messinger taşları ısıtıp Tony'nin ayaklarının altına, beline yerleştiriyordu. Gecenin büyük bölümünde uyumayıp ateşi besledi, Tony'nin kupasına su doldurdu. Şafak sökerken Tony bir saat uyudu ve biraz daha iyi uyandı; sık sık kinin içiyordu; kulaklarında bir uğultu vardı, sanki çocukken denizin sesinin duyulduğu söylenen denizkabuklarından birini kulağına tutmuş gibiydi.

"Yola devam etmemiz lazım," dedi Dr. Messinger. "Çok yakında bir köy vardır mutlaka."

"Berbat haldeyim. Bir gün beklesek, ben tamamen iyileşinceye kadar, daha iyi olmaz mı?"

"Beklemenin yararı yok. Devam etmemiz lazım. Kanoya binebilecek gibi misin?"

* 40°. (ed.n.)

Dr. Messinger Tony'nin uzun sürecek bir hummaya yakalandığını biliyordu.

O günün ilk birkaç saati boyunca Tony pruvada ölü gibi yattı. Tam uzanabilmesi için malzemelerin bir kısmının yerini değiştirmişlerdi. Sonra ateşi tekrar yükseldi, dişleri takırdamaya başladı. Doğrulup kafasını dizlerinin arasına eğerek, her yanı tir tir titreyerek büzülüp oturdu; öğle güneşinde sadece alnı ve yanakları alev alevdi. Görünürde hâlâ bir köy yoktu.

Brenda'yı ilk kez akşamüzeri gördü. Bir süredir kayığın ortasına gözlerini dikmiş, üst üste yığılı malzemelerin oluşturduğu garip şekle bakıyordu; sonra o şeklin bir insan olduğunu anladı.

"Yani Kızılderililer geri mi geldi?" dedi.

"Evet."

"Biliyordum geleceklerini. Oyuncaktan korkmaları çok saçmaydı. Ötekiler de yoldadır herhalde."

"Evet, herhalde. Kıpırdamadan oturmaya çalış."

"Koca sersem, oyuncak fareden korktun," dedi Tony, kayığın ortasındaki kadına alaylı bir tonda. Sonra kadının Brenda olduğunu gördü. "Affedersin," dedi. "Seni seçemedim. *Sen* olsan oyuncak fareden korkmazdın."

Ama Brenda ona cevap vermedi. Çoğunlukla Londra dönüşlerinde içine ekmek doğranmış süt kâsesine eğilip oturduğu gibi oturuyordu.

Dr. Messinger kayığı kıyıya yanaştırdı. Tony'nin inmesine yardım ederken neredeyse alabora oluyorlardı. Brenda kendi başına kıyıya indi. Her zamanki zarif, becerikli haliyle kayığın dengesini bozmadan indi.

"İşte dengeli olmak diye buna denir," dedi Tony. "Biliyor musun, bir Amerikan firmasının iş başvurusu formunu görmüştüm; 'Dengeli bir insan mısınız?' diye bir soru vardı."

Brenda kıyıda bayırın tepesine çıkmış onu bekliyordu. "Sorunun abesliği sadece başvuranın lafına güvenmeleriydi," diye açıkladı güç bela. "Yani insan dengeli olduğunu sanıyorsa gerçekten öyle midir?"

"Hamağını asıyorum, şurada sakin sakin otur."

"Evet, Brenda'yla otururum. Gelebildiğine o kadar sevindim ki. Üç on sekiz trenine yetişmiş olmalı."

Brenda o gece boyunca ve ertesi gün Tony'nin yanındaydı. Tony sürekli onunla konuşuyor, ama o nadiren, bilmecemsi cevaplar veriyordu. Bir sonraki akşam Tony yine terledi. Dr. Messinger hamağın yakınında koca bir ateş yakıp Tony'yi kendi battaniyesine sardı. Şafaktan bir saat önce Tony uykuya daldı; uyandığında Brenda gitmişti.

"Normale düştü gene."

"Tanrı'ya şükür. Bayağı hastaydım, değil mi? Pek fazla bir şey hatırlamıyorum."

Dr. Messinger iyi kötü bir kamp kurmuştu. Çalıları kesip küçük bir oda büyüklüğünde bir alan açmıştı. İki hamak karşılıklı asılmıştı. Malzemenin tamamı kıyıdaydı, muşambanın üzerine düzenli biçimde yerleştirilmişti.

"Nasıl hissediyorsun kendini?"

"Harika," dedi Tony, ama hamaktan indiğinde yardımsız ayakta duramadığını gördü. "Tabii, hiçbir şey yemedim. Tam anlamıyla iyileşmem bir iki gün sürer herhalde."

Dr. Messinger bir şey demeden çayı bir kupadan ötekine yavaşça aktararak süzdü; içine iri bir kaşık yoğunlaştırılmış süt kattı.

"Bak bakalım şunu içebilecek misin."

Tony çayını zevkle içti, birkaç tane de peksimet yedi.

"Bugün yola devam edecek miyiz?" diye sordu.

"Bakarız." Dr. Messinger kupaları kıyıya götürüp ırmakta yıkadı. Döndüğünde, "Galiba durumu açıklasam iyi olacak," dedi. "Bir gün ateşin çıkmadı diye iyileştiğini sanma. Humma böyledir. Ateş bir gün çıkar, bir gün düşer. Bir hafta da sürebilir, çok daha uzun da. Durumu kabullenmek zorundayız. Seni kanoyla taşımak çok riskli. Önceki gün birkaç kere devrilmemize ramak kaldı."

"Kayıkta tanıdığım biri var sanıyordum."

"Çok şey sanıyordun. Böyle devam edecek. Bu arada yaklaşık on günlük erzağımız var. Şu anda bir aciliyeti yok ama aklımızın bir köşesinde dursun. Ayrıca senin tepende bir dama ve sürekli bakıma ihtiyacın var. Bir köye varmış olsaydık..."

"Baş belası oldum, çok üzgünüm."

"Mesele o değil. Mesele ne yapsak daha iyi olur, ona karar vermek."

Ama Tony düşünemeyecek kadar yorgundu; bir saat kadar uyukladı. Uyandığında Dr. Messinger düzlüğü genişletiyordu. "Muşambayı çatı niyetine tepemize gereceğim."

(Burayı haritasında *Geçici Acil Üs Kampı* olarak işaretlemişti.)

Tony uyuşuk uyuşuk onu izliyordu. Biraz sonra, "Aslında beni burada bırakıp ırmağın aşağısından yardım bulmaya çalışsan?" dedi.

"Onu düşündüm. Çok riskli olur."

O öğleden sonra Brenda yine Tony'nin yanındaydı; Tony ise hamağında titreyerek dönüp duruyordu.

Çevresini görebilecek hale geldiğinde tepesinde ağaçlara asılmış muşambanın gerili olduğunu fark etti. "Ne zamandır buradayız?" diye sordu.

"Üç gün oldu daha."

"Saat şu anda kaç?"

"Sabah ona geliyor."

"Berbat hissediyorum kendimi."

Dr. Messinger ona biraz çorba içirdi. "Ben kayığı alıp ırmak aşağı gideceğim bugün," dedi, "belki bir köy bulurum. Seni tek başına bırakmak istemiyorum ama denemeye değer. Kano şu anda boş, epeyce yol gidebilirim. Sen sakin sakin yat. Hamaktan inme. Ben akşam olmadan dönerim. Umarım yanımda yardım edecek Kızılderililer de olur."

"Tamam," dedi Tony ve uykuya daldı.

Dr. Messinger ırmağın kıyısına gidip kanoyu çözdü; yanına bir tüfek, bir kupa, bir günlük de erzak almıştı. Kıça oturup kanoyu iterek kıyıdan uzaklaştı; akıntı pruvayı çevirdi, birkaç kürek darbesiyle ırmağın ortasına varmıştı bile.

Güneş yükselmişti, sudaki yansımasıyla gözünü kamaştırıyordu, kavurucuydu; düzenli ve telaşsız kürek çekiyor, süratli ilerliyordu. Bir mil boyunca ırmak daralarak hızlandı; küreği dümen gibi kullanmaktan başka şey yapması gerekmedi; sonra iki yanındaki orman duvarları geri çekildi, büyük, açık bir göle çıktı; ilerleyebilmek için küreğe iyice asılması gerekti; bu arada sürekli sağı solu kolaçan edip aradığı köyün bir işaretini, bir duman, saz bir dam, çalıların arasında sinsi kahverengi bir beden, su içen bir sığır görmeye çalışıyordu. Ama hiçbir işaret yoktu. Gölün ortasında dürbününü alıp ormanın sınırını boydan boya taradı. Ama hiçbir işaret yoktu.

Daha sonra göl tekrar daraldı, kano hızlı akıntıda ileri doğru fırladı. İleride ırmağın yüzeyi karışıyordu, ivinti yerine gelmişti; düz sular köpürüyor, girdaplar oluşturuyordu; pes, tekdüze bir ses duyuluyordu: ivinti yerinin ötesinde bir çağlayan olduğunun uyarısıydı. Dr. Messinger kanoyu kıyıya çevirdi. Akıntı hızlıydı, var gücüyle kürek çekti; ivinti yerinin başlangıcından on metre sonra pruva kıyıya saplandı. Burada ırmağın üzerine sarkan sık,

dikenli bitkiler vardı; kano bunların altına kayıp sahile oturdu; Dr. Messinger çok temkinli hareket ederek olduğu yerde diz çöktü ve tepesindeki bir ağaç dalına uzandı. İşte o anda mahvoldu; kanonun kıçı ırmak aşağı savruldu; küreği kaptığında kayık bordadan çalkantılı sulara sürüklendi; orada pek tuhaf bir rota tutturarak, fır dönerek çağlayana doğru yuvarlandı. Dr. Messinger suya devrildi; ırmak yer yer oldukça sığdı; kayaları yakalayabiliyordu, ama fildişi gibi kayganlaşmış taşlara tutunamıyordu; iki kere takla attı, derin sularda buldu kendini, yüzmeye çalıştı, tekrar iri kayaların arasına girdi ve onlarla boğuşmaya çalıştı. Sonra çağlayana vardı.

O ülkenin standartlarına göre pek muhteşem bir çağlayan sayılmazdı – olsa olsa üç metrelik bir yükseklikten dökülüyordu, ama bu kadarı Dr. Messinger'a yetti. Çağlayanın dibinde köpükler yatışıyor ve çevredeki orman ağaçlarının çiçekleri üzerine serpilmiş, neredeyse durgun, koskoca bir havuza dönüşüyordu. Dr. Messinger'ın şapkası ağır ağır Amazon'a süzülürken, sular kel kafasının üstüne kapandı.

Brenda aile avukatlarıyla görüşmeye gitti.

"Mr. Graceful," dedi, "biraz daha paraya ihtiyacım var."

Mr. Graceful üzgün üzgün Brenda'ya baktı. "Bana kalırsa bu banka müdürünüzü ilgilendiren bir mesele. Anladığım kadarıyla menkul kıymetleriniz kendi adınıza, kâr payları da sizin hesabınıza aktarılıyor."

"Bu aralar hiç kâr payı ödedikleri yok ki. Ayrıca bu kadar az parayla geçinmek gerçekten çok zor."

"Şüphesiz. Şüphesiz."

"Mr. Last size vekâletname bırakmıştı, öyle değil mi?"

"Son derece sınırlı konularda Lady Brenda. Hetton'da çalışanların ücretlerini ve evin bakımıyla ilişkili bütün masrafları

ödeme talimatı aldım – Mr. Last yeni banyolar yaptırıyor, yıkılmış olan gündüz salonunda bazı düzenlemeler yapıyor. Ama ne yazık ki Mr. Last'in diğer masraflara ayrılmış hesapları üzerinde yetkim yok."

"Ama Mr. Graceful, eminim yurtdışında bu kadar uzun süre kalmayı planlamamıştı. Beni böyle aç açık bırakmak istememiştir, öyle değil mi?... Öyle değil mi?"

Mr. Graceful susup, huzursuz huzursuz yerinde kıpırdandı. "Açıkça konuşmak gerekirse, Lady Brenda, korkarım istediği tam da buydu. Yola çıkışından kısa bir süre önce kendisine bu konuyu açtım. Gayet kararlıydı."

"Peki ama buna *hakkı* var mı? Yani benim evlilik sözleşmesinden filan doğan bazı haklarım yok mu?"

"Mahkemeye başvurmadan talep edebileceğiniz hiçbir şey yok. Size bu konuda harekete geçmenizi tavsiye edecek avukatlar olabilir. Ancak ben tavsiye etmem. Mr. Last böyle bir önleme şiddetle itiraz eder; sanırım koşullar göz önünde bulundurulunca mahkeme de onun lehine karar verir. Her hâlükârda uzun, masraflı, biraz da onur kırıcı bir süreç olur."

"Ha, anlıyorum... demek ki yapılacak bir şey yok, öyle mi?"

"Doğrusu öyle görünüyor."

Brenda gitmek üzere ayağa kalktı. Yaz ortasıydı, açık pencereden Lincoln's Inn'in güneşli bahçeleri görülüyordu.

"Bir şey soracağım. Mr. Last'in yeni bir vasiyetname düzenleyip düzenlemediğini biliyor musunuz, yani bana söyleyebilir misiniz?"

"Ne yazık ki bu konuda konuşmam mümkün değil."

"Elbette, tahmin ederim. Sormakla hata ettiysem özür dilerim. Sadece onun nezdindeki konumumu merak etmiştim."

Brenda hâlâ avukatın masasıyla kapının arasında, renkli yazlık kıyafetiyle ne yapacağını bilemez halde duruyordu. "Belki

size bir fikir verebilmek için şu kadarını söyleyebilirim. Şu anda Hetton'ın meşru mirasçıları kuzenleri, Prince Risborough'daki Richard Last ailesi. Sanırım Mr. Last'in kişiliğini ve fikirlerini bilen biri olarak, Hetton'ın kendince olması gerektiği şekilde muhafaza edilebilmesi için servetinin mutlaka Hetton'a harcanmasını isteyeceğini tahmin edebilirsiniz."

"Evet," dedi Brenda, "bunu düşünmeliydim. Neyse, hoşça kalın."

Ve tek başına güneşe çıktı.

Tony o gün boyunca tek başına yattı; ara ara zamanın geçişini fark etmiyordu. Biraz uyudu; hamaktan inmeyi bir-iki kere denedi, ama güçsüzdü, başı dönüyordu. Dr. Messinger'ın ona bıraktığı yiyeceklerin bir kısmını yemeye çalıştı ama yiyemedi. Ancak hava kararınca günün bittiğini idrak etti. Feneri yakıp ateş için odun toplamaya başladı, ama dallar parmaklarının arasından kayıp düşüyor, her eğildiğinde başı dönüyordu; kendini zorlayıp birkaç kere çabaladıktan sonra dalları düştükleri yerde bırakıp hamağına döndü. Ve battaniyesine sarınıp yattığı yerde ağlamaya koyuldu.

Karanlık çöktükten birkaç saat sonra fenerin ışığı azalınca güç bela uzanıp salladı. Doldurulması lazımdı. Gazyağının nerede olduğunu biliyordu, önce hamağın ipinden, sonra da üst üste yığılı kutulardan destek alarak zar zor oraya kadar gitti. Bidonu buldu, tıpasını açıp lambayı doldurmaya başladı, ama eli titreyince gazyağı yere döküldü; sonra başı tekrar dönmeye başladı, gözlerini kapattı; bidon yan devrildi, gazyağı gurultular çıkararak yavaş yavaş yere döküldü. Tony ne olduğunu anlayınca yine ağlamaya koyuldu. Hamağına uzandı; birkaç dakika sonra alev iyice ufaldı, titreşti ve söndü. Elleri, sırılsıklam toprak leş gibi gazyağı kokuyordu. Karanlıkta uyumadan yatıp ağladı.

Şafaktan hemen önce yine ateşlendi; hiç eksilmeyen birtakım hayaletler duyularını şaşırtıyordu.

Brenda berbat bir ruh halinde uyandı. Bir önceki akşamı tek başına sinemada geçirmişti. Sinemadan sonra acıktı –o gün doğru dürüst bir yemek yememişti– ama akşam yemeği yenen restoranlardan herhangi birine gidecek gücü bulamadı kendinde. Bir kahve tezgâhından etli börek alıp eve götürdü. Börek çok lezzetli görünüyordu, ama yemeye kalktığında iştahı olmadığını gördü. Uyandığında böreğin kalanı tuvalet masasının üstünde duruyordu.

Aylardan ağustostu, Brenda tamamen tek başınaydı. Beaver o gün New York'a varıyordu. (Okyanusun ortasından Brenda'ya telgraf çekip yolculuğun mükemmel olduğunu haber vermişti.) Brenda için Beaver böylece tarihe karıştı. Parlamento tatile girmişti, Jock Grant-Menzies İskoçya'daki ağabeyine mutat yıllık ziyaretini yapmaktaydı; Marjorie'yle Allan son dakikada Lord Monomark'ın yatına davet edilmeyi başarmış, lüks içinde İspanya kıyılarında dolaşıp boğa güreşlerine gidiyorlardı (üstelik bir de Djinn'i Brenda'ya emanet etmişlerdi). Annesi her zamanki gibi Lady Anchorage'ın Leman Gölü'ndeki şalesindeydi. Polly her yerdeydi. Jenny Abdul Akbar bile gemiyle Baltık turuna gitmişti.

Brenda gazetesini açtı ve genç bir adamın Londra'da Sezon kavramının geçmişte kaldığını anlatan yazısını okudu; artık herkes çok meşgul olduğundan savaş öncesi rutini sürdürülmüyormuş; resmî balolar yokmuş ama daha mütevazı davetler kesintisiz devam ediyormuş; Londra'da ağustos en neşeli dönemmiş (bunu her yıl biraz farklı kelimelerle yazardı). O yazıyı okumak Brenda'yı teselli etmedi.

Haftalardır Tony'yi ve kendisine karşı tutumunu anlayışla karşılamaya çalışmıştı; işte şimdi nihayet kendini bıraktı ve dönüp hınçla kıvranarak, kendine acıyarak yüzünü yastığa gömdü.

Brezilya'da, Rosa'nınkinin aynı desenli, yırtık pırtık basma bir elbise vardı üzerinde. Ona yakışmamış denemezdi. Tony onu bir süre seyrettikten sonra konuştu: "Niye öyle giyindin?"

"Beğenmedin mi? Polly'den aldım."

"Çok pis görünüyor."

"Polly çok seyahat ediyor da ondan. Senin kalkıp ilçe meclisi toplantısına gitmen gerekiyor."

"Ama bugün günlerden çarşamba değil ki."

"Değil ama Brezilya'da zaman farklı; hatırlıyorsundur herhalde?"

"Pigstanton'a kadar gidemem ben. Messinger dönünceye kadar burada beklemem lazım. Hastayım. Yattığın yerden kıpırdama dedi. Bu akşam dönecek."

"Ama ilçe meclisinin bütün üyeleri burada. Arsız sarışın uçağıyla getirdi onları."

Gerçekten de hepsi oradaydı. Reggie St. Cloud başkandı. "Milly'nin komitede yer almasına kesinlikle karşıyım," dedi. "Kötü şöhretli bir kadın."

Tony itiraz etti. "Milly'nin bir kızı var. Burada bulunmaya onun da Lady Cockpurse kadar hakkı var."

"Bayanlar, baylar!" dedi Belediye Başkanı. "Fikirlerinizi tartışılan konuyla sınırlamanızı rica ederim. Bayton-Pigstanton yolunun genişletilmesi konusunu karara bağlamamız gerekiyor. Yeşil Hat otobüslerinin Hetton Kavşağı'nda köşeyi güvenli biçimde dönmelerinin mümkün olmadığı yolunda birçok şikâyet aldık."

"Yeşil Hat *sıçanları*."

"Ben de Yeşil Hat sıçanları dedim. Kurmalı Yeşil Hat sıçanları. Köylülerin birçoğu onlardan korktu ve kulübelerini terk ettiler."

"Ben de terk ettim," dedi Reggie St. Cloud. "Kurmalı yeşil sıçanlar yüzünden evimi terk etmek zorunda kaldım."

"Konudan sapmayalım," dedi Polly Cockpurse. "Mr. Last'in söz almasını öneriyorum."

"Evet, evet."

"Bayanlar, baylar," dedi Tony. "Hasta olduğumdan hamaktan kalkamayışımı anlayışla karşılamanızı rica ederim. Dr. Messinger bu konuda çok kesin talimat verdi."

"Winnie yüzmek istiyor."

"Brezilya'da yüzmek yok. Brezilya'da yüzmek yok." Toplantıya katılan herkes hep bir ağızdan haykırdı: "Brezilya'da yüzmek yok."

"Ama siz iki kere kahvaltı ettiniz."

"Gündeme dönelim," dedi Belediye Başkanı. "Lord St. Cloud, konuyu oylamanızı teklif ediyorum."

"Konu, Hetton Kavşağı köşesini genişletme ihalesinin Mrs. Beaver'a verilip verilmeyeceği. Verilen teklifler arasında onunki açık farkla en pahalısıydı, ama anladığım kadarıyla planlarının arasında köyün güney sınırına krom kaplamalı duvar çekilmesi de var..."

"... ayrıca iki kahvaltı," dedi Winnie.

"... ve işçilere iki kahvaltı. Evet oyu verecekler tavuk gibi gıdaklayacak, hayır oyu verecekler hav-hav diyecek."

"Usule tamamen aykırı," dedi Reggie. "Hizmetkârlar ne diyecek?"

"Brenda'ya haber verilmeden önce bir şey yapmamız şart."

"... Ben mi? Benim açımdan sorun yok."

"Öyleyse karar evet."

"Oh, işin Mrs. Beaver'a verilmesine çok sevindim," dedi Brenda. "Çünkü ben John Beaver'a âşığım. John Beaver'a âşığım. John Beaver'a âşığım."

"Komitenin kararı bu mu?"

"Evet, John Beaver'a âşık."

"Öyleyse oybirliğiyle kabul edilmiştir."

"Hayır," dedi Winnie. "O iki kere kahvaltı etti."

"... ezici bir çoğunlukla kabul edilmiştir."

"Hepiniz niye üstünüzü değiştiriyorsunuz?" diye sordu Tony; hepsi av ceketlerini giymekteydi.

"Toplu av partisi için. Tazılar bugün burada toplanıyor."

"Ama yazın avlanılmaz ki."

"Brezilya'da zaman farklı, yüzmek de yok."

"Dün Bruton Ormanı'nda bir tilki gördüm. Kurmalı yeşil bir tilki, içinde de bir zil vardı, koştukça çıngır çıngır ötüyordu. O kadar korktular ki koşarak kaçtılar, sahil tamamen boşaldı, Beaver dışında kimseye yüzmek yok. O her gün yüzebiliyor, çünkü zaman Brezilya'da farklı."

"Ben John Beaver'a âşığım," dedi Ambrose.

"Aa, senin de burada olduğunu bilmiyordum."

"Hasta olduğunuzu hatırlatmak için geldim beyefendi. Hamağınızdan kesinlikle kalkmamanız gerekiyor."

"Ama burada kalırsam Şehre nasıl varacağım?"

"Ben servisinizi doğrudan kütüphanede yapacağım efendim."

"Evet, kütüphanede. Lady Brenda artık Brezilya'ya taşındığına göre yemek salonunu kullanmanın anlamı yok."

"Emrinizi ahırlara ileteceğim Beyefendi."

"Ama midilliyi istemiyorum. Ben'e onu satmasını söylemiştim."

"Sigara odasına kadar at üstünde gitmeniz gerekecek Beyefendi. Kanoyu Dr. Messinger aldı."

"Pekâlâ Ambrose."

"Teşekkür ederim Beyefendi."

Komite caddeden aşağı ilerlemişti; bir tek Albay Inch diğer yola girmiş, Compton Last'e doğru tırıs gidiyordu. Tony'yle Mrs. Rattery tek başlarınaydılar.

"Hav-hav," dedi Mrs. Rattery, iskambil kâğıtlarını toparlayarak. "Karar verilmiştir."

Tony iskambil masasından başını kaldırdığında ağaçların ötesinde Şehrin surlarıyla mazgallarını gördü; oldukça yakınındaydı. Kapıdaki nöbetçi kulübesinin küçük kulesine çekilmiş hanedan sancağı tropikal esintide dalgalanıyordu. Tony güçlükle olduğu yerde doğruldu ve battaniyelerini bir kenara attı. Ateşliyken daha güçlü ve dengeliydi. Dikenli çalılıkların arasından ilerledi; pırıltılı surlardan müzik sesi geliyordu; bir tören ya da geçit alayı sur boyunca ilerlemekteydi. Tony ağaç gövdelerine tosladı, köklere, orman sarmaşıklarının sarkan dallarına takıldı, ama acı ve yorgunluğun farkına bile varmadan ilerlemeye devam etti.

Sonunda açıklığa geldi. Şehrin kapıları karşısında duruyor, surlarda onu karşılamak üzere trompetler çalınıyordu; haber burçtan burca dört bir yana ulaştı; havada uçuşan badem ve elma çiçekleri, tıpkı Hetton'da yaz fırtınasından sonra meyve bahçelerinde toprağı kapladıkları gibi, yerde bir halı oluşturmuştu. Yaldızlı kubbeler ve kaymaktaşından kuleler güneş ışığında parlıyordu.

Ambrose, "Şehir sofrada Beyefendi," diye haber verdi.

Altıncı Bölüm

TODD TARAFI

Mr. Todd neredeyse altmış yıldır Amazonlar'da yaşadığı halde birkaç Pie-wie ailesi dışında kimse varlığından haberdar değildi. Evi küçük bir savananın ortasındaydı; o yörede yer yer görülen kumluk otlaklardan biriydi; dört bir yanı ormanla çevrili, yaklaşık beş kilometrelik bir arazi.

İçinden geçen dere herhangi hiçbir haritada işaretli değildi; her daim tehlikeli ve yılın büyük bölümünde geçit vermeyen çağlayanlar halinde akan, Dr. Messinger'ın mahvına sebep olan ırmağın yukarısında onunla birleşen bir dere. Mr. Todd dışında yörede yaşayanların hiçbiri, bu toprakların üzerinde zaman zaman hak iddia eden Brezilya devletinin de, Hollanda Guyanası'nın da adını duymamıştı.

Mr. Todd'ın evi komşularınınkinden daha büyüktü, ama aşağı yukarı aynı yapıdaydı – palmiye yapraklarından dam, çamur ve sazdan göğüs hizasında duvarlar ve çamurdan zemin. Mr. Todd savanada otlayan on-on beş sıska sığırın, bir manyok plantasyonunun, birkaç muz ve mango ağacının, bir köpeğin ve yörenin yegâne tek namlulu, arkadan dolma av tüfeğinin sahibiydi. Dış dünyadan karşıladığı az sayıda ihtiyacı ona uzun bir tüccarlar zincirinden, elden ele geçerek, Manaos'tan ormanın ücra derinliklerine uzanan ticaret ağının en uzun iplerinden birinin sonunda, on-on beş dilde takas edilerek varıyordu.

Bir gün Mr. Todd fişek kovanlarını doldurmakla meşgulken bir Pie-wie gelip tek başına, çok hasta bir beyaz adamın orman-

dan kendilerine doğru ilerlemekte olduğunu haber verdi. Mr. Todd son hazırladığı fişekle tüfeğini doldurdu, diğer dolu fişekleri cebine koydu ve belirtilen yönde yola koyuldu.

Mr. Todd kendisine ulaştığında adam ormanın içinden çıkmış, yere oturmuştu, berbat halde olduğu belliydi. Ne şapkası vardı, ne ayakkabısı, giysileri öyle lime limeydi ki, ıslak bedenine yapıştıkları için üstünde duruyorlardı; ayakları yaralı ve feci şişti; teninin açıkta kalan her noktası böcek ve yarasa ısırıklarıyla doluydu; gözleri hummadan çakmak çakmaktı. Kendi kendine sayıklamaktaydı, ama Todd yaklaşıp onunla İngilizce konuşunca sustu.

"Günlerdir benimle konuşan ilk kişisiniz," dedi sonra. "Diğerleri durmuyor bile. Bisikletle geçip gidiyorlar... Yorgunum... Başta Brenda yanımdaydı, ama kurmalı bir fareden korktu, o yüzden kanoyu alıp gitti. Akşama döneceğini söyledi ama dönmedi. Brezilya'daki yeni arkadaşlarından birinde kalıyordur tahminimce... Onu görmediniz herhalde, değil mi?"

"Siz çok uzun zamandır gördüğüm ilk yabancısınız."

"Giderken başında silindir şapka vardı. Görseniz mutlaka hatırlardınız." Sonra Mr. Todd'ın yanıbaşındaki, olmayan biriyle konuşmaya başladı.

"Şu evi görüyor musunuz? Oraya kadar yürüyebilir misiniz sizce? Yürüyemezseniz sizi taşıyacak birkaç Kızılderili gönderebilirim."

Tony gözlerini kısıp savananın karşı tarafına, Mr. Todd'ın kulübesine baktı.

"Yerel coğrafyayla uyumlu bir mimari," dedi, "baştan aşağı yerli malzeme kullanılmış. Aman Mrs. Beaver görmesin, krom kaplar her yanını."

"Yürümeye çalışın bakalım." Mr. Todd, Tony'yi ayağa kaldırıp güçlü koluyla destek oldu.

"Sizin bisiklete binerim. Az önce bisikletle yanımdan geçen sizdiniz, değil mi? Yalnız sakalınızın rengi farklı. Onunki yeşildi... fare yeşili."

Mr. Todd, Tony'yi ot tümseklerinin arasından eve doğru yürüttü.

"Çok kısa bir yol. Vardığımızda sizi iyileştirecek bir şeyler vereceğim."

"Çok naziksiniz... insanın karısının kanoyu alıp gitmesi berbat bir şey. O uzun zaman önceydi. O zamandan beri bir şey yemedim." Az sonra, "Bu arada, siz İngiliz'siniz," dedi. "Ben de İngiliz'im. Soyadım Last."

"Mr. Last, artık hiçbir şeyi dert etmeyin. Hastasınız, çok zorlu bir yolculuk yaptınız. Ben size bakacağım."

Tony etrafına bakındı. "Hepiniz İngiliz misiniz?"

"Evet, hepimiz."

"O esmer kız bir Mağribi'yle evlenmiş... Sizlerle karşılaşmam büyük şans. Bisiklet kulübü gibi bir şeysiniz herhalde?"

"Evet."

"Aslında ben bisiklete binemeyecek kadar yorgun hissediyorum kendimi... hiçbir zaman da pek hoşlanmamışımdır... motosiklet almalısınız esasında, çok daha hızlı ve gürültülü. Şurada duralım."

"Hayır, eve kadar yürümeniz lazım. Çok az kaldı."

"Tamam... Burada benzin bulmak zor olur gerçi."

Çok yavaş yürüyorlardı, ama sonunda eve vardılar.

"Şu hamağa uzanın."

"Messinger da öyle dedi. John Beaver'a âşık kendisi."

"Ben size bir şeyler getireyim."

"Çok teşekkür ederim. Normal kahvaltı tepsim yeterli – kahve, kızarmış ekmek, meyve. Bir de bugünkü gazeteler. Lady Brenda uyandırıldıysa kahvaltıyı onunla birlikte ederim..."

Mr. Todd evin arka odasına gidip üst üste yığılmış hayvan postlarının altından teneke bir kutuyu çeke çeke çıkardı. İçi kuru yaprak ve ağaç kabuklarıyla doluydu. Karışımdan bir avuç alıp dışarıya, ateşin yanına gitti. Döndüğünde misafiri hamağa ata biner gibi dimdik oturmuş öfkeyle konuşuyordu.

"... Ben sizinle konuşurken ortada dönüp duracağınıza durup dinleseniz daha iyi duyarsınız, ayrıca daha kibar bir davranış olur. Kendi iyiliğiniz için söylüyorum... Biliyorum, karımın dostlarısınız, bu yüzden beni dinlemek istemiyorsunuz. Ama dikkatli olun. Size tek bir kötü laf etmeyecek, sesini yükseltmeyecek, kırıcı hiçbir şey söylemeyecek. Sonra da eskisi gibi yakın dost olmaya devam edeceğinizi umacak. Ama sizi terk edecek. Gece sessizce gidecek. Hamağını, irmik tayınını alacak... Dinleyin beni. Zeki biri olmadığımı biliyorum, ama bu herkesin terbiyeyi bir kenara bırakması için sebep teşkil etmez. En şefkatli biçimde öldürelim. Size zamanın farklı olduğu ormanda öğrendiklerimi anlatacağım. Şehir yok. Mrs. Beaver tamamını kromla kaplayıp dairelere bölmüş. Her birinin kendine ait banyosu var, haftada üç sterlin, üç şilin. Yasak aşklara çok uygun. Polly de orada olacak. Mrs. Beaver'la birlikte, yıkılmış kale duvarlarının altında..."

Mr. Todd Tony'nin başını arkadan tutup destekleyerek su kabağının içindeki bitki karışımını içirdi. Tony tadıp başını çevirdi.

"Çok berbat bir ilaç," deyip ağlamaya başladı.

Mr. Todd yanında su kabağını tutarak duruyordu. Biraz sonra Tony yüzünü buruşturup acı tatla hafif ürpererek biraz daha içti. Mr. Todd bütün karışımı bitirinceye kadar yanında durdu, sonra tortuyu çamur zemine döktü. Tony hamağa uzanıp hafif hafif hıçkırarak ağladı. Kısa bir süre sonra derin bir uykuya daldı.

*

Tony'nin iyileşmesi uzun sürdü. Önceleri bir gün bilinci yerinde oluyor, bir gün sayıklıyordu; sonra ateşi düştü, en hasta anlarında bile bilinci yerindeydi. Ateşlendiği günler giderek seyreldi ve sonunda tropikal kuşaktaki normal düzene girerek nöbetlerin arasında görece sağlıklı uzun dönemleri olmaya başladı. Mr. Todd ona düzenli biçimde bitkisel ilaçlar içiriyordu.

"Tadı berbat," dedi Tony, "ama gerçekten iyileştiriyor."

"Ormanda her şeyin ilacı var," dedi Mr. Todd; "insanı iyileştirmek için de, hasta etmek için de. Benim annem Kızılderili'ydi, bana çoğunu öğretti. Ara sıra karılarımdan başka ilaçlar da öğrendiğim oldu. İnsanı tedavi eden bitkiler var, humma nöbeti geçirten bitkiler var; öldürenler var, çıldırtanlar var, yılanları uzakta tutanlar, balıkları zehirleyip ağaçtan meyve toplar gibi elle sudan toplamayı sağlayan bitkiler var. Benim bile bilmediğim ilaçlar var. Ölüleri kokmaya başladıktan sonra canlandırmanın mümkün olduğunu söylüyorlar, ama ben gözümle görmedim."

"Fakat siz İngiliz'siniz, öyle değil mi?"

"Babam İngiliz'di – daha doğrusu Barbados'lu. Guyana'ya misyoner olarak gelmiş. Beyaz bir kadınla evliymiş, ama onu Guyana'da bırakıp altın aramaya gitmiş. Sonra annemi almış. Pie-wie kadınları çirkindir ama çok vefalıdır. Benim çok karım oldu. Bu savanada yaşayan erkeklerle kadınların çoğu benim çocuklarım. Bu yüzden itaat ediyorlar – bir de tüfeğim olduğu için. Babamın uzun bir ömrü oldu. Öleli henüz yirmi yıl olmadı. Eğitimli bir adamdı. Okumayı biliyor musunuz?"

"Evet, elbette."

"Herkes sizin kadar şanslı değil. Ben bilmiyorum."

Tony utanarak güldü. "Burada pek imkânınız yoktur herhalde."

"Evet, tam üstüne bastınız. Çok kitabım var, çok. Biraz daha iyileştiğinizde gösteririm size. Beş yıl öncesine kadar bir İngiliz vardı – siyahiydi ama Georgetown'da iyi bir eğitim görmüştü. O öldü. Ölünceye kadar her gün bana kitap okudu. Siz de toparlandığınızda bana kitap okursunuz."

"Büyük memnuniyetle okurum."

"Evet, okuyacaksınız," dedi Mr. Todd elinde su kabağı, başını sallayarak.

Nekahat döneminin ilk günlerinde Tony ev sahibiyle pek fazla konuşmadı; hamağında yatıp gözlerini saz dama dikerek Brenda'yı düşünüyordu. Her biri tam on iki saat süren gündüzler birbirinden farksızdı. Mr. Todd güneş battığında yatmak üzere çekiliyor, vampir yarasaları uzak tutmak için küçük bir lambayı –bir kâse sığır yağına batırılmış, el yapımı bir fitili– yanık bırakıyordu.

Tony'nin evden dışarı ilk çıkışında Mr. Todd onu çiftlikte biraz gezdirdi.

"Size siyah adamın mezarını göstereceğim," deyip Tony'yi mango ağaçlarının arasındaki bir tümseğe götürdü. "Çok iyi bir insandı. Ölünceye kadar her öğleden sonra iki saat boyunca bana kitap okudu. Bir haç dikmeyi düşünüyorum, hem onun anısına hem de sizin gelişinizin onuruna, iyi fikir bence. Tanrı'ya inanır mısınız?"

"İnanıyorum herhalde. Pek düşünmedim aslında."

"Ben çok düşündüm, hâlâ bilmiyorum... Dickens biliyordu."

"Öyle olmalı."

"Evet, evet, bütün kitaplarında çok aşikâr. Göreceksiniz."

O gün öğleden sonra Mr. Todd zencinin mezar taşının yapımına başladı. İri bir rendeyle maden gibi gıcırdayıp öten çok sert bir ağacı işliyordu.

Sonunda, Tony üst üste altı-yedi geceyi ateşlenmeden geçirdiğinde, Mr. Todd, "Artık kitapları görebilecek kadar iyileştiniz bence," dedi.

Kulübenin bir tarafında, saçağın altında kaba bir platformla bir tür asmakat oluşturulmuştu. Mr. Todd platforma bir merdiven dayayıp tırmandı. Hastalığın etkisiyle hâlâ biraz dengesiz olan Tony de onu izledi. Mr. Todd platformun üzerine oturdu, Tony merdivenin üst basamağında durup baktı. Bez parçalarına, palmiye yapraklarına, işlenmemiş postlara sarılmış küçük çıkınlar üst üste yığılmıştı.

"Solucan ve karıncalarla baş etmek kolay değil. İkisi neredeyse parçalandı. Ama Kızılderililer'in yaptığı bir yağ var, işe yarıyor."

En yakındaki çıkını açıp deri ciltli bir kitap uzattı. *Kasvetli Ev*'in eski bir Amerikan baskısıydı.

"Hangisinden başladığımız önemli değil."

"Dickens'dan hoşlanıyor musunuz?"

"Evet, tabii. Hoşlanmaktan çok daha öte. Benim tek dinlediğim kitaplar bunlar. Bunları babam okurdu, sonra da siyah adam... şimdi de siz. Hepsini defalarca dinledim, ama hiç bıkmıyorum; hep öğrenilecek, fark edilecek başka bir şeyler çıkıyor, onca kahraman, onca farklı dekor, onca kelime... Karıncaların yiyip bitirdikleri dışında bütün Dickens kitapları burada. Hepsini okumak uzun sürüyor – iki yıldan fazla."

"Neyse," dedi Tony kaygısızca, "benim ziyaretim süresince bol bol yeter."

"Umarım öyle olmaz. Baştan başlamak harika bir şey oluyor. Her defasında zevkine varacak, hayran olacak daha çok şey buluyormuşum gibi geliyor bana."

Kasvetli Ev'in ilk cildini aşağı indirdiler ve o öğleden sonra Tony ilk okumasını yaptı.

Yüksek sesle okumaktan oldum olası hoşlanırdı; evliliklerinin ilk yılında birçok kitabı bu şekilde Brenda'yla birlikte okumuş, sonunda bir gün Brenda açıksözlü bir anında kendisi için dinlemenin işkence olduğunu söylemişti. Kış akşamüzerleri, John Andrew oyun odasında, şömine karşısında akşam yemeğini yerken ona kitap okurdu. Ama Mr. Todd eşi bulunmaz bir dinleyiciydi.

İhtiyar, Tony'nin karşısına, hamağına ata biner gibi oturuyor, gözlerini ondan hiç ayırmadan, sessizce dudaklarını kıpırdatarak kelimeleri takip ediyordu. Yeni bir roman kişisi ortaya çıktığında birçok kez, "Tekrar söylesenize adını, unutmuşum onu," ya da, "Evet, evet, o kadını iyi hatırlıyorum. Ölüyor zavallı," diyordu. Sık sık sorular sorarak okumayı bölüyordu; Tony'nin tahminlerinin aksine, soruları olayların ayrıntılarıyla ilgili olmuyordu –Şansölyelik Mahkemesi'nin işleyişi ya da dönemin gelenekleri gibi şeyler, muhtemelen onun için anlaşılmaz oldukları halde ilgisini çekmiyordu–; bütün soruları kahramanlarla ilgiliydi. "Canım, niye öyle diyor? Gerçekten öyle mi demek istiyor? Ateşin başında sıcaktan mı fenalaştı, yoksa gazetede okuduğu bir şey yüzünden mi?" Bütün esprilere ve Tony'ye nükteli gelmeyen kimi bölümlerde kahkahalarla gülüyor, iki-üç kere baştan okutuyordu; daha sonra, 'Tom-all-alone's'daki parya takımının acıları anlatılırken gözyaşları yanaklarından süzülüp sakalına karıştı. Olaylarla ilgili yorumları genellikle basitti: "Bence Dedlock çok gururlu bir adam" ya da "Mrs. Jellyby çocuklarına iyi bakamıyor."

Tony bu okumadan neredeyse Mr. Todd kadar zevk aldı.

İlk günün sonunda ihtiyar, "Çok güzel okuyorsunuz," dedi, "siyah adamdan çok daha güzel telaffuz ediyorsunuz. Ayrıca daha güzel açıklıyorsunuz. Sanki babam karşımdaymış gibi." Her

seansın sonunda misafirine kibarca teşekkür ediyordu. "Benim için çok büyük zevkti. Son derece acıklı bir bölümdü. Ama yanlış hatırlamıyorsam her şey iyi sonuçlanacak."

Ne var ki ikinci cilde geldiklerinde ihtiyarın mutluluğu azalmaya başlamış, Tony de huzursuzlanacak kadar güçlenmişti. Gidişi konusunu çeşitli kereler açtı, kanolar, yağmurlar ve rehber bulma ihtimali hakkında bilgi edinmeye çalıştı. Ama Mr. Todd hiç tınmıyor, dokundurmaları fark etmiyor gibiydi.

Tony bir gün *Kasvetli Ev*'in henüz okunmamış sayfalarını karıştırarak, "Daha okunacak çok sayfa var," dedi. "Umarım gidene kadar bitiririz."

"Tabii canım," dedi Mr. Todd. "Onu hiç merak etmeyin. Bitirecek zamanınız olacak dostum."

Tony ilk kez ev sahibinin tavrını hafifçe tehditkâr buldu. O akşam irmik ve kurutulmuş sığır etinden oluşan basit yemeklerini yerken, güneş batmadan hemen önce, Tony tekrar aynı konuyu açtı.

"Mr. Todd, artık medeniyete dönmeyi düşünme zamanım geldi. Zaten misafirperverliğinizi fazlasıyla uzun süre suistimal ettim."

Mr. Todd ağız dolusu irmiği çıtır çıtır çiğneyerek tabağın üzerine eğildi, ama cevap vermedi.

"Sizce bir tekne bulmam ne kadar sürer?... Sizce tekne bulmam ne kadar sürer diye soruyorum. Bana gösterdiğiniz nezaketi ne kadar takdir ettiğimi tarif edecek kelimeler bulmam zor, ama..."

"Dostum, herhangi bir nezaket gösterdiysem siz Dickens okumalarıyla haydi haydi telafi ettiniz. Bir daha bu konuya değinmeyelim."

"Zevk almış olduğunuza sevindim. Benim için de zevkti. Ama artık gerçekten dönsem iyi olacak..."

"Evet," dedi Mr. Todd. "Siyah adam da böyleydi. Sürekli bunu düşünürdü. Ama burada öldü..."

Ertesi gün Tony iki kere konuyu tekrar açtı, ama ev sahibi kaçamak cevap verdi. Sonunda, "Özür dilerim Mr. Todd," dedi, "ama gerçekten ısrar etmek zorundayım. Ne zaman tekne bulabilirim?"

"Tekne yok."

"Kızılderililer yapabilir."

"Yağmurları beklemeniz lazım. Şu anda ırmakta yeterince su yok."

"O ne kadar sürer?"

"Bir ay... iki ay..."

Yağmurlar başladığında *Kasvetli Ev*'i bitirmişler, *Dombey ve Oğlu*'nun sonuna yaklaşıyorlardı.

"Artık gidiş hazırlıklarına başlama vakti geldi."

"Yo, imkânı yok. Kızılderililer yağmur mevsiminde asla tekne yapmaz, batıl inançlarından biri."

"Keşke söyleseydiniz."

"Söylememiş miydim? Unutmuşum."

Ertesi sabah ev sahibi işleriyle meşgulken, Tony tek başına dışarı çıktı ve avare avare dolaşırmış gibi görünmeye çalışarak savananın karşı tarafına, Kızılderili evlerinin oraya gitti. Bir kapının eşiğinde dört-beş Pie-wie oturuyordu. Tony onlara yaklaştığında başlarını kaldırıp bakmadılar. Yolculuk sırasında öğrendiği birkaç kelimeyle konuştu onlarla, ama anlayıp anlamadıklarını gösteren bir işaret vermediler. Sonra kuma bir kano çizdi, elini kolunu oynatarak marangoz rolü yapmaya çalıştı, önce onları, sonra kendisini parmağıyla işaret etti, ardından onlara bir şey verirmiş gibi yaptı ve kaba hatlarıyla bir tüfek, bir şapka, kolay anlaşılır birkaç ticaret eşyası daha çizdi. Kadınlardan biri kıkırda-

dı, ama kimsede anladığını gösteren bir ifade yoktu; Tony hüsran içinde yanlarından ayrıldı.

Öğle yemeğinde Mr. Todd, "Mr. Last, Kızılderililer onlarla konuşmaya çalıştığınızı söylediler," dedi. "Söylemek istediğiniz bir şey varsa benim aracılığımla iletmeniz daha kolay olur. Benden izin almadan hiçbir şey yapmayacaklarının farkındasınızdır herhalde, değil mi? Onlar kendilerini benim çocuğum olarak görür, çoğu da öyledir zaten."

"Aslında ben onlardan kano istemeye çalışıyordum."

"Onlar da öyle söyledi... yemeğinizi bitirdiyseniz bir bölüm daha okuyalım. Kitap çok ilginç."

Dombey ve Oğlu'nu bitirdiler; Tony İngiltere'den ayrılalı neredeyse bir yıl olmuştu; Martin Chuzzlewit'in sayfaları arasında irili ufaklı harflerle, kurşunkalemle yazılmış bir belge bulduğunda, meşum daimi sürgün önsezisi aniden keskinleşti.

1919 yılı

Ben, Brezilyalı James Todd, Martin Chuzzlewit işbu kitabı bitirirse Georgetown'lu Barnabas Washington'a, kitabı bitirir bitirmez gitmesine izin vereceğime yemin ederim.

Altında kurşunkalemle kalın bir *X* işareti vardı, ardından da: *Bu işareti Mr. Todd yaptı, imza Barnabas Washington.*

"Mr. Todd," dedi Tony, "açık konuşmak zorundayım. Siz benim hayatımı kurtardınız; medeniyete döndüğümde sizi mümkün olan en iyi şekilde mükâfatlandıracağım. Mantık çerçevesinde ne isterseniz veririm size. Ama şu anda beni burada zorla tutuyorsunuz. Beni serbest bırakmanızı talep ediyorum."

"Ama dostum, sizi tutan ne var? Hiçbir kısıtlama yok üzerinizde. İstediğiniz zaman gidin."

"Sizin yardımınız olmadan gidemeyeceğimi gayet iyi biliyorsunuz."

"Madem öyle, şu ihtiyarın gönlünü yapın. Bir bölüm daha okuyun bana."

"Mr. Todd, istediğiniz her şey üzerine yemin ederim ki, Manaos'a vardığımda benim yerimi tutacak birini bulacağım. Bir adama bütün gün size kitap okuması için ücret ödeyeceğim."

"Ama benim başkasına ihtiyacım yok ki. Siz çok güzel okuyorsunuz."

"Ben bundan böyle tek satır okumayacağım."

"Umarım öyle olmaz," dedi Mr. Todd kibarca.

O akşam yemekte sadece bir tabak kurutulmuş et ve irmik getirildi, Mr. Todd tek başına yemek yedi. Tony yattığı yerde konuşmadan saz damı seyrediyordu.

Ertesi gün öğlen Mr. Todd'ın önüne tek bir tabak kondu, ama yerken tüfeği kurulu halde dizlerinin üstünde duruyordu. Tony *Martin Chuzzlewit*'i okumaya kaldığı yerden devam etti.

Haftalar umutsuzluk içinde geçiyordu. *Nicholas Nickleby*'yi, *Küçük Dorrit*'i, *Oliver* Twist'i okudular. Sonra savanaya bir yabancı geldi; melez bir altın arayıcısı, bir ömür boyu ormanlarda dolaşarak küçük dereleri takip eden, çakılları eleyen, küçük deri keselerini dirhem dirhem altın tozuyla dolduran, çoğu kez boyunlarına asılı beş yüz dolarlık altınla açlıktan, iklim koşullarından ölen o yalnız insanlar sınıfından biri. Mr. Todd onun gelişine sinirlendi; ona irmikle tasso, yani tuzlanmış sığır eti verip bir saat içinde yoluna gönderdi, ama Tony o bir saat içinde ismini bir kâğıt parçasına yazıp adamın eline sıkıştırmanın fırsatını buldu.

Bundan böyle bir umudu vardı. Günlerin değişmez rutini aynen sürüyordu: şafakta kahve, Mr. Todd çiftlik işlerine koşuş-

tururken boş sabah saatleri, öğlende irmikle tasso, öğleden sonra Dickens, akşam yemeğinde irmikle tasso, bazen ayrıca meyve; günbatımından gündoğumuna sessizlik, sığır yağında yanan küçük fitil, belli bellirsiz seçilen tepedeki saz dam; fakat Tony sessiz bir güven ve beklenti içindeydi.

Bir gün gelecek, bu yıl olmazsa gelecek yıl, altın arayıcısı bir Brezilya köyüne varıp keşfinden söz edecekti. Messinger keşif gezisi felaketi duyulmuş olmalıydı. Tony büyük gazetelerin manşetlerini hayal edebiliyordu; muhtemelen şu anda geçmiş olduğu yerlerde arama çalışması yapan ekipler vardı; bugün yarın savanada İngilizler'in konuşmaları duyulacak, on-on beş yardımsever maceracı ormandan fırlayıp gelecekti. Tony okurken, dudakları otomatik biçimde basılı sayfaları takip ederken bile zihni karşısındaki hevesli, deli ev sahibinden uzaklaşıyor, kendi kendine eve dönüşünün hikâyesini, medeniyete kavuşmasının etaplarını anlatıyordu (Manaos'ta tıraş olup yeni giysiler satın aldı, telgraf çekip para istedi, tebrik telgrafları aldı; Belem'e yaptığı rahat ırmak yolculuğu, büyük gemiyle Avrupa'ya yolculuğu iyi geçti; güzel Bordo şarapları içip taze et ve bahar sebzeleri yedi; Brenda'yla karşılaştıklarında çekingendi, ona nasıl hitap edeceğini bilemedi... "*Hayatım*, söylediğinden çok daha uzun kaldın. Kayboldun diye düşünüyordum...")

O sırada Mr. Todd hayalini böldü. "O pasajı tekrar okuyabilir misiniz zahmet olmazsa? Özellikle hoşlandığım bir bölümdür de."

Haftalar geçti; herhangi bir kurtarma çalışması işareti yoktu, ama Tony her güne ertesi gün olabileceklerin umuduyla tahammül ediyordu; hatta gardiyanına hafif bir yakınlık hisseder gibiydi; dolayısıyla, bir akşam, Kızılderili bir komşuyla uzun uzun konuştuktan sonra bir kutlama yapmayı önerdiğinde ona seve seve katıldı.

"Yerel bayramlarımızdan biri," diye açıkladı, "piwari yapmışlar. Beğenmeyebilirsiniz. Ama tatmanız gerekir. Akşama bu adamın evine gideceğiz."

Yemekten sonra savananın karşı tarafındaki kulübelerden birinde, ateşin etrafında toplanmış olan bir grup Kızılderili'ye katıldılar. Adamlar duygusuz ve tekdüze bir tonda şarkı söyleyerek içi sıvı dolu iri bir su kabağını elden ele geçiriyorlardı. Tony'yle Mr. Todd'a ayrı birer kâse getirildi, oturabilecekleri hamaklar sunuldu.

"Kâseyi hiç indirmeden bir kerede içip bitirmeniz gerekiyor. Âdet böyle."

Tony tadını almamaya çalışarak koyu sıvıyı içti. Ama Brezilya'da sunulmuş diğer içeceklerin çoğu gibi damakta sert, çamurlu bir tat bırakmıyordu, fena değildi; bal ve esmer ekmek tadı vardı. Olağandışı bir tatmin duygusuyla hamağa uzandı. Belki tam da o anda kurtarma ekibi onlardan birkaç saatlik mesafede kamp kurmuştu. Bu arada Tony ısınmış, uykusu gelmişti. Şarkının ayinsel temposu biteviye yükselip alçalıyordu. Bir su kabağı dolusu daha piwari sundular Tony'ye, geri verdiğinde kâse boştu. Boylu boyunca uzanıp yatarak dans etmeye başlayan Pie-wieler'in saz damdaki gölgelerini seyretti. Sonra gözlerini kapatıp İngiltere'yi, Hetton'ı düşündü ve uykuya daldı.

Uyandığında hâlâ Kızılderili kulübesindeydi; normal uyanma saatini geçirmiş gibi bir his vardı içinde. Güneşin konumundan öğleden sonranın geç bir saati olduğunu anladı. Etrafta kimse yoktu. Saatine bakmak istediğinde saatin bileğinde olmadığını görüp çok şaşırdı. Kutlamaya gelmeden önce evde bırakmış olacağını düşündü.

"Dün gece sarhoş olmuşum belli ki," diye düşündü. "Ne berbat içkiymiş." Başı ağrıyordu, hummanın nüksetmesinden kork-

tu. Ayaklarını yere bastığında, zorlukla ayakta durabildiğini fark etti; yürüyüşü dengesizdi, aklı nekahatinin ilk haftalarındaki gibi karışıktı. Savananın karşı tarafına geçerken birkaç kere durup gözlerini kapatarak derin derin nefes almak zorunda kaldı. Eve vardığında Mr. Todd içeride oturuyordu.

"Hah, dostum, bu öğleden sonraki okumaya geç kaldınız. Yarım saatlik gün ışığı ya kaldı ya kalmadı. Nasıl hissediyorsunuz kendinizi?"

"Berbat. O içki bana hiç iyi gelmedi."

"Size bir şey veririm, iyi gelir. Ormanda her şeyin ilacı vardır, insanı uyandırmak için de, uyutmak için de."

"Saatimi gördünüz mü bir yerlerde?"

"Kayıp mı ettiniz?"

"Evet. Kolumda sanıyordum. Yahu ben hayatımda hiç bu kadar çok uyumadım."

"Bebekliğinizden beri. Ne kadar uyudunuz, biliyor musunuz? İki gün."

"Yok canım. İmkânı yok."

"Evet, gerçekten. Uzun bir süre. Yazık oldu, misafirlerimizi kaçırdınız."

"Misafirler mi?"

"Ya, öyle. Siz uyurken ben çok eğlendim. Dışarıdan üç adam. İngiliz. Yazık oldu kaçırdığınız. Onlar açısından da yazık oldu, çünkü özellikle sizi görmek istiyorlardı. Ama ne yapabilirdim? Siz derin uykudaydınız. Sizi bulmak için onca yol gelmişler, ben de –sizin için sakıncası olmayacağını düşündüm–, siz kendiniz onları ağırlayamadığınız için küçük bir hatıra verdim kendilerine, saatinizi. İngiltere'de sizden haber getirene verilecek mükâfatı alabilmek için yanlarında götürebilecekleri bir şey istediler. Çok memnun oldular. Gelişinizin onuruna diktiğim haçın fotoğraflarını da çektiler. Ondan da çok memnun kaldılar.

Her şeyden memnun kalıyorlardı. Ama bizi bir daha ziyaret edeceklerini sanmam, burada münzevi hayatı yaşıyoruz... kitap okumaktan başka eğlence yok... herhalde bir daha hiçbir ziyaretçimiz olmayacak... neyse, ben sizi biraz iyileştirecek bir ilaç getireyim. Başınız ağrıyor, değil mi?... Bugün Dickens yok... ama yarın, ertesi gün, daha ertesi gün var. *Küçük Dorrit*'i tekrar okuyalım. O kitapta öyle bölümler var ki, ne zaman dinlesem ağlamak geliyor içimden."

Yedinci Bölüm

İNGİLİZ GOTİĞİ – III

Çiyle kaplı meyve bahçelerinde hafif bir esinti, çayırlarla korulara serin bir güneş vurmuş; cadde boyu sıralanan karaağaçların hepsi tomurcuklanmış; kış ılık geçtiğinden o yıl her şey erken başlamıştı.

Ta tepede, canavar başlı oluklarla çatı süslemelerinin arasındaki saat ağırbaşlı bir edayla on dördü, saat başını çaldı. Saat sekiz buçuktu. Saatin ayarı bozulmuştu son günlerde. Veraset vergileri ödenip gümüş tilkiler kazanç getirmeye başladığında Richard Last'in yaptıracağı şeylerden biri de buydu.

Molly Last iki zamanlı motosikletini araba yolundan yukarı hızla sürdü; golf pantolonuna ve saçlarına kepek ezmesi bulaşmıştı. Ankara tavşanlarına yem vermekten geliyordu.

Evin önündeki çakıl alanın üzerinde yeni anıt bayrağa sarılı duruyordu. Molly motosikleti köprünün duvarına dayayıp kahvaltı etmek üzere içeri koştu.

Richard Last'e geçtiğinden beri Hetton'da hayat daha hareketli ama daha basitti. Ambrose işinin başındaydı, ama artık hiç vale yoktu; evin bütün işini Ambrose, bir oğlan ve dört kadın hizmetkâr görüyordu. Richard Last onlara "çekirdek ekip" diyordu. İşler kolayladığında kadroyu genişletecekti; bu arada yemek salonuyla kütüphane, kapıları kilitli, panjurları kapalı tutulan merasim odalarına eklenmişti; aile gündüz salonu, sigara odası ve eskiden Tony'nin çalışma odası olan odada yaşıyordu. Mutfak

bölümünün büyük bölümü de kullanılmıyordu; kilerlerden birine modern ve ekonomik bir ocak yerleştirilmişti.

Giyinmesi diğerlerinden daha uzun süren ve genellikle birkaç dakika geç kalan Agnes dışında ailenin tamamı saat sekiz buçukta aşağıdaydı; Teddy'yle Molly bir saattir dışarıdaydılar; Molly tavşanların, Teddy de gümüş tilkilerin yanında. Teddy yirmi iki yaşındaydı ve aile evinde yaşıyordu. Peter henüz Oxford'daydı.

Gündüz salonunda hep birlikte kahvaltı ettiler. Mrs. Last sofranın bir başında oturuyordu, kocası diğer başta; fincanlar, tabaklar, bal kavanozları ve mektuplar sürekli elden ele geçiyordu.

Mrs. Last, "Molly, yine saçına tavşan yemi bulaşmış," dedi.

"Neyse canım, zaten izci partisinden önce kendime bir çekidüzen vermem gerekecek."

"İzci partisi mi?" dedi Mr. Last. "Çocuklar, sizin için hiçbir şey kutsal değil mi?"

Teddy, "Kafeslerde bir fire daha verdik," dedi. "Oakhampton'daki adamlardan aldığımız o küçük dişi tilkinin kuyruğunu ısırıp koparmışlar dün gece. Telden yan kafese geçmiş olmalı. Tilkiler çetin ceviz."

Ardından Agnes geldi; on iki yaşında, iri gözlü, ciddi bakışlı, gözlüklü, düzenli ve dikkatli bir çocuktu. Babasıyla annesini öpüp, "Geciktiysem özür dilerim," dedi.

"*Geciktiysen...*" dedi Mr. Last yumuşak bir tonda.

"Gösteri ne kadar sürecek?" diye sordu Teddy. "Benim Bayton'a atlayıp tilkiler için tavşan almam gerek yine. Chivers bana elli tavşan ayırdığını söyledi. Burada vurduklarımız yetmiyor. Pek açgözlü şeyler."

"On bir buçukta bitecek. Mr. Tendril vaaz vermeyecek. Aslında daha iyi. Kuzen Tony'nin Afganistan'da öldüğünü sanıyor."

"Brenda yengeden mektup gelmiş. Maalesef açılışa gelemeyeceğini bildiriyor."

"Ya."

Sofrada bir sessizlik oldu.

"Jock'ın bu öğleden sonra önemli bir parti toplantısı varmış."

"Ya."

"Onsuz gelebilirdi," dedi Molly.

"Hepimize ve Hetton'a sevgilerini yolluyor."

Bir sessizlik daha oldu.

"Aslında bence çok iyi oldu," dedi Molly. "Acılı dul gibi davranamayacaktı herhalde. Tekrar evlenmesi pek uzun sürmedi."

"*Molly*!"

"Sen de öyle düşünmüyor musun sanki."

"Brenda yenge hakkında bu şekilde konuşmana izin vermiyorum, ne düşünürsek düşünelim. Tekrar evlenmeye pekâlâ hakkı vardı, Mr. Grant-Menzies'le çok mutlu olduklarını umuyorum."

"Burada yaşarken bize hep çok iyi davranırdı," dedi Agnes.

"Eh, herhalde," dedi Teddy. "Ne de olsa burası *bizim*."

Saat on birde hava hâlâ güzeldi, ama rüzgâr çıkmış, tören düzeninin yazılı olduğu kâğıtları hışırdatıyordu; bir ara anıtı vaktinden önce açıyordu az kalsın. Törende çeşitli akrabalar, Lady St. Cloud, Frances hala ve Tony'nin ortadan kaybolmasından yararlanmamış olan yoksul düşmüş Last ailesi vardı. Bütün hizmetkârlar, çiftlik çalışanları, çeşitli kiracılar ve köy ahalisinin büyük çoğunluğu gelmişti; aralarında Albay Inch de olmak üzere on-on beş komşu da vardı; Richard Last ve Teddy o mevsim düzenli olarak Pigstanton ekibiyle avlanmışlardı. Mr. Tendril kısa duayı şiddetli rüzgâra rağmen rahatça işitilen tok sesiyle okudu. İpi çektiğinde bayrak anıtın üzerinden sorun çıkarmadan sıyrıldı.

Yerel taştan, yalın bir dikilitaştı:

HETTON'LI ANTHONY LAST
KÂŞİF
DOĞUMU: 1902, HETTON
ÖLÜMÜ: 1934, BREZİLYA

Hetton'lı konuklar gidip akrabalar emek tasarruflu yeni düzenlemeleri görmek üzere eve girdiklerinde, Richard Last'le Lady St. Cloud kısa bir süre çakıllı alanda kaldılar.

"Anıtı diktiğimize memnunum," dedi Richard Last. "Aslında biliyor musunuz, benim hiç aklıma gelmezdi, Mrs. Beaver diye bir kadın akıl etti. Tony'nin ölüm haberi çıkar çıkmaz bana mektup yazdı. O sırada kendisini tanımıyordum. Zaten Tony'nin dostlarının pek azını tanırdık."

"Onun önerisi miydi?"

"Evet, Tony'nin en yakın dostlarından biri sıfatıyla Hetton'da bir anıtının bulunmasını isteyeceğini bildiğini söyledi. Çok düşünceli davrandı – hatta müteahhitleri ayarlamayı bile teklif etti. Onun düşündüğü daha büyük çaplı bir şeydi. Kiliseyi, kurucusunun ruhuna dua okutulan bir şapele dönüştürmeyi önerdi. Ama bence Tony bunu tercih ederdi. Taş kendi taşocaklarımızdan birinden, kendi işçilerimiz yonttu."

"Evet, bence de bunu tercih ederdi," dedi Lady St. Cloud.

Teddy kendine yatak odası olarak Galahad'ı seçmişti. Ailesinin yanından ayrılıp aceleyle üstündeki koyu renk takımı çıkarmaya gitti. On dakika sonra arabasına binmiş, Chivers'ın çiftliğine gidiyordu. Öğle yemeğinden önce tavşanlarla birlikte dönmüştü. Derileri yüzülmüş, dörder dörder ayaklarından bağlanmışlardı.

"Kafeslere geliyor musun?" diye sordu Agnes'a.

"Hayır, ben Frances halayla ilgileniyorum. Yeni kazanla ilgili sızlanıp durdu, annemin epey sinirini bozdu."

Gümüş tilki çiftliği ahırların arkasındaydı; karşılıklı iki uzun sıra halinde tel kafesler; hayvanların toprağı kazarak dışarı çıkmasını önlemek için kafeslerin zeminine tel gerilmiş, üstü toprak ve külle kaplanmıştı. Her kafeste bir çift tilki vardı; bazıları görece evcildi, ama hiçbirine güvenmemek gerekirdi. Teddy'yle Ben Hacket (tilkilerin bakımıyla o da ilgileniyordu) o kış birkaç kere fena ısırılmışlardı.

Teddy'nin tavşanlarla geldiğini görünce kapılara koştular. Kuyruğu kopan dişi tilki geçirdiği kazadan pek etkilenmemiş gibi görünüyordu.

Teddy mesuliyetindeki hayvanları gurur ve şefkatle gözden geçirdi. Günün birinde Hetton'ı kuzeni Tony'nin zamanındaki şana onlar sayesinde kavuşturmayı umuyordu.

Bir Başka Son

Önsöz

Bu kitap eleştirmenler tarafından olumlu karşılandı; birçoğu, ardından düşüşe geçtiğim kanısındadır. Çıkış noktası karışıktı. Ocak 1933'te İngiliz Guyanası'yla Brezilya arasındaki sınırda tek başıma seyahat ediyordum; yolculuğum sırasında bir gece kaldığım küçük Kızılderili yerleşimini yöneten melez Evanjelist'in tuhaflıklarını *Doksan İki Gün*'de anlatmıştım. Birkaç hafta sonra Brezilya'nın Boa Vista Köyü'nde çakılı kaldım ve olmayan bir tekneyi beklemekle geçen sıkıcı günlerde daha sonra "Dickens Seven Adam" adıyla yayımlanan bir öykü yazdım. O öykü özünde bu kitabın "Todd Tarafı" bölümüdür.

Aradan bir yıl geçti. Kışı Fas'ın Fes kentinde geçiriyordum; ihanete uğrayan romantik erkek temalı, kahramanımın Güney Amerika ormanlarında bulunmasına mazeret teşkil eden bu romanı orada yazdım.

Bir Amerikan dergisi kitabı tefrika roman olarak yayımlamak istiyordu (kendi seçtikleri "Londra'da Bir Daire" adıyla), ama "Dickens Seven Adam"ın romanda yer alması engel teşkil ediyordu. Ben de bu yüzden buraya ilgi çekebilir diye aldığım bir başka son yazdım.

E. W.
Combe Florey 1963

Bir

Gemi Southampton Limanı'na akşamüzeri vardı.

Güneşi üç gün önce arkalarında bırakmışlardı; Azorlar'dan sonra deniz dalgalıydı, Manş Denizi'nde beyaz bir sis vardı. Tony bütün gece uyumamış, sis düdüklerinden, eve dönüşün belirsizliğinden huzursuz olmuştu.

Rıhtıma yanaştılar. Tony parmaklığa yaslanarak şoförünü aradı. Hetton'a telgraf çekip karşılanmak istediğini ve doğrudan eve gideceğini bildirmişti. Yeni banyoları görmek istiyordu. Hetton'da yaz mevsiminin yarısı boyunca işçiler çalışmıştı. Epey değişiklik bekliyordu onu.

Olaysız bir gezi olmuştu. Ciddi seyahatin, çöllerin, ormanların, dağların, pampaların heyecanları Tony'ye göre değildi; iri hayvanlar avlamak ya da haritalarda yer almayan akarsuların haritasını çıkarmak gibi bir arzusu yoktu. O koşullarda yapılması gereken şey bu gibi göründüğünden İngiltere'den ayrılmıştı; nesillerdir hem romanlarda hem de tarihte hüsrana uğrayan kocalar tarafından yerleştirilmiş bir gelenek. Kendini bir seyahat acentesine emanet etmiş, tembellikle geçen aylar boyunca Batı Hint Adaları'nda adadan adaya gezmiş, devlet misafirhanelerinde öğle yemeği yemiş, kulüplerin verandalarında romlu kokteyl içmiş, kaptan sofralarında hiç zorlanmadan popüler olmuş; halka atmaca ve pinpon oynamış, güvertelerde dans edip yeni ahbaplarla bakımlı yollarda, tropikal bitkilerin arasında arabayla gezmişti. Şimdi eve dönmüştü. Geçirdiği haftalar boyunca Brenda'yı giderek daha az düşünmüştü.

Az sonra rıhtımdaki az sayıda insan arasında şoförünü gördü. Şoför gemiye binip bagajlarla ilgilendi. Araba gümrük kulübesinin öteki tarafına park edilmişti.

Şoför, "Büyük sandığı trene yükleyeyim mi?" dedi.

"Arabanın arkasında bir yığın boş yer var, öyle değil mi?"

"Pek sayılmaz efendim. Lady Brenda'nın epey bagajı var."

"Lady Brenda mı?"

"Evet efendim. Lady Srenda arabada bekliyorlar. Telgraf çekip kendisini otelden almamı bildirmişti."

"Anlıyorum. Çok mu bagajı var dedin?"

"Evet efendim, alışılmadık çoklukta."

"Peki... sandıkları trene yüklesen daha iyi olacak galiba."

"Başüstüne efendim."

Böylece şoför sandıklarla ilgilenirken Tony arabaya tek başına gitti.

Brenda arka koltuktaydı, köşeye büzüşmüştü. Şapkasını çıkarmış –birkaç yıl önce Tony'nin hediye etmiş olduğu bir broşla tutturduğu minicik bir yün şapka– kucağında tutuyordu. Arabanın içi çok loştu. Brenda başını kaldırmadan Tony'ye baktı.

"Hayatım," dedi, "gemi çok gecikti."

"Evet, Manş Denizi sisliydi."

"Ben dün gece geldim buraya. Ofistekiler bu sabah erken saatte geleceğini söylediler."

"Evet, *gerçekten* geciktik."

"Gemiler hiç belli olmuyor, değil mi?" dedi Brenda.

Bir sessizlik oldu. Sonra Brenda, "Binmeyecek misin?" dedi.

"Bagajla ilgili sorun var da."

"Blake ilgilenir."

"Trene yüklüyor."

"Evet, öyle yapmak zorunda kalacağı geçti aklımdan. Bu kadar eşya getirdiğim için kusura bakma... Her şeyi getirdim de ondan. Daireden soğudum... O koku hiç gitmedi. Sırf yeni diye sanıyordum, ama giderek arttı. Yani o *radyatör kokusu*. İşte, şu, bu derken, toptan vazgeçsem dedim."

Sonra şoför geri geldi. Bagaj işini halletmişti.

"Öyleyse hemen yola çıkalım."

"Başüstüne efendim."

Tony arabaya, Brenda'nın yanına bindi, şoför kapıyı kapattı. Southampton sokaklarından geçip kırlara çıktılar. Önünden geçtikleri evlerin pencerelerinde lambalar yanmıştı bile.

"Bugün öğleden sonra geleceğimi nereden biliyordun?"

"Ben bu *sabah* geleceksin sanıyordum. Jock söyledi."

"Seni beklemiyordum."

"Jock şaşıracağını söyledi."

"Jock nasıl sahi?"

"Başına çok kötü bir şey geldi, ama neydi hatırlamıyorum. Siyasetle ilgili galiba – bir kız meselesi de olabilir. Hatırlamıyorum."

Her biri kendi köşesinde, diğerinden uzakta oturuyordu. Tony uykusuz geçirdiği gecenin yorgunluğunu hissediyordu. Gözkapakları ağırlaşmıştı, araba ışıl ışıl küçük kasabalardan geçerken ışık gözlerini acıtıyordu.

"İyi vakit geçirdin mi?"

"Evet. Sen?"

"Hayır, bayağı kötüydü aslında. Ama ayrıntılarını dinlemek istemezsin herhalde."

"Ne yapmayı planlıyorsun?"

"Belli değil. Ya sen?"

"Benim de belli değil."

Sonra arabanın havasızlığı ve hafif sarsıntısıyla Tony uyuyakaldı. Yüzü yarı yarıya paltosunun yakasına gömülü, iki buçuk saat uyudu. Bir ara, hemzemin geçitte durduklarında uyanır gibi olup tvit kumaşın derinliklerinden, "Geldik mi?" diye sordu.

"Hayır hayatım. Daha çook var."

Sonra tekrar uykuya daldı ve araba giriş kulübesinde klakson çalarken uyandı. Uyandığında kendisinin de, Brenda'nın da

sormadığı sorunun cevaplandırılmış olduğunu da fark etti. Oysa bir dönüm noktası yaşanmış olması gerekirdi; arabaya binerken Tony'nin kaderi kendi ellerindeydi; söylenecek şeyler, alınacak bir karar, gelecekteki hayatının her saatini etkileyecek bir karar vardı. *Ve o uyuyakalmıştı.*

Ambrose köprünün üzerinde karşıladı onları. "İyi akşamlar Lady Brenda. İyi akşamlar beyefendi. Umarım yolculuğunuz rahat geçmiştir efendim."

"Gayet rahattı, teşekkür ederim Ambrose. Burada her şey yolunda mı?"

"*Her şey* yolunda efendim. Ufak tefek bir iki konu var, ama onları sabaha bıraksam daha iyi olur herhalde."

"Evet, sabaha bırakalım."

"Mektuplarınızın hepsi kütüphanede beyefendi."

"Teşekkür ederim. Yarın bakarım hepsine."

Balo salonundan geçip yukarıya çıktılar. Guinevere'in şöminesinde koca kütükler yanıyordu.

"İşçiler daha geçen hafta gitti efendim. Sanırım beğeneceksiniz."

Tony'nin bavulu boşaltılırken, Tony'yle Brenda yeni banyoları incelediler. Tony muslukları açtı.

"Kazanı yaktırmadım efendim. Ama geçen gün yaktık, sonuç gayet iyiydi."

"Üstümüzü değişmeyelim," dedi Brenda.

"Tamam. Yemeği hemen yiyebiliriz Ambrose."

Tony akşam yemeğinde yolculuğundan, tanıştığı insanlardan, manzaraların güzelliğinden, zenci nüfusun basiretsizliğinden, tropikal meyvelerin lezzetinden, çeşitli valilerin misafirperverlik derecesinden bahsetti.

"Acaba burada cam altında avokado yetiştirebilir miyiz?" dedi.

Brenda fazla konuşmadı. Bir ara Tony, "Sen bir yerlere gittin mi?" diye sorduğunda, "Ben mi?" dedi. "Hayır. Hep Londra'daydım."

"Herkes iyi mi?"

"Fazla kimseyi görmedim. Polly Amerika'da."

Bunun üzerine Tony Haiti'deki mükemmel yönetimi anlatmaya başladı. "Yepyeni bir yer haline getirmişler," dedi.

Akşam yemeğinden sonra kütüphanede oturdular. Tony yokluğunda birikmiş olan hatırı sayılır mektup destesine baktı. "Bu gece bunlara dokunamayacağım," dedi. "O kadar yorgunum ki."

"Evet, erken yatalım."

Bir sessizlik oldu, ondan sonra Brenda, "Bana hâlâ kızmıyorsun, değil mi?" dedi. "...Mr. Beaver'la olan saçmalık yüzünden yani."

"Daha önce de kızmamıştım ki."

"Yo, kızmıştın. En sonunda kızmıştın, yurtdışına gitmeden önce."

Tony cevap vermedi.

"Kızmıyorsun, değil mi? Arabada uyuduğunda öyle bir umut doğdu içimde."

Tony cevap vereceğine, "Beaver ne oldu?" diye sordu.

"Hazin bir hikâye aslında, gerçekten merak ediyor musun?"

"Evet."

"Yani sonunda ben pek kârlı çıkmadım. Elimde tutamadım onu işte. Aşağı yukarı seninle aynı zamanda o da kaçtı.

"Sen bana pek fazla para bırakmamıştın, öyle değil mi? Bu da işleri zorlaştırdı, çünkü zavallı Mr. Beaver'ın da parası yoktu. Dolayısıyla durum *epey* tatsızdı... Bir de üye olmak istediği kulüp vardı –Brown–, kabul edilmedi, nedense suçu *bende* buldu; benim bir şekilde Reggie'nin daha fazla destek vermesini sağlamam gerektiğini düşünüyordu; oysa Reggie onu kabul etmeyenlerin

başında geliyordu. Erkekler, kulüpleri konusunda çok tuhaflar; bana sorsalar kulüpte Mr. Beaver'ın bulunmasını harika bir şey olarak görürdüm, ama onlar öyle düşünmediler.

"Sonra Mrs. Beaver da bana cephe aldı –zaten salağın tekiydi–, onun dükkânında çalışmak istedim, ama beni işe almadı, Beaver açısından zararlı olduğumu düşündüğü için. Sonra Daisy'nin yanında çalışmaya başladım, işim restoranına müşteri bulmaktı, ama o da pek yürümedi, bulduğum müşteriler de hesaplarını ödemediler.

"Yani köşedeki şarküteriden bir şeyler yiyerek idare ediyordum, Jenny dışında arkadaşım da yoktu, sonunda ondan nefret ettim.

"Berbat bir yazdı Tony.

"En sonunda bir de Mrs. Rattery diye Amerikalı bir vamp kadın çıktı ortaya – aa, *biliyorsun* onu, arsız sarışın. İşte benim Mr. Beaver onunla tanıştı ve o andan itibaren ben silindim. Tam ona göre bir kadındı tabii, Beaver deli oluyordu ona, gel gör ki, kadın hiç ilgilenmiyordu, her karşılaştıklarında tanıştıklarını unutuyordu, Beaver çok bozuluyordu tabii, ama bu sayede bana daha iyi de davranmıyordu. Kadının peşinde beyhude koşmaktan iğne ipliğe döndü; sonunda Mrs. Beaver onu yurtdışına gönderdi; annesinin dükkânına mal alıyor, Berlin'den mi, Viyana'dan mı, unuttum.

"İşte böyle... *Tony*, sen gene uyukluyorsun galiba."

"Dün gece hiç uyumadım da."

"Hadi yukarı çıkalım."

İki

O kış Noel'den az önce Daisy bir restoran daha açtı. Tony'yle Brenda o gün Londra'dalardı; öğle yemeğine oraya gittiler. Çok kalabalıktı (Daisy'nin restoranları genellikle kalabalık olurdu,

ama hep zarardaydı). Neşe içinde sağa sola selam yağdırarak masalarına ilerlediler.

"Hep tanıdık yüzler," dedi Brenda.

Biraz ötede Polly Cockpurse'le Sybil iki gençle oturmaktaydılar.

"Onlar kimdi?"

"Brenda ve Tony Last. Ne oldular acaba? Hiçbir yerlerde görünmüyorlar artık."

"Hiçbir zaman pek çıkmazlardı."

"Ben onları ayrıldı sanıyordum."

"Öyle görünmüyor."

"Şimdi düşünüyorum da, geçen bahar öyle bir rivayet vardı," dedi Sybil.

"Evet, hatırlıyorum. Brenda çok garip birine abayı yakmıştı. Kim olduğunu hatırlamıyorum, ama çok garip biri olduğunu hatırlıyorum."

"O, kız kardeşi Marjorie değil miydi?"

"Hayır, *onunki* Robin Beaseley'di."

"Doğru ya... Brenda hoş görünüyor."

"Harcanıyor. Ama artık ayrılacak enerjiyi bulamaz bence."

Brenda'yla Tony'nin masasındaki konuşmalar şöyleydi:

"Keşke *sen* konuşsan onunla."

"Olmaz, *senin* konuşman gerekir."

"Peki, konuşurum."

Tony'nin gidip Mrs. Beaver'la daire meselesini konuşması gerekiyordu. Döndüğünden beri yeni bir kiracı bulmaya çalışıyorlardı. Şimdi de Mrs. Beaver potansiyel bir kiracı olduğunu bildirmişti.

Böylece, Brenda doktordayken (bebek bekliyordu), Tony dükkâna gitti.

Mrs. Beaver selofanla mantardan mamul yeni abajurların ortasındaydı.

"*Nasılsınız* Mr. Last?" dedi resmî bir tonda. "Hetton'daki o *harika* hafta sonundan sonra karşılaşmadık bir daha."

"Daireye kiracı bulmuşsunuz."

"Evet, olacak galiba. Viola Chasm'in genç bir kuzeni. Elbette sizin azıcık fedakârlık yapmanız gerekecek maalesef. Daireler *aşırı* rağbet gördü, bilmem anlatabiliyor muyum. O kadar talep vardı ki, çok sayıda başka şirket girdi piyasaya, sonuçta da kiralar düştü. Şu anda *herkes* bu tür daireler kiralıyor, ama spekülasyon yapan müteahhit firmalar fiyat rekabetine girdi. Yeni kiracı haftada iki sterlin on beş şilin ödeyecek sadece, dairenin baştan aşağı yeniden boyanması konusunda da ısrarlı. Elbette onu *biz* üstleneceğiz. Sanırım elli sterlin civarında bir paraya gayet iyi bir iş çıkarabiliriz."

"Biliyor musunuz," dedi Tony, "ben düşündüm de... Aslında çok pratik bir şey, bu tür bir daire."

"*Gerekli* bir şey," dedi Mrs. Beaver.

"Aynen öyle. Ben bu durumda daireden vazgeçmeyeceğim. Tek sorun, karımın kira konusunda biraz endişelenmesi. Ben daireyi Londra'ya geldiğimde kulüp yerine kullanmayı düşünüyorum. Hem daha ucuz olur, hem de çok daha pratik. Ama karım öyle görmeyebilir... hatta..."

"*Gayet iyi* anlıyorum."

"Bana kalırsa ismim şu aşağıdaki tabloda yer almasa daha iyi olur."

"Haliyle. Birçok kiracım aynı önlemi alıyor."

"Sorun yok öyleyse."

"Hiçbir sorun yok. Ufak tefek bir iki eşyaya ihtiyacınız olur mutlaka – bir yazı masası mesela."

"Evet, olsa iyi olur herhalde."

"Ben bir masa gönderirim. Tam size uygun bir şey var aklımda."

Masa bir hafta sonra teslim edildi. Fiyatı on sekiz sterlindi; aynı gün aşağıdaki tabloya yeni bir isim yazıldı.

Masanın fiyatı konusunda Mrs. Beaver tam bir ketumluk sergiledi.

Tony, Brenda'yla Marjorie'nin evinde buluştu; birlikte akşam trenine yetiştiler.

"Daireden kurtuldun mu?" diye sordu Brenda.

"Evet, her şey halloldu."

"Mrs. Beaver sorun çıkarmadı mı?"

"*Hiç* çıkarmadı."

"Bu konu da böylece kapandı öyleyse," dedi Brenda.

Ve tren karanlığın içinde süratle Hetton'a doğru ilerledi.

"20. yüzyılın en ürpertici, en amansız, en iyi romanlarından biri."
NICHOLAS LEZARD, *Guardian*

Lady Brenda Last, yedi yıldır evli olduğu Tony Last'ten ve aile yadigârı malikânelerindeki günlük hayattan bunalmıştır. Tekdüze yaşantısına Londra sosyetesine katılmakla teselli bulan Brenda, zamanla ailesine sırt çevirip yapmacık bir gençle, John Beaver'la kaçamak yapar. Karısının sadakatsizliğinden başka büyük sarsıntılar da yaşayan Tony Last, her şeyi ardında bırakma kararı alarak uzun, zorlu bir yolculuğa çıkar. Ancak gün geçtikçe kılavuzunu büsbütün kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalacaktır.

Frank Kermode, Alexander Woollcott gibi önde gelen eleştirmenlerce yüzyılın en önemli romanları arasında gösterilen, *Time* dergisinin belirlediği "Yüzyılın İngilizcedeki En İyi Yüz Romanı" listesine dâhil edilen *Bir Avuç Toz*, benzersiz üslubuyla trajedi, komedi ve taşlamanın harmanlandığı bir roman. Yabancılaşmış bir neslin sorunlarını irdeleyen Evelyn Waugh, toplumu ve tek tek bireyleri bir arada tutan bağların çözülmesiyle gelen üstü örtülü barbarlığı, sakınmasız bir gözle betimliyor.

"İncelikli tarzıyla bir taşlama başyapıtı bu roman. Komik de... Harikulade bir kitap."
JOHN BANVILLE, *Guardian*

EVEREST
www.everestyayinlari.com
/everestyayinlari
/everestkitap
9 786051 418698